



Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ  
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ  
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ  
& Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ»**

ΜΠΟΡΟΝΙΚΟΛΟΥ ΒΙΛΕΛΜΙΝΗ  
ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΟΥ ΣΟΦΙΑ  
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΔΡΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

**ΠΑΤΡΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013**

**© 2013-All rights reserved**

**© 2013, Copyright υπό Μπορονικολού Βιλελμίνη,  
Πολυχρονιάδου Σοφία, Σπυροπούλου Μαρία.**

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνική Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Δυτικής Ελλάδος.

Πάτρα, Οκτώβριος 2013

Η διπλωματική εργασία των Μπορονικολού Βιλελμίνη, Πολυχρονιάδου Σοφία, Σπυροπούλου Μαρία εγκρίνεται:

Υπογραφές:

Δρίτσας Ιωάννης (επιβλέπων καθηγητής)

Μέλη Εξεταστική Επιτροπής

1.....

2.....

3.....

## **ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ**

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες για την υποστήριξη που μας παρείχαν καθ'όλη τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Θεωρούμε υποχρέωση μας να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον επιβλέποντα καθηγητή μας κύριο Ιωάννη Δρίτσα. Επίσης να ευχαριστήσουμε θερμά την κοινωνική λειτουργό Παππά Λαμπρινή για την άμεση ανταπόκριση και τη συνεχή καθοδήγηση που μας παρείχε καθ'όλη τη διαδικασία εκπόνησης της εργασίας αυτής. Θα θέλαμε ακόμη να ευχαριστήσουμε τους κοινωνικούς λειτουργούς που συμμετείχαν στην έρευνα οι οποίοι με ιδιαίτερη δεκτικότητα ανταποκρίθηκαν ώστε να ολοκληρωθεί η παρούσα μελέτη. Επιπλέον οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τη βιβλιοθήκη του Δικηγορικού Συλλόγου Πατρών καθώς και τη βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙ Πατρών μέσω των οποίων καταφέραμε να συλλέξουμε πλούσιο βιβλιογραφικό υλικό.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας αφορά τη δικαστική συμπαράσταση και το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού. Το πρώτο μέρος αποτελεί τη βιβλιογραφική ανασκόπηση η οποία στο πρώτο κεφάλαιο ξεκινά με ιστορική αναδρομή του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης καθώς και σύγκριση του προϊσχύοντος με τον νέο θεσμό. Επίσης περιλαμβάνεται η ερμηνευτική ανάλυση των άρθρων 1666-1688 του Αστικού κώδικα τα οποία αφορούν το νομοθετικό του πλαίσιο καθώς και οι γενικές αρχές τις οποίες ο συγκεκριμένος θεσμός προασπίζει. Έπειτα γίνεται συσχέτιση μεταξύ της μεταρρυθμιστικής αναδιάρθρωσης από την οποία προέκυψε η δικαστική συμπαράσταση με την γενικότερη θεσμοθετημένη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έτσι παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορική εξέλιξη, η θεσμοθετημένη προστασία σε εθνικό και ευρωπαϊκό πεδίο καθώς και η αξία της νομικής κατοχύρωσης αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο η μελέτη επικεντρώνεται στο ρόλο που επωμίζονται νομοθετικά συγκεκριμένες αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες και ειδικότερα ο κοινωνικός λειτουργός στην δικαστική συμπαράσταση, με αναφορά στις διάφορες αρμοδιότητες που επιτελεί στο θεσμό. Επιπλέον γίνεται γνωστή η σχέση μεταξύ της κοινωνικής εργασίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εστιάζοντας στην προσπάθεια της προάσπισης αυτών από τους κοινωνικούς λειτουργούς σε μία γενικότερη βάση. Το δεύτερο σκέλος της εργασίας αποτελεί το ερευνητικό μέρος. Συγκεκριμένα το τρίτο κεφάλαιο αφορά τη μεθοδολογία της ερευνητικής διαδικασίας περιλαμβάνοντας όλα εκείνα τα στοιχεία σχετικά με το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της. Κατά το τέταρτο κεφάλαιο ακολουθεί η παρουσίαση της ανάλυσης των δεδομένων της συνέντευξης σε 5 θεματικές ενότητες και των αποτελεσμάτων που εξάγονται μέσω αυτής τα οποία κατηγοριοποιούνται. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση συμπερασμάτων και προτάσεων τα οποία εξάγει η ερευνητική ομάδα.

## **ABSTRACT**

The subject of this thesis concerns the judicial support and the role of the social worker. The first part is a literature review which in the first chapter begins with a historical overview of the institution of judicial support and a comparison between the previously applicable and the new institution. Also, it is included the interpretative analysis of Articles 1666-1688 of the Civil Code relating to the legislative framework and the general principles which the specific institutional protect. Afterwards, there is a correlation between the reform restructuring which resulted in the judicial support with the general statutory protection of human rights. So, it is presented the historical development, the statutory protection at the national and the European level and the value of the legal vesting with respect to human rights. On the second chapter, the study focuses on the role that specific competent social services undertake and in particular the social worker in judicial support, with reference to the various tasks performed by the institution. Moreover, the relationship between social work and human rights is disclosed, focusing on the effort of defending them from social workers in a general basis. The second part of this thesis is the research part. Specifically, the third chapter deals with the methodology of the research process including all the elements on the design and conduct. On the fourth chapter follows the presentation of the analysis of interview data into 5 modules and the results obtained through this which are categorized. The thesis concludes by citing conclusions and recommendations which are exported by the research team.

## **ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΑ**

**ΑΚ:** Αστικός κώδικας

**ΑΤΕΙ:** Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

**ΟΤΑ:** Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

**ΚΛ:** Κοινωνικός λειτουργός

**ΚπολΔ:** Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

**Μ.Κ.Ο:** Μη Κυβερνητική Οργάνωση

**Π.Δ:** Προεδρικό Διάταγμα

**ΣΠ:** σπουδαστής

**ΦΕΚ:** Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

**IFSW:** International Federation of Social Workers

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....	σελ.ΙΧ
ΟΡΙΣΜΟΙ .....	σελ.ΧΙ
<b>ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ</b>	
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ</b>	
1.1. Ιστορική αναδρομή του θεσμού της Δικαστικής συμπαράστασης .....	σελ.13
1.2. Σύγκριση του προϊσχύοντος με το νέο Αστικό δίκαιο .....	σελ.14
1.3. Ερμηνευτική ανάλυση των άρθρων 1666-1688 ΑΚ του Νόμου (2447/1996)σελ.	16
1.4. Οι γενικές αρχές της Δικαστικής συμπαράστασης.....	σελ.32
1.5. Δικαστική συμπαράσταση και Ανθρώπινα δικαιώματα.....	σελ.37
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ</b>	
2.1. Ανάγκη θέσπισης αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας .....	σελ.43
2.2. Αρμοδιότητες των κοινωνικών υπηρεσιών .....	σελ.44
2.3. Κοινωνική εργασία και Ανθρώπινα δικαιώματα .....	σελ.47
<b>ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</b>	
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ</b>	
3.1. Σκοπός έρευνας.....	σελ.53
3.2. Είδος έρευνας.....	σελ.53
3.3. Ερευνητικά ερωτήματα .....	σελ.54
3.4. Πλήθος-δείγμα.....	σελ.55
3.5. Ερευνητικά εργαλεία.....	σελ.57
3.6. Χρόνος και τόπος.....	σελ.58
3.7. Συλλογή δεδομένων.....	σελ.58
3.8. Δεοντολογία έρευνας .....	σελ.59
3.9. Περιορισμοί έρευνας .....	σελ.61
3.10. Κριτήρια εισαγωγής και αποκλεισμού δεδομένων.....	σελ.61
3.11. Ανάλυση δεδομένων-Μεθοδολογία ποιοτικής ανάλυσης.....	σελ.62
3.12. Αποτελέσματα έρευνας.....	σελ.63
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ&amp;ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ</b>	
4.1. Συμπεράσματα.....	σελ.96
4.2. Προτάσεις.....	σελ.100
<b>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</b>	<b>σελ.102</b>
<b>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ .....</b>	<b>σελ.105</b>



## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Πρόκειται για ένα νομικό θεσμό ο οποίος τοποθετείται στο τέταρτο βιβλίο του αστικού κώδικα το λεγόμενο οικογενειακό δίκαιο. Σε δικαστική συμπαράσταση τίθενται άτομα τα οποία λόγω αδυναμίας αδυνατούν να διαχειριστούν προσωπικές υποθέσεις μόνα τους και τα οποία σύμφωνα με την νομική ορολογία ορίζονται ως συμπαραστατούμενοι. Παρόλα αυτά στη παρούσα εργασία χαρακτηρίζονται ως πάσχοντες. Σκοπός της δικαστικής συμπαράστασης είναι η προστασία δικαιωμάτων πασχόντων προσώπων που τίθενται υπό το θεσμό αυτόν προασπίζοντας συγκεκριμένες αρχές.

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε με την προοπτική να κατανοηθούν τα υπό μελέτη στοιχεία στην πραγματική τους διάσταση. Συγκεκριμένα η διπλωματική εργασία έχει ως σκοπό τη μελέτη του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού στο νομοθετικό πλαίσιο του θεσμού. Οι στόχοι της περιλαμβάνουν την βιβλιογραφική ανασκόπηση του νομοθετικού αυτού πλαισίου, του αξιακού συστήματος της κοινωνικής εργασίας και η σύνδεση αυτών με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η παρούσα μελέτη κρίνεται ιδιαίτερος σημαντική διότι μέσω ανίχνευσης της διεκπεραίωσης των αρμοδιοτήτων από τον κοινωνικό λειτουργό, δύναται να αναδειχθεί η συμβολή του στο σκοπό του θεσμού που είναι η προστασία πασχόντων ατόμων. Επιπλέον έχει ως πιθανό αποτέλεσμα την επανεξέταση της υφιστάμενης θεσμοθετημένης κοινωνικής πολιτικής. Να επισημανθεί πως η έλλειψη επαρκών ερευνών πάνω στην συγκεκριμένη θεματική και αφετέρου η απουσία ελληνικών επιστημονικών συγγραμμάτων αναφορικά με τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό, αποτελούν παράγοντες οι οποίοι ενισχύουν την σημαντικότητα εκπόνησης της εργασίας αυτής.

Όσον αφορά το μεθοδολογικό πλαίσιο η ερευνητική ομάδα επέλεξε το είδος της ποιοτικής έρευνας και ως εργαλείο συλλογής δεδομένων την ημιδομημένη συνέντευξη. Δείγμα αποτέλεσαν τόσο κοινωνικοί λειτουργοί που είναι αρμόδιοι βάσει νόμου για τη διεκπεραίωση αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης, χωρίς απαραίτητα να έχουν γνώση και εμπειρία επί του θεσμού. Όσο και κοινωνικοί λειτουργοί που δεν είναι αρμόδιοι αλλά έχουν γνώση και εμπειρία αναφορικά με τις αρμοδιότητες αυτές. Επιλέχτηκαν επαγγελματίες οι οποίοι εργάζονται στην πόλη της

Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας. Να αναφερθεί ακόμη πως χρειάστηκε το χρονικό διάστημα ενός έτους περίπου για την ολοκλήρωση διπλωματικής εργασίας.

Όσον αφορά τα προβλήματα που προέκυψαν κατά την διεξαγωγή της διπλωματικής εργασίας, ήταν η ελλιπής βιβλιογραφία αναφορικά με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης καθώς και η δυσκολία εύρεσης κοινωνικών λειτουργών να συμμετέχουν στην έρευνα.

Τέλος η παρούσα μελέτη παραθέτει παράρτημα στο οποίο περιλαμβάνονται σημαντικά στοιχεία και έγγραφα. Πρόκειται για τον οδηγό συνέντευξης, την παράθεση των αυτούσιων συνεντεύξεων με τα υποκείμενα της έρευνας, τα άρθρα 1666-1688 του αστικού κώδικα που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση καθώς και το Προεδρικό Διάταγμα 250/1999 στο οποίο ορίζονται οι αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες και οι αρμοδιότητες που τους αναφορικά με την δικαστική συμπαράσταση.

## **ΟΡΙΣΜΟΙ**

### **Δικαστική συμπαράσταση:**

«Δικαστική συμπαράσταση είναι η κατά στάση στην οποία περιέρχεται ένα πρόσωπο με απόφαση του δικαστηρίου εξαιτίας ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή σωματικής αναπηρίας ή χαρακτηριστικών ανωμαλιών και κατά την διάρκεια της οποίας το πρόσωπο αυτό είτε καθίσταται ολικά ή μερικά ανίκανο για δικαιοπραξία είτε για την ενέργεια όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών πρέπει να συναινέσει ο δικαστικός συμπαραστάτης του» (Παπαδόπουλος, 2003).

### **Συμπαραστατούμενος:**

«Το πρόσωπο που βρίσκεται σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης ονομάζεται συμπαραστατούμενος» (Γεωργιάδης, 2002).

### **Συμπαραστατέος:**

«Συμπαραστατέα είναι τα πρόσωπα που συγκεντρώνουν τις απαραίτητες κατά τον νόμο προϋποθέσεις (=για να πρέπει ή να μπορούν να υπαχθούν) σε καθεστώς δικαστικής συμπαραστάσεως» (Σπυριδάκης, 1998).

### **Δικαστικός συμπαραστάτης:**

«Το όργανο του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης που αντιπροσωπεύει τον συμπαραστατούμενο στις δικαιοπραξίες του ή συναινεί στις δικαιοπραξίες του συμπαραστατούμενου, ονομάζεται δικαστικός συμπαραστάτης ή απλώς συμπαραστάτης. Έτσι ο δικαστικός συμπαραστάτης μπορεί να είναι είτε νόμιμος αντιπρόσωπος είτε νόμιμος παραστάτης, επίκουρος του συμπαραστατούμενου» (Σπυριδάκης, 2006).

### **Ανιόντες:**

«Οι κατευθείαν γραμμή συγγενείς ενός ανθρώπου προς την κατεύθυνση των γονέων του λέγονται ανιόντες» (Κουμάντου, 1984).

### **Κατιόντες:**

«Οι κατευθείαν γραμμή συγγενείς προς την κατεύθυνση των παιδιών του λέγονται κατιόντες» (Κουμάντου, 1984).

**Εποπτικό συμβούλιο:**

«Το έργο του εποπτικού συμβουλίου συνίσταται στην εποπτεία της δικαστικής συμπαράστασης και κυρίως στην εποπτεία του δικαστικού συμπαράστατη» (Σπυριδάκης, 2006).

## **ΜΕΡΟΣ Α: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ**

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ**

#### **1.1. Ιστορική αναδρομή του θεσμού της Δικαστικής συμπαράστασης.**

Κατά το παρελθόν η νομική αντιμετώπιση πασχόντων προσώπων από τους οποίους αφαιρούνταν η δικαιοπρακτική ικανότητα, υπαγόταν στον αστικό κώδικα του προισχύσαντος δικαίου. Συγκεκριμένα αφορούσε τους θεσμούς της δικαστικής απαγόρευσης, της δικαστικής αντίληψης και της νόμιμης απαγόρευσης (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος 2003).

Όπως αναφέρει η Παπαζήση (2006) η δικαιοπρακτική ικανότητα αποκτάται γενικά από τα άτομα κατά την συμπλήρωση του 18 έτους της ηλικίας τους. Συνάδει επομένως με την ανάπτυξη τόσο των βιολογικών όσο και των νοητικών λειτουργιών καθώς και της βούλησης. Η ανάπτυξη αυτή όμως δεν ενυπάρχει στον ίδιο βαθμό σε όλα τα άτομα. Πρόκειται για ανώριμα ή ανίκανα άτομα για τα οποία έγινε λόγος παραπάνω που δεν δύναται να διαχειριστούν μόνοι τις υποθέσεις τους.

Η σημαντική μεταρρύθμιση του ελληνικού αστικού δικαίου η οποία διενεργήθηκε με τον Νόμο 1329/1983 δεν συμπεριέλαβε την τροποποίηση ορισμένων σημαντικών θεσμών μεταξύ άλλων της δικαστικής απαγόρευσης, της δικαστικής αντίληψης και της νόμιμης απαγόρευσης. Αργότερα ακολούθησε μία νέα μεταρρυθμιστική αλλαγή του οικογενειακού δικαίου η οποία πραγματοποιήθηκε με τον νέο Νόμο 2447/1996 και η οποία περιλαμβάνει δύο φάσεις (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος 2003).

Η έναρξη της πρώτης φάσης πραγματοποιήθηκε με την υπ' αριθμόν 64467/20.7.1984 Υπουργική απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Η ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή υπό την προεδρία του Ιωάννη Γ. Δεληγιάννη ομότιμου καθηγητή της Νομικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης εκπόνησε σχέδιο Νόμου με τίτλο «Συμπλήρωση του εκσυγχρονισμού του οικογενειακού δικαίου και συναφείς συμπληρωματικές δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις». Το σχέδιο Νόμου περιείχε και την μεταρρύθμιση αναφορικά με τους προαναφερθέντες θεσμούς το οποίο ενώ υποβλήθηκε προς τον αρμόδιο Υπουργό δεν προωθήθηκε για ψήφιση.

Όπως περιγράφουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος (2003) κατά την δεύτερη φάση συστάθηκε εκ νέου ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή υπό τον ίδιο πρόεδρο. Τελικά η επιτροπή υπέβαλε προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης το σχέδιο Νόμου στις 6.5.1996. Με τον Νόμο 2447/1996 ψηφίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 76 της παραγράφου 6 του Συντάγματος, το σχέδιο Νόμου ως Κώδικας. Οι παλαιοί θεσμοί της δικαστικής απαγορευσης, της δικαστικής αντίληψης και της νόμιμης απαγόρευσης αντικαταστάθηκαν από ένα νέο ενιαίο θεσμό που εισήχθη με τον όρο δικαστική συμπαράσταση.

Ο νέος θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης τοποθετείται στο τέταρτο βιβλίο του αστικού κώδικα στο λεγόμενο οικογενειακό δίκαιο και ειδικότερα στο δέκατο έκτο κεφάλαιο και αποτελεί υπόθεση η οποία διεξάγεται κατά τη διαδικασία της Εκούσιας δικαιοδοσίας. Επομένως την αρμοδιότητα για την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση αναλαμβάνει το Μονομελές Πρωτοδικείο και ειδικότερα το Οικογενειακό δικαστήριο (Σπυριδάκης, 2006).

## **1.2. Σύγκριση του προισχύσαντος με το νέο Αστικό δίκαιο.**

Η βελτίωση του ελληνικού δικαίου για την αστική προστασία ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση αδυναμίας να φροντίσουν για τα προσωπικά και περιουσιακά τους συμφέροντα (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία ή χαρακτηριστικές αποκλίσεις από το μέσο κοινωνικά αποδεκτό όριο) ακολουθεί την πρόσφατη μεταρρυθμιστική αλλαγή δικαίου που επιδιώχθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Σπυριδάκης, 2006).

Σύμφωνα με τους Γεωργιάδη και Σταθόπουλο (2003) οι προαναφερθέντες θεσμοί του προισχύσαντος δικαίου βάσει της νέας ρυθμιστικής αλλαγής αποτέλεσαν προσβλητικούς και υποτιμητικούς όρους για το εκάστοτε πάσχον πρόσωπο. Με τον νέο Νόμο 2447/1996 επήλθε νομοτεχνική ενοποίηση των θεσμών σε έναν ενιαίο θεσμό αυτόν της δικαστικής συμπαράστασης, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ουδέτερος και καθόλου προσβλητικός. Επιπρόσθετα, από την ονομασία του συνάγεται πως το δικαστήριο αποτελεί τον κύριο άξονα ο οποίος αντιπροσωπεύει την κρατική φροντίδα απέναντι στον εκάστοτε πάσχοντα πολίτη.

Παρότι οι παλαιοί θεσμοί καταργήθηκαν εν τούτοις κατά την εφαρμογή της η δικαστική συμπαράσταση μπορεί να λάβει διάφορες διαβαθμίσεις (πλήρης, μερική, στερητική, επικουρική) που αντικατοπτρίζουν κατά κάποιο τρόπο τους τρεις προηγούμενους θεσμούς.

Οι όροι του προισχύσαντος δικαίου (δικαστική απαγόρευση, φρενοκομείο, μόνιμη πνευματική ασθένεια, επίτροπος απαγορευμένου, διαφορούμενες φρένες και άλλα) αντικαταστάθηκαν από μία σειρά νέων τεχνικών όρων οι οποίοι αποδίδουν με επάρκεια τις νέες μεταρρυθμιστικές αλλαγές. Παράλληλα συμβαδίζουν με την εξέλιξη της ψυχιατρικής επιστήμης, ενώ συμπλέουν με τις αξίες του σεβασμού της προσωπικότητας του ανθρώπου και της ανθρώπινης αξίας.

Λόγω του εκσυγχρονισμού της ψυχιατρικής επιστήμης οι όροι (πνευματική ασθένεια, διαφορούμενες φρένες και άλλα) του παλαιού δικαίου οι οποίοι απέδιδαν την κλινική εικόνα της νόσου του πάσχοντος ατόμου αποτέλεσαν για την νέα μεταρρυθμιστική αλλαγή του νέου κώδικα έννοιες παρωχημένες σε σχέση με τα νέα δεδομένα καθώς και απαξιωτικές έναντι της προσωπικότητας του ατόμου.

Έτσι ως νέος όρος η ψυχική ή διανοητική διαταραχή που εισήλθε στο εκσυγχρονισμένο δίκαιο έγινε προσπάθεια να μην αποτυπώνει στον ελάχιστο βαθμό υποτιμητική έκφραση προς το πρόσωπο του πάσχοντος ατόμου.

Ο όρος αυτός λοιπόν περιλαμβάνει εκείνες τις παθολογικές καταστάσεις που χρήζουν την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση. Πρόκειται για μία νομικά αόριστη έννοια σε συνδυασμό με την απουσία επακριβούς ιατρικής ορολογίας (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Σύμφωνα με την Παπαζήση (2006) στο παλαιό δίκαιο η ρύθμιση είχε ως κύριο γνώμονα το συμφέρον της οικογένειας και όχι τόσο του ίδιου του ατόμου. Ένας ευρύς κύκλος προσώπων (συγγενών, ο σύζυγος, ο επίτοπος ή κηδεμόνας του ή ο εισαγγελέας ή ο προσωρινός διαχειριστής) νομιμοποιούνταν να ζητήσουν την υποβολή του πάσχοντος ατόμου σε δικαστική αντίληψη ή δικαστική απαγόρευση.

Τα μειονεκτούντα πάσχοντα άτομα δέχονταν την απαξίωση της κοινωνίας η οποία τα θεωρούσε φορτίο που επιβάρυνε την οικογένεια καθώς και την ίδια. Ενώ αποδίδοταν ιδιαίτερη σημασία και αξία στην προστασία της ευρείας οικογένειας η οποία είχε άμεσο περιουσιακό συμφέρον και όφελος

Συγκρίνοντας τους δύο θεσμούς γίνεται αντιληπτή η διαφορετική ιδεολογία από την οποία διαπνέεται και ακολουθεί ο εκάστοτε νομοθέτης βάσει της οποίας συνεπάγεται διαφορετική αντιμετώπιση των πασχόντων προσώπων.

### 1.3. Ερμηνευτική ανάλυση των άρθρων 1666-1688 ΑΚ του Νόμου (2447/1996)

#### Άρθρο 1666 ΑΚ-Υποβολή προσώπων σε δικαστική συμπαράσταση

Η διάταξη του άρθρου 1666 ΑΚ ορίζει τα πρόσωπα που υποβάλλονται υπό το καθεστώς της δικαστικής συμπαράστασης. Πρόκειται για ενήλικα άτομα αλλά και ανήλικα για τους τελευταίους όμως τα αποτελέσματα της δικαστικής συμπαράστασης αρχίζουν αφότου ενηλικιωθούν. Πιο αναλυτικά σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλονται:

1. Οι ενήλικοι που λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής αδυνατούν ολικά ή μερικώς να φροντίζουν μόνοι για τις υποθέσεις τους (προσωπικές ή περιουσιακές). Ως ψυχική ή διανοητική διαταραχή χαρακτηρίζεται οποιοδήποτε ψυχικό ή διανοητικό πρόβλημα που δυσκολεύει την ελεύθερη διαμόρφωση της βούλησης ή της κρίσης του ατόμου.

Η κατάσταση αυτή περιλαμβάνει τόσο τις γνήσιες ψυχώσεις, όσο και τις λεγόμενες οργανοψυχικές παθήσεις που οφείλονται σε παθολογο-ανατομικές αλλοιώσεις του εγκεφάλου ή σε άλλες εγκεφαλικές διαταραχές. Όπως προαναφέρθηκε η ψυχική ή διανοητική διαταραχή πρέπει να έχει ως επακόλουθο την εν όλω ή εν μέρει αδυναμία του ατόμου. Αυτό σημαίνει πως για την υποβολή ενός τέτοιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση θα πρέπει να υφίσταται αιτιώδης αλληλεξάρτηση μεταξύ διαταραχής και αδυναμίας.

2. Τα ενήλικα άτομα που λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατούν ολικά ή μερικώς να φροντίζουν μόνα για τις υποθέσεις τους. Η ρύθμιση αυτή αναφέρεται στα άτομα που πάσχουν από σωματικές μειονεξίες χωρίς όμως να γίνεται αναφορά συγκεκριμένων περιπτώσεων (π.χ. τυφλός, κωφός και άλλα). Όπως και στην περίπτωση της ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής είναι αδιάφορο πότε και από ποια ατία προκλήθηκε η αναπηρία, αν υπήρχε από τη γέννηση, παρουσιάστηκε μεταγενέστερα ή σε ποιο όργανο αναφέρεται (Βαθρακοκόιλης, 2000).

3. Ενήλικα πρόσωπα που εξαιτίας της ασωτίας, της τοξικομανίας ή του αλκοολισμού θέτουν σε κίνδυνο στέρησης είτε τον εαυτό τους είτε τον σύζυγο τους ή ακόμη τους ανιόντες και τους κατιόντες τους. Ως ασωτία χαρακτηρίζεται η συμπεριφορά του ατόμου να προβαίνει σε αλόγιστες και δυσανάλογες με το οικονομικό του επίπεδο σπατάλες. Αλκοολισμός είναι η εξάρτηση του ατόμου από



οινοπνευματώδη ποτά, ενώ τοξικομανία είναι η εξάρτηση του ατόμου από τοξικές ουσίες (π.χ. ναρκωτικά).

Οι τοξικομανείς και οι αλκοολικοί δεν υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση όταν η κατάσταση στην οποία βρίσκονται έχει ως αποτέλεσμα μόνο την μερική ή ολική αδυναμία να φροντίζουν για τις υποθέσεις τους. Θα πρέπει παρράλληλα να υφίσταται στο άτομο ψυχική ή διανοητική διαταραχή ή σωματική αναπηρία που να θέτει στον κίνδυνο την ασφάλεια του ίδιου και των άλλων.

4. Ορίζεται ότι όποιος ενήλικος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δύο ετών μπορεί να υποβληθεί μόνο σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Η υποβολή πραγματοποιείται μόνο με αίτηση του προσώπου που εκτίει την ποινή και κυρήσσεται υπό το επιβαλλόμενο καθεστώς μόνο για τις πράξεις που αυτός προσδιόρισε στην αίτησή του.

5. Οι ανήλικοι που τελούν υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση εφόσον συντρέχουν οι όροι της κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα όμως της δικαστικής συμπαράστασης ξεκινούν από το ανήλικος ενηλικωθεί διότι τότε παύει η γονική μέριμνα ή η επιτροπεία (Παπαδόπουλος, 2003).

### **Άρθρο 1667 ΑΚ-Νομιμοποιούμενα πρόσωπα για υποβολή αίτησης**

Στο άρθρο 1667 ΑΚ ορίζονται τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται να κινήσουν τη διαδικασία υποβολής προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση. Τα πρόσωπα αυτά είναι τα εξής:

1. Ο πάσχων νομιμοποιείται μόνος του να κινήσει την διαδικασία υποβάλλοντας την σχετική αίτηση και αποκλειστικά μόνο ο ίδιος στις περιπτώσεις που πάσχει από σωματική αναπηρία καθώς και αν εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας. Όσον αφορά τους ανήλικους νομιμοποιούνται να κινήσουν την παραπάνω διαδικασία μόνο εφόσον έχουν συμπληρώσει το 17 έτος της ηλικίας και εφόσον συντρέχουν οι όροι της δικαστικής συμπαράστασης.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη νομιμοποίηση του συζύγου είναι η ύπαρξη υποστατού γάμου ακόμη και αν είναι άκυρος ή ακυρώσιμος αρκεί (να μην έχει ακυρωθεί) να υπάρχει η έγγαμη συμβίωση κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης. Συνεπώς αν για οποιονδήποτε λόγο και ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα έχει διακοπεί η έγγαμη συμβίωση ο σύζυγος δεν νομιμοποιείται σε υποβολή αίτησης.

Ιδιαίτερα στην περίπτωση των χαρακτηριστικών ανωμαλιών ο σύζυγος νομιμοποιείται όταν εκτίθεται σε κίνδυνο στέρησης είτε ο ίδιος είτε οποιοδήποτε από τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται ο κίνδυνος στέρησης.

3. Οι γονείς νομιμοποιούνται να κινήσουν την διαδικασία στις ίδιες περιπτώσεις με τον σύζυγο του πάσχοντα. Το δικαίωμα του κάθε γονέα είναι αυτοτελές. Ως γονείς θεωρούνται οι γονείς από γάμο υποστατό, έστω άκυρο ή ακυρώσιμο που δεν έχει ακυρωθεί. Όσον αφορά τα γεννημένα χωρίς γάμο τέκνα νομιμοποιούνται η μητέρα, ο πατέρας μετά από αναγνώριση του παιδιού από τον ίδιο καθώς και οι θετοί γονείς (Παπαδόπουλος, 2003).

4. Όπως και για τον σύζυγο έτσι και τα τέκνα νομιμοποιούνται αυτοτελώς στις ίδιες περιπτώσεις. Ως τέκνα θεωρούνται τα τέκνα από γάμο υποστατό, ας είναι άκυρος ή ακυρώσιμος, που δεν ακυρώθηκε. Επίσης τα γεννημένα τέκνα χωρίς γάμο ως προς τη μητέρα, τα αναγνωρισμένα τέκνα χωρίς γάμο από τον πατέρα καθώς και τα θετά τέκνα.

5. Ο εισαγγελέας του αρμόδιου οικογενειακού δικαστηρίου κινεί τη διαδικασία δικαστικής συμπαράστασης έπειτα από πληροφόρησή των οικείων προσώπων για την κατάσταση του πάσχοντος και την εξακρίβωση των σχετικών στοιχείων.

6. Ο επίτροπος νομιμοποιείται να υποβάλλει αίτηση για δικαστική συμπαράσταση ως προς τον ανήλικο κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητάς του. Αυτό όμως δεν συμβαίνει όταν ο ανήλικος πάσχει από σωματική αναπηρία (Βαθρακοκοίλης 2000).

Σύμφωνα με τον Σπυριδάκη (2006) η επιτροπεία οργάνωση ειδικής υπηρεσίας με σκοπό την διαχείριση των προσωπικών και περιουσιακών υποθέσεων των ανηλίκων. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις που δεν ιφίσταται η γονική μέριμνα, που σημαίνει το καθήκον και το δικαίωμα των γονιών να έχουν την μέριμνα για το ανήλικο παιδί τους.

7. Τέλος μέσω της διάταξης του άρθρου δίνεται η δυνατότητα στο δικαστήριο να κινηθεί αυτεπάγγελτα διατάσσοντας την εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση. Για την αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου απαιτείται η υποχρεωτική πληροφόρηση των περιπτώσεων που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης από τα πρόσωπα που ορίζονται στο άρθρο 1668 ΑΚ. Δυνατή είναι η ενημέρωση (προαιρετικά) και από άλλα πρόσωπα που ενδιαφέρονται για τον πάσχοντα.

Πέρα από τα παραπάνω πρόσωπα κανένα άλλο πρόσωπο δεν νομιμοποιείται σε υποβολή αίτησης για την κήρυξη του πάσχοντος προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση. Οι ανήλικοι δεν μπορούν να ζητήσουν υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση του πάσχοντος συζύγου ή γονέα, εκτός αν έχουν συμπληρώσει το 16<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας τους και μόνο μέσω του επιτρόπου τους.

Επίσης μέσω του δικαστικού συμπαραστάτη τους μπορούν να κινήσουν την διαδικασία εκείνοι που τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση ή υπό μερική δικαστική συμπαράσταση, εάν στις απαγορευμένες πράξεις τους περιλαμβάνεται και η αίτηση υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση.

Ακόμη έχουν δικαίωμα εκείνοι που τελούν υπό πλήρη επικουρική δικαστική συμπαράσταση αλλά μόνο με τη συναίνεση του συμπαραστάτη τους. Το ίδιο ισχύει και για όσους τελούν υπό μερική επικουρική δικαστική συμπαράσταση εφόσον στις απαγορευμένες πράξεις περιλαμβάνεται και η αίτηση υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση (Παπαδόπουλος, 2003).

#### **Άρθρο 1669 ΑΚ-Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης**

Σύμφωνα με τον Καρακώστα (2012) κατά το άρθρο 1669 ΑΚ το αρμόδιο δικαστήριο αποφασίζει τον διορισμό προσώπου ως δικαστικού συμπαραστάτη. Πρόκειται για φυσικό πρόσωπο που ασκεί λειτούργημα μη υποχρεωτικό και άμισθο η έναρξη του οποίου ξεκινά από την τελεσιδικία της απόφασης κατά την οποία και διορίζεται.

Αρχικά το δικαστήριο οφείλει να διορίσει δικαστικό συμπαραστάτη το πρόσωπο το οποίο επέλεξε ο ίδιος ο πάσχων. Προκειμένου το δικαστήριο να δεσμεύεται από την πρόταση του πάσχοντα τίθενται από τον νόμο δύο προϋποθέσεις.

Πρώτον ο πάσχων θα πρέπει να έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του. Δεύτερον το προτεινόμενο πρόσωπο πρέπει να μην υπάγεται στις κατηγορίες των ατόμων που αποκλείονται από τον διορισμό όπως αναφέρει το άρθρο 1670 ΑΚ και επιπρόσθετα να κρίνεται ως κατάλληλο από το δικαστήριο. Η ύπαρξη αυτών των δύο προϋποθέσεων δίνει παράλληλα την δυνατότητα στο δικαστήριο να μην δεσμεύεται απόλυτα από την υπόδειξη του πάσχοντος. Το δικαστήριο συνεκτιμώντας έτσι όλες τις περιστάσεις είναι ελεύθερο να αποφασίσει.

Αν όμως ο πάσχων δεν προτείνει κάποιο συγκεκριμένο άτομο ή αν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις δεν υφίσταται το δικαστήριο αποφασίζει ελεύθερα να

θέσει το πρόσωπο που θεωρεί ως το πιο κατάλληλο. Τα ενεργητικώς νομιμοποιούμενα πρόσωπα κατά το άρθρο 1667 ΑΚ μπορούν να προτείνουν κάποιο πρόσωπο για τον διορισμό χωρίς ωστόσο το δικαστήριο να δεσμεύεται σε καμία περίπτωση από αυτό. Η διάταξη εξάλλου προβλέπει τη δυνατότητα πρότασης ορισμένου προσώπου μόνο από τον ίδιο τον πάσχοντα.

Το δικαστήριο προκειμένου να αποφασίσει ως προς την καταλληλότητα του υποψήφιου δικαστικού συμπαραστάτη πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του ορισμένα στοιχεία. Την τυχόν εκπεφραζόμενη βούληση του πάσχοντος για τον αποκλεισμό κάποιου προσώπου, τους δεσμούς με τους συγγενείς του (ιδίως γονείς, τέκνα, σύζυγος, άλλα πρόσωπα) και την σχέση του με το υποψήφιο πρόσωπο. Επίσης το δικαστήριο πρέπει να συνεκτιμήσει τον χαρακτήρα του υποψήφιου δικαστικού συμπαραστάτη και την πιθανότητα αντίθεσης συμφερόντων ανάμεσα στον πάσχοντα και σε εκείνον (Καράκωστας, 2012).

#### **Άρθρο 1670 ΑΚ-Ποιοι αποκλείονται**

Η διάταξη του άρθρου 1670 ΑΚ αφορά τον αποκλεισμό προσώπων από τον διορισμό τους ως δικαστικό συμπαραστάτη. Πρώτον αποκλείονται όσοι δεν έχουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα δηλαδή οι ανήλικοι, οι περιορισμένα ικανοί για δικαιοπραξία και όσοι τελούν υπό στερητική ή επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Δεύτερον ο αποκλεισμός αφορά ενήλικους για τους οποίους έχει διοριστεί από το δικαστήριο προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης. Ενώ τέλος περιλαμβάνονται τα φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με σχέση εξάρτησης ή με οποιονδήποτε άλλο στενό δεσμό με τη μονάδα ψυχικής υγείας στην οποία έχει εισαχθεί ή απλώς διαμένει ο πάσχων.

Αν διορισθεί από το δικαστήριο παρά την απαγόρευση του νόμου ως δικαστικός συμπαραστάτης πρόσωπο που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, τότε ο διορισμός αυτός είναι άκυρος και δεν παράγει έννομες συνέπειες. Στις δύο άλλες προαναφερόμενες περιπτώσεις αποκλεισμού το δικαστήριο οφείλει να ανακαλέσει το διορισμό και αυτεπαγγέλτως. Μέχρι την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου όμως ο διορισμός αυτός παράγει έννομα αποτελέσματα (Σπυριδάκης, 2006).

### **Άρθρο 1672 ΑΚ-Προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης**

Σύμφωνα με το άρθρο 1672 ΑΚ πριν ή μετά την έναρξη της διαδικασίας για την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπάρασταση το δικαστήριο μπορεί να διορίσει προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη. Ο διορισμός του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη γίνεται έπειτα από αίτηση των αναφερομένων προσώπων στο άρθρο 1667 ΑΚ ή και αυτεπάγγελα από το ίδιο το δικαστήριο. Στην περίπτωση που το πρόσωπο πάσχει από σωματική αναπηρία αναγνωρίζεται αποκλειστικά στον ίδιο το δικαίωμα υποβολής της σχετικής αίτησης.

Όπως αναφέρει ο Παπαδόπουλος (2003) το πρόσωπο που ζητά το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη δεν απαιτείται να είναι το ίδιο που ζήτησε αντίστοιχα την υποβολή σε δικαστική συμπάρασταση. Όσον αφορά την επιλογή ή τον αποκλεισμό του διορισμού προσώπου ως προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη ισχύουν τα αντίστοιχα άρθρα 1669, 1670 και 1671 ΑΚ τα οποία αναφέρονται στην περίπτωση του οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη.

Να σημειωθεί πως οι αρμοδιότητες του είναι ανάλογες με του οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη. Η θέσπιση του έχει ως στόχο την προστασία του πάσχοντος ατόμου. Για το λόγο αυτό καθήκον του είναι η εξασφάλιση κάθε ασφαλιστικού μέτρου ώστε να αποφευχθεί τυχόν κίνδυνος του συμπαραστατούμενου ή και της περιουσίας του λόγω της κατάστασης του.

Η παρούσα διάταξη έχει εφαρμογή τόσο στη στερητική όσο και στην επικουρική δικαστική συμπάρασταση. Ο διορισμός του είναι υποχρεωτικός από το χρονικό διάστημα της δημοσίευσης της απόφασης του δικαστηρίου έως και την τελεσιδικία της βάσει του άρθρου 1673 ΑΚ κατά την οποία ο πάσχοντας υποβάλλεται οριστικά υπό το υποβαλλόμενο καθεστώς (Παπαδόπουλος, 2003).

### **Άρθρο 1675-Δημοσιότητα της απόφασης**

Σύμφωνα με την ΑΚ 1675 το διατακτικό της απόφασης για την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπάρασταση ή τον διορισμό προσωρινού ή οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη από το δικαστήριο, εγχωρείται σε ειδικό βιβλίο το οποίο τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου. Η δημοσιότητα αυτή της απόφασης είναι

περιορισμένη καθώς οι υποβαλλόμενες αιτήσεις και οι επιβληθείσες αποφάσεις καταχωρούνται στο ειδικό βιβλίο εν περιλήψει.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με τους Γεωργιάδης και Σταθόλπουλο, (2003) μέσα στο διατακτικό καταγράφεται το επιβαλλόμενο καθεστώς της δικαστικής συμπαράστασης, η ημερομηνία της απόφασης, το πρόσωπο που υποβάλλεται υπό το καθεστώς, το όνομα του προσωρινού ή οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη καθώς και τα μέλη που αποτελούν το εποπτικό συμβούλιο. Όμως η πρόσβαση σε αυτό δεν είναι ελεύθερη στον οποιονδήποτε παρά μόνο για τα άτομα τα οποία έχουν έννομο συμφέρον (παραδείγματος χάριν άτομο που επιθυμεί να έρθει σε συναλλαγή με τον συμπαραστατούμενο).

### **Άρθρο 1676-Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση**

Σύμφωνα με τον Σπυριδάκη (2006) κατά την διάταξη του άρθρου 1676 ΑΚ το δικαστήριο είναι ελεύθερο να αποφασίσει την έκταση και το είδος της δικαστικής συμπαράστασης που θα επιβληθεί στον πάσχοντα. Όμως η ελευθερία του δικαστηρίου καθοδηγείται και περιορίζεται από τις ανάγκες και τα συμφέροντα του συμπαραστατούμενου. Ανάλογα με την κάθε περίπτωση η μορφή της δικαστικής συμπαράστασης μπορεί να λάβει τις εξής μορφές:

- Πλήρης στερητική δικαστική συμπαράσταση
- Μερική στερητική δικαστική συμπαράσταση
- Πλήρης επικουρική δικαστική συμπαράσταση
- Μερική επικουρική δικαστική συμπαράσταση
- Συνδυασμός στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης.

Πλήρης στερητική δικαστική συμπαράσταση υφίσταται όταν ο συμπαραστατούμενος κηρύσσεται ανίκανος για όλες τις δικαιοπραξίες. Σε αυτή την περίπτωση δεν μπορεί να πραγματοποιήσει καμία δικαιοπραξία από μόνος του, μόνο μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου του δηλαδή του δικαστικού του συμπαραστάτη. Η μερική στερητική δικαστική συμπαράσταση αφορά το πρόσωπο που κηρύσσεται ανίκανο για ορισμένες δικαιοπραξίες, τις οποίες μπορεί να διεκπαιρεύει μόνο μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου του.

Πλήρης επικουρική δικαστική συμπαράσταση είναι αυτή στην οποία ο συμπαραστατούμενος για να πραγματοποιήσει οποιαδήποτε έγκυρη δικαιοπραξία, χρειάζεται τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Ενώ μερική επικουρική

δικαστική συμπαράσταση επιβάλλεται όταν για την πραγματοποίηση ορισμένων μόνο δικαιπραξιών από τον συμπαραστατούμενο, απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη.

Τέλος το δικαστήριο δύναται να αποφασίσει τον συνδυασμό στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης. Όσον αφορά την περίπτωση της σωματικής αναπηρίας η αίτηση του πάσχοντος δεσμεύει το δικαστήριο ώστε να κυρύξει το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπαράστασης που ορίζονται σε αυτήν. Ενώ όσον αφορά το άτομο που εκτοίει ποινή στερητική της ελευθερίας η δικαστική συμπαράσταση είναι επικουρική και περιλαμβάνει επίσης μόνο τις δικαιπραξίες που ζητούνται στην υποβληθείσα αίτηση του ατόμου (Σπυριδάκης, 2006).

### **Άρθρο 1677 ΑΚ**

Με τη διάταξη του άρθρου 1677 ΑΚ το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί και αυτεπαγγέλτως το διατακτικό της απόφασης στο οποίο διατυπώνονται το είδος και η έκταση της δικαστικής συμπαράστασης που έχει επιβληθεί στο συμπαραστατούμενο. Το διατακτικό λοιπόν τροποποιείται προσαρμοζόμενο στα μεταβαλλόμενα δεδομένα που προκύπτουν (π.χ. η βελτίωση ή χειροτέρευση της ψυχικής ή διανοητικής κατάστασης του συμπαραστατούμενου).

Το δικαστήριο μπορεί να κινηθεί αυτεπάγγελτα έπειτα από υποχρεωτική πληροφόρηση του δικαστικού συμπαραστάτη ή της κοινωνικής υπηρεσίας περιπτώσεων που χρήζουν μεταβολής καθώς και προαιρετικά από άλλα πρόσωπα (συγγενείς ή φίλοι). Βάσει της τροποποίησης το δικαστήριο μπορεί να διατάξει στερητική δικαστική συμπαράσταση αντί επικουρικής ή το αντίστροφο (Βαθρακοκόιλης, 2000).

Σύμφωνα με τους Γεωργιάδη και Σταθόπουλο, (2003) το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα ακόμα να διευρύνει ή να περιορίσει τις πράξεις για τις οποίες το άτομο στερείται δικαιπρακτικής ικανότητας ή για την ισχύ των οποίων απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη. Εκτός από την αυτεπάγγελτη δράση του δικαστηρίου δυνατότητα τροποποίησης της απόφασης μπορούν να ζητήσουν κατόπιν αιτήσεως προς αυτό όλα τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται να ζητήσουν την υποβολή του προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση (συμπαραστατούμενος, σύζυγος, γονείς, τέκνα, εισαγγελέας).

Ενώ στις περιπτώσεις των ατόμων με σωματική αναπηρία καθώς και όσων ατόμων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας ισχύει η εκούσια υποβολή. Τότε ο συμπαραστατούμενος νομιμοποιείται αποκλειστικά ο ίδιος να ζητήσει τροποποίηση της απόφασης. Ενώ το δικαστήριο δεν δύναται να επιβάλει περισσότερους περιορισμούς από όσους διατυπώνονται στην αίτηση του ατόμου αυτού.

### **Άρθρο 1678 ΑΚ**

Ο Βαθρακοκόιλης (2000) αναφέρει πως σύμφωνα με την ΑΚ 1678 η υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής του ικανότητας θα πρέπει να ορίζεται ρητά στην απόφαση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση υποβολής του ατόμου σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Αν δεν υφίσταται ειδικότερος περιορισμός στην απόφαση και εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, καθορίζεται ένας περιορισμένος κύκλος πράξεων που ο συμπαραστατούμενος δε μπορεί να επιχειρεί.

Οι πράξεις περιλαμβάνουν τις δικαιοπραξίες και τις συναφείς για αυτές δίκες που αδυνατεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανήλικου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου. Δεύτερον τις χαριστικές δικαιοπραξίες γενικά, τις εισπράξεις απαιτήσεων του και την παροχή εξόφλησης αν δεν είχε επιτραπεί ρητά στο δικαστικό συμπαραστάτη. Ενώ τρίτον η αποδοχή κληρονομιάς που θα επάγεται στο συμπαραστατούμενο (στερητικά ή επικουρικά) θα γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής.

Συγκεκριμένα δεν μπορεί να επιχειρεί τις πράξεις αυτές αυτοπροσώπως όταν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική και αν πρόκειται για επικουρική χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη. Από το ευεργέτημα της απογραφής θα εκπίπτει αυτός ο οποίος σε διάστημα ενός χρόνου από την άρση της δικαστικής συμπαράστασης αμελήσει να συντάξει την απογραφή (Βαθρακοκόιλης, 2000).

### **Άρθρο 1679 ΑΚ**

Η διάταξη 1679 ΑΚ αναφέρεται στην επιχείρηση των πράξεων του συμπαραστατούμενου υπό το καθεστώς συνδυασμού στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης το οποίο έχει τη δυνατότητα να ορίσει το δικαστήριο. Ο συμπαραστατούμενος μπορεί να υποβληθεί σε αυτό τον συνδυασμό ο οποίος



προσδιορίζεται σε έκταση από το διαχωρισμό των πράξεων οι οποίες κατά την απόφαση εντάσσονται σε κάθε μία μορφή ξεχωριστά.

Το δικαστήριο υποχρεούται να ορίζει ρητά και με σαφήνεια στο διατακτικό της απόφασης ποιες πράξεις θα πρέπει να επιχειρεί ο δικαστικός συμπαραστάτης στη στερητική δικαστική συμπάρσταση για λογαριασμό του συμπαραστατούμενου και όσον αφορά την επικουρική δικαστική συμπάρσταση για ποιες θα πρέπει απλά να δίνει τη συναίνεσή του.

Όπως αναφέρει ο Βαθρακοκόιλης (2000) ο συνδυασμός μπορεί να συνίσταται και στην αφαίρεση από το συμπαραστατούμενο που τίθεται υπό επικουρική δικαστική συμπάρσταση, της αυτοπρόσωπης διοίκησης της περιουσίας του η οποία μπορεί να συνοδεύεται είτε με ταυτόχρονη στέρηση και της ελεύθερης διάθεσης των εισοδημάτων της είτε όχι και η ανάθεσής της στο δικαστικό συμπαραστάτη.

Το κύρος των πράξεων στην περίπτωση του συνδυασμού στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπάρστασης κρίνεται βάσει του προσδιορισμού της απόφασης του δικαστηρίου δηλαδή με την ένταξή τους υπό τη στερητική ή την επικουρική δικαστική συμπάρσταση αντίστοιχα. Αν η πράξη εντάσσεται στην πρώτη και ενεργηθεί από το συμπαραστατούμενο είναι απόλυτα άκυρη. Είναι επίσης άκυρη η πράξη αν στην περίπτωση επικουρικής δικαστικής συμπάρστασης δεν δοθεί η απαιτούμενη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη πριν από την επιχείρησή της (Βαθρακοκόιλης, 2000).

### **Άρθρο 1680-Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια**

Με δικαστική απόφαση παρέχεται σύμφωνα με το άρθρο 1680 ΑΚ η δυνατότητα επιμέλειας του συμπαραστατούμενου από τον δικαστικό του συμπαραστάτη. Η ανάθεση της επιμέλειας του προσώπου είτε ολικά είτε εν μέρει είναι δυνατή και πρέπει να ανατίθεται μόνο στις περιπτώσεις που ο τελευταίος αδυνατεί να φροντίσει τον εαυτό του. Αν η επιμέλεια του συμπαραστατούμενου δεν υπάγεται ρητά στη δικαστική συμπάρσταση αυτός έχει μόνος του την επιμέλεια αυτή.

Ο Παπαδόπουλος (2003) αναφέρει πως για την ανάθεση της επιμέλειας στο δικαστικό συμπαραστάτη το δικαστήριο θα πρέπει πρώτα να προβεί σε ορισμένη διερεύνηση. Να εξετάσει τις ατομικές και προσωπικές ιδιότητες, καταστάσεις και περιστάσεις του συμπαραστατούμενου καθώς και την αναγκαιότητα της ανάθεσης σε

αυτόν ή ακόμη την δυνατότητα αυτοεπιμέλειας του συμπαραστατούμενου. Να σημειωθεί πως στην διάταξη αυτή δεν προσδιορίζεται η έννοια και το περιεχόμενο της επιμέλειας και συνεπώς πρόκειται για αόριστη νομική έννοια.

Για την εξιδίκευση της έννοιας εφαρμόζονται προσαρμοσμένοι αναλογικά οι σχετικοί κανόνες που αφορούν την επιμέλεια ανηλίκων. Έτσι η επιμέλεια περιλαμβάνει την ανατροφή υπό την ευρεία έννοια του όρου που ως προς το περιεχόμενο έχει κάθε μέριμνα ή μέτρο αναφορικά με τη σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη. Αφορά επομένως τη μέριμνα για την τροφή, την ένδυση, την υγεία, τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του συμπαραστατούμενου, την επαγγελματική εκπαίδευση, την θρησκευτική διαπαιδαγώγηση και άλλα.

Να τονιστεί πως κατά την άσκηση της επιμέλειας ο δικαστικός συμπαραστάτης ωφείλει να εξασφαλίζει στο συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος τις προσωπικές του σχέσεις εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση του (Βαθρακοκοίλης, 2000).

#### **Άρθρο 1681 ΑΚ-Έναρξη αποτελεσμάτων**

Η έναρξη των αποτελεσμάτων της δικαστικής συμπαράστασης βάσει της ΑΚ 1681 αρχίζει αφότου δημοσιευθεί η σχετική απόφαση η οποία την κυρήσσει. Ενώ για την έναρξη του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη απαιτείται η τελεσιδικία της απόφασης κατά την οποία διορίζεται. Από τον κανόνα αυτόν εξαίρεση υπάρχει ως προς την ανικανότητα προς σύνταξη διαθήκης, η οποία αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση για θέση υπό δικαστική συμπαράσταση του διαθέτη, ως προς τη συνέπεια της σύνταξης διαθήκης από το συμπαραστατούμενο πριν από την τελεσιδικία της απόφασης, στο κύρος της οποίας δεν επιδρά αν ο θάνατος του διαθέτη επέλθει πριν από την τελεσιδικία αυτής.

Όπως αναφέρει ο Βαθρακοκοίλης (2000) έως την τελεσιδικία της απόφασης για την έναρξη του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα. Εντός αυτού προβλέπεται από τον νόμο ο υποχρεωτικός διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη ενώ την εποπτεία της συμπαράστασης ασκεί ο ειρηνοδίκης.

Όσον αφορά τον διορισμό του οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη αυτός μπορεί να γίνει για λόγους οικονομίας της δίκης με την ίδια απόφαση που κηρύσσει τη δικαστική συμπαράσταση. Όμως το αίτημα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο δικόγραφο. Αν και το αίτημα αυτό δεν είναι ώριμο μπορεί να υποβληθεί στο ίδιο

δικόγραφο όπου υποβάλλεται η αίτηση για δικαστική συμπαράσταση. Ο διορισμός θα γίνει με την ίδια απόφαση αλλά θα ισχύσει κατά την τελεσιδικία της απόφασης (Παπαδόπουλος, 2003).

### **Άρθρο 1682-Λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης**

Σύμφωνα με το άρθρο 1682 ΑΚ κατά την περίπτωση της στερητικής δικαστικής συμπαράστασης όταν δεν ιφίσταται ειδική ρύθμιση ως προς οποιοδήποτε θέμα σχετικά με αυτήν, τίθενται σε εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων. Το λειτούργημα του δικαστικού συμπαραστάτη περιλαμβάνει τη διοίκηση του συνόλου ή μέρους της περιουσίας του συμπαραστατούμενου καθώς και την ανάλογη εκπροσώπηση του. Για τους λόγους αυτούς ο δικαστικός συμπαραστάτης έχει τις παρακάτω υποχρεώσεις.

Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο (2003) ο δικαστικός συμπαραστάτης έχει υποχρέωση σύνταξης απογραφής, υποχρέωση πρόκλησης προσδιορισμού ετήσιας δαπάνης, επωφελούς τοποθέτησης μετρητών, ασφαλούς κατάθεσης τίτλων και πολύτιμων αντικειμένων, λογοδοσίας και ακόμη υποχρέωση ενημέρωσης του δικαστηρίου. Η μη συμμόρφωση του δικαστικού συμπαραστάτη προς αυτές τις υποχρεώσεις έχει ως συνέπεια την αποζημίωση του συμπαραστατούμενου ενώ δεν αποκλείεται και η παύση του διορισμού του.

Όσον αφορά την επιχείρηση ορισμένων πράξεων τις οποίες επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου θα πρέπει για αυτές να έχει άδεια του δικαστηρίου. Ομοίως για την τέλεση των ίδιων πράξεων στο όνομα του συμπαραστατούμενου από τον δικαστικό συμπαραστάτη απαιτείται επίσης άδεια του δικαστηρίου και επιπλέον γνωμοδότηση από το εποπτικό συμβούλιο.

Ωστόσο να αναφερθεί πως στον δικαστικό συμπαραστάτη απαγορεύονται οι δικαιοπραξίες 1617 και 1618 ΑΚ. Η επιχείρηση των πράξεων αυτών παρά την απαγόρευση επιφέρει σχετική ακυρότητα υπέρ του συμπαραστατούμενου. Ενώ άλλες συνέπειες αποτελούν την ευθύνη αποζημίωσης ή ακόμη και παύση του διορισμού του δικαστικού συμπαραστάτη. Πράξεις που διενεργήθηκαν από το δικαστικό συμπαραστάτη χωρίς την τήρηση ορισμένων διατυπώσεων που απαιτούνται τις καθιστά επίσης άκυρες. Η ακυρότητα είναι σχετική και προτείνεται από το δικαστικό συμπαραστάτη, το συμπαραστατούμενο ή και τους καθολικούς διαδόχους του.

Ακόμη ο δικαστικός συμπαραστάτης εκπροσωπεί τον συμπαραστατούμενο σε δικαιοπραξίες που αφορούν την προσωπική του κατάσταση οι οποίες όμως θα

πρέπει να είναι δεκτικές εκπροσώπησης και παράλληλα να έχει την επιμέλεια του συμπαραστατούμενου. Η εκπροσώπηση περιλαμβάνει κάθε νομική ή υλική πράξη.

Όμως ο δικαστικός συμπαραστάτης αδυνατεί να εκπροσωπήσει τον συμπαραστατούμενο στην τέλεση γάμου, στο συναινετικό διαζύγιο, στην τέλεση υιοθεσίας με την ιδιότητα του υιοθετούντος, στην εκούσια ή δικαστική αναγνώριση αφού οι συγκεκριμένες πράξεις δεν επιδέχονται εκπροσώπηση.

Αντίθετα τον εκπροσωπεί στην αγωγή διαζυγίου, ακύρωσης γάμου, προσβολής πατρότητας, στην τέλεση υιοθεσίας με την ιδιότητα του υιοθετημένου, και στην πολιτική αγωγή για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη. Να σημειωθεί πως το δικαστήριο μπορεί να διορίσει για τον ίδιο συμπαραστατούμενο περισσότερους του ενός δικαστικούς συμπαραστάτες οι οποίοι θα ασκούν τα καθήκοντα τους από κοινού. (Παπαδόπουλος, 2003).

Όσον αφορά τα έργα της εποπτείας είτε της επικουρικής είτε της στερητικής δικαστικής συμπαράστασης αυτά ανατίθενται στο εποπτικό συμβούλιο. Το εποπτικό συμβούλιο αποτελείται από τρία έως πέντε μέλη (συγγενείς ανεξαρτήτως βαθμού ή φίλους του συμπαραστατούμενου) τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζεται και ο δικαστικός συμπαραστάτης. Ο πρόεδρος του εποπτικού συμβουλίου ορίζεται επίσης με απόφαση του δικαστηρίου. Στην περίπτωση προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί ο ειρηνοδίκης (Βαθρακοκοίλης, 2000).

### **Άρθρο 1683 ΑΚ**

Η διάταξη του άρθρου 1683 ΑΚ αφορά τον τρόπο λειτουργίας της επικουρικής (μερικής ή ολικής) δικαστικής συμπαράστασης. Για την εγκυρότητα των πράξεων που επιχειρεί ο συμπαραστατούμενος όταν τίθεται υπό επικουρική δικαστική συμπαράσταση, οι οποίες ορίζονται από τον νόμο ή με δικαστική απόφαση απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη.

Η συναίνεση θα πρέπει να παρέχεται εγγράφως καθώς και πριν από την επιχείρηση της πράξης. Να αναφερθεί πως η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη ως του νόμιμου παραστάτη είναι συμπληρωματική της βούλησης του συμπαραστατούμενου. Η συναίνεση του λοιπόν σε συνδυασμό με την βούληση και την δήλωση βούλησης του τελευταίου συνεντάσσονται στο πραγματικό της δικαιοπραξίας (Βαθρακοκοίλης, 2000).

Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης αρνηθεί για οποιοδήποτε λόγο να συναινέσει τότε το δικαστήριο μετά από αίτηση του συμπαραστατούμενου αποφασίζει αν θα επιτρέψει την πράξη. Η απόφαση υπόκειται στα ένδικα μέσα από το συμπαραστατούμενο, το δικαστικό συμπαραστάτη και από τρίτους που μετείχαν στη δίκη. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται τόσο στην ολική όσο και στη μερική επικουρική δικαστική συμπαράσταση, αφού δε γίνεται καμία διάκριση στο νόμο (Παδαδόπουλος, 2003).

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Βαθρακοκοίλης (2000) μέσω της διάταξης ορίζονται οι συνέπειες της επιχείρησης πράξεων από το συμπαραστατούμενο χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη ή την άδεια του δικαστηρίου. Ως κύρωση λοιπόν προβλέπεται η ακυρότητα η οποία είναι σχετική. Αυτή προτείνεται μόνο από τον δικαστικό συμπαραστάτη, το συμπαραστατούμενο ή και τους καθολικούς και ειδικούς διαδόχους του. Να σημειωθεί πως εξαίρεση αποτελεί ο γάμος οποίος σε αυτή την περίπτωση θεωρείται απόλυτα άκυρος.

#### **Άρθρο 1684 ΑΚ**

Ο συμπαραστατούμενος παρά την ενηλικίωση του δεν πάυει να έχει ανάγκη προστασίας λόγω των προβλημάτων του. Για το λόγο αυτό στο άρθρο 1684 ΑΚ προβλέπεται η εφαρμογή δύο αρχών που ισχύουν στην επιτροπεία ανηλίκους. Η ρύθμιση αφορά τόσο την επικουρική όσο και την στερητική δικαστική συμπαράσταση.

Σύμφωνα με την πρώτη αρχή όπως περιγράφει ο Βαθρακοκοίλης (2000) όλες οι πράξεις των διαφόρων οργάνων της δικαστικής συμπαράστασης (δικαστικού συμπαραστάτη, εποπτικού συμβουλίου, δικαστηρίου, προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη, ειδικού δικαστικού συμπαραστάτη, ειρηνοδίκη) πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατουμένου. Ενώ η δεύτερη αρχή περιλαμβάνει πως πριν από κάθε πράξη των οργάνων αυτών πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με το συμπαραστατούμενο με σκοπό να συνεκτιμάται η γνώμη του.

Εν τούτοις τα όργανα της δικαστικής συμπαράστασης δε δεσμεύονται από τη γνώμη του συμπαραστατουμένου αλλά οφείλουν να την συνεκτιμούν. Η ακρόαση του πρέπει πάντοτε να επιδιώκεται αλλά αν για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι εφικτή μπορεί να παραλείπεται. Αν η επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο παραληφθεί παρότι αυτό ήταν εφικτό έχει ως συνέπεια την ακυρότητα της πράξης που

επιχειρήθηκε και τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης με ένδικα μέσα. Δεν αποκλείεται μάλιστα και υποχρέωση προς αποζημίωσή του σε περίπτωση πρόκλησης ζημιάς. Επιπλέον αυτό μπορεί να αποτελέσει λόγο για παύση των οργάνων (συμπαραστάτη, μελών εποπτικού συμβουλίου) (Παπαδόπουλος, 2003).

### **Άρθρο 1685 ΑΚ-Άρση της δικαστικής συμπαράστασης**

Κατά τη διάταξη του άρθρου 1685 ΑΚ η δικαστική συμπαράσταση αίρεται αν έχουν εκλείψει οι λόγοι που την προκάλεσαν δηλαδή ανάλογα με το συγκεκριμένο λόγο που προκάλεσε την υποβολή προσώπου σε αυτήν. Θα πρέπει λοιπόν είτε να επήλθε θεραπεία του συμπαραστατουμένου από τη ψυχική ή διανοητική διαταραχή ή τη σωματική αναπηρία από την οποία έπασχε, σε τέτοιο βαθμό που να είναι σε θέση να φροντίσει μόνος για τις υποθέσεις του. Είτε να πραγματοποιήθηκε βελτίωση της κατάστασης της ασωτίας, της τοξικομανίας ή του αλκοολισμού, σε βαθμό που να μην θέτει πλέον στον κίνδυνο στέρησης τον ίδιο ή τους αναφερόμενους στο άρθρο 1666 ΑΚ συγγενείς του (Παπαδόπουλος, 2003).

Με την άρση της δικαστικής συμπαράστασης λοιπόν επιφέρεται η λήξη της δηλαδή η επαναφορά του προσώπου στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την κήρυξη της σε αυτήν. Ακόμη τη λήξη της δικαστικής συμπαράστασης επιφέρουν ο θάνατος του συμπαραστατουμένου ή η αφάνεια κατά τις οποίες η λήξη είναι αυτοδικαίη δηλαδή δεν απαιτείται παρέμβαση δικαστηρίου για την άρση της. Να σημειωθεί ωστόσο πως υπάρχει διάκριση στη λήξη και ειδικότερα στην άρση της δικαστικής συμπαράστασης από τη λήξη του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη καθώς η μία δεν συμπίπτει πάντοτε με την άλλη.

Όπως παρουσιάζει ο Βαθρακοκοίλης (2000) η άρση δεν επέρχεται αυτοδικαίως αλλά απαιτείται απόφαση του δικαστηρίου. Τα πρόσωπα που μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για άρση δικαστικής συμπαράστασης είναι τα ίδια που νομιμοποιούνται να ζητήσουν και κήρυξη της. Στην περίπτωση που το άτομο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία καθώς και στην περίπτωση του συμπαραστατουμένου κατά την ΑΚ 1688, μόνο οι ίδιοι έχουν το δικαίωμα υποβολής αίτησης ενώ δεν χωρεί ούτε αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου. Η αίτηση όμως αυτή δεν θεωρείται δεσμευτική για το δικαστήριο το οποίο μπορεί να αποφασίσει ελεύθερα με γνώμονα πάντοτε το συμφέρον του συμπαραστατουμένου αν θα άρει ή όχι την δικαστική συμπαράσταση.

Πέρα από την παραπάνω αναφορά αναγνωρίζεται γενικά το δικαίωμα της αυτεπάγγελτης ενέργειας του δικαστηρίου για την επέμβαση όμως του οποίου απαιτείται η υποχρεωτική ενημέρωση του από τον δικαστικό συμπαραστάτη ή την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Όμως το δικαίωμα υποβολής άρσης δεν περιλαμβάνει το πρόσωπο του δικαστικού συμπαραστάτη διότι αυτό παρέχεται απευθείας στον ίδιο το συμπαραστατούμενο ως υγιές πλέον άτομο.

### **Άρθρο 1886 ΑΚ**

Ο Παπαδόπουλος (2003) αναφέρει πως σύμφωνα με την ΑΚ 1986 επιβάλλεται στο δικαστικό συμπαραστάτη η υποχρέωση να πληροφορεί έγκαιρα και με οποιοδήποτε μέσο το δικαστήριο για κάθε γνωστό σε αυτόν περιστατικό που χρήζει οποιαδήποτε μεταβολή της δικαστικής συμπαράστασης. Τα περιστατικά που δικαιολογούν μεταβολή στο καθεστώς μπορεί να αφορούν το είδος, την έκταση ή ακόμη και την άρση της δικαστικής συμπαράστασης.

Όπως είναι ευνόητο η ρύθμιση αυτή αναφέρεται σε αποφάσεις που κηρύσσουν τη δικαστική συμπαράσταση και όχι σε αποφάσεις που απορρίπτουν τη σχετική αίτηση. Η υποχρέωση αυτή του δικαστικού συμπαραστάτη αφορά και τον προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη και αρχίζει να ισχύει από την έναρξη του λειτουργημάτων του δηλαδή από την τελεσιδικία της απόφασης.

Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης παραλείψει να εκπληρώσει την υποχρέωσή του αυτή που αποτελεί τρόπο πληροφόρησης του δικαστηρίου για αυτεπάγγελτη ενέργεια, μπορεί να υποχρεωθεί σε αποζημίωση του συμπαραστατούμενου εφόσον από την παράλειψη αυτή έχει υποστεί ζημιά ο τελευταίος. Ενώ ακόμη μπορεί να επέλθει και παύση του διορισμού του.

### **Άρθρο 1688 ΑΚ-Δικαστική συμπαράσταση όσων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας**

Με δικαστική απόφαση μπορεί να υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση και όποιος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας του τουλάχιστον δύο χρόνια. Η δικαστική συμπαράσταση κηρύσσεται μόνο με αίτηση του προσώπου που εκτίει την ποινή και μόνο για τις πράξεις που ο ίδιος προσδιόρισε στην αίτηση του. Στόχος του συγκεκριμένου άρθρου είναι η προστασία του κατάδικου, ο οποίος ζει για μεγάλο χρονικό διάστημα έξω από την κοινωνική και οικονομική ζωή και

συνεπώς δεν έχει γνώση της εξέλιξής της. Ενώ παράλληλα λόγω της δυσμενούς ψυχολογικής κατάστασής του και της στέρησης της ελευθερίας κινήσεων αδυνατεί να διαχειριστεί σωστά την περιουσία του.

Για την υπαγωγή ενός προσώπου σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση λόγω έκτισης ποινής στερητικής της ελευθερίας του απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Θα πρέπει η καταδίκη σε στερητική της ελευθερίας να έχει ποινή διάρκειας δύο ετών. Δεύτερον η διάρκεια έκτισης ποινής, δηλαδή κατά το διάστημα που εκτίει την άνω ποινή ο κατάδικος, ανεξάρτητα αν η ποινική απόφαση έχει καταστεί αμετάκλητη. Απαιτείται επίσης υποβολή αίτησης από τον κατάδικο στην οποία προσδιορίζονται οι πράξεις, για τις οποίες θα κηρυχθεί η επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Η αίτηση κοινοποιείται έπειτα στον εισαγγελέα Πρωτοδικών ή Εφετών (Παπαδόπουλος, 2003).

#### **1.4. Οι γενικές αρχές της Δικαστικής συμπαράστασης**

##### **1.4.1. Προστασία προσωπικότητας πάσχοντα**

Σύμφωνα με τους Γεωργιάδη και Σταθόπουλο (2003), το θεσμικό πρότυπο της δικαστικής συμπαράστασης μέσω της νέας μεταρρυθμιστικής αλλαγής θέτει ως κύριο γνώμονα την προστασία της προσωπικότητας καθώς και της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας του πάσχοντος προσώπου. Αυτό μπορεί να διακριθεί τόσο σε ουσιαστικό όσο και σε δικονομικό πεδίο.

Το ουσιαστικό δίκαιο με βάση τη διάταξη του άρθρου 1667 ΑΚ αναγνωρίζεται πλέον και στον ίδιο τον πάσχοντα το δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση για να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση. Ενώ ειδικότερα στην περίπτωση της σωματικής αναπηρίας ή της φυλάκισης αναγνωρίζεται αυτό το δικαίωμα αποκλειστικά και μόνο στο ίδιο το άτομο. Έτσι η νέα νομοθετική ρύθμιση αποβλέπει στην προστασία του πάσχοντος ατόμου ώστε να μην μετατρέπεται σε αντικείμενο της όλης διαδικασίας.

Παράλληλα στο ίδιο άρθρο διαπιστώνεται ο περιορισμένος κύκλος των συγγενικών προσώπων που νομιμοποιούνται να υποβάλουν αίτηση για να τεθεί κάποιο άτομο υπό αυτόν τον θεσμό. Ο νόμος προστατεύει με αυτό τον τρόπο την προσωπικότητα του πάσχοντα από τρίτα άτομα που αυτόβουλα μπορεί να επέμβουν στην ιδιωτική του ζωή προβαίνοντας τα ίδια στη ζήτηση αυτή (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).



Να σημειωθεί πως ο περιορισμός των προσώπων βασίζεται επίσης στην αντίληψη που θέλει οι οικογενειακές και προσωπικές υποθέσεις να διεκπαιρώνονται στο πλαίσιο της πυρηνικής οικογένειας. Σύμφωνα με την κρίση του νομοθέτη κατά αυτό τον τρόπο διατηρείται ένα κλίμα εχεμύθειας και στοργής (Παπαζήση, 2006).

Στο άρθρο 1666 ΑΚ απαριθμούνται οι αποκλειστικά καθορισμένοι λόγοι βάσει των οποίων ένα άτομο πρέπει να τίθεται υπό το καθεστώς της δικαστικής συμπαράστασης. Εφόσον κάποιος από αυτούς τους λόγους αντανακλάται στην προσωπικότητα του ατόμου μόνον τότε θα πρέπει να οδηγεί τελικά την υποβολή του υπό το προστατευτικό καθεστώς. Αφού λοιπόν τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση του αφαιρείται ολικά ή μερικά η δικαιοπρακτική ικανότητα. Ταυτόχρονα η συνεχής παρέμβαση του δικαστικού συμπαραστάτη και του δικαστηρίου που κατέχουν κύρια θέση στον θεσμό δημιουργούν μία μειονεκτική θέση για το άτομο.

Για τον παραπάνω λόγο όπως αναφέρουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος (2003) γίνεται προσπάθεια η υποβολή προσώπου σε αυτού του είδους τη δικαστική προστασία να παρέχεται με τέτοιο τρόπο που να μην θίγει την αξιοπρέπεια της προσωπικότητας του. Να σημειθεί πως σε δικονομικό πεδίο για λόγους προστασίας του πάσχοντος ατόμου η διεξαγωγή της δίκης συντελείται *«κεκλεισμένων των θυρών»* όπως προβλέπει το άρθρο 114 του ΚΠολΔ.

Με την ΑΚ 1678 η υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής του ικανότητας θα πρέπει να ορίζεται ρητά στην απόφαση. Το ίδιο ισχύει και κατά την επικουρική δικαστική συμπαράσταση. Αυτό στοχεύει στην προστασία της προσωπικότητας του πάσχοντος και στην αποτροπή της κοινωνικής περιθωριοποίησης του.

Ακόμη στο πλαίσιο της αρχής της προσωπικότητας του πάσχοντος και της αξίας του ως ανθρώπου, ο δικαστικός συμπαραστάτης κατά την άσκηση της επιμέλειας που ορίζεται στο άρθρο 1680 ΑΚ έχει την υποχρέωση να εξασφαλίζει στον συμπαραστατούμενο την δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος τις προσωπικές του σχέσεις εφόσον του το επιτρέπει η κατάσταση του. Τέλος σύμφωνα με το άρθρο 1681 ΑΚ η έναρξη των αποτελεσμάτων της δικαστικής συμπαράστασης πριν από την τελεσίδικια της απόφασης έχει και σε αυτή την περίπτωση στόχο την παροχή άμεσης προστασίας του ατόμου αφού ενδέχεται τελικά να υποβληθεί σε αυτήν με τελεσίδικη δικαστική απόφαση (Βαθρακοκοίλη, 2000).

#### **1.4.2. Το συμφέρον του συμπαραστατούμενου**

Στη νέα ρύθμιση ο νομοθέτης προασπίζει επίσης το συμφέρον του πάσχοντος με σκοπό να το προστατέψει. Για το λόγο αυτό οι ενέργειες της όλης διαδικασίας του προστατευτικού αυτού θεσμού θα πρέπει να αποβλέπουν στο περιουσιακό, προσωπικό ή ηθικό συμφέρον του ατόμου (Παπαζήση, 2006).

Με βάση τη διάταξη του άρθρου 1677 ΑΚ ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος (2003) αναφέρουν πως μπορεί να τροποποιηθεί το είδος και η έκταση της δικαστικής συμπαράστασης που αποφασίστηκε από το δικαστήριο. Η τροποποίηση στα νέα δεδομένα που προκύπτουν αποβλέπει στην προστασία των συμφερόντων και των συναλλαγών του συμπαραστατούμενου με τρίτα πρόσωπα. Η αρχή αυτή που έχει καθιερωθεί στον νέο αστικό κώδικα επιβεβαιώνεται και στο άρθρο 1684 ΑΚ.

Ενώ επίσης το λειτούργημα του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη λειτουργεί προστατευτικά στην αποτροπή κινδύνων για τον ίδιο τον πάσχοντα ή την περιουσία του διασφαλίζοντας ανεμπόδιστα τη συμμετοχή του σε συναλλαγές (Βαθρακοκοίλης, 2000).

#### **1.4.3. Η αρχή της αυτοδιάθεσης**

Η αρχή προστασίας της προσωπικότητας του πάσχοντος προσώπου σε συνδυασμό με την αρχή του συμφέροντος του συνιστούν τους δύο θεμέλιους λίθους πάνω στους οποίους στερεώνεται και οικοδομείται η νέα αυτή ρύθμιση. Η διασφάλιση της αυτοδιάθεσης του πάσχοντος αφορά μία άλλη σημαντική αρχή που επίσης εκφράζεται μέσα από τα διάφορα άρθρα του νέου αστικού κώδικα. Χαρακτηριστική είναι η παρουσία της στο άρθρο 1680 ΑΚ βάσει του οποίου ο πάσχων έχει την ευχέρεια να επιλέξει την διαμόρφωση των σχέσεων του χωρίς να επηρεάζεται από εξωτερικές επιρροές (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Όπως περιγράφει ο Καράκωστας (2012) το στοιχείο της αυτοδιάθεσης φαίνεται και στο ότι η δικαστική συμπαράσταση έχει εκούσιο χαρακτήρα υπό την έννοια ότι αναγνωρίζεται το δικαίωμα στο ίδιο το πάσχον πρόσωπο να ζητά και αυτός και ειδικότερα στην περίπτωση της σωματικής αναπηρίας ή της φυλάκισης αποκλειστικά μόνο ο ίδιος την υποβολή του σε δικαστική συμπαράσταση ή ακόμη να ζητά την άρση ή την τροποποίηση της.

Ακόμη όταν το άτομο δεν βρίσκεται σε θέση να διεκπαιρεύσει μόνος τις υποθέσεις του χρίζοντας του προστατευτικού αυτού θεσμού έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη δίκη ως δυάδικος. Υπό την έννοια αυτή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υποκείμενο της δίκης εκφράζοντας την βούληση του στο βαθμό που του επιτρέπει η αδυναμία του και όχι ως αντικείμενο δηλαδή ως το άτομο που απλώς αφορά τη διαδικασία της δίκης (Παπαζήση, 2006).

Την υποβολή αίτησης για δικαστική συμπαράσταση μπορούν να θέσουν νομιμοποιούμενα πρόσωπα όπως προαναφέρθηκε ή η σχετική διαδικασία πραγματοποιείται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Σε καμία περίπτωση όμως δεν αφαιρείται το δικαίωμα του ατόμου να διατυπώνει τις αντιρρήσεις του στο καθεστώς της υποβολής, της άρσης ή ακόμη και της τροποποίησης της μορφής του δικαστικού μέτρου που αποφασίστηκε από το δικαστήριο.

Όπως περιγράφουν ο Γεωργιάδης, και ο Σταθόπουλος, (2003) η εξασφάλιση της αυτοδιάθεσης διαπιστώνεται και από δύο ακόμη λόγους. Ο ένας λόγος που αποτυπώνεται σαφώς στο άρθρο 1669 ΑΚ αφορά την δυνατότητα που έχει ο πάσχων να επιλέξει ο ίδιος το πρόσωπο του δικαστικού του συμπαραστάτη. Ενώ στα πλαίσια της ήδη επιβληθείσας δικαστικής συμπαράστασης σύμφωνα με το άρθρο 1684 ΑΚ είναι υποχρεωτική η εξασφάλιση της επικοινωνίας του δικαστηρίου με τον πάσχοντα ώστε να συνεκτιμάται η γνώμη και οι επιθυμίες του.

#### **1.4.4. Η ασφάλεια των συναλλαγών**

Η δικαιοπρακτική ικανότητα δεν σχετίζεται απλώς με το άτομο που την ασκεί. Μέσω της θεσμοθετημένης ικανότητας του για συμμετοχή σε συναλλαγές μπορεί να επηρεάζει καταστάσεις, συμφέροντα ακόμη και δικαιώματα τρίτων προσώπων. Όταν κρίνεται απαραίτητη η αφαίρεση της δικαιοπραξίας μέσω δικαστικής διαδικασίας προφυλάσσονται και τρίτα πρόσωπα που επιχειρούν να δικαιοπρακτήσουν με τον συμπαραστατούμενο.

Μέσω της δημοσιότητας του διατακτικού των αποφάσεων σύμφωνα με την ΑΚ 1675 καθίσταται δυνατή η πληροφόρησή τους για τη μορφή της δικαστικής συμπαράστασης που αποφάσισε το δικαστήριο. Έτσι αποφεύγεται ο κίνδυνος η συναλλαγή τους με τον πάσχοντα να θεωρηθεί άκυρη εφόσον δεν συνάδει με το είδος της δυνατότητας του για δικαιοπραξία. Η πληροφόρηση προς τρίτα πρόσωπα περιλαμβάνει μόνο το κρίσιμο σχετικά με τα συμφεροντά τους τμήμα της απόφαση

χωρίς να έχουν πρόσβαση σε άλλες πληροφορίες που αφορούν το πάσχον πρόσωπο. Συνεπώς μέσω της δικαστικής επέμβασης επιχειρείται η προστασία και των δύο μερών (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Με βάση το άρθρο 1679 ΑΚ ο Βαθρακοκοίλης (2000) περιγράφει πως στην περίπτωση επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης ένας πρόσθετος περιορισμός της δικαιοπρακτικής ικανότητας αφορά την αφαίρεση της αυτοπρόσωπης διοίκησης της περιουσίας του συμπαραστατούμενου και την ανάθεση της στον δικαστικό συμπαραστάτη.

Η αφαίρεση αυτή συνοδεύεται είτε από την ταυτόχρονη στέρηση της ελεύθερης διάθεσης των εισοδημάτων είτε όχι. Ο πρόσθετος αυτός περιορισμός αποσκοπεί στην πληρέστερη προάσπιση των συμφερόντων του συμπαραστατούμενου που βρίσκεται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση.

#### **1.4.5. Ευρεία δικαιοδοσία δικαστηρίου**

Μέσω του νέου αστικού δικαίου δίδεται στο δικαστήριο η δυνατότητα να αποφασίζει ελεύθερα ανάλογα με την εκάστοτε ξεχωριστή περίπτωση. Η ελευθερία του όμως αυτή περιορίζεται και προσαρμόζεται σύμφωνα με τα συμφέροντα, τις ανάγκες καθώς και τις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε πάσχοντος (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Ο Παπαδόπουλος (2003) αναφέρει πως στη διάταξη του άρθρου 1667 ΑΚ προβλέπεται η αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου κατά την οποία δύναται να διατάσσει την εισαγωγή υπόθεσης προς συζήτηση στη συντομότερη κατά το δυνατόν δικάσιμο. Η ελευθερία του όμως είναι περιορισμένη καθώς στις περιπτώσεις των ατόμων με σωματική αναπηρία και των ατόμων που εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας νομιμοποιούνται μόνο οι ίδιοι να υποβάλλουν την σχετική αίτηση.

Με βάση το άρθρο 1669 ΑΚ δίδεται στο δικαστήριο η ελευθερία να επιλέξει το πιο κατάλληλο πρόσωπο ως δικαστικό συμπαραστάτη. Αυτό συμβαίνει όμως στην περίπτωση κατά την οποία ο πάσχων δεν προτείνει κάποιο φυσικό πρόσωπο ή αυτό που προτείνει δεν θεωρείται ως ακατάλληλο από το δικαστήριο.

Με την διατύπωση της διάταξης 1678 ΑΚ «*αν δεν ορίζεται διαφορετικά στον νόμο ή στην δικαστική απόφαση*» δίδεται η ευχέρια στο δικαστήριο να αποφασίσει την επέκταση ή τον περιορισμό του κύκλου των πράξεων του συμπαραστατούμενου. Σε

περίπτωση λοιπόν σιωπής του δικαστηρίου, ο πάσχων αδυνατεί να επιχειρεί αυτές τις πράξεις (Βαθρακοκόιλης, 2000).

## **1.5. Δικαστική συμπαράσταση και Ανθρώπινα δικαιώματα**

### **1.5.1. Συσχέτιση μεταρρυθμιστικής αναδιάρθρωσης αστικού δικαίου και θεσμοθετημένης προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων**

Όπως αναφέρουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος, (2003) η μεταρρυθμιστική αναδιάρθρωση του οικογενειακού δικαίου για την οποία έγινε αναφορά, δεν προέκυψε ως υποχρέωση του ελληνικού κράτους έναντι του διεθνούς δικαίου, με το να επικυρώσει και να θέσει σε ισχύ κάποια σύμβαση υπερεθνικού οργανισμού (π.χ. του Συμβουλίου της Ευρώπης). Ούτε υπήρξε καμία συνταγματική υποχρέωση για αναδιάταξη των άρθρων του αστικού κώδικα.

Παρόλα αυτά η μεταρρυθμιστική αυτή αλλαγή του νομικού πλαισίου προστασίας πασχόντων προσώπων μπορεί να συνδεθεί με την γενικότερη εθνική και διεθνή ευρωπαϊκή τάση για θεσμοθετημένη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η βελτίωση του δικαίου προστασίας των ψυχικά πασχόντων ατόμων που συζητείται σε διεθνές πεδίο τα τελευταία τριάντα χρόνια θέτει ως κεντρικό άξονα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα στις δραστηριοποιήσεις υπερεθνικών οργανισμών παρατηρείται γενικά μία αλλαγή της αστικής προστασίας πασχόντων ατόμων.

Οι διατάξεις του νέου αστικού δικαίου προσεγγίζουν τα άτομα που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης, θέτοντας ως επίκεντρο το θεμελιώδες δικαίωμα του σεβασμού της προσωπικότητας καθώς και της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας. Η συνάφεια του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης με την θεσμικά κατοχυρωμένη προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου έγγυται στο γεγονός πως τα προαναφερθέντα δικαιώματα είναι νομικά κατοχυρωμένα τόσο σε εθνικές συνταγματικές διατάξεις όσο και σε θεσμοθετημένες διεθνείς ευρωπαϊκές συμβάσεις (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Συγκεκριμένα μέσω του Συντάγματος κατοχυρώνονται η αξία του ανθρώπου και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια ενώ παράλληλα επιβάλλεται στην πολιτεία ο σεβασμός και η προστασία τους. Μέσω της αξίας του ανθρώπου το δίκαιο τον αναγνωρίζει ως «υποκείμενο δικαίου» που σημαίνει ως φορέα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (Δαγτόγλου, 2012).

Να αναφερθεί επίσης πως στο πρώτο κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Χάρτη περιλαμβάνονται τα δικαιώματα που σχετίζονται με την υπέρτατη αξία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Συγκεκριμένα το άρθρο 1 αναφέρει: « *Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται*». Ενώ λόγος γίνεται και στο προοίμιο καθώς και στο άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του 1948 (Ματθίας και Σταυρίτη, 2005).

Σύμφωνα με τους Ματθία και Σταυρίτη, (2005) η έννοια της αξιοπρέπειας θεωρείται ως ηθικό, προσωπικό δικαίωμα, ως ηθική αξία κάθε ανθρώπου που ενυπάρχει μέσα του ως αίσθημα τιμής και εκφράζεται από τους άλλους ως εκτίμηση και υπόληψη προς το πρόσωπο του. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν αποτελεί απλώς θεμελιώδες δικαίωμα αλλά παράλληλα κυρίως την βάση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ενώ σύμφωνα με ιφιστάμενες δημοκρατικές αντιλήψεις τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι εγγενή στον άνθρωπο ως απόρροια της προσωπικότητας και αξιοπρέπειας του ακολουθώντας τον σε όλη την ζωή του.

Σύμφωνα με τους Γεωργιάδη και Σταθόπουλο, (2003) μέσω των διατάξεων του νέου αστικού κώδικα εκφράζεται νομοθετικά και η κρατική μέριμνα. Παράλληλα η κρατική μέριμνα διαφέρεται έμμεσα και σε άλλα άρθρα του Συντάγματος. Ενώ το άρθρο 21 στην παράγραφο 6 κατά την τελευταία αναθεώρηση του ελληνικού Συντάγματος συνάδει με την γενική τάση για μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου προστασίας πασχόντων ατόμων. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό στα άτομα με αναπηρία αναγνωρίζεται ένα νέο θεμελιώδες δικαίωμα, η απόλαυση μέτρων τα οποία εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και την συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

### **1.5.2. Ιστορική εξέλιξη των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων**

Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή στο παρελθόν παρατηρείται πως η κοινά οργανωμένη συνύπαρξη των ανθρώπων δημιούργησε την επιτακτική καθιέρωση κανόνων για την όσο το δυνατόν ομαλή συμβίωση τους. Οι κανόνες αυτοί μέσα στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώθηκαν ως θεσμοί της κοινωνίας από τους οποίους πήγασε η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η νομικά θεσμοθετημένη κατοχύρωση τους επιτεύχθηκε για πρώτη φορά μετά από πολλές προσπάθειες μέσω

δύο διακυρήξεων κατά την εποχή της Γαλλικής και Αμερικανικής επανάστασης αντίστοιχα (Πομόνης, 1993).

Σε διεθνές πεδίο μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο κατά το έτος 1948, ψηφίσθηκε και υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη η Οικουμενική Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αποτελεί την πιο σπουδαία διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Παράλληλα υπήρξε η πρώτη αξιοσημείωτη δραστηριοποίηση στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρ'όλα αυτά δεν διαθέτει νομικά δευσεμντικό χαρακτήρα λόγω της μη προβλεπόμενης κύρωσης της από τα κράτη-μέλη. Να προστεθεί πως δεν έχει θέσει μέτρα για την αποφυγή καταπάτησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου (Βαρβιτσιώτη-Μανολοπούλου, 1986).

### **1.5.3. Θεσμοθετημένη προστασία των δικαιωμάτων σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό πεδίο**

Σύμφωνα με την Βαρβιτσιώτη-Μανολοπούλου (1986) κατά το τελευταίο μισό του εικοστού αιώνα υπήρξε σημαντική εξέλιξη στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Νέα δικαιώματα εμφανίζονται στο προσκήνιο ενώ η κατοχύρωση τους σε νομικά κείμενα έχει ως σκοπό την επίσημη αναγνώριση τους, την ανεμπόδιστη άσκηση καθώς και την νομική προστασία τους η οποία εξάλλου για να είναι αποτελεσματική θα πρέπει να τίθεται υπό ενεργοποίηση τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές πεδίο.

Σε εθνικό επίπεδο το Σύνταγμα θεωρείται ως η σπουδαιότερη εσωτερική πηγή δικαιωμάτων. Περιέχει κανόνες βάσει των οποίων ρυθμίζονται οι σχέσεις μεταξύ πολιτείας και πολιτών και οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως θεμελιώδη δικαιώματα, ανθρώπινα δικαιώματα ή ακόμη και δημόσιες ελευθερίες. Μέσω των δικαιωμάτων αυτών ορίζεται ο βαθμός της ελευθερίας που μπορούν να ασκήσουν οι πολίτες μιας χώρας ενώ από την άλλη πλευρά οριοθετείται το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να λειτουργούν τα όργανα της πολιτείας σε σχέση με τους πολίτες ([http://www.nis.gr/npimages/docs/FundamentalRights\\_GR.pdf](http://www.nis.gr/npimages/docs/FundamentalRights_GR.pdf)).

Όπως αναφέρουν ο Ματθίας και Σταυρίτη, (2005) τα θεμελιώδη δικαιώματα του ελληνικού Συντάγματος εμπλουτίζονται αριθμητικά και ανανοηματοδοτούνται ως προς το περιεχόμενο τους μέσω διεθνών συμβάσεων οι οποίες αποτελούν διεθνείς πηγές δικαιωμάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 28 της παραγράφου 1 του ελληνικού Συντάγματος ορίζεται πως η κύρωση τους με νόμο τις συγκαταλέγει στο εσωτερικό

ελληνικό δίκαιο και δεν ισχύουν απλώς αλλά υπερτερούν από νομικής άποψης έναντι της εθνικής νομοθεσίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία συναποτελούν τα κυριότερα κείμενα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (Μαθθίας και Σταυρίτη, 2005).

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί έναν πολιτικό οργανισμό ο οποίος ιδρύθηκε μετά το τέλος του δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου με σκοπό να υπερασπιστεί την δημοκρατία, το κρατικό δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο της Ευρώπης. Σε διεθνή διάσταση το Ευρωπαϊκό σύστημα χαρακτηρίζεται ως ένα «μοντέλο αποτελεσματικότητας» στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου εξασφαλίζοντας ένα πλούσιο και εκτεταμένο πεδίο νομοθετικών διατάξεων (Letsas, 2007).

Όπως περιγράφει η Βαρβιτσιώτη Μανολοπούλου (1986) ένας από τους στόχους του Συμβουλίου της Ευρώπης όπως προαναφέρθηκε αφορά την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Για τον λόγο αυτό επιλήφθηκε επί του θέματος ορίζοντας την Σύμβαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Συγκεκριμένα με βάση τη Σύμβαση κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να σέβεται την αρχή της απολαύσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα πρόσωπα και σε συνεργασία με τα άλλα κράτη-μέλη να κινούνται προς την επίτευξη αυτού του στόχου. Η Σύμβαση αποτελεί Νομικό Διάταγμα (53/1974) το οποίο εντάσσεται στην ελληνική έννομη τάξη. Καταρτίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στη Ρώμη το έτος 1950. Ενώ κατά την σύνταξη της η Νομική Επιτροπή της συνέλευσης επηρεάστηκε εν μέρει από την Οικουμενική Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σκοπός της δημιουργίας της όπως εξαγγέλλει στο προοίμιο της είναι «η στενότερη ένωση των μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης μέσω της διαφύλαξης και ανάπτυξης της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου» (Μαθθίας και Σταυρίτη, 2005:29).

Σύμφωνα με τους Μαθθία και Σταυρίτη, (2005) ένα άλλο σημαντικό κείμενο αποτελεί ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προκυρήχθηκε επίσημα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο καθώς και



από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το οποίο περιλήφθηκε μεταξύ άλλων στη Συνθήκη της Νίκαιας κατά το έτος 2001.

Πρόκειται για ένα ενιαίο κείμενο στο οποίο παρατίθενται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα ατομικά, οικονομικά, κοινωνικά καθώς και τα πολιτικά δικαιώματα ώστε να καταστούν περισσότερο εμφανή προς του Ευρωπαίους πολίτες. Να σημειωθεί πως το περιεχόμενο του είναι κατ'εξοχήν επηρεασμένο από τις κείμενες διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στη δικαιοδοσία του Χάρτη αυτού εναπόκειται η επίβλεψη των ρυθμίσεων σχετικά με τους κανονισμούς και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε αυτές να μην έρχονται σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Στον ρόλο του εναπόκειται επίσης η αναγνώριση και επιβεβαίωση των δικαιωμάτων που ενυπάρχουν στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών-μελών, την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, την νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Συνθήκη της Νίκαιας στην οποία εντάσσεται η θέσπιση του Χάρτη κυρώθηκε από το Ελληνικό κράτος με το άρθρο 28 των παραγράφων 2 και 3 του ελληνικού Συντάγματος. Εφόσον ο Χάρτης αποτελεί τμήμα της Συνθήκης η Ελλάδα δεσμεύεται νομικά από τις κείμενες διατάξεις του (Μαθθίας και Σταυρίτη, 2005).

#### **1.5.4. Η αξία της νομικής κατοχύρωσης των Δικαιωμάτων**

Έναντι της κρατικής κατάχρησης και ενδεχόμενης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρήθηκε απαραίτητη η θεσμική και συνταγματική κατοχύρωση τους από τα κράτη για την προστασία του εκάστοτε προσώπου. Μέσω αυτής της θεσμοθετημένης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το άτομο δύναται να αναπτυχθεί ως προσωπικότητα μέσα στο ευρύ κοινωνικό πλαίσιο ενώ παράλληλα δέχεται θετικό αντίκτυπο και η ίδια η κοινωνία.

Έτσι μέσω της ανάδειξης των ατομικών αξιών ωθείται η ανάπτυξη των κοινωνικών αξιών καθώς και του πολιτισμού. Να προστεθεί πως η δυνατότητα του κάθε ανθρώπου να βιώνει προς το πρόσωπο του τον σεβασμό της υπέρτατης αξίας της αξιοπρέπειας μέσα στο πλαίσιο της διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων

συνιστά μία κοινωνία η οποία χαρακτηρίζεται από τις έννοιες της ελευθερίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Ενώ παράλληλα η κοινωνία αυτή διακατέχεται από μία ευπρόσδεκτη διάθεση απέναντι στο διαφορετικό και προοδευτικό στοιχείο (Μαθθίας και Σταυρίτη, 2005).

Ακόμη έχει υποστηριχθεί (Βουιδάσκη, 2001:73) πως *«Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσλαμβάνουν μεγαλύτερη διάσταση, όταν αποδίδονται στην καθολική αντίληψη του ανθρώπου ως μίας ενιαίας ατομικής και συλλογικής πραγματικότητας και ο άνθρωπος δε νοείται ως μονάδα αλλά ως πρόσωπο»*.

Μέσα στην διάρκεια των αιώνων όμως διαφαίνεται έντονα η παραβίαση που έχουν υποστεί τα ανθρώπινα δικαιώματα σε αρκετές χώρες. Η θεωρητική θεσμοθέτηση τους δεν συνάδει κατά την εφαρμογή της σε πλειάδα περιπτώσεων με το πλαίσιο της κοινωνικής πραγματικότητας.

Έτσι λοιπόν μέσω ιστορικής αναδρομής του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης της σύγκριση του προισχύσαντος με τον νέο θεσμό, της ερμηνευτικής ανάλυση των άρθρων 1666-1688 ΑΚ και της περιγραφής των γενικών αρχών επιδιώχθηκε να εισάγει τον αναγνώστη στην έννοια και λειτουργία του θεσμού. Έπειτα η συσχέτιση της μεταρρυθμιστικής αναδιάρθρωσης από την οποία προέκυψε η δικαστική συμπαράσταση με την γενικότερη θεσμοθετημένη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιδίωξε να αναδείξει πως η δικαστική συμπαράσταση συστάθηκε με σκοπό την προάσπιση τους. Έτσι κατ'επέκταση για να γίνει κατανοητή η έννοια και η ουσία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έγινε αναφορά στην ιστορική τους εξέλιξη στη θεσμοθετημένη προστασία τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό πεδίο καθώς και στην αξία της νομικής κατοχύρωσης τους.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ**

### **2.1. Ανάγκη θέσπισης αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας**

Για την αποτελεσματική νομική προστασία αδύναμων φυσικών προσώπων εφαρμόζεται τόσο το ουσιαστικό όσο και το δικονομικό δίκαιο. Με την εφαρμογή των κανόνων ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου εξασφαλίζεται μόνο η τυπική προστασία ενώ απουσιάζει ένα ουσιαστικό προστατευτικό πλαίσιο. Η ύπαρξη ενός τέτοιου πλαισίου βασίζεται στο λεγόμενο κοινωνικό δίκαιο. Πρόκειται για νομοθετημένα μέτρα και θεσμούς κοινωνικής πολιτικής μέσω της άσκησης αρμόδιων οργάνων της, τα οποία έρχονται να ολοκληρώσουν την παρεχόμενη προστασία της πολιτείας.

Ο νομοθέτης λαμβάνοντας υπόψη του τα παραπάνω στοιχεία όρισε αναφορικά με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης την σύσταση μιας αυτοτελούς κοινωνικής υπηρεσίας σε κάθε πρωτοδικείο της χώρας, την εποπτεία της οποίας θα αναλάμβαναν τα Υπουργεία Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας.

Όπως περιγράφουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος, (2003) η λειτουργία της κοινωνικής υπηρεσίας θα εξέφραζε τη συνταγματική επιταγή της εφαρμογής της κρατικής μέριμνας στο πεδίο των προσωπικών σχέσεων, θα πραγματοποιούσε συστηματικό έλεγχο στην δραστηριοποίηση των άλλων αρμόδιων οργάνων που θα εμπλέκονταν στην διαδικασία του προστατευτικού θεσμού (π.χ., επίτροπος, συμπαραστάτης, εποπτικό συμβούλιο). Ακόμη θα αναλάμβανε την επικουρία του δικαστικού έργου μέσω της κατάθεσης γνωμοδοτικής έκθεσης προς το αρμόδιο δικαστήριο.

Παρά την αυξημένη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού θεωρήθηκε χρήσιμη η συγκρότηση της κοινωνικής υπηρεσίας, διότι η παράλειψη της θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην ποιοτική εκδίκαση των υποθέσεων από το αρμόδιο οικογενειακό δικαστήριο. Παρόλα αυτά ήδη από την φάση της νομοθετικής μεταρρύθμισης ασκήθηκε κριτική από την ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή η οποία δεν θεώρησε απαραίτητο το σκοπό της συστάσεως της.

Έτσι ορίστηκε η ρύθμιση του άρθρου 54 παράγραφος 2 του Νόμου 2447/1996 βάσει της οποίας προβλέπονταν υπάρχουσες υποκατάστατες υπηρεσίες οι οποίες θα την αντικαθιστούσαν προσωρινά αναλαμβάνοντας το σύνολο των αρμοδιοτήτων της.

Όμως η ρύθμιση αυτή δεν λειτούργησε σε πρακτικό επίπεδο εξαιτίας της ανεπάρκειας των προσωρινών υπηρεσιών να διεκπαιρεύσουν τα οριζόμενα από τον νόμο καθήκοντα.

Τελικά η λύση στο αδιέξοδο που είχε δημιουργηθεί δόθηκε με την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος 250/29-7.10.1999 (ΦΕΚ Α' 206). Σε αυτό διατυπώνονται οι ρυθμίσεις και τα πρόσωπα τα οποία θα αναλάβουν προσωρινά τα καθήκοντα της κοινωνικής υπηρεσίας που ορίζονται σε συγκεκριμένα άρθρα του του Αστικού κώδικα (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Οι αρμοδιότητες ασκούνται σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα (250/1999) τόσο από τους κοινωνικούς λειτουργούς όσο και από άλλες ειδικότητες:

*α) Των Κέντρων Ψυχικής Υγείας του άρθρου 93 του Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ 123 Α'), όπου αυτά έχουν συσταθεί, και λειτουργούν.*

*β) των Κέντρων Ψυχικής Υγιεινής, όπου λειτουργούν,*

*γ) των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας,*

*δ) των πανεπιστημιακών ψυχιατρικών κλινικών και των κοινωνικών υπηρεσιών τους καθώς και άλλων αρμόδιων πανεπιστημιακών κλινικών,*

*ε) των λοιπών Μονάδων Ψυχικής Υγείας, που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 93 του Ν. 2071/1992, εξαιρουμένων των ιδιωτικών ψυχιατρικών κλινικών,*

*στ) των υπηρεσιών του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής φροντίδας (πρώην ΠΙΚΠΑ. – ΕΟΠ και Κέντρο Βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”)*

*ζ) των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας ή, κατά περίπτωση, Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Φ.Ε.Κ. Α'/206/7.10.1999).*

## **2.2. Αρμοδιότητες των κοινωνικών υπηρεσιών**

### **2.2.1. Διεξαγωγή Κοινωνικής έρευνας**

Σύμφωνα με το άρθρο 1674 ΑΚ όταν το δικαστήριο πρόκειται να αποφασίσει την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση καθώς και τον διορισμό προσώπου ως προσωρινού ή οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη, υποχρεούται να συνεκτιμά την προβλεπόμενη έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με την αναγκαιότητα που χρήζει το μέτρο καθώς και την καταλληλότητα του διοριζόμενου φυσικού προσώπου, σωματείου ή ιδρύματος στο οποίο ανατίθεται η δικαστική συμπαράσταση.

Όπως αναφέρει ο Βαθρακοκοίλης (2000) η αίτηση για την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση γίνεται γνωστή με την κοινοποίηση από τον γραμματέα του δικαστηρίου προ την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία η οποία κατά το άρθρο 1 στην παράγραφο 2 του Π.Δ (250/1999) έχει τον συντονισμό για το πρωτοδικείο καθώς και στον εισαγγελέα πρωτοδικών της περιφέρειας του δικαστηρίου, στον συμπαραστατέο ή στον προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη. Ο νόμος θεωρεί βαρυσήμαντη την γνωμοδότηση της κοινωνικής έκθεσης στην εκδίκαση των υποθέσεων καθώς η λήψη του μέτρου που πρόκειται να εφαρμοστεί αφορά την ζωή ενός προσώπου.

Η δυσλειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών ως προς την επιτέλεση της αρμοδιότητας αυτής επέφερε τη ρύθμιση του άρθρου 19 στη παράγραφο 4 του Νόμου 2521/1997. Βάσει αυτής της ρύθμισης όταν η κοινωνική υπηρεσία δεν ανταποκρίνεται μη προσκομίζοντας την έκθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου εντός του εμπρόθεσμου χρονικού διαστήματος, εκείνο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης χωρίς να δεσμεύεται από την συνεκτίμηση της (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Ο Βαθρακοκοίλης (2000) προσθέτει πως η εκτίμηση της κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με την καταλληλότητα σωματείου ή ιδρύματος στο οποίο ανατίθεται η δικαστική συμπαράσταση είναι εξατομικευμένη στην εκάστοτε περίπτωση. Ενώ σε γενικότερη βάση η καταλληλότητα τους ορίζεται στο προεδρικό διάταγμα το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 64 εδάφιο α' του Νόμου 2447/1996 το οποίο δεν έχει εκδοθεί ακόμη.

### **2.2.2. Μέλος εποπτικού συμβουλίου**

Το άρθρο 1682 ΑΚ καθώς και το άρθρο 3 του Π.Δ (250/1999) ορίζουν πως σε περίπτωση ανεπάρκειας συγγενικών προσώπων το δικαστήριο διορίζει ως μέλος του εποπτικού συμβουλίου ένα όργανο της κοινωνικής υπηρεσίας ή αναθέτει αποκλειστικά σε αυτό τα έργα του εποπτικού συμβουλίου. Να αναφερθεί ακόμη πως το οικογενειακό δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την κήρυξη της δικαστικής συμπαράστασης έχει την αρμοδιότητα και για την αντικατάσταση ή την παύση των μελών του εποπτικού συμβουλίου (Βαθρακοκοίλης, 2000).

### **2.2.3. Διορισμός σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη**

Το άρθρο 1671 ΑΚ ορίζει πως στις περιπτώσεις που εκλλείπει κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για τον διορισμό προσωρινού ή οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη, η δικαστική συμπαράσταση ανατίθεται σε σωματείο ή ίδρυμα που έχουν συσταθεί ειδικά για τον σκοπό αυτό. Αφορά σωματεία ή ιδρύματα με κατάλληλη υποδομή και προσωπικό ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται επαρκώς στην ανάθεση της δικαστικής συμπαράστασης. Αυτό όμως δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πρέπει να αναλαμβάνουν και την ιδρυματική περίθαλψη του πάσχοντος. Η σύσταση τους προβλέπεται στο άρθρο 64 του Νόμου 2447/1996 εν τούτοις δεν έχει εκδοθεί ακόμη το προεδρικό διάταγμα στο οποίο να ορίζονται επακριβώς (Βαθρακοκόιλης, 2000).

Σύμφωνα με τον Καρακώστα (2012) όταν είναι αδύνατον να βρεθεί κατάλληλο σωματείο ή ίδρυμα και εφόσον δεν έχει εκδοθεί το Π.Δ που να τα ορίζει επακριβώς, η δικαστική συμπαράσταση ανατίθεται στις προσωρινά αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ (250/1999) όταν το δικαστήριο αναθέτει τη δικαστική συμπαράσταση ορισμένων προσώπων στην κοινωνική υπηρεσία, ο αρμόδιος συντονιστής βάσει ενός ειδικού καταλόγου ορίζει τον κοινωνικό λειτουργό που θα ασκεί τα έργα του δικαστικού συμπαραστάτη. Να επισημανθεί πως ο αρμόδιος συντονιστής ορίζεται βάσει της διάταξης του άρθρου 1 στην παράγραφο 2 του Π.Δ (250/1999) (Φ.Ε.Κ. Α'/206/7.10.1999).

### **2.2.4. Παρακολούθηση περιπτώσεων δικαστικής συμπαράστασης**

Ως ένα άλλο από τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού ο οποίος εργάζεται σε μία αντίστοιχη αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, είναι η παρακολούθηση των περιπτώσεων δικαστικής συμπαράστασης που έχουν οριστεί με απόφαση του δικαστηρίου. Σύμφωνα με το Π.Δ (250/1999) στην παράγραφο 1 του άρθρου 4, αμέσως μετά την επίδοση και την καταχώρηση της απόφασης σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση ορισμένου προσώπου, ο αρμόδιος συντονιστής αναθέτει σε έναν από τους κοινωνικούς λειτουργούς των μονάδων που συντονίζει την παρακολούθηση του συμπαραστατούμενου καθώς και τη δραστηριότητα του δικαστικού συμπαραστάτη. Παρέχοντας έτσι πληροφορίες στο εποπτικό συμβούλιο

σχετικά με τον τρόπο που τελεί τα καθήκοντα του ο δικαστικός συμπαράστατης καθώς και διαπιστώσεις σχετικά με την προσωπική κατάσταση του συμπαραστατούμενου (Φ.Ε.Κ. Α'/206/7.10.1999).

### **2.2.5. Γνωστοποίηση δικαστηρίου για υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση**

Κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων τους σύμφωνα με το άρθρο 1668 ΑΚ τόσο τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών όσο και άλλα ατομικά κρατικά όργανα όπως οι υπάλληλοι του δημοσίου, οι υπάλληλοι των ΟΤΑ, οι εισαγγελείς καθώς και οι προϊστάμενοι των μονάδων ψυχικής υγείας υποχρεούνται να ενημερώνουν έγκαιρα το δικαστήριο της περιφέρειας τους ή το εκάστοτε αρμόδιο δικαστήριο κατά τον ΚΠολΔ, για κάθε περίπτωση που χρήζει την υποβολή δικαστικής συμπαράστασης με σκοπό την προστασία του πάσχοντος προσώπου.

Όπως αναφέρει ο Καράκωστας (2012) στον ΑΚ δεν προβλέπεται συγκεκριμένος τύπος ενημέρωσης. Όμως στο προαναφερθέν Π.Δ (250/1999) στο άρθρο 5 της παραγράφου 2 ορίζεται το καθήκον πληροφόρησης μεταξύ άλλων και των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών προς το δικαστήριο, για πρόσωπο που λόγω μειονεξιών που παρουσιάζει έχει ανάγκη από δικαστική προστασία κατά το νόμο. Μέσω της κατάθεσης έγγραφης αναφοράς και οποιασδήποτε άλλης σχετικής πληροφορίας ή στοιχείου υποβάλλονται σχετικές προτάσεις.

Το δικαστήριο έχει με αυτό τον τρόπο την δυνατότητα να κινήσει αυτεπαγγέλτως την υποβολή δικαστικής συμπαράστασης μη αναμένοντας την ειδοποίηση από τα άλλα νομιμοποιούμενα πρόσωπα. Παρότι οποιοσδήποτε άλλος δεν έχει την νομική υποχρέωση να ενημερώνει το δικαστήριο, αυτό δεν σημαίνει ότι του αφαιρείται το δικαίωμα να ενεργήσει κατά αυτόν τον τρόπο.

## **2.3. Κοινωνική εργασία και Ανθρώπινα δικαιώματα**

### **2.3.1. Προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους κοινωνικούς λειτουργούς**

Στη ζωή των ανθρώπινων κοινωνιών ενυπάρχουν και επιδρούν αξίες και αρχές οι οποίες διαμορφώνονται μέσα από την αλληλεπίδραση διάφορων στοιχείων όπως η ιστορική εξέλιξη, οι κοινωνικοί θεσμοί, η οικονομία του τόπου καθώς και η παρουσία ιδεολογικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Οι αξίες που ενστερνίζεται η εργασία του κοινωνικού λειτουργού αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τις αξίες του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο αυτή εφαρμόζεται. Στην καθημερινή ζωή με τον όρο αξίες μπορούν να χαρακτηριστούν οι θρησκευτικές, ηθικές, πολιτικές και ιδεολογικές πεποιθήσεις. Πρόκειται για άγγραφους νόμους, παραδεκτές ιδέες και σημαντικά πιστεύω μιας συγκεκριμένης κοινωνίας τα οποία ο εκάστοτε άνθρωπος θεωρεί πως πρέπει να υπερασπίζεται. Παράλληλα κατέχουν τόση ισχύ ώστε να επηρεάζουν την στάση ζωής του.

Όσον αφορά την έννοια των αρχών αυτές βασίζονται στις αξίες της εκάστοτε κοινωνίας ενώ δύναται να καταγράφονται καθώς και να υποβάλλονται σε τροποποίηση. Ως ανθρωπιστικό επάγγελμα λοιπόν, η κοινωνική εργασία απαρτίζεται από ένα σύστημα αξιών και αρχών οι οποίες καθοδηγούν και οριοθετούν τον τρόπο λειτουργίας της (Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. 2008).

Σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998) την υπόσταση της κοινωνικής εργασίας θεμελιώνει ένα πλέγμα αξιών όπου μεταξύ άλλων είναι η ισότητα, η δημοκρατία, οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, της κοινωνικής αλλαγής καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Υποστηρίζεται ακόμη πως η κοινωνική εργασία είναι βασισμένη όχι μόνο στις αξίες αλλά και την επαγγελματική δραστηριοποίηση. Όσον αφορά την ηθική του επαγγέλματος οι αξίες παίρνουν την μορφή ηθικών αρχών οι οποίες ορίζουν την σχέση που πρέπει να έχει ο κοινωνικός λειτουργός με τα άτομα που συνεργάζεται καθώς και τους τρόπους δράσης που πρέπει να ακολουθεί ή να αποφεύγει. Να αναφερθεί ακόμη πως οι αξίες έχουν χαρακτηριστεί ως υπομοχλός της πρακτικής, ενώ η συνάντησή τους θεωρείται αναπόφευκτη κατά την άσκηση του επαγγέλματος (<http://mhc.mcgraw-hill.co.uk/openup/chapters/9780335222148.pdf>).

Η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2008) αναφέρουν πως οι αξίες και ο τρόπος άσκησης του επαγγέλματος παίρνουν την μορφή αρχών σε επίσημα κείμενα. Αυτό παρατηρείται σε διακηρύξεις εθνικών και διεθνών συλλογικών οργάνων. Συγκεκριμένα να αναφερθεί πως οι αξίες και αρχές που ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρούνται συμβατές με αυτές της κοινωνικής εργασίας. Επίσης τα νομοθετικά διατάγματα και οι κώδικες δεοντολογίας τα οποία καθιέρωσαν και όρισαν τον τρόπο λειτουργίας του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας είναι βασισμένα στις ίδιες τις αξίες της. Ακόμη το Π.Δ (23/1992) για την άσκηση του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού, περιέχει



διατάξεις αναφορικά με τις υποχρεώσεις των επαγγελματιών οι οποίες βασίζονται στο αξιακό πλαίσιο της κοινωνικής εργασίας.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί αντιμετωπίζουν καθημερινές ανθρώπινες ανάγκες, καλούμενοι να εργαστούν τόσο για την πρόληψη όσο και την ανακούφιση ποικίλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, με σκοπό την βελτίωση των συνθηκών ζωής των ανθρώπων. Μέσω της επαγγελματικής τους δραστηριοποίησης προσπαθούν να αναδεικνύουν και να υπερασπίζονται τα δικαιώματα των ατόμων που εξυπηρετούν. Η ηθική βάση της κοινωνικής εργασίας με την ιδιαίτερη σημασία που προσδίδει στην μοναδική αξία του ανθρώπου, αποκτά αρκετά κοινά σημεία με την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (<http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/>).

Η ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει ως αφετηρία της τον αγώνα που διεξήχθη κατά της εκμετάλλευσης του ενός ανθρώπου από τον άλλον. Στηρίζεται λοιπόν σε ουσιώδη δικαιώματα, τα οποία θεσπίστηκαν θέτοντας ως βάση την έννοια της εγγενούς αξίας και αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την πληρέστερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε ατόμου. Η έννοια τους συμπικνώνεται σε δύο άλλες έννοιες, στον αγώνα για την αξιοπρέπεια και τις θεμελιώδεις ελευθερίες βασιει των οποίων προωθείται η ανάπτυξη των δυνατοτήτων του ανθρώπου.

Η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2009) περιγράφουν πως η κοινωνική εργασία εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε δυτικές κοινωνίες με δημοκρατικό πολίτευμα και αναπτυγμένη ανθρωπιστική παράδοση. Αυτό φανερώνει πως η επαρκής άσκηση της κοινωνικής εργασίας ιφίσταται, εφόσον στην κοινωνία την οποία απευθύνεται επικρατούν οι αξίες της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Από τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης του το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού επομίστηκε την ευθύνη της μέριμνας, για άτομα που διαβιούν στο κοινωνικό πλαίσιο και χρήζουν παροχή βοήθειας. Έτσι μέσω της πρακτικής εφαρμογής του προσπαθεί να προστατεύει τα αδύναμα άτομα, καθοδηγώντας στην απόκτηση καλύτερης ποιότητας ζωής (<http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/>).

Ο ρόλος που διαδραματίζει ο κοινωνικός λειτουργός μέσα από την άσκηση του λειτουργήματος του τον ωθεί συχνά να αποτελεί την συνείδηση της κοινωνίας. Υποστηρίζεται ότι λόγω των γνώσεων, της εμπειρίας και των αξιών που κατέχει είναι απαραίτητο να αναλαμβάνει υπεύθυνη θέση για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Οι κοινωνικοί λειτουργοί προωθούν την ανθρώπινη ανάπτυξη ακολουθώντας ορισμένες βασικές αρχές. Μία από τις αρχές αναφέρεται στο σεβασμό των κοινωνικών λειτουργών έναντι των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων τα οποία βρίσκονται διατυπωμένα σε κείμενα, όπως η Οικογενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου όσο και σε λοιπές διεθνείς συμβάσεις.

### **2.3.1.α. Αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας**

Στον κώδικα δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW) αναφέρεται πως η κοινωνική εργασία, δραστηριοποιείται κυρίως βασιζόμενη στο σεβασμό της εγγενούς αξίας και αξιοπρέπειας των χρηστών υπηρεσιών και στα δικαιώματα που η αναγνώριση αυτών συνεπάγεται (Jason, et.al. 2009).

Αναφορά σε σχέση με τα παραπάνω γίνεται και στο Π.Δ (23/1992) σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού. Συγκεκριμένα ως μία από τις αρχές ορίζεται η προσήλωση του επαγγελματία στις αξίες της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της πίστης στην αξία της ανθρώπινης ύπαρξης και των δυνατοτήτων της (Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. 2008).

Επιπλέον οι κώδικες δεοντολογίας καθώς και τα κείμενα στα οποία διατυπώνεται το θεωρητικό και πρακτικό πεδίο της κοινωνικής εργασίας, αναδεικνύουν την σπουδαιότητα της μοναδικής αξίας της προσωπικότητας κάθε ανθρώπου. Να επισημανθεί ακόμη πως η αξία αυτή αποτελεί σημείο εκκίνησης και καθοδήγησης ως προς την διαμόρφωση της ιδεολογίας του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού (Καλλινικάκη, 1998).

Όπως υποστηρίζουν η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (101:2008) *«οι επτά βασικές αρχές που διέπουν την επαγγελματική σχέση του κοινωνικού λειτουργού με το άτομο/σύστημα είναι: η εξατομίκευση, η σκόπιμη έκφραση συναισθημάτων, η λεγόμενη συναισθηματική εμπλοκή, η παραδοχή, η μη κριτική στάση, η αυτοδιάθεση και η εχεμύθεια».*

Οι αρχές της αυτοδιάθεσης και της εχεμύθειας λόγω της ιδιαίτερης συνάφειας τους με τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης περιγράφονται παρακάτω.

### **2.3.1.β. Αρχή της αυτοδιάθεσης του ατόμου**

Άλλη βασική αρχή της επαγγελματικής σχέσης του κοινωνικού λειτουργού με τον εξυπηρετούμενο και γενικότερα της πρακτικής της κοινωνικής εργασίας, αποτελεί η αυτοδιάθεση του ατόμου.

Η Δημοπούλου Λαγωνίκα και συν. (2008:105) την προσδιορίζουν ως «η αναγνώριση του δικαιώματος και της ανάγκης του ατόμου για ελεύθερη λήψη αποφάσεων και επιλογών που το αφορούν».

Όπως αναφέρει η Καλλινικάκη (1998) ο εξυπηρετούμενος είναι αυτός που έχει το πρόβλημα αλλά και τις δυνάμεις για την διαχείριση του. Έτσι η εξασφάλιση της συναίνεσης του σε κάθε βήμα της παρέμβασης συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση της.

Η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2008) επισημαίνουν πως οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν να αναγνωρίζουν και να σέβονται το δικαίωμα αυτό. Μέσω της εφαρμογής της αυτοδιάθεσης ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να κινητοποιεί το άτομο με σκοπό να το ωθήσει στην ελεύθερη λήψη προσωπικών του επιλογών και αποφάσεων. Βέβαια η αυτοδιάθεση επιδέχεται περιορισμό ανάλογα με την ικανότητα του ατόμου για θετική λήψη αποφάσεων, την οριοθέτηση του νόμου, τους ηθικούς κανόνες καθώς και τους κανόνες λειτουργίας της κοινωνικής υπηρεσίας.

Ο κώδικας δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW) προτείνει πως οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να προασπίζουν την φυσική, συναισθηματική, ψυχολογική και πνευματική ακεραιότητα των ανθρώπων και τον σεβασμό απέναντι στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Επίσης οι επαγγελματίες πρέπει να ενθαρρύνουν τα άτομα να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους προβαίνοντας σε δικές τους επιλογές. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να μην καταπατούνται τα δικαιώματα και τα συμφέροντα άλλων ατόμων μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο (Jason, et.al. 2009).

### **2.3.1.γ. Αρχή της εχεμύθειας**

Η εχεμύθεια το λεγόμενο απόρρητο είναι μία ακόμη δεοντολογική αρχή που χαρακτηρίζει το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας, η οποία κατοχυρώνεται νομικά στην επίσημη γνωμοδότηση της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου (9/1988) περί εχεμύθειας των Κοινωνικών Λειτουργών (Καλλινικάκη, 1998).

Η Λαγωνίκα και συν. (2008:107) περιγράφουν την εχεμύθεια ως «τη τήρηση από τον κοινωνικό λειτουργό των εμπιστευτικών πληροφοριών που αποκαλύπτει το άτομο κατά την διάρκεια της συνεργασίας».

Η εχεμύθεια των προσωπικών δεδομένων αποτελεί δικαίωμα του εκάστοτε ατόμου και η τήρηση της περιλαμβάνεται στις δεοντολογικές αρχές του κοινωνικού λειτουργού. Ο επαγγελματίας οφείλει να διαβεβαιώνει λεκτικά αλλά και με την όλη στάση του την διασφάλιση του απορρήτου. Η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει ως υποχρέωση στους κοινωνικούς λειτουργούς τη φύλαξη στοιχείων όπως η καταγραφή συνεντεύξεων υπό μορφή έκθεσης, που αφορούν τους εξυπηρετούμενους με σκοπό την τήρηση του απορρήτου.

Το δεύτερο κεφάλαιο επικεντρώθηκε στο θέμα το οποίο μελετά η παρούσα εργασία. Έγινε λοιπόν ιδιαίτερος λόγος στο ρόλο των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών και ειδικότερα του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση με αναφορά στις διάφορες αρμοδιότητες που επιτελεί στο θεσμό. Επιπλέον έγινε συσχέτιση μεταξύ της κοινωνικής εργασίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ώστε να γίνει κατανοητό πως ένας από τους στόχους του κοινωνικού λειτουργού είναι η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

## **ΜΕΡΟΣ Β: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ**

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο Μεθοδολογία έρευνας**

#### **3.1. Σκοπός έρευνας**

Η διατύπωση του κατάλληλου σκοπού και των στόχων είναι απαραίτητη κατά την αρχική φάση της ερευνητικής διαδικασίας, καθώς βάσει αυτών κατευθύνεται η μεθοδολογία και ο σχεδιασμός της έρευνας (Cohen, et al., 2000).

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση, κατανόηση σε βάθος και ανάλυση απόψεων των κοινωνικών λειτουργών αναφορικά με τον ρόλο τους στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Η έρευνα λοιπόν δεν σκοπεύει να εξάγει αντικειμενικά γενικεύσιμα αποτελέσματα αλλά να αναδείξει τον ρόλο των κοινωνικών λειτουργών μέσα από την έκφραση των υποκειμενικών τους απόψεων. Ειδικότερα οι στόχοι περιλαμβάνουν:

Τη μελέτη αναφορικά με τον τρόπο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων από τους κοινωνικούς λειτουργούς σχετικά με την δικαστική συμπαράσταση.

Τη διερεύνηση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των (τυχόν) δυσκολιών στην άσκηση των αρμοδιοτήτων από τους κοινωνικούς λειτουργούς.

Την κατανόηση σχετικά με την παροχή προστασίας πασχόντων ατόμων μέσω του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού.

#### **3.2. Είδος έρευνας**

Η ερευνητική ομάδα επέλεξε το είδος της ποιοτικής έρευνας ως καταλληλότερης καθώς εξυπηρετεί το σκοπό της ερευνητικής διαδικασίας. Σκοπός της ποιοτικής έρευνας είναι η διερεύνηση, κατανόηση σε βάθος και ερμηνεία των αντιλήψεων, πεποιθήσεων και εμπειριών των υποκειμένων της έρευνας. Παράλληλα επιδιώκεται να δοθούν απαντήσεις στο «πως» και το «γιατί». (Ματζούκας, 2007).

Την επιλογή του συγκεκριμένου είδους έρευνας ενισχύει η περιορισμένη βιβλιογραφία σχετικά με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Σύμφωνα με την Κυριαζή (1999) όταν η βιβλιογραφία σχετικά με το αντικείμενο που ερευνάται είναι ελλιπής, ενδείκνυται η χρήση της ποιοτικής έρευνας μέσω της οποίας προσφέρεται η δυνατότητα ευελιξίας και η μελέτη σε βάθος των στοιχείων που ερευνώνται.

Η Βεργέτη (2008) προσθέτει πως όσον αφορά θέματα των οποίων η διερεύνηση είναι περιορισμένη, κρίνεται σκόπιμη η μελέτη τους μέσα από τη σκοπιά των ανθρώπων όπως οι ίδιοι τα βιώνουν. Έτσι επιλέχτηκε να διερευνηθούν οι απόψεις κοινωνικών λειτουργών οι οποίοι σχετίζονται με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης.

### **3.3. Ερευνητικά ερωτήματα**

Με βάση το θέμα, το σκοπό και τους στόχους της μελέτης προέκυψαν τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία σύμφωνα με την Mason (2003) συνιστούν την *‘ραχοκοκαλιά’* της ερευνητικής διαδικασίας.

Συγκεκριμένα οι Cohen, et al. (2000) υποστηρίζουν πως για την δημιουργία ερευνητικών ερωτημάτων ακολουθείται μια διαδικασία κινούμενη από το *‘γενικό’* στο *‘ειδικό’*. Ο γενικός σκοπός αναλύεται σε επιμέρους στόχους και η διαδικασία ανάλυσης συνεχίζεται ωσότου εξαχθούν κατάλληλα ερευνητικά ερωτήματα.

Η δημιουργία εύστοχων ερευνητικών ερωτημάτων προϋποθέτει τη διατύπωση τους με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο. Επίσης πρέπει να γίνεται κατανοητό τί δεδομένα χρήζουν ως απάντηση σε κάθε ερώτημα. Παράλληλα τα ερευνητικά ερωτήματα πρέπει να συνδέονται μεταξύ τους ως ένα αλληλένδετο σύνολο και να είναι αξιόλογα ως προς το περιεχόμενο τους (Robson, 2007).

Η Mason (2003:43) περιγράφει πως *«Τα ερευνητικά ερωτήματα αποτελούν οχήματα από τα οποία πρέπει να εξαρτάστε για να κινείστε από το ευρύ ερευνητικό σας ενδιαφέρον στο συγκεκριμένο ερευνητικό σας επίκεντρο και έργο...»*.

Τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα λοιπόν ξεκινούν από ένα γενικότερο πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει τον τρόπο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από τους κοινωνικούς λειτουργούς. Στη συνέχεια τα ερωτήματα καταλήγουν εστιάζοντας στη συμβολή του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού αναφορικά με την προστασία των πασχόντων ατόμων στο συγκεκριμένο θεσμό. Παρακάτω παρουσιάζονται τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία μελετήθηκαν:

1. Πως εφαρμόζεται το σύνολο των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από τους κοινωνικούς λειτουργούς και γιατί εφαρμόζεται κατά αυτό τον τρόπο;

2. Πως αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί (τυχόν) δυσκολίες που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων τους;
3. Καθίσταται αναγκαίος ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση και αν ναι με ποιον τρόπο επιτελείται;
4. Πως παρέχεται προστασία των πασχόντων ατόμων μέσω της άσκησης του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας;
5. Ποιες είναι οι προτάσεις των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

#### **3.4. Πληθυσμός-δείγμα**

Στην ποιοτική δειγματοληψία *«το δείγμα θα πρέπει να είναι το κατάλληλο για την ερμηνεία του φαινομένου και θα πρέπει να είναι επαρκές όχι σε ποσότητα αλλά σε παροχή ποιοτικών πληροφοριών που θα επιτρέψουν να επιτευχθεί η έννοια του κορεσμού, αναφορικά με τις πληροφορίες για το υπό έρευνα φαινόμενο»* (Μαντζούκας, 2007:241).

Το δείγμα που θα επιλεγεί να συμμετέχει στην έρευνα πρέπει όπως αναφέρθηκε να είναι κατάλληλο. Αυτό σημαίνει να συγκεντρώνει ορισμένα κριτήρια όπως τα επιθυμητά χαρακτηριστικά, τη γνώση που απαιτείται και τη διάθεση για συνεργασία. Η ποιοτική έρευνα δεν ενδείκνυται για αυξημένο αριθμό συμμετεχόντων καθώς μέσα από αυτόν διαφαίνονται και κατανοούνται με δυσκολία τα υποκειμενικά στοιχεία του εκάστοτε υποκειμένου. Επίσης, κατά την ποιοτική έρευνα δεν απαιτείται η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος καθώς σε αυτού του είδους τις έρευνες ο μελετητής δεν ενδιαφέρεται για τα *«γενικά και αντικειμενικά χαρακτηριστικά»* των υποκειμένων (Μαντζούκας, 2007).

Στην παρούσα έρευνα το δείγμα αποτελούν συνολικά δώδεκα κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι εργάζονται σε κοινωνικές υπηρεσίες στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα από τις τρεις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδος την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα.

Συγκεκριμένα έξι κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται σε κέντρο ψυχικής υγείας, τρεις σε οικοτροφείο Μ.Κ.Ο., δύο στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, και

ένας κοινωνικός λειτουργός που τώρα εργάζεται στο τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου, είχε ασχοληθεί όμως με υποθέσεις δικαστικής συμπαράστασης πριν την εφαρμογή της Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης Διοίκησης του προγράμματος Καλλικράτη, ως στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Η ερευνητική ομάδα όρισε κάποια κριτήρια για την επιλογή του δείγματος. Περιλήφθηκαν τόσο κοινωνικοί λειτουργοί που είναι αρμόδιοι βάσει νόμου για τη διεκπαιρέωση αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης, χωρίς απαραίτητα να έχουν γνώση και εμπειρία επί του θέσμου. Όσο και κοινωνικοί λειτουργοί που δεν είναι αρμόδιοι αλλά έχουν γνώση και εμπειρία αναφορικά με τις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν οι τρεις παραπάνω πόλεις είναι διότι ήταν προσβάσιμες στα μέλη της ερευνητικής ομάδας λόγω της καταγωγής τους. Επιπλέον αυτό που έδωσε ώθηση στην ερευνητική ομάδα να τις επιλέξει, είναι πως πρόκειται για τις τρεις πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό. Οπότε θεωρήθηκε ότι οι πιθανότητες αυξάνονται όσον αφορά την εύρεση κοινωνικών λειτουργών οι οποίοι συγκεντρώνουν τα παρακάτω κριτήρια. Παράλληλα, μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες ύπαρξης ποικίλων περιστατικών που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης και οι οποίες παραπέμπονται σε κοινωνικές υπηρεσίες.

Ο λόγος για τους οποίους τέθηκαν τα συγκεκριμένα κριτήρια ήταν διότι υπήρξε αφενός δυσκολία εύρεσης και συναίνεσης κοινωνικών λειτουργών στην ερευνητική διαδικασία. Αφετέρου η ερευνητική ομάδα ήθελε να καταδείξει μέσα από την έρευνα τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού μέσα από τις διάφορες οπτικές πλευρές κοινωνικών λειτουργών που εργάζονται σε διάφορες κοινωνικές υπηρεσίες.

Η μέθοδος δειγματοληψίας που επιλέχτηκε είναι αυτή της σκοπιμότητας. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο ο ερευνητής επιλέγει άτομα βάσει της προσωπικής κρίσης του ανάλογα με την ικανότητά τους να προσφέρουν επαρκή και κατάλληλα δεδομένα σχετικά με το υπό μελέτη θέμα (Μαντζούκας, 2007).

Με αυτή τη μέθοδο επιλογής του δείγματος μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες του ερευνητή. Να αναφερθεί ακόμη πως η δειγματοληψία σκοπιμότητας ανήκει στη δεύτερη από τις δύο ευρύτερες κατηγορίες μεθόδου δειγματοληψίας τη λεγόμενη μη πιθανοτήτων. Ως μη πιθανοτήτων ορίζεται η μέθοδος κατά την οποία τα υποκείμενα του δείγματος δεν έχουν όλα τις ίδιες πιθανότητες να επιλεγούν. Κάποια



υποκείμενα θα επιλεγθούν σκόπιμα ενώ κάποια άλλα σκόπιμα θα αποκλειστούν (Cohen, et al. 2000).

### **3.5. Ερευνητικό εργαλείο**

Η συνέντευξη στην έρευνα, ορίζεται ως «η συλλογή δεδομένων με λεκτική επικοινωνία ανάμεσα στον ερευνητή και στα υποκείμενα (της έρευνας) στο πλαίσιο μιας χρονικά περιορισμένης διαπροσωπικής σχέσης η οποία πραγματοποιείται αποκλειστικά για την επίτευξη αυτού του σκοπού» (Κελπανίδης, 1999:72).

Η ερευνητική ομάδα έκρινε αναγκαία την επιλογή της συνέντευξης ως εργαλείο συλλογής δεδομένων. Μέσω της συνέντευξης παρέχεται η άμεση διαπροσωπική επικοινωνία με άτομα που έχουν γνώση και εμπειρία επί του θέματος. Έτσι η ερευνητική ομάδα μπόρεσε να συλλέξει δεδομένα που την ενδιαφέρουν καθώς αυτά δεν είναι διαθέσιμα αλλού λόγω έλλειψης βιβλιογραφικών πηγών και επαρκών ερευνών αναφορικά με το θέμα (Mason, 1996).

Ένα άλλο πλεονεκτήματα που αιτιολογεί την επιλογή της συνέντευξης είναι πως αποτυπώνει σε βάθος μεταξύ άλλων, αντιλήψεις, γνώσεις, εμπειρίες, ιδέες και συμπεριφορές των υποκειμένων που δρουν σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Αυτά αποτελούν σύμφωνα με την Mason (1996) πηγές δεδομένων και συνιστούν ένα μέρος της κοινωνικής πραγματικότητας. Μέσω της συνέντευξης λοιπόν επιτυγχάνεται η βαθύτερη κατανόηση των κοινωνικών παραμέτρων που ερευνώνται βάσει των όσων καταθέτουν οι συνεντευξιαζόμενοι (Ιωσηφίδης, 2003).

Η Mason (1996) αναφέρει ακόμη πως με την χρήση της συνέντευξης επιδιώκεται η κατανόηση και η καταγραφή των μη λεκτικών μηνυμάτων (στάση σώματος, εκφράσεις, κινήσεις) των συμμετεχόντων της έρευνας. Τέτοιου είδους στοιχεία είναι σημαντικά για την εμβάθυνση στα λεγόμενα των συμμετεχόντων.

Συγκεκριμένα η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελεί την επιλογή της ερευνητικής ομάδας ως καταλληλότερης. Το είδος αυτό της συνέντευξης περιλαμβάνει εξ αρχής ένα σύνολο ερωτήσεων. Όμως κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της είναι δυνατόν να διαφοροποιηθεί η διάταξη των ερωτήσεων και η διατύπωση του περιεχομένου τους. Επιπλέον, μπορούν να αφαιρεθούν ή να προστεθούν ορισμένες άλλες ανάλογα με τον εκάστοτε ερωτώμενο (Robson, 2007).

Όπως επισημαίνει και ο Ιωσηφίδης (2003) μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης παρέχεται ένα προκαθορισμένο πλαίσιο αναφοράς. Ταυτόχρονα

προσφέρεται μία δυνατότητα ευελιξίας στην ανάδειξη νέων θεμάτων που δεν είχαν εκ των προτέρων διαπιστωθεί κάτι το οποίο διευκολύνει την ερευνητική ομάδα.

Η συμπεριφορά του ερευνητή επηρεάζει τη στάση των συμμετεχόντων κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Για το λόγο αυτό ο ερευνητής πρέπει να θέτει ορισμένες προϋποθέσεις, ώστε να δημιουργήσει ένα θετικό κλίμα επικοινωνίας μέσα στο οποίο οι συνεντευξιαζόμενοι να εκφράζονται ελεύθερα. Ο Robson (2007:325) λοιπόν υποστηρίζει πως *«ο συνεντευκτής θα πρέπει να μιλάει λιγότερο από τον συνεντευξιαζόμενο και να ακούει περισσότερο, να θέτει ερωτήσεις με ευθύ, ξεκάθαρο και μη απειλητικό τρόπο, να εξαλείφει όλες τις νύξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους ερωτώμενους να απαντήσουν με ένα συγκεκριμένο τρόπο, να απολαμβάνει τη συνέντευξη»*.

Ως προς τον τύπο των ερωτήσεων επιλέχθηκαν οι ανοιχτές ερωτήσεις καθώς είναι ευέλικτες, παρέχοντας αφενός ένα ορισμένο πλαίσιο αναφοράς μέσω του οδηγού της συνέντευξης μέσα στο οποίο να κινούνται οι απαντήσεις των ερωτώμενων. Παρόλα αυτά δεν υφίσταται οποιοσδήποτε άλλος σοβαρός περιορισμός στο περιεχόμενο και στον τρόπο έκφρασης των απαντήσεων (Cohen, et al. 2000).

### **3.6. Χρόνος και τόπος**

Οι πόλεις οι οποίες επιλέχθηκαν για την διαξαγωγή των συνεντεύξεων περιλαμβάνουν, όπως προαναφέρθηκε, τις τρεις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα. Ο χώρος όπου πραγματοποιήθηκαν ήταν το γραφείο του εκάστοτε κοινωνικού λειτουργού στην κοινωνική υπηρεσία όπου εργάζεται. Η ερευνητική ομάδα χρειάστηκε το χρονικό διάστημα δύο μηνών για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων.

### **3.7. Συλλογή δεδομένων**

Ο Robson (2007) αναφέρει πως τα δεδομένα που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων θα πρέπει να μαγνητοφωνούνται όποτε είναι εφικτό. Μέσω της μαγνητοφώνησης η συνομιλία παραμένει εγγεγραμμένη και είναι ευκολότερη η συγκέντρωση του ερευνητή στη διαδικασία μεταγραφής των δεδομένων. Η ερευνητική ομάδα χρησιμοποίησε κατά τη συλλογή των δεδομένων τη

μέθοδο της μαγνητοφώνησης και της γραπτής σημείωσης έπειτα από άδεια που δόθηκε από τους συνεντευξιαζόμενους.

### **3.8. Δεοντολογία έρευνας**

Τα ζητήματα ηθικής και της δεοντολογίας αποτελούν καίριο σημείο κάθε ερευνητικού εγχειρήματος. Ειδικά στην ποιοτική έρευνα τα ζητήματα αυτά είναι ιδιαίτερης σημασίας, λόγω της άμεσης επαφής του ερευνητή με πτυχές της ζωής των συμμετεχόντων. Στη συνέχεια περιγράφονται τα συνήθη ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα που προκύπτουν. (Ιωσηφίδης, 2003).

Σύμφωνα με τους Cohen, et al. (2000) κατά τη διεξαγωγή ενός ερευνητικού εγχειρήματος ο εκάστοτε επιστήμονας οφείλει να διασφαλίζει την αρχή της συνειδητής συναίνεσης των συμμετεχόντων. Η αρχή αυτή ότι η συμμετοχή ατόμων σε μια έρευνα στηρίζεται στο δικαίωμα της ελευθερίας και της αυτοδιάθεσής τους, δικαιώματα τα οποία οι κοινωνικοί λειτουργοί ούτως ή άλλως δεσμεύονται να προασπίζουν.

Για την επίτευξή της απαιτείται η πλήρης πληροφόρηση των συμμετεχόντων από πλευράς των ερευνητών κάτι που είναι δύσκολο να εφαρμοστεί πλήρως όχι όμως ακατόρθωτο στο μέτρο του δυνατού. Παράλληλα είναι απαραίτητη η πλήρης κατανόηση από μέρους των συμμετεχόντων σχετικά με τη φύση του ερευνητικού προγράμματος.

Η συνειδητή συναίνεση σύμφωνα με τους Cohen, et al. (2000) είναι απαραίτητη κατά την αρχική φάση της ερευνητικής διαδικασίας, ώστε να είναι διασφαλισμένη η προσβασιμότητα στο επιθυμητό πεδίο διεξαγωγής της έρευνας. Η πρόσβαση αποτελεί σημαντική παράμετρο για την επιτυχή διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας. Με τον όρο πρόσβαση δεν εννοείται μόνο η συγκατάθεση των υποκειμένων αλλά και η διασφάλιση ότι η πρόσβαση είναι επί της ουσίας πρακτικά εφικτή.

Από την άλλη πλευρά ο ερευνητής οφείλει να παρέχει πρόσβαση στους συμμετέχοντες αναφορικά με τα αποτελέσματα, που πρόκειται να εξαχθούν μέσω της ερευνητικής διαδικασίας (Ιωσηφίδης, 2003).

Η ερευνητική ομάδα έλαβε τη συναίνεση των κοινωνικών λειτουργών έπειτα από τηλεφωνική επικοινωνία μαζί τους, ενώ με τους μισούς συνεντευξιαζόμενους είχαν προηγηθεί και άτυπες συναντήσεις. Οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώθηκαν

αναφορικά με το σκοπό και τους στόχους της έρευνας, τον τρόπο και τη χρονική διάρκεια διεξαγωγής της συνέντευξης, καθώς και την τήρηση της ανωνυμίας. Ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί ζήτησαν να μελετήσουν εκ των προτέρων τον οδηγό συνέντευξης καθώς και να έχουν πρόσβαση στα αποτελέσματα που εξαχθούν από την έρευνα.

Σύμφωνα με τους Cohen, et al. (2000) ο ερευνητής έχει ως υποχρέωση να τηρήσει την ανωνυμία των υποκειμένων που συμμετέχουν στην έρευνα. Τα δεδομένα τα οποία μοιράζονται οι συνεντευξιζόμενοι με τον ερευνητή, δεν θα πρέπει να περιέχουν στοιχεία, που να φανερώνουν την ταυτότητα τους. Για την εξασφάλιση της ανωνυμίας όπως προτείνει ο Franckfort (στο Cohen, Manion et al, 2000) η ερευνητική ομάδα δεν συμπεριέλαβε κατά την ανάλυση των δεδομένων, τα ονόματα και άλλα προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων. Έτσι δεν συμπεριλήφθηκε η ακριβής τοποθεσία της εκάστοτε υπηρεσίας ενώ τα ονόματα των συμμετεχόντων αντικαταστάθηκαν από κωδικούς αριθμούς.

Παράλληλα θα πρέπει να τηρηθεί και η εμπιστευτικότητα. Ο ερευνητής ενώ βρίσκεται σε θέση να γνωρίζει ποια δεδομένα της συνέντευξης αντιστοιχούν στο εκάστοτε υποκείμενο αποφεύγοντας την από κοινού δημοσιοποίηση τους με σκοπό την τήρηση της ανωνυμίας και την ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης καθιστώντας το σαφές στους συμμετέχοντες.

Όπως επισημαίνει ο Ιωσηφίδης (2003) τα τυχόν οφέλη που δύναται να αναδειχθούν μέσα από την έρευνα θα πρέπει να γίνονται γνωστά στους συμμετέχοντες. Παρέχοντάς τους κάποιο σημαντικό κίνητρο, μπορούν να ξεπεράσουν ενδοιασμούς τους σχετικά με το κόστος (όπως η απώλεια χρόνου).

Στην προκειμένη περίπτωση η ερευνητική ομάδα ανέφερε στους συμμετέχοντες πως μέσα από την έρευνα γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί το πρόβλημα σχετικά με την δυσλειτουργία που διακρίνει της κοινωνικές υπηρεσίες σχετικά με τον θεσμό τη δικαστικής συμπαράστασης. Παράλληλα, επισήμανε πως μέσα από την έρευνα μπορούν να προταθούν θεσμικές αλλαγές για την αποδοτικότερη αποτελεσματικότητα των κοινωνικών υπηρεσιών προσεγγίζοντας την συνεισφορά του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό.

### **3.9. Περιορισμοί έρευνας**

Στην παρούσα έρευνα η ερευνητική ομάδα συνάντησε ορισμένους περιορισμούς οι οποίοι επηρέασαν το είδος των ποιοτικών δεδομένων. Αρχικά υπήρξε δυσκολία ως προς την εύρεση και αποδοχή κοινωνικών λειτουργών να συμμετέχουν στην ερευνητική διαδικασία. Η ερευνητική ομάδα ήρθε σε επικοινωνία με δεκατέσσερις κοινωνικούς λειτουργούς που σχετίζονται με την δικαστική συμπαράσταση, εκ των οποίων οι δώδεκα δέχτηκαν να συμμετέχουν στην ερευνητική διαδικασία. Οι δύο επαγγελματίες που αρνήθηκαν να συμμετέχουν ανέφεραν πως δεν είχαν τη γνώση και την εμπειρία ώστε να συνεισφέρουν στην έρευνα.

Όσον αφορά την ηχογράφιση της συνέντευξης τρεις από τους κοινωνικούς λειτουργούς αρνήθηκαν να δώσουν την συγκατάθεση τους ως προς αυτήν. Η μία κοινωνική λειτουργός εξέφρασε την αντίρρηση λέγοντας πως δεν μπορεί να έχει άμεσο έλεγχο αναφορικά με την χρήση της ηχογραφημένης συνέντευξης. Οι άλλοι δύο κοινωνικοί λειτουργοί απλώς αρνήθηκαν χωρίς να εκφράσουν κάποιον συγκεκριμένο ενδοιασμό. Μάλιστα η μία κοινωνική λειτουργός ζήτησε από την ερευνητική ομάδα να εξέλθει από το γραφείο καταγράφοντας η ίδια τις απαντήσεις της συνέντευξης με αρκετά συνοπτικό τρόπο σε ένα τετράδιο.

Όλα αυτά αποτέλεσαν ανασταλτικό παράγοντα, καθώς η ερευνητική ομάδα δεν είχε την δυνατότητα να συλλέξει επακριβώς τα δεδομένα που προέκυψαν από τις απαντήσεις. Επιπλέον κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων η ερευνητική ομάδα λόγω έλλειψης εμπειρίας συνάντησε δυσκολία, στο χειρισμό της συζήτησης και στον τρόπο διατύπωσης διευκρινιστικών ερωτήσεων προς τους συνεντευξιζόμενους.

### **3.10. Κριτήρια εισαγωγής και αποκλεισμού δεδομένων**

Όπως αναφέρει ο Ιωσηφίδης (2003) τα δεδομένα τα οποία επιλέχτηκαν να χρησιμοποιηθούν κατά την ανάλυση είναι εκείνα που δίνουν απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα ή αποδίδουν επαρκή ερμηνεία και κατανόηση στο υπό έρευνα θέμα. Αντίθετα τα δεδομένα που δεν καταγράφηκαν τόσο στην απομαγνητοφώνηση όσο και κατά την ανάλυση, αποτελούν στοιχεία τα οποία δεν σχετίζονται με το ερευνητικό θέμα.

Το τρίτο κεφάλαιο λοιπόν αναφέρθηκε στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κατά την ερευνητική διαδικασία περιλαμβάνοντας όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία περιγράφουν το σχεδιασμό και την διεξαγωγή της.

### **3.11. Ανάλυση δεδομένων-Μεθοδολογία ποιοτικής ανάλυσης**

Σύμφωνα με τον Μαντζούκα (2007) μετά την ολοκλήρωση της συλλογής των δεδομένων στην προκειμένη περίπτωση μέσω ημιδομημένης συνέντευξης, έπεται η αναλυτική διαδικασία. Η ανάλυση των δεδομένων είναι αναγκαία διότι μέσω αυτής προκύπτουν τα συμπεράσματα της έρευνας.

*«Η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων είναι μία δραστηριότητα που περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες νοηματοδότησης, κατηγοριοποίησης και θεωρητικοποίησης του ποιοτικού υλικού με στόχο την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα, τον έλεγχο των τυχόν ερευνητικών υποθέσεων ή την ερμηνεία και κατανόηση φαινομένων, διαδικασιών και συμπεριφορών (Ιωσηφίδης, 2003:67)».*

Το είδος ανάλυσης που επιλέχθηκε από την ερευνητική ομάδα είναι η θεματική κωδικοποίηση. Αυτό το είδος επιλέγεται συνήθως σε ερευνητικές διαδικασίες κατά τις οποίες παράγονται ποιοτικά δεδομένα καθώς και όταν κύριος σκοπός είναι η σύγκριση των δεδομένων αυτών.

Ειδικότερα κατά τη θεματική κωδικοποίηση επιλέχθηκαν τα χρήσιμα δεδομένα που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις. Ένα βασικό στάδιο της αναλυτικής διαδικασίας αφορά η κωδικοποίηση, κατά την οποία αποδόθηκε νόημα σε κοινά μεταξύ τους δεδομένα. Έπειτα τα όμοια δεδομένα κατηγοριοποιήθηκαν σε ομάδες τις λεγόμενες θεματικές ενότητες. Σε κάθε θεματική ενότητα δόθηκε ένας κωδικός δηλαδή ένας τίτλος που να αντιπροσωπεύει όλα τα δεδομένα που υπάγονται σε αυτήν. Ένας πρώτος στόχος της αναλυτικής διαδικασίας είναι η περιγραφή και η ανάλυση όλων των δεδομένων ανά θεματική ενότητα στην οποία αντιστοιχούν. Δεύτερο στόχο αποτελεί η συγκριτική ανάλυση των δεδομένων αυτών (Ιωσηφίδης, 2003). Στο παρόν ερευνητικό εγχείρημα οι θεματικές ενότητες που προέκυψαν κατά την κωδικοποίηση των δεδομένων είναι οι εξής:

A. Δημογραφικά στοιχεία

B. Εφαρμογή των αρμοδιοτήτων

Γ. Δυσκολίες τέλεσης αρμοδιοτήτων και αντιμετώπιση τους

Δ. Η συμβολή της κοινωνικής εργασίας και ο ρόλος του κοινωνικού Λειτουργού

## Ε. Προτάσεις

### 3.12. Αποτελέσματα έρευνας

#### Α. Δημογραφικά στοιχεία

#### Ι) Χρόνια προϋπηρεσίας στο επάγγελμα-Χρόνια εργασίας στην παρούσα Υπηρεσία

Η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων ξεκινά παραθέτοντας τα χρόνια προϋπηρεσίας των δώδεκα συνεντευξιαζόμενων ως κοινωνικοί λειτουργοί καθώς και τα χρόνια εργασίας τους στην παρούσα Υπηρεσία στην οποία βρίσκονται. Να αναφερθεί στο σημείο αυτό πως, από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς έξι εργάζονται σε κέντρο ψυχικής υγείας, τρεις σε οικοτροφείο Μ.Κ.Ο., δύο στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, και μία κοινωνική λειτουργός στο τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου η οποία όμως είχε ασχοληθεί με υποθέσεις δικαστικής συμπαράστασης πριν την εφαρμογή της Νέας Αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης Διοίκησης του προγράμματος Καλλικράτη, ως Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι επτά από τους δώδεκα συνεντευξιαζόμενους εργάζονται στο σύνολο πάνω από είκοσι χρόνια ,ενώ οι υπόλοιποι πέντε εργάζονται από δεκαπέντε έως πέντε χρόνια. Να σημειωθεί πως σε πέντε από τους δώδεκα επαγγελματίες τα χρόνια προϋπηρεσίας τους συμπίπτουν με τα χρόνια που βρίσκονται στην παρούσα Υπηρεσία όπου εργάζονται. Επιπλέον πέντε κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται στην Υπηρεσία τους λιγότερο από πέντε χρόνια.

<i>ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ</i>	<i>ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ</i>	<i>ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ</i>
1 <sup>ος</sup>	9	9
2 <sup>ος</sup>	22	2
3 <sup>ος</sup>	15	3
4 <sup>ος</sup>	21	17
5 <sup>ος</sup>	5	1

6 <sup>ος</sup>	23	9
7 <sup>ος</sup>	25	20
8 <sup>ος</sup>	31	31
9 <sup>ος</sup>	29	29
10 <sup>ος</sup>	10	5
11 <sup>ος</sup>	5	5
12 <sup>ος</sup>	28	28

## II) Μετεκπαίδευση-Επιμόρφωση-Ατομική έρευνα

Στη συνέχεια παρατίθεται πίνακας, ο οποίος αναφέρεται στην μετεκπαίδευση των δώδεκα κοινωνικών λειτουργών, στην επιμόρφωσή τους σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση καθώς επίσης και στην έρευνα που έκανε ο καθένας από αυτούς για να είναι ενήμερος σχετικά με το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης.

Ξεκινώντας από τη μετεκπαίδευση των επαγγελματιών, αναφέρουμε ότι οι οκτώ από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς έχουν στην κατοχή τους μεταπτυχιακό τίτλο, ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις, όχι. Αξίζει να σημειωθεί ότι, από αυτούς τους οκτώ, κανείς δεν έχει ασχοληθεί συγκεκριμένα με τη δικαστική συμπαράσταση. Τα μεταπτυχιακά τους αφορούν τη Ψυχιατρική, τη Ψυχολογία, τη Συμβουλευτική και τη Δημόσια Υγεία. Οι τέσσερις κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι δεν έχουν λάβει κάποια μετεκπαίδευση ανέφεραν ότι, έχουν παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια, ημερίδες και διαλέξεις, όχι όμως σχετικά με το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης.

Όσον αφορά την επιμόρφωση των επαγγελματιών κανένας δεν έχει λάβει κάποιου είδους επιμόρφωση σχετικά με το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Όπως μας ανέφεραν και οι δώδεκα κοινωνικοί λειτουργοί δεν υπάρχει και δεν υπήρξε ποτέ από κανένα φορέα καμία πρόθεση για οποιοδήποτε τύπου επιμόρφωση.

Λόγω λοιπόν του γεγονότος ότι δεν δέχτηκαν ποτέ καμιάς μορφής επιμόρφωση σχετικά με το θεσμό, όλοι οι κοινωνικοί λειτουργοί, πλην ενός, τόνισαν ότι με δική τους πρωτοβουλία και θέληση ερεύνησαν και μελέτησαν ατομικά γύρω από το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης, για να μπορέσουν να βοηθήσουν τους εξυπηρετούμενους τους που είχαν ανάγκη. Όλοι οι επαγγελματίες, πλην ενός, ο οποίος δεν έχει ασχοληθεί ποτέ με το θεσμό, μολονότι εργάζεται σε Κέντρο Ψυχικής Υγείας, έχουν μελετήσει τη νομοθεσία σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση καθώς και ορισμένα επιστημονικά άρθρα και μελέτες που αναφέρονται στο θεσμό.

Να επισημανθεί πως επτά από τους δώδεκα επαγγελματίες έχουν συνεργαστεί και έχουν ζητήσει βοήθεια για να ενημερωθούν σχετικά με το θεσμό, είτε με το



νομικό σύμβουλο της Υπηρεσίας τους, είτε με κάποιο συνάδελφό τους, ο οποίος έχει ασχοληθεί με τη διαδικασία της δικαστικής συμπαράστασης και θα μπορούσε να τους κατατοπίσει καταλλήλως.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	ΜΕΤΕΚΠ ΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ	ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Κ.Λ.
1 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	-ΜΕΛΕΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
2 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	-ΜΕΛΕΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ Φ.Ε.Κ.
3 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	«
4 <sup>ος</sup>	ΟΧΙ	ΟΧΙ	«
5 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	«
6 <sup>ος</sup>	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
7 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ Κ.Λ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ
8 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	-ΜΕΛΕΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ
9 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	-ΜΕΛΕΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ Κ.Λ. ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΣΧΟΛΗΘΕΙ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ
10 <sup>ος</sup>	ΟΧΙ	ΟΧΙ	-ΜΕΛΕΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ -ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
11 <sup>ος</sup>	ΟΧΙ	ΟΧΙ	«
12 <sup>ος</sup>	ΝΑΙ	ΟΧΙ	«

### III) Αριθμός περιπτώσεων δικαστικής συμπαράστασης

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται το πόσες φορές έχει ασχοληθεί με περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης ο κάθε ένας από τους δώδεκα συνεντευξιζόμενους. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι, στην πλειοψηφία τους οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν ασχοληθεί λίγες φορές με άτομα που έχρηζαν δικαστικής συμπαράστασης. Μόνο δύο είναι οι επαγγελματίες οι οποίοι έχουν

ασχοληθεί πολλές φορές με το θεσμό. Από τους υπόλοιπους επαγγελματίες, δύο δεν έχουν ασχοληθεί ποτέ μέχρι τώρα με περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης, τρεις μόνο μία φορά και οι υπόλοιποι από λίγες φορές, τρεις με έξι φορές.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ
1 <sup>ος</sup>	ΑΚΕΤΕΣ ΦΟΡΕΣ
2 <sup>ος</sup>	5 ΦΟΡΕΣ
3 <sup>ος</sup>	1ΦΟΡΑ
4 <sup>ος</sup>	10-15 ΦΟΡΕΣ
5 <sup>ος</sup>	ΚΑΜΙΑ ΦΟΡΑ(0)
6 <sup>ος</sup>	«
7 <sup>ος</sup>	1 ΦΟΡΑ
8 <sup>ος</sup>	«
9 <sup>ος</sup>	ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ
10 <sup>ος</sup>	4 ΦΟΡΕΣ
11 <sup>ος</sup>	5-6 ΦΟΡΕΣ
12 <sup>ος</sup>	3 ΦΟΡΕΣ

### III) Είδη αδυναμίας πασχόντων προσώπων

Η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων συνεχίζεται αναφορικά με την αδυναμία που παρουσίαζαν τα άτομα τα οποία τέθηκαν σε δικαστική συμπαράσταση και ανέλαβαν τις περιπτώσεις τους οι δώδεκα συνεντευξιαζόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί. Τα άτομα αυτά στην πλειοψηφία τους έπασχαν από κάποια ψυχική νόσο ή από νοητική υστέρηση ενώ άλλοι έπασχαν από αλτσχάιμερ, γεροντική άνοια, σύνδρομο Down ή και αλκοολισμό. Όλες οι απαντήσεις των κοινωνικών λειτουργών παραθέτονται στο παράρτημα της εργασίας. Ωστόσο οι απαντήσεις που επιλέγονται κατά την ανάλυση των δεδομένων είναι οι πιο αντιπροσωπευτικές.

*« κατά κύριο λόγο επειδή και οι δομές με τις οποίες απασχολούμαστε έχουν να κάνουν με ψυχικές διαταραχές και νοητική υστέρηση κατά κύριο λόγο λοιπόν μιλάμε για άτομα τα οποία πάσχουν από ψυχικές διαταραχές και σε κάποιες περιπτώσεις και νοητική υστέρηση, όμως υπήρξαν και περιπτώσεις στις οποίες συνυπήρχαν και κινητικές δυσκολίες και βεβαρυσμένη σωματική κατάσταση υγείας».*

*«ήτανε κυρίως, όχι υπερήλικες αλλά ήτανε άνθρωποι οι οποίοι είχανε δυσκολία στην επικοινωνία με το περιβάλλον, δηλαδή είχαμε ανθρώπους με εγκεφαλικό, με άνοια, νοητική καθυστέρηση ή ψυχιατρικές παθήσεις, δηλαδή μπορεί να ήταν και περιπτώσεις από νοσοκομεία μετά από μακρόχρονη νοσηλεία και χρειαζότανε να γίνει αυτή η διαδικασία».*

*« ...έχουμε ασχοληθεί με περιπτώσεις ατόμων με ψυχική διαταραχή, από τα περιστατικά που εγώ είδα, η ψυχική ή διανοητική διαταραχή του ενηλίκου ήταν συνέπεια νευρολογικής πάθησης ή χρήση ναρκωτικών ουσιών, καθώς και με άτομα που πάσχουν από αλτσχάιμερ, το οποίο είναι νόσος, πρόκειται δηλαδή για διανοητική και παράλληλα ψυχική και σωματική διαταραχή».*

*«ήταν ένας που αντιμετώπιζε πρόβλημα αλκοολισμού, μετά υπήρχε άλλος με πρόβλημα νοητικής υστέρησης και τα υπόλοιπα ήταν υπερήλικες με πρόβλημα αλτσχάιμερ ή γεροντικής άνοιας».*

#### **IV) Αρμοδιότητες**

Οι εννιά στους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς που συμμετείχαν στην έρευνα, ανέφεραν πως, σε περιπτώσεις ατόμων που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης, τους ζητείται από το αρμόδιο δικαστήριο να διεκπεραιώσουν κοινωνική έρευνα και να συντάξουν μία κοινωνική έκθεση. Ενδεχομένως η σύνταξη κοινωνικής έκθεσης δεν απαιτεί κοινωνική έρευνα από πλευράς των κοινωνικών λειτουργών λόγω του ότι τους έχουν δοθεί από άλλους συναδέλφους οι πληροφορίες και τα στοιχεία που χρειάζονται.

Παρόλα αυτά ο αριθμός των κοινωνικών εκθέσεων συνήθως συμπίπτει με αυτόν των κοινωνικών ερευνών. Μόνο δύο κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι εργάζονται σε Κέντρο Ψυχικής Υγείας, απαντούν πως δεν τους έχει ανατεθεί ποτέ κάποιου είδους αρμοδιότητα δικαστικής συμπαράστασης, ούτε έχει υπάρξει κάποια ενημέρωση σχετικά με αυτό.

Αξίζει να επισημανθεί πως από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς μόνο μία επαγγελματίας έχει διοριστεί κάποιες φορές ως μέλος εποπτικού συμβουλίου, ενώ οι υπόλοιποι έντεκα ποτέ μέχρι σήμερα.

Οι επτά από τους δώδεκα επαγγελματίες έχουν αναλάβει επιπλέον και κάποιες άλλες αρμοδιότητες στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης, οι οποίες τις περισσότερες φορές επικεντρώνονται στη συγκέντρωση απαραίτητων εγγράφων, στη παρουσία του κοινωνικού λειτουργού στο δικαστήριο, στην οικονομική διαχείριση καθώς επίσης και στην γενικότερη ενημέρωση του πάσχοντος και της οικογένειάς του.

## ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Κ.Λ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	ΜΕΛΟΣ ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΆΛΛΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
1 <sup>ος</sup>	ΑΡΚΕΤΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΑΡΚΕΤΕΣ ΦΟΡΕΣ	-	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ -ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ -ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
2 <sup>ος</sup>	5 ΦΟΡΕΣ	5 ΦΟΡΕΣ	-	-
3 <sup>ος</sup>	1 ΦΟΡΑ	1 ΦΟΡΑ	-	-
4 <sup>ος</sup>	10-15 ΦΟΡΕΣ	10-15 ΦΟΡΕΣ	ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ	-
5 <sup>ος</sup>	ΚΑΜΙΑ ΦΟΡΑ	-	-	-
6 <sup>ος</sup>	«	«	-	-
7 <sup>ος</sup>	1 ΦΟΡΑ	1 ΦΟΡΑ	-	-
8 <sup>ος</sup>	«	«	-	-
9 <sup>ος</sup>	ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ	-	-
10 <sup>ος</sup>	4 ΦΟΡΕΣ	1 ΦΟΡΑ	-	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
11 <sup>ος</sup>	5-6 ΦΟΡΕΣ	-	-	ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
12 <sup>ος</sup>	3 ΦΟΡΕΣ	3 ΦΟΡΕΣ	-	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

### V) Εποπτεία

Η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων τελειώνει με την αναφορά στην εποπτεία των κοινωνικών λειτουργών, σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση. Όπως ανέφεραν όλοι οι επαγγελματίες, μηδενός εξαιρουμένου, κανείς τους δε δέχεται εποπτεία στο χώρο εργασίας του, ως προς το συγκεκριμένο θεσμό. Υπάρχει μόνο μια επαγγελματίας, η οποία είναι η ίδια επόπτρια των κοινωνικών λειτουργών στο χώρο εργασίας της, χωρίς βέβαια να δέχεται η ίδια εποπτεία σχετικά με τη δικαστική συμπαράσταση.

*« ..... Όχι δεν υπήρχε αυτό όχι. Η μόνη υποστήριξη ήταν με συναδέλφους που ήταν στον ίδιο χώρο με εμάς, είτε με συναδέλφους από άλλες Νομαρχίες που είχαμε συνεργασία και επικοινωνία, και αντίστοιχα πάλι από την πλευρά τους»*

*«είμαι επόπτρια στον χώρο εργασίας μου με την έννοια της επίβλεψης και εκπαιδύτρια για τους κοινωνικούς λειτουργούς στο χώρο. Πιστεύω πάντως πως ο*

*ομαδικός τρόπος δουλειάς μπορεί να απορροφήσει και να επεξεργαστεί συναισθηματικά θέματα.»*

*«όχι βέβαια, δεν υπάρχει εποπτεία, όλα είναι σε επίπεδα γνώσεων προσωπικό».*

Τα λεγόμενα των επαγγελματιών επιβεβαιώνει και η Δημοπούλου-Λαγωνίκα (2009), η οποία υποστηρίζει πως, η εποπτεία σίγουρα βοηθά στην αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων, παρέχει στήριξη στον επαγγελματία και τον οδηγεί την αντικειμενικότητα. Όμως δυστυχώς, αυτή η πολύτιμη βοήθεια δεν παρέχεται παρά μόνο σε λίγες Κοινωνικές Υπηρεσίες και όχι σε όλες ανεξαιρέτως, όπως θα έπρεπε.

Να αναφερθεί πώς υπάρχει πρόταση ορισμένων κοινωνικών λειτουργών σχετικά με την ανάγκη εποπτείας από επαγγελματίες με την ίδια ή άλλη ειδικότητα με σκοπό την καθοδήγηση και την αποτροπή δυσκολιών οι οποίες εμφανίζονται κατά την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων. Ένας κοινωνικός λειτουργός μάλιστα προτείνει την ανάγκη για εποπτεία από επαγγελματία άλλη ειδικότητας.

*«εκεί λοιπόν θα έπρεπε να έχεις έναν επόπτη νομικό, έναν επόπτη οικονομολόγο, έναν επόπτη λογιστή για να κάνεις σωστή δουλειά».*

## **B. Εφαρμογή των αρμοδιοτήτων**

Οι αρμοδιότητες που ανατίθεται βάσει του Προεδρικού Διατάγματος (250/1999) περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας, καθήκοντα ως μέλος εποπτικού συμβουλίου, διορισμό σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη καθώς και παρακολούθηση των περιπτώσεων δικαστικής συμπαραστάσης.

## **D) Διενέργεια Κοινωνικής έρευνας**

Οι εννιά στους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς που συμμετείχαν στην έρευνα, ανέφεραν πως σε περιπτώσεις ατόμων που χρήζουν δικαστικής συμπαραστάσης, τους ζητείται από το αρμόδιο δικαστήριο να διεκπαιρέωνουν κοινωνική έρευνα.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση ο Βαθρακοκόιλης (2000) αναφέρει πως βάσει του άρθρου 1674 ΑΚ όταν το δικαστήριο πρόκειται να αποφασίσει την υποβολή προσώπου σε δικαστική συμπαραστάση καθώς και τον διορισμό προσώπου ως προσωρινού ή οριστικού δικαστικού συμπαραστάτη υποχρεούται να συνεκτιμά την προβλεπόμενη έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, σχετικά με την αναγκαιότητα που χρήζει το μέτρο καθώς και την

καταλληλότητα του διοριζόμενου φυσικού προσώπου, σωματείου ή ιδρύματος στο οποίο ανατίθεται η δικαστική συμπαράσταση. Ο νόμος θεωρεί βαρυσήμαντη την γνωμοδότηση της έκθεσης στην εκδίκαση των υποθέσεων καθώς η λήψη του μέτρου που πρόκειται να εφαρμοστεί αφορά την ζωή ενός προσώπου.

Για τη διενέργεια της κοινωνικής έρευνας η πλειοψηφία των επαγγελματιών πραγματοποιεί επίσκεψη στην οικεία του πάσχοντος ή και του υποψήφιου δικαστικού συμπαραστάτη. Ορισμένοι επαγγελματίες όπως προκύπτει από τις συνεντεύξεις, εστιάζουν περισσότερο στην αξιολόγηση του πάσχοντα εκτιμώντας δηλαδή την αναγκαιότητα να τεθεί υπό τον προστατευτικό θεσμό. Από την άλλη πλευρά κάποιοι επικεντρώνονται μόνο στην εκτίμηση της καταλληλότητας του δικαστικού συμπαραστάτη ενώ κάποιοι άλλοι κρατούν μία ισορροπία μεταξύ των δύο.

Όσον αφορά τον πάσχοντα σκοπός της επίσκεψης είναι συναντώντας τον και επικοινωνώντας μαζί του να ελέγξουν τις συνθήκες διαβίωσης του. Στην περίπτωση μάλιστα που ο υποψήφιος δικαστικός συμπαραστάτης διαμένει μαζί με τον πάσχοντα οι επαγγελματίες θέλουν να εκτιμήσουν αν παρέχει φροντίδα στον πάσχοντα ικανοποιώντας τις ανάγκες του.

Οι επαγγελματίες πρόσθεσαν ακόμη πως οι συναντήσεις τόσο με τον πάσχοντα όσο και με τον υποψήφιο δικαστικό συμπαραστάτη και τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου πραγματοποιούνται και στο γραφείο της κοινωνικής υπηρεσίας. Όσον αφορά τους δύο τελευταίους, οι κοινωνικοί λειτουργοί επιθυμούν να εκτιμήσουν την καταλληλότητα τους ως προς αυτή τη θέση και αν πράγματι οι ίδιοι δείχνουν ενδιαφέρον και συμφωνούν σε αυτό.

*«Στην έρευνα γίνεται επίσκεψη στο χώρο του ανθρώπου που πρόκειται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση και εξετάζουμε τις συνθήκες που ζει και αν το πρόσωπο που θέλει να αναλάβει είτε είναι συγγενικό είτε είναι κάποιο άλλο αν πραγματικά ανταποκρίνεται στη φροντίδα του ανθρώπου που πρόκειται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση.....αν δηλαδή φροντίζει και καλύπτει ικανοποιητικά τις ανάγκες του αυτό κάνουμε».*

*«Καταρχήν ήταν απαραίτητο να σκεφτούμε, το χώρο που ζούσε ο άνθρωπος ο οποίος επρόκειτο να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, επίσκεψη στο σπίτι ή όπου αλλού μπορεί να έμενε ο άνθρωπος εκείνο το διάστημα. Είχαμε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους ανθρώπους, δηλαδή το δικαστικό συμπαραστάτη, το υποψήφιο εποπτικό συμβούλιο και επίσκεψη στο σπίτι και συναντήσεις στο γραφείο. Θέλαμε να έχουμε*

*επικοινωνία, εικόνα και συνεργασία με αυτούς τους ανθρώπους.....ότι ενδιαφέρονται και συμφωνούν και θέλουν να μπουν σε αυτή τη διαδικασία».*

Όμως μία από τους κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζεται σε κέντρο ψυχικής υγείας ανέφερε, πως μέσω της κοινωνικής έρευνας αξιολογεί μόνο το πρόσωπο του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη. Ενώ τον πάσχοντα εξετάζει άλλη υπηρεσία όπως το νοσοκομείο για παράδειγμα. Μάλιστα μία άλλη επαγγελματίας που εργάζεται σε άλλο κέντρο ψυχικής υγείας, της ανατέθηκε να ελέγξει αν ο δικαστικός συμπαραστάτης που έχει ήδη τεθεί, φροντίζει πράγματι τον πάσχοντα.

Οι δύο κοινωνικοί λειτουργοί πρόσθεσαν ακόμη πως ο δικαστικός συμπαραστάτης περνά επιπλέον από διαγνωστική συνέντευξη και ψυχομετρικά τεστ που πραγματοποιούν ο ψυχίατρος και ο ψυχολόγος του κέντρου εκτιμώντας τον από ψυχιατρικής πλευράς.

*«Αξιολογήσαμε τον δικαστικό συμπαραστάτη αφού είχε οριστεί ήδη σαν προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης τον είδαμε λοιπόν από ψυχιατρικής πλευράς δηλαδή αν είχε κάποια ψυχιατρικά προβλήματα».*

Αντίθετα μία από τους κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζεται σε αντίστοιχη δομή υποστηρίζει πως ο επαγγελματίας που εργάζεται σε μία τέτοια υπηρεσία, επειδή διαθέτει εξειδικευμένη εκπαίδευση είναι σε θέση να ελέγξει την προσωπικότητα καθώς και την ψυχική ή διανοητική κατάσταση του ατόμου. Οπότε μόνο αν υποψιαστεί ότι το άτομο χρήζει τέτοιου είδους εκτίμησης να υποβάλλεται σε διαγνωστική συνέντευξη και ψυχομετρικά τεστ αλλιώς δεν είναι απαραίτητο.

Χαρακτηριστική είναι η αναφορά μίας κοινωνικής λειτουργού η οποία θέτει σκόπιμους προβληματισμούς κατά την εκτίμηση, τόσο ως προς την αναγκαιότητα της δικαστικής συμπαραστάσης όσο και της καταλληλότητας δικαστικού συμπαραστάτη.

*«Να διευκρινήσουμε ότι ένα κομμάτι είναι ποιος είναι αυτός που μπαίνει σε δικαστική συμπαραστάση, τι πρόβλημα παρουσιάζει, από ποιες υπηρεσίες υπάρχουν χαρτιά που επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει πρόβλημα, και όταν δεν υπάρχουν μπορεί να γίνει κάποια έρευνα. Το άλλο κομμάτι είναι ποιοι λόγοι οδηγούν στο να γίνει κάποιος δικαστικός συμπαραστάτης, λειτουργεί προς ίδιον όφελος, υπάρχουν οικονομικά οφέλη, ποια είναι η σχέση δικαστικού συμπαραστάτη και συμπαραστατούμενου, θα εξυπηρετήσει το να μπει το άτομο σε δικαστική συμπαραστάση».*

Σύμφωνα με τα λεγόμενα κάποιων επαγγελματιών το περιεχόμενο της έκθεσης που συντάσσει ο κοινωνικός λειτουργός, περιλαμβάνει στοιχεία της

εκτίμησης που προηγήθηκε κατά την κοινωνική έρευνα, τόσο σε σχέση με τον πάσχοντα όσο και το οικογενειακό και ευρύτερο περιβάλλον του.

*«Δεν μπαίνω σε λεπτομέρειες γράφω ότι είδα τους τάδε στην υπηρεσία, ποιοι προσήλθαν ποιοι όχι και τι αιτιολογία έχω για αυτό. Την εντύπωση, την γνώμη, την περιγραφή που έχω για την σχέση μεταξύ τους».*

*«Όσον αφορά την σύνταξη της κοινωνικής έκθεσης όπως ξέρετε συμπεριλαμβάνονται γενικές και ειδικές πληροφορίες που αφορούν το άτομο και τη οικογένεια του τα οποία είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής έρευνας που προηγήθηκε».*

Ορισμένοι επαγγελματίες που δεν έχουν διενεργήσει κοινωνική έρευνα παρότι η κοινωνική υπηρεσία που εργάζονται συγκαταλέγεται σε αυτές που ορίζει ο νόμος ως αρμόδιες για τη δικαστική συμπαράσταση, απαντούν πως δεν τους έχει ανατεθεί μία τέτοια αρμοδιότητα ούτε έχει υπάρξει κάποια ενημέρωση τους σχετικά με αυτό.

*«δεν το ξέρω, δεν μου έχει ανατεθεί κάτι, δεν έχω γνώση ας πούμε ούτε ενημερώνομαι για θέματα δικαστικής συμπαράστασης, δεν έχω αναλάβει ποτέ κάτι τέτοιο. Δεν μου ανατέθηκε από την διεύθυνση, προφανώς δεν μου ανατέθηκε κάποια που θα εμπλεκόμουν».*

## **II) Μέλος εποπτικού συμβουλίου**

Από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς μόνο μία επαγγελματίας έχει διοριστεί ως μέλος εποπτικού συμβουλίου. Μας περιέγραψε πως σε περιπτώσεις που δεν υπήρχε συγγενικό περιβάλλον, ως μέλη του εποπτικού συμβουλίου ορίζονταν με απόφαση του δικαστηρίου τρεις κοινωνικοί λειτουργοί της υπηρεσίας στην οποία εργαζόταν η ίδια.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση βάσει του άρθρου 1682 ΑΚ καθώς και του άρθρου 3 του Προεδρικού διατάγματος (250/1999) ορίζεται πως σε περίπτωση ανεπάρκειας συγγενικών προσώπων το δικαστήριο διορίζει ως μέλος του εποπτικού συμβουλίου ένα όργανο της κοινωνικής υπηρεσίας ή αναθέτει αποκλειστικά σε αυτό τα έργα του εποπτικού συμβουλίου. Να αναφερθεί ακόμη πως το οικογενειακό δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την κήρυξη της δικαστικής συμπαράστασης έχει την αρμοδιότητα και για την αντικατάσταση ή την παύση των μελών του εποπτικού συμβουλίου (Βαθρακοκοίλης, 2000).

*«η απόφαση του δικαστηρίου που έβγαине ήταν να οριστεί εποπτικό συμβούλιο από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας της*



*Νομαρχίας. Εμείς εντάζει στο κομμάτι που μας αντιστοιχούσε, τις συνθήκες διαβίωσης, στο αν ο άνθρωπος ήταν φροντισμένος, καθαρός με την περίθαλψή του, με την φροντίδα που χρειαζόταν μπορούσαμε να το δούμε και να το πούμε».*

Σύμφωνα με τα λεγόμενα της ένα καθήκον των μελών ήταν πως για οποιαδήποτε κίνηση του ο δικαστικός συμπαραστάτης έπρεπε να ζητά την συγκατάθεση τους.

### **III) Διορισμός σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη**

Από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς ουσιαστικά μόνο δύο οι οποίοι εργάζονται αντίστοιχα σε κέντρο ψυχικής υγείας και στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, έχουν αναλάβει την αρμοδιότητα δικαστικού συμπαραστάτη. Το κέντρο ψυχικής υγείας όπως αναφέρει ο Καράκωστας (2012) περιλαμβάνεται στις αρμόδιες υπηρεσίες σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 250/1999, οι οποίες αναλαμβάνουν αυτή την αρμοδιότητα σε περίπτωση ανεπάρκειας συγγενικού περιβάλλοντος και όταν είναι αδύνατον να βρεθεί κατάλληλο σωματείο ή ίδρυμα καθώς δεν έχει εκδοθεί ακόμη το προεδρικό διάταγμα που να τα ορίζει επακριβώς.

Ενώ η κοινωνική λειτουργός που εργάζεται στη Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας αναφέρει πως παρότι ιφίσταται κέντρο ψυχικής υγείας στην πόλη εργασίας της εν τούτοις το κέντρο αυτό αρνείται να αναλάβει αρμοδιότητες δικαστικής συμπαραστάσης με αποτέλεσμα όλες οι περιπτώσεις που αφορούν το συγκεκριμένο θεσμό να εισέρχονται στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας ώστε να διεκπαιρωθούν από αυτήν.

Μία κοινωνική λειτουργός αναφέρει πως πριν την θεσμοθέτηση της δικαστικής συμπαραστάσης, σε μία περίπτωση πάσχοντος είχε αναλάβει την δικαστική αντίληψη ή απαγόρευση, δεν θυμόταν ακριβώς πως οριζόταν. Σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση κατά το παρελθόν η νομική αντιμετώπιση πασχόντων προσώπων από τους οποίους αφαιρούνταν η δικαιοπρακτική ικανότητα, υπαγόταν στον αστικό κώδικα του προισχύσαντος δικαίου.

Συγκεκριμένα αφορούσε τους θεσμούς της δικαστικής απαγόρευσης, της δικαστικής αντίληψης και της νόμιμης απαγόρευσης. Οι θεσμοί της δικαστικής αντίληψης, δικαστικής απαγόρευσης και της νόμιμης απαγόρευσης του προισχύσαντος δικαίου βάσει της νέας ρυθμιστικής αλλαγής αποτέλεσαν προσβλητικούς και υποτιμητικούς όρους για το εκάστοτε πάσχον πρόσωπο. Με τον

νέο Νόμο 2447/1996 επήλθε νομοτεχνική ενοποίηση των θεσμών σε έναν ενιαίο αυτόν της δικαστικής συμπαράστασης, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ουδέτερος και καθόλου προσβλητικός (Γεωργιάδης και Σταθόπουλος, 2003).

Ένα από τα καθήκοντα που έχει ο δικαστικός συμπαραστάτης όπως αναφέρουν οι δύο κοινωνικοί λειτουργοί είναι η διαχείριση της οικονομικής παρουσίας του συμπαραστατούμενου.

*«Να προσπαθείς να ελέγχεις την ποιότητα της ζωής του και ταυτόχρονα την οικονομική παροχή που σου ζητούν ως βοήθεια, να την ελέγχεις και να την τεκμηριώνεις κάθε φορά ως προς την αναγκαιότητα της».*

*«Βασικά έχω αναλάβει τη λήψη του επιδόματος της..... Φροντίζουμε να καλύπτονται όλες οι βιοτικές ανάγκες η διατροφή, τα φάρμακα της.....και από ότι γνωρίζω τώρα στα καθήκοντα μου είναι στο να φροντίσω να καταθέσει φορολογική δήλωση».*

Στην περίπτωση δύο κοινωνικών λειτουργών που εργάζονται στο οικοτροφείο ενός φορέα ο ίδιος έχει οριστεί ως νομικό πρόσωπο δικαστικός συμπαραστάτης ορισμένων ενοίκων. Αυτοί οι κοινωνικοί λειτουργοί λοιπόν έχουν αναλάβει την διεκπαιρέωση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης σε συνεργασία πάντοτε με τον φορέα.

Όσον αφορά αυτούς τους επαγγελματίες που δεν έχουν αναλάβει αρμοδιότητα δικαστικού συμπαραστάτη οι απαντήσεις είναι και πάλι πως δεν τους ανατέθηκε μία τέτοια αρμοδιότητα.

## **V) Παρακολούθηση**

*«Παρότι προβλεπόταν από την νομοθεσία, δεν υπήρχε τέτοια συνέχεια στη συνεργασία μας. Μόνο ότι μας ζητούσε το δικαστήριο, είχαμε καταλήξει δηλαδή μόνο ότι ζητάει το δικαστήριο».*

*«Μια φορά είχα κάνει παρακολούθηση της δικαστικής συμπαράστασης. Μετά είχα φύγει με άδεια ανατροφής τέκνων και δεν ήμουν κι εγώ εδώ. Δεν υπάρχει τόσο μεγάλη συνέχεια και σταθερότητα γιατί δεν υπάρχει και το προσωπικό».*

Ως ένα άλλο από τα καθήκοντα αφορά την παρακολούθηση των περιπτώσεων δικαστικής συμπαράστασης τα οποία έχουν οριστεί με απόφαση του δικαστηρίου. Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα (250/1999) στην παράγραφο 1 του 4<sup>ο</sup> άρθρου, ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να παρακολουθεί την κατάσταση του εκάστοτε συμπαραστατούμενου καθώς και την δραστηριότητα του δικαστικού συμπαραστάτη

όσον αφορά τα καθήκοντα του παρέχοντας έτσι πληροφορίες στο εποπτικό συμβούλιο (Φ.Ε.Κ. Α'/206/7.10.1999).

Από τα λεγόμενα των συνεντυξιαζόμενων διαπιστώθηκε πως κανένας από αυτούς δεν έχει αναλάβει να παρακολουθεί την δικαστική συμπαράσταση έπειτα από απόφαση του δικαστηρίου που την ορίζει. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους αυτή η αρμοδιότητα δεν είναι εύκολη κατά την εφαρμογή της, είτε διότι το Πρωτοδικείο δεν ανακοινώνει την απόφαση του δικαστηρίου στην υπηρεσία, είτε δεν ζητείται από το δικαστήριο ή και λόγω έλλειψης προσωπικού να αναλάβει την συγκεκριμένη αρμοδιότητα.

*«με εξαίρεση μόνο περιπτώσεις που μπορεί να είχαμε σχέση έτσι κι αλλιώς μαζί τους, δηλαδή να ήτανε σε ένα προνοιακό επίδομα, να είχε δηλαδή και μια άλλη σχέση με την υπηρεσία μας η συγκεκριμένη περίπτωση. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπαίναμε και να είχαμε μια συνέχεια».*

#### **IV) Ενημέρωση προς το δικαστήριο για ανάγκη υποβολής προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση**

Αναφορικά με την συγκεκριμένη αρμοδιότητα γίνεται λόγος στην βιβλιογραφική ανασκόπηση σύμφωνα με την οποία κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων του, βάσει του άρθρου 1668 ΑΚ, τόσο τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών όσο και άλλα ατομικά κρατικά όργανα όπως οι υπάλληλοι του δημοσίου, οι υπάλληλοι των ΟΤΑ, οι εισαγγελείς καθώς και οι προϊστάμενοι των μονάδων ψυχικής υγείας υποχρεούνται να ενημερώνουν έγκαιρα το δικαστήριο της περιφέρειας τους ή το αρμόδιο δικαστήριο κατά τον κώδικα πολιτικής δικονομίας, για κάθε περίπτωση που χρήζει την υποβολή δικαστικής συμπαράστασης, με σκοπό την προστασία του πάσχοντος προσώπου.

Όπως περιγράφει ο Καράκωστας (2012) το δικαστήριο έχει με αυτό τον τρόπο την δυνατότητα να κινήσει αυτεπαγγέλτως την υποβολή δικαστικής συμπαράστασης, μη αναμένοντας την ειδοποίηση από τα άλλα νομιμοποιούμενα πρόσωπα.

Από τους κοινωνικούς λειτουργούς που ρωτήθηκαν, μόνο δύο επαγγελματίες απαντούν πως έχουν ενημερώσει το δικαστήριο σχετικά με περιπτώσεις πασχόντων προσώπων που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης. Συγκεκριμένα πρόκειται για κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζονται σε οικοτροφείο βρισκόμενοι σε άμεση

επαφή με τους πάσχοντες που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης. Η ενημέρωση προς το δικαστήριο όπως μας ανέφεραν ακολουθεί συγκεκριμένη νομική διαδικασία.

Πιο αναλυτικά όπως περιγράφουν, στην περίπτωση απουσίας συγγενών προσώπων ή εκμετάλλευσης του πάσχοντος από τους ίδιους, ο φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση καταθέτωντας κάποια τυχόν χρήσιμα δικαιολογητικά έγγραφα, ζητώντας έτσι να τεθεί ο ίδιος ως δικαστικός συμπαραστάτης. Κάποια στιγμή η εκάστοτε υπόθεση θα εκδικαστεί και ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να παραστεί στο δικαστήριο ως μάρτυρας.

*«Οι νομικές διαδικασίες γίνονται με πολύ συγκεκριμένους..... που σημαίνει ότι πρέπει να υποβάλλεται μία αίτηση προς το δικαστήριο και αυτή η αίτηση μετά μελετάται. Πέραν της αίτησης μπορείς να καταθέσεις και επιπρόσθετα δικαιολογητικά που ενισχύουν την αναγκαιότητα της δικαστικής συμπαράστασης..... όλα αυτά τέλος πάντων που ενδυναμώνουν την αίτηση την οποία υποβάλλουμε».*

Οι δύο επαγγελματίες επισήμαναν την παρουσία τους ως μάρτυρες στο δικαστήριο. Και αυτό διότι έχουν μία ολοκληρωμένη εικόνα για τον πάσχοντα και για το περιβάλλον του στοιχεία που ήδη καταγράφονται στην κοινωνική έκθεση και τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν και με τα λεγόμενα τους.

*«Μία άλλη αρμοδιότητα του κοινωνικού λειτουργού και που εγώ προσωπικά έχω αναλάβει είναι η φυσική μου παρουσία στο δικαστήριο και η κατάθεση πολλές φορές και σαν μάρτυρας γιατί ζητείται και η άποψη του κοινωνικού λειτουργού και πόσο μάλλον όταν έχει υποβληθεί κοινωνική έκθεση και πολλά στοιχεία στηρίζονται πάνω σε αυτήν».*

*«Στην ουσία, όταν ο κοινωνικός λειτουργός πηγαίνει στο δικαστήριο, γιατί οφείλει να πάει, διότι θα καλεστεί και πρέπει να καλεστεί πρέπει να πάει και να πει τι έχει δει, ποια είναι η συμπεριφορά αυτού που έχει κάνει την αίτηση απέναντι στον ένοικο, αν υπάρχει ενδιαφέρον, αν είναι σωστή, τα πάντα πρέπει να ειπωθούν. Αν δεν αντιλαμβάνονται οι πάσχοντες πλήρως ή αν δεν είναι σε θέση και οι ίδιοι να παραστούν ή να επικοινωνήσουν λεκτικά για να πουν την δική τους άποψη μέσα στο δικαστήριο κάποιες φορές απαλάσσονται από την όλη διαδικασία και παρίσταται κάποια άτομα σαν μάρτυρες και όποιο άλλο άτομο εμπλέκεται με την υπόθεση».*

Όσον αφορά τα δικαιολογητικά έγγραφα για τα οποία έγινε λόγος, πρόκειται για έγγραφα τα οποία υποβάλλονται στο δικαστήριο καταδεικνύοντας σημαντικά στοιχεία. Σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν στην συνέντευξη από τους κοινωνικούς

λειτουργούς, αυτά συγκεντρώνονται σε συνεργασία με τον νομικό σύμβουλο ή δικηγόρο του φορέα.

Ορισμένες φορές πρόκειται για έγγραφα, όπως ληξιαρχικές πράξεις γέννησης ή θανάτου που βεβαιώνουν το δικαστήριο για την ύπαρξη ή την έλλειψη συγγενικών προσώπων του πάσχοντος. Υπάρχουν περιπτώσεις όπως αναφέρουν οι επαγγελματίες, που ο φορέας του οικοτροφείου λόγω εκμετάλλευσης, μη ενδιαφέροντος ή απουσίας των συγγενών υποβάλλει διά μέσου εισαγγελέα αίτηση για να όριστεί ο ίδιος ως δικαστικός συμπαραστάτης. Στην περίπτωση αυτή η κατάθεση δικαιολογικών εγγράφων όπως πιστοποιητικά υγείας ή πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης ενισχύουν την υποβολή αίτησης του.

### **Γ. Δυσκολίες τέλεσης αρμοδιοτήτων και αντιμετώπιση τους**

Μέσα από την έρευνα έγινε αντιληπτό πως όλοι οι κοινωνικοί λειτουργοί που συμμετείχαν σε αυτήν, αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε σχέση με την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης. Δυσκολίες αναφέρθηκαν ως προς την δημιουργία φόρτου εργασίας λόγω των λοιπών καθηκόντων τους, δυσκολίες λόγω έλλειψης άλλων επαγγελματικών ειδικοτήτων καθώς και δυσκολίες ως προς την γραφειοκρατία.

### **Δ) Περιορισμένος χρόνος**

Μέσα από τα λεγόμενα τους φάνηκε πως τα λοιπά επαγγελματικά τους καθήκοντα σε συνδυασμό με ορισμένες παραμέτρους που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση δημιουργούν φόρτο εργασίας δυσκολεύοντας τους είτε να ανταποκριθούν επαρκώς στις ήδη υπάρχουσες αρμοδιότητες είτε να αναλάβουν νέες. Ως κύρια παράμετρο την οποία ανέφεραν οι περισσότεροι, είναι πως ο αριθμός των αιτήσεων για περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης οι οποίες εισέρχονται στην υπηρεσία, είναι τόσο αυξημένος, ώστε είναι αδύνατον να ασχοληθούν με όλες λόγω των λοιπών επαγγελματικών καθηκόντων τους.

*«Οι δικαστικές συμπαραστάσεις οι οποίες είναι πάμπολλες και οι οποίες δυστυχώς μόνο αρχειοθετούνται.....παλιά λόγω φόρτου εργασίας δεν γίνονταν κοινωνικές έρευνες και δεν ήταν και απαραίτητο να γίνουν σε όλα».*

«Υπήρχε σε αρχείο ένας τέτοιος αριθμός αιτήσεων από ένα σημείο και μετά που απλά λαμβάνονταν ως κοινοποιήσεις .....γιατί αδυνατούσαμε να ανταποκριθούμε σε ένα τέτοιο αριθμό αιτήσεων».

«Δεν ήταν δυνατόν να ασχοληθούμε με όποιον δικηγόρο ζητούσε να κάνουμε αρμοδιότητες δικαστικής συμπαράστασης. Ήταν αιτήματα που έρχονταν από τους ίδιους τους δικηγόρους».

Ως άλλη παράμετρο ανέφεραν, πως για την διεκπαιρέωση των ήδη υπάρχουσων αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης που αναλαμβάνουν, χρειάζεται να διαθέτουν αρκετό χρόνο. Αυτό επίσης σε συνδυασμό με τα λοιπά επαγγελματικά τους καθήκοντα τους δυσκολεύει καθώς έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία φόρτου εργασίας.

«Έχεις μια δυσκολία πραγματικά η οποία σε αποσυντονίζει, χάνεις χρόνο από το κυρίως μέρος της δουλειάς σου.....η δικαστική συμπαράσταση είναι ένας παράγοντας επιπλέον, ένας φόρτος εργασίας και εάν σκεφτεί κανείς ότι μέχρι στιγμής λόγω θέσης πια της υπηρεσίας δεν παίρνουμε υποθέσεις γιατί δηλώσαμε πια αδυναμία να εξυπηρετήσουμε λόγω αριθμού.....θα δούλευε σε βάρος της όλης άλλης δουλειάς μου αυτό».

«βασικά το όλο κομμάτι της δικαστικής συμπαράστασης τουλάχιστον όπως το έχω δει εγώ στην πράξη είναι ένα κομμάτι το οποίο απαιτεί πάρα πολύ χρόνο..... σε συνδυασμό με κάποιες λοιπές επαγγελματικές αρμοδιότητες υπάρχει έντονη χρονική πίεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση και διευθέτηση των όποιων ζητημάτων δικαστικής συμπαράστασης».

«η υπηρεσία εδώ δεν μπορεί να ασχοληθεί αποτελεσματικά πλήρως με τον θεσμό λόγω των λοιπών αρμοδιοτήτων που έχει η υπηρεσία. Έχουμε αρκετά καθήκοντα και προστέθηκε και αυτό μέσα στα επιβαρυνόμενα καθήκοντα για τα οποία είχαμε κατανύμει τον χρόνο μας ανάλογα. Δεν λειτουργούμε αμιγώς ως κοινωνικοί λειτουργοί αλλά και ως θεραπευτές».

«οι αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης επηρέαζαν και πραγματικά και ουσιαστικά μπορώ να πω. Γιατί παράλληλα με τη δικαστική συμπαράσταση, τα άλλα θέματα που αναλαμβάναμε εδώ ήταν και πολύ σοβαρά και πολλά σε αριθμό για όλο τον νομό και το αν πήγαινες πραγματικά μια επίσκεψη μπορεί να μην είχες τη δυνατότητα να πας και δεύτερη πριν να γίνει το δικαστήριο».

Ένας από τους κοινωνικούς λειτουργούς ο οποίος παρότι μέχρι στιγμής δεν έχει ποτέ αναλάβει αρμοδιότητες δικαστικής συμπαράστασης απαντά: «στα είδη

*υπάρχοντα καθήκοντα μου, ναι φυσικά θα με επηρέαζε, θα με δυσκόλευε γιατί έχω άλλα αντικείμενα και θα με πίεζε αρκετά αν αναλάμβανα εγώ τώρα και δικαστικές συμπαραστάσεις».*

Ειδικότερα δύο κοινωνικοί λειτουργοί που έχουν οριστεί ως δικαστικοί συμπαραστάτες με απόφαση δικαστηρίου, εκφράζουν την δυσκολία τους λόγω αποστάσεως, να έρχονται σε τακτική επαφή με τον συμπαραστατούμενο τους διότι αυτό τους αφαιρεί αρκετό χρόνο από το εργασιακό τους ωράριο.

*«Εντάξει προσπαθώ τουλάχιστον μία φορά το μήνα να επισκέπτομαι εγώ την συμπαραστατούμενη μου μέχρι εκεί όμως δεν είναι εύκολη η μετάβαση μου εκεί γιατί έχω ωράριο σαν υπάλληλος κανονικής υπηρεσίας».*

*«Τη συμπαραστατούμενη αυτή εγώ την βλέπω μια φορά στους δύο μήνες δεν μπορώ δεν γίνεται αλλιώς πρέπει να κανονίσω τα ραντεβού μου εδώ, πρέπει να κανονίσω τα ραντεβού μου την επόμενη, πρέπει να συννενοηθώ με τους ανθρώπους εκεί γιατί έχουν το πρόγραμμα τους».*

Μία άλλη επαγγελματίας προβαίνει σε σχετικό σχολιασμό: *«ξέρω απλά από το παρελθόν ότι έχουν οριστεί συνάδελφοι σαν δικαστικοί συμπαραστάτες....τέθηκε η υπηρεσία που δεν είναι τόσο εύκολο ως προς την εκτέλεση των καθηκόντων. Δεν μπορεί μια υπηρεσία να ασχολείται με κάποιο άτομο το οποίο διαμένει χιλιόμετρα μακριά από εδώ.....πώς να ελέγξεις ένα άνθρωπο που ζει χιλιόμετρα μακριά δεν θα πρέπει τουλάχιστον να είναι εβδομαδιαία η συνάντησή σου μαζί του τουλάχιστον».*

*«Έτσι όπως το κάναμε ήταν μία διαδικασία που έπαιρνε τον ελάχιστο χρόνο από αυτόν που θεωρούσαμε απαραίτητο για να προχωρήσουμε να συντάξουμε μια έκθεση.....όχι πήγα, είδα, είπα όλα καλά προχωράτε. Για να συνταχθεί μια έκθεση θέλει και παραστατικά, θέλει και την ίδια την εικόνα που είχαμε και την επικοινωνία με όλους αυτούς τους ανθρώπους».*

Οι κοινωνικοί λειτουργοί όπως φαίνεται από τις απαντήσεις τους προσπαθούν να αντιμετωπίζουν αυτές τις δυσκολίες που δημιουργεί ο περιορισμένος χρόνος που διαθέτουν. Η αντιμετώπιση μπορεί να αφορά την ιεράρχιση όλων των καθηκόντων ανάλογα με την προτεραιότητα που χρήζει το καθένα. Επίσης τους βοηθά η συνεργασία και συνεισφορά επαγγελματιών από άλλες υπηρεσίες ή ακόμη και εθελοντών. Ιδιαίτερα αναφέρεται πως η διεκπαιρέωση της αρμοδιότητας της κοινωνικής έρευνας διενεργείται στον ελάχιστο απαραίτητο χρόνο που απαιτείται ώστε να είναι επαρκής η κοινωνική έκθεση.

Μία κοινωνική λειτουργός μάλιστα αναφέρει πως δέχεται μόνο τις αιτήσεις οι οποίες εισέρχονται στην υπηρεσία είκοσι μέρες πριν την δικάσιμο, ώστε να υπάρχει το χρονικό περιθώριο για να αξιολογηθεί επαρκώς η εκάστοτε περίπτωση. Ενώ μια άλλη κοινωνική λειτουργός επισημαίνει η κοινωνική υπηρεσία στην οποία εργάζεται έθεσε ως όριο σε συνεννόηση με τον εισαγγελέα, να εισέρχονται στην υπηρεσία μόνο αιτήσεις δικαστικής συμπαράστασης τις οποίες παραπέμπει ο ίδιος.

## II) Έλλειψη άλλων επαγγελματικών ειδικοτήτων

Ορισμένοι από τους επαγγελματίες ανέφεραν πως μια άλλη σημαντική δυσκολία έγκυται στο γεγονός πως δεν διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση, ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις ως δικαστικοί συμπαραστάτες ή μέλη εποπτικού συμβουλίου για οτιδήποτε αφορά το συμπαραστατούμενο.

Όπως προανέφερε μία κοινωνική λειτουργός, παλαιότερα σε περιπτώσεις ανεπάρκειας συγγενικών προσώπων, ορίζονταν από το δικαστήριο με άλλους δύο κοινωνικούς λειτουργούς της υπηρεσίας της ως μέλη του εποπτικού συμβουλίου. Η δυσκολία ήταν λοιπόν στο γεγονός πως για οποιαδήποτε κίνηση του ο δικαστικός συμπαραστάτης αναφορικά με τον συμπαραστατούμενο, έπρεπε να έχει την συναίνεση τους ως μελών του εποπτικού συμβουλίου.

Ήταν δύσκολο για τους κοινωνικούς αυτούς λειτουργούς όπως περιγράφει η ίδια να δίνουν την συναίνεση σε κάποιες περιπτώσεις, διότι δεν διέθεταν την απαραίτητη αντίστοιχη γνώση ώστε να αξιολογήσουν σωστά. Η αιτία για αυτό όπως τονίζει έγκυται στην κακή σύνθεση του εποπτικού συμβουλίου καθώς αποτελούνταν από επαγγελματίες μιας ειδικότητας.

Η κοινωνική λειτουργός απαντά πως προσπαθούσαν να αντιμετωπίσουν αυτή τη δυσκολία εκφράζοντας τις επιφυλάξεις και τα ερωτήματα τους σε νομικούς, στο δικαστήριο ακόμη και στο Υπουργείο, για το ότι δεν μπορούσαν να λάβουν αποφάσεις σε όλα.

*«Μας ερχόταν αίτημα, γιατί έπρεπε να πάρει τη συναίνεση του εποπτικού συμβουλίου ο δικαστικός συμπαραστάτης, π.χ. να ήθελε να πουλήσει ας πούμε το χωράφι.....ήταν δύσκολο και μάλιστα ριψοκίνδυνο σε κάποιες περιπτώσεις να θεωρηθεί ότι χωρίς τις αντίστοιχες γνώσεις παίρνουμε πρωτοβουλίες για τα περιουσιακά θέματα. Βλέπω λοιπόν ότι ήταν κακή η σύνθεση του εποπτικού*



συμβουλίου.....οι δικές μας γνώσεις είναι συγκεκριμένες, δεν ήταν όμως εξειδικευμένες σε αυτό που έπρεπε να έχει κάποιος».

### **ΠΙ) Δυσκολία λόγω γραφειοκρατίας**

Κάποιοι επαγγελματίες που εργάζονται σε οικοτροφείο ανέφεραν δυσκολία ως προς την γραφειοκρατία. Συγκεκριμένα συνάντησαν δυσκολίες στη συγκέντρωση των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται στο δικαστήριο κατά την φάση της υποβολής για δικαστική συμπαράσταση. Ενώ επίσης αναφέρθηκε δυσκολία και ως προς την καθυστέρηση κατά τη νομική διαδικασία που ακολουθείται στη δικαστική συμπαράσταση.

*«Υπάρχει δυσκολία στο Δημόσιο, με όλα τα γραφειοκρατικά. Υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην έκδοση κάποιων πιστοποιητικών, στην απόφαση της δικαστικής συμπαράστασης, παίρνει ένα εξάμηνο και παραπάνω, και η προσωρινή δικαστική συμπαράσταση ακόμα παίρνει ένα τρίμηνο, τετράμηνο, αναλόγως».*

*«Συγκέντρωση όλων των απαραίτητων εγγράφων, που δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Και όλο αυτό προκειμένου να αποδείξεις στο δικαστήριο ότι δεν υπάρχει άλλος συγγενής ή ότι από τους συγγενείς που υπάρχουν, έχουν κληθεί και δεν έχουν εκδηλώσει κανένα ενδιαφέρον για το άτομο».*

Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων κάποιοι κοινωνικοί λειτουργοί αναφέρουν την ανάγκη τους για συνεργασία με τον δικηγόρο ή τον νομικό σύμβουλο της υπηρεσίας ή του φορέα όπου εργάζονται που είναι πολύ χρήσιμη σε τέτοιου είδους θέματα.

*«Άμεση συνεργασία και καθοδήγηση από τον νομικό σύμβουλο.....οποιοσδήποτε καθορισμός παρεμβάσεων και καθοδηγιών γίνεται πάντα σε συνεργασία με τον νομικό σύμβουλο γιατί θέλω και εγώ να είμαι κατοχυρωμένη ότι θα πράξω σωστά ακριβώς επειδή έχει να κάνει με νομικά ζητήματα τα οποία δεν γνωρίζω πλήρως ή τα μαθαίνω στην πορεία και ακόμα μαθαίνω».*

### **Δ. Η συμβολή της κοινωνικής εργασίας και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.**

Οι περισσότεροι κοινωνικοί λειτουργοί αναφέρουν πως ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης και τα πρόσωπα τα οποία χρήζουν αυτού του μέτρου σχετίζονται με τους τομείς εργασίας τους.

*«Αν ξεκινήσουμε από το ποιοι άνθρωποι μπαίνουν σε δικαστική συμπαράσταση νομίζω ότι έχουμε σχέση με το αντικείμενο. Εννοώ ότι πρόκειται για ανθρώπους που σε αυτή τη φάση που τους συναντούσαμε ήταν σε κατάσταση αδυναμίας σωματικής, ψυχικής, διανοητικής αν βάλουμε μέσα και τις άλλες περιπτώσεις, σίγουρα είναι σε κατάσταση αδυναμίας».*

*«Οι τομείς δράσης και ευθύνης του κοινωνικού λειτουργού σχετίζονται άμεσα με το όλο κομμάτι της δικαστικής συμπαράστασης. Δηλαδή μπορείς να διαμορφώσεις μία πλήρη και αντικειμενική εικόνα όσον αφορά την εκάστοτε περίπτωση».*

Οι κοινωνικοί λειτουργοί όπως αναφέρεται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, αντιμετωπίζουν καθημερινές ανθρώπινες ανάγκες καλούμενοι να εργαστούν τόσο για την πρόληψη όσο και την ανακούφιση ποικίλων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων των ανθρώπων, με σκοπό την βελτίωση των συνθηκών ζωής τους. Έτσι μέσω της πρακτικής εφαρμογής του επαγγέλματος τους προσπαθούν να προστατεύουν τα αδύναμα άτομα καθοδηγώντας τα να αποκτούν καλύτερη ποιότητα ζωής κάτι το οποίο φάνηκε από τις απαντήσεις που έδωσαν μερικές από τις οποίες παρατίθενται στη συνέχεια (<http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/>).

*«Σε αυτή τη δουλειά βαδίζεις με βάση τις αξίες και αρχές της κοινωνικής εργασίας για να προασπιστείς τα δικαιώματα των πασχόντων. Όλα όσα έχεις μάθει και έχεις εκπαιδευτεί δηλαδή, πρέπει να τα εφαρμόσεις και οφείλεις να τα εφαρμόσεις στη δικαστική συμπαράσταση για να βγει σωστή η δουλειά κατ' εμέ και για τον ίδιο τον πάσχοντα να κάνεις το καλύτερο δυνατό».*

*«Η κοινωνική εργασία προσπαθεί να προασπίζει τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων, να αναγνωρίζει την διαφορετικότητα απόψεων, θεσμών, καταστάσεων, ρόλων και είναι σημαντική η άδεια τους για να λειτουργούμε εξ ονόματος τους».*

*«Όταν είσαι κοινωνικός λειτουργός και ξέρεις ότι ο ρόλος σου είναι αυτός, δηλαδή η προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, παλεύεις και προσπαθείς να πετύχεις αυτό ακριβώς, καθημερινά στη δουλειά σου. Αυτός είναι ο σκοπός σου».*

*«Το να φέρει ο κοινωνικός λειτουργός στην επιφάνεια τα δικαιώματα των ατόμων τα οποία θα πρέπει να γίνουν σεβαστά. Αυτό είναι το πρώτο που σκέφτομαι γιατί ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να προασπίσει τα δικαιώματα που έχουν αυτοί οι άνθρωποι την αξιοπρέπια τους την αυτονομία τους την αυτοδιάθεση τους όλα αυτά που θα πρέπει να προασπίσουμε.....είμαστε λιγάκι αυτοί που θα δουν την κατάσταση με την ανθρώπινη ματιά χωρίς να παραβιάζουν τις στοιχειώδεις αρχές και με δυσκολία καμιά φορά να εκιμήσουμε κάποια πράγματα».*

Από τις απαντήσεις όλων των κοινωνικών λειτουργών φάνηκε πως όχι μόνο διαπιστώνουν μία απλή συνάφεια ανάμεσα στο επαγγελματίες τους και στα άτομα που απευθύνεται η δικαστική συμπαράσταση αλλά περισσότερο ότι αναγνωρίζουν την συμβολή της κοινωνικής εργασίας και κατ'επέκταση του ρόλους τους στον σκοπό του θεσμού, που είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων αυτών των ανθρώπων. Όπως περιγράφουν οι ίδιοι το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία, λαμβάνει θετική διάσταση κατά την τέλεση των αρμοδιοτήτων τους.

Η συμβολή του κοινωνικού λειτουργού στο σκοπό αυτό της δικαστικής συμπαράστασης για το οποίο κάνουν λόγο οι επαγγελματίες. Σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998) την υπόσταση της κοινωνικής εργασίας θεμελιώνει ένα πλέγμα αξιών όπου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αναφέρεται πως μέσω της επαγγελματικής τους δραστηριοποίησης οι κοινωνικοί λειτουργοί προσπαθούν να αναδεικνύουν και να υπερασπίζονται τα δικαιώματα των ατόμων που εξυπηρετούν. Υποστηρίζεται πως λόγω των γνώσεων, της εμπειρίας και των αξιών που κατέχουν είναι απαραίτητο να αναλαμβάνουν υπεύθυνη θέση για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (<http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/>).

Στη συνέχεια οι επαγγελματίες κάνουν λόγο για την προάσπιση του δικαιώματος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των πασχόντων προσώπων, την αρχή της αυτοδιάθεσης τους, την τήρηση της εχεμύθειας καθώς και την προστασία των συμφερόντων τους.

## **I) Προάσπιση αξιοπρέπειας και συμφέροντος του πάσχοντος**

*«Για τον ανήμπορο ήμασταν εκεί και για να διατηρήσουμε τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια που αυτός ο άνθρωπος έπρεπε να απολαμβάνει σε αυτή τη φάση».*

*«Είναι πολύ σπουδαίο να έχουμε στο νου μας ως κέντρο το συμφέρον του ίδιου του ατόμου. Νομίζω αυτό μπορεί να βγει συνήθως από ειλικρινείς συνεντεύξεις μαζί του, αρκετές όχι μία. Κάποτε λέει μιλούσαμε για τρελούς, μετά μιλούσαμε για αρρώστους, τώρα να μιλήσουμε και για ανθρώπους σιγά σιγά».*

*«απλά νομίζω ότι στη δεδομένη περίπτωση ο κοινωνικός λειτουργός λειτουργεί με άξονα την διασφάλιση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του ατόμου».*

Μέσα από τα λεγόμενα των κοινωνικών λειτουργών επαληθεύονται τα όσα αναφέρουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος (2003) πως δηλαδή η αρχή της

προστασίας της προσωπικότητας του πάσχοντος προσώπου σε συνδυασμό με την αρχή του συμφέροντος του συνιστούν τους δύο θεμέλιους λίθους πάνω στους οποίους πρέπει να στερεώνεται και να οικοδομείται ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης.

Συγκεκριμένα οι περισσότεροι κοινωνικοί λειτουργοί τονίζουν την προσπάθεια τους αναφορικά με την προστασία της αξιοπρέπειας του πάσχοντος αλλά και την αποτροπή της εκμετάλλευσης του από τρίτα πρόσωπα, έχοντας ως στόχο την προάσπιση των συμφερόντων του. Το γεγονός αυτό υποστηρίζεται βιβλιογραφικά καθώς σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Κοινωνικών Λειτουργών η κοινωνική εργασία δραστηριοποιείται, κυρίως βασιζόμενη στο σεβασμό της εγγενούς αξίας και αξιοπρέπειας των χρηστών υπηρεσιών και στα δικαιώματα που η αναγνώριση αυτών συνεπάγεται (Jason, et.al. 2009).

Γενικότερα όπως επισημαίνει η Καλλινικάκη (1998) οι κώδικες δεοντολογίας καθώς και τα κείμενα στα οποία διατυπώνεται το θεωρητικό και πρακτικό πεδίο της κοινωνικής εργασίας, αναδεικνύουν την σπουδαιότητα της μοναδικής αξίας της προσωπικότητας κάθε ανθρώπου.

Η σύμφωνη γνώμη όλων των κοινωνικών λειτουργών που συμμετείχαν στην έρευνα, αναδεικνύει την προάσπιση της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας κατά τη τέλεση των αρμοδιοτήτων. Συγκεκριμένα αναφορά γίνεται στην κοινωνική έρευνα και κατ'επέκταση στην κοινωνική έκθεση. Η αξιολόγηση τόσο ως προς την αναγκαιότητα υποβολής κάποιου προσώπου υπό το καθεστώς αυτό όσο και της καταλληλότητας του δικαστικού συμπαραστάτη, έχει σύμφωνα με τα λεγόμενα τους ως στόχο την προάσπιση της προστασίας του πάσχοντος και των συμφερόντων του. Διότι ο επαγγελματίας είτε μπορεί να διαπιστώσει εκμετάλλευση σε βάρος του πάσχοντος από τρίτους είτε ακόμη να αξιολογήσει πως εκείνος δεν χρήζει του προστατευτικού αυτού θεσμού.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θεωρούν πως το επάγγελμα τους, τους προσφέρει την γνώση και την δυνατότητα ώστε να κινούνται ευέλικτα σε ορισμένους τομείς ως προς τον ρόλο τους στη δικαστική συμπαράσταση. Συγκεκριμένα πιστεύουν πως η δυνατότητα της κατ'οίκον επίσκεψης, η γνώση της λειτουργίας των διαπροσωπικών σχέσεων, η επαφή με τον πάσχοντα και το περιβάλλον του, με σκοπό την διερεύνηση προσωπικών, οικογενειακών, οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων αναδεικνύει χρήσιμα στοιχεία.

Απόρροια όλων αυτών είναι η κοινωνική έκθεση η οποία υποβάλλεται στο δικαστήριο προσφέροντας, όπως εκτιμούν οι επαγγελματίες μια εμπειρισταωμένη

εικόνα της εκάστοτε υπόθεσης. Τα στοιχεία της έκθεσης άλλωστε όπως μας ανέφεραν συντελούν στο να παρθεί μία απόφαση υπέρ του πάσχοντος.

*«Για να γίνει μια κοινωνική έρευνα συνήθως διεξάγεται στο χώρο κατοικίας κάποιου και όταν πηγαίνεις εκεί σίγουρα μπορείς να διαπιστώσεις περισσότερα πράγματα από το να έρθει κάποιος στο γραφείο σου.....σε κάποιες υποθέσεις που εγώ ασχολήθηκα και που το δικαστήριο ήθελε οπωσδήποτε κοινωνική έρευνα εγώ συμπεραίνω ότι το δικαστήριο θα ήθελε να είχε την άποψη, την πρόταση του κοινωνικού λειτουργού.....γιατί νομίζω την αξιοποιεί με κάποιο τρόπο».*

*«Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο μόνος επαγγελματίας, ο οποίος έχει τα εργαλεία και τα μέσα για να βρίσκει τι πραγματικά συμβαίνει, με τις κοινωνικές έρευνες και εκθέσεις που μπορεί να κάνει, που έχει το δικαίωμα να κάνει.....μπορεί να αποδείξει αν χρειάζεται ή όχι το άτομο να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση».*

*«Πρέπει να υπάρχει μία καλή ανάλυση των ψυχοκοινωνικών παραγόντων και της διερεύνησης του περιβάλλοντος του κάθε ψυχικά ασθενούς ώστε το δικαστήριο να αποφανθεί πιο δίκαια. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι κατάλληλο πρόσωπο για να διερευνήσει αυτά τα θέματα οικονομικά, κοινωνικά περιβαλλοντικά, οικογενειακά ώστε να είναι όσον το δυνατόν πιο σωστή η απόφαση. Δεν σημαίνει ότι μία νόσος οδηγεί κάποιον σε δικαστική συμπαράσταση επειδή ο άλλος είναι ψυχωτικός οπωσδήποτε πρέπει να συμπαρασταθεί. Ο κάθε άνθρωπος είναι ειδική περίπτωση, μοναδική».*

*«Στόχος της κοινωνικής εργασίας είναι να προστατεύει τα συμφέροντα των πασχόντων, συγκεκριμένα εδώ των ανθρώπων που μπαίνουν σε δικαστική συμπαράσταση, το ότι αξιολογούμε τον δικαστικό συμπαραστάτη αυτό τον στόχο έχει να μπορεί να συμπαρίσταται επαρκώς στον συμπαραστατούμενο να έχει την ικανότητα γι' αυτό».*

*«Η κοινωνική έρευνα και η κοινωνική έκθεση του κοινωνικού λειτουργού θεωρώ ότι πρέπει να αποτελούν προϋποθέσεις για την προώθηση της όλης νομικής διαδικασίας.....θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση που είναι να τεθεί κάποιο άτομο και από την κοινότητα ή που μπορεί να διαβιεί και με το οικογενειακό του περιβάλλον θεωρώ ότι πρέπει να διενεργείται η κοινωνική έρευνα γιατί ακόμα και σε εκείνες τις περιπτώσεις πολλές φορές άτομα τίθενται υπό καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης χωρίς πραγματικά να υπάρχει ανάγκη».*

Αντίθετα με την πλειοψηφία των επαγγελματιών που ανέφεραν πως η κοινωνική έρευνα και έκθεση θα πρέπει να είναι απαραίτητη σε οποιαδήποτε

περίπτωση μία κοινωνική λειτουργός ανέφερε πως αυτή χρήζει μόνο σε περιπτώσεις που υπάρχει αρκετή υποψία εκμετάλλευσης του πάσχοντος.

*«σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει συγγένεια πρώτου ή δεύτερου βαθμού ίσως χρειάζονται, χρειάζεται το δικαστήριο συνεκτιμάει δηλαδή την έκθεση του κοινωνικού λειτουργού αυτό πιστεύω. Εγώ θεωρώ ότι σε περιπτώσεις που δεν είναι ξεκάθαρο ότι υπάρχει συγγενική συναισθηματική σχέση έτσι θα το έθετα. Υπάρχει μία υπόνοια δηλαδή ότι μπορεί να τον εκμεταλλευτούν οικονομικά. Μόνο σε αυτό πιστεύω ότι χρειάζεται».*

Η προστασία της αξιοπρέπειας του πάσχοντος και της προάσπισης των συμφερόντων του φαίνεται και στις περιπτώσεις, όπου σύμφωνα με δύο κοινωνικούς λειτουργούς για την αποτροπή της εκμετάλλευσης συμπαραστατούμενων από τον δικαστικό τους συμπαραστάτη, τέθηκαν οι ίδιοι στη θέση του ως εργαζόμενοι της υπηρεσίας τους με απόφαση του δικαστηρίου. Οι δύο κοινωνικοί λειτουργοί περιγράφουν:

*«κοιτάζτε το ζήτημα είναι το εξής τώρα όταν έρχεται σε εμάς να τεθούμε δικαστικοί συμπαραστάτες αυτό που ζητάνε από εμάς βασικά είναι να διαχειριζόμαστε το οικονομικό κομμάτι του ανθρώπου, δηλαδή να μην βρεθεί ο άνθρωπος αυτός εκτεθμένος και να μην τον εκμεταλλευτούν».*

*«Δηλαδή να ζει αξιοπρεπώς αυτό κάνω ως δικαστικός συμπαραστάτης. Φροντίζουμε το συγκεκριμένο άτομο να μην το εκμεταλλευτεί κάποιος άλλος επειδή έχει πρόβλημα νοητικής υστέρησης και να ζει αξιοπρεπώς».*

Αντίθετα μία επαγγελματίας διαφωνεί στο ότι ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να τίθεται δικαστικός συμπαραστάτης ή μέλος του εποπτικού συμβουλίου λέγοντας: *«γιατί χάνει τον ουδέτερο ρόλο του και γιατί εξαναγκάζεται σε προσωπικές σχέσεις».*

Δύο κοινωνικοί λειτουργοί λόγω της εργασίας τους σε οικοτροφείο απαντούν πως έρχονται σε συνεχή και άμεση επαφή με τους πάσχοντες οι οποίοι τίθενται σε δικαστική συμπάρσταση γνωρίζοντας τις ανάγκες τους.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα τους σε περιπτώσεις εκμετάλλευσης των συμπαραστατούμενων από τον δικαστικό συμπαραστάτη τους, αυτό έχει αποτραπεί από τους ίδιους τους κοινωνικούς λειτουργούς και τον φορέα του οικοτροφείου κινώντας την νομική διαδικασία με σκοπό να αναλάβει ο φορέας ως νομικό πρόσωπο την δικαστική συμπάρσταση των ατόμων αυτών. Η θέση τους λοιπόν τους προσφέρει την δυνατότητα να καταθέσουν ως μάρτυρες στο δικαστήριο

υπερασπίζοντας τον πάσχοντα και τα συμφέροντα του και αναδεκνύοντας τα δικαιώματα του.

Από όλα τα παραπάνω φανερώνεται η σχέση μεταξύ του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης και του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού λόγω της κοινής επιδίωξης τους στην προάσπιση των δικαιωμάτων πασχόντων προσώπων.

## **II) Προάσπιση αυτοδιάθεσης του πάσχοντος**

Από τις απαντήσεις φάνηκε πως ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί κάνουν αναφορά για την σημαντικότητα της αρχής της αυτοδιάθεσης των πασχόντων και στο ότι οι ίδιοι προσπαθούν να λειτουργούν για την ανάδειξη και προάσπιση της. Ακόμη προσθέτουν πως παρά το γεγονός πως πρόκειται για άτομα με μειωμένη λειτουργικότητα δεν σημαίνει πως αυτό τα καθιστά ανίκανα στην διευθέτηση προσωπικών τους υποθέσεων, φυσικά με παράλληλη βοήθεια και στήριξη.

Όλα αυτά επιβεβαιώνουν τα λεγόμενα της Δημοπούλου-Λαγωνίκας και συν. (2008), καθώς μία από τις επτά αρχές που διέπουν την επαγγελματική σχέση κοινωνικού λειτουργού εξυπηρετούμενου είναι η αυτοδιάθεση. Οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν να αναγνωρίζουν και να σέβονται το δικαίωμα αυτό. Επιπλέον μέσω της εφαρμογής της αυτοδιάθεσης ο επαγγελματίας προσπαθεί να κινητοποιεί το άτομο ώστε να το ωθήσει στην ελεύθερη λήψη των προσωπικών του επιλογών και αποφάσεων.

Δύο κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι εργάζονται σε οικοτροφείο επισημαίνουν πως επιδιώκουν αν είναι δυνατόν την παρουσία του πάσχοντος στο δικαστήριο ώστε να εκφράσει και ο ίδιος την βούληση του σχετικά με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του.

Όπως αναφέρεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση μία από τις αρχές που προασπίζει ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης είναι αυτή της αυτοδιάθεσης. Σύμφωνα με αυτήν όταν το άτομο δεν βρίσκεται σε θέση να διεκπαιρεώσει μόνος τις υποθέσεις του χρίζοντας του προστατευτικού αυτού θεσμού έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη δίκη ως δυάδικος. Υπό την έννοια αυτή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υποκείμενο της δίκης εκφράζοντας την βούληση του στο βαθμό που του επιτρέπει η αδυναμία του και όχι ως αντικείμενο δηλαδή ως το άτομο που απλώς αφορά η διαδικασία της δίκης (Παπαζήση, 2006).

*«Δεν παρίσταται σε όλες τις περιπτώσεις όλοι οι πάσχοντες αλλά αν αυτό είναι εφικτό εμείς το επιδιώκουμε γιατί θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντική η άποψη και του ίδιου του ατόμου το έχω δει στη πράξη και ξέρω ότι παίζει καθοριστικό ρόλο μέσα στο δικαστήριο η παρουσία του ίδιου του ατόμου. Ούτως ή άλλως είναι μία διαδικασία που γίνεται για να υπερασπίσει κάποια δικαιώματα.....εμείς ως επαγγελματίες οφείλουμε να το κάνουμε αυτό και να επιδιώξουμε να βρίσκεται εκεί αφού είναι μία δική του υπόθεση.*

Μία κοινωνικός λειτουργός περιγράφει την περίπτωση μιας ενοίκου:

*«μία ξαδέρφη για την ακρίβεια, η οποία είχε καταφέρει να πάρει την οικονομική διαχείριση, όχι τη δικαστική συμπαράσταση, τότε λεγόταν οικονομική διαχείριση, της ενοίκου του οικοτροφείου, έτσι ώστε να παίρνει την πενιχρή σύνταξη .....μη δίνοντάς της τίποτα, καθόλου χρήματα. Η ένοικος ηθελε να αγοράζει προσωπικά πράγματα και δε μπορούσε να τα έχει, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να τη «ρίχνει» πάρα πολύ ψυχολογικά και να κάνει υποτροπές πολύ πιο σύντομα. Καταλάβαμε λοιπόν ότι, είναι πάρα πολύ σημαντικό θέμα για την ψυχική της υγεία και ισορροποία.....Γι' αυτό κάναμε πάρα πολλές προσπάθειες.....για να κατανοήσει πόσο σημαντικό είναι αυτό μέχρι που δε σήκωνε και τηλέφωνα. Έτσι καταλήξαμε στην απόφαση.....να κινήσουμε διαδικασίες για να πάρουμε εμείς τη δικαστική συμπαράσταση».*

### **III) Τήρηση εχεμύθειας.**

Κάποιοι κοινωνικοί λειτουργοί έκαναν λόγω για την αρχή της εχεμύθειας και συγκεκριμένα πως η εργασία τους θα πρέπει να αποσκοπεί στο σεβασμό της προσωπικής ζωής των πασχόντων. Αυτό επισημαίνει και η Λαγωνίκα (2008) αναφέροντας πως η εχεμύθεια των προσωπικών δεδομένων αποτελεί δικαίωμα του εκάστοτε ατόμου και η τήρηση της περιλαμβάνεται στις δεοντολογικές αρχές του κοινωνικού λειτουργού. Ο επαγγελματίας οφείλει να διαβεβαιώνει λεκτικά αλλά και με την όλη στάση του την διασφάλιση του απορρήτου.

Αναφορικά με αυτό μία από τους επαγγελματίες αναφέρει πως έχουν τύχει περιπτώσεις κατά τις οποίες να έχει ήδη επαγγελματική σχέση με τα πρόσωπα που της ζητείται να αξιολογήσει (όπως ο δικαστικός συμπαραστάτης, το μέλος του εποπτικού συμβουλίου ή ο συμπαραστατούμενος). Έτσι η κοινωνική λειτουργός εφόσον βρίσκεται σε δύο διαφορετικούς ρόλους ταυτόχρονα, λόγω κατοχύρωσης του απορρήτου δεν συντάσσει κοινωνική έκθεση προς το δικαστήριο. Μέσω μιας



γνωμάτευσης την οποία αποστέλλει κατόπιν άδειας του πελάτη προς το δικαστήριο, επιβεβαιώνει την ήδη υπάρχουσα επαγγελματική σχέση ώστε να ανατεθεί σε άλλη κοινωνική υπηρεσία ή διενέργια κοινωνικής έρευνας.

Όσον αφορά την τήρηση του απορρήτου αναφορικά με την κοινωνική έκθεση όπως επισημαίνουν ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί, αυτή αποστέλλεται απευθείας με αριθμό πρωτοκόλλου στο Πρωτοδικείο. Η έκθεση τηρείται σε αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας και του δικαστηρίου χωρίς δυνατότητα πρόσβασης σε τρίτα πρόσωπα. Ο δικηγόρος ή όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να έρθει σε επαφή με την έκθεση αφού εκδικαστεί η υπόθεση της δικαστικής συμπαράστασης.

Όπως περιγράφουν η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2008) η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει ως υποχρέωση στους κοινωνικούς λειτουργούς τη φύλαξη στοιχείων όπως η καταγραφή συνεντεύξεων υπό μορφή έκθεσης, που αφορούν τους εξυπηρετούμενους με σκοπό την τήρηση του απορρήτου.

*«Γίνεται από εμάς η σύνταξη της έκθεσης, υπογράφεται από την διευθύντριά μας, παίρνει πρωτόκολλο και στη συνέχεια αποστέλλεται στη αρμόδια υπηρεσία, συγκεκριμένα στο δικαστήριο, στην Εισαγγελία. Εκεί την παραλαμβάνουν οι συγκεκριμένοι υπάλληλοι, γίνεται το δικαστήριο, δεν παρεμβάλλεται κάποιος άλλος στη μέση. Το απόρρητο και η εχεμύθεια είναι από τα πράγματα που τηρούνται απόλυτα».*

Αναφορικά με όλα τα παραπάνω μία συνεντευξιαζόμενη καταλήγει: «θεωρώ ότι έχουμε πάρα πολλά βήματα να κάνουμε ακόμα. Η δικαστική συμπαράσταση παρόλο που ιφίσταται εδώ και αρκετά χρόνια νομίζω ότι τώρα την γνωρίζουμε στην πράξη αλλά από την άλλη είναι ένα τεράστιο και πολύ σημαντικό κομμάτι για την προάσπιση των δικαιωμάτων απλά έχουμε ακόμα βήματα μπροστά μας, και από τους επαγγελματίες από το να γνωρίζουν το θεσμό γιατί πολλοί πιστέψτε με δεν το γνωρίζουν».

## **E. Προτάσεις**

### **I) Προτάσεις ως προς τις νομοθετικές διατάξεις**

Μία επαγγελματίας αναφέρει πως για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού θα πρέπει να εφαρμόζονται στην πράξη όλα όσα ορίζει το Προεδρικό Διάταγμα (250/1999) που ορίζει τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες και τα καθήκοντα τους αναφορικά με τη δικαστική συμπαράσταση.

*«αν ο θεσμός ο συγκεκριμένος οργανωθεί όπως ορίζει ο νόμος..... καλά τα ορίζει αυτά έπρεπε όμως να λειτουργήσουν σωστά».*

## **II) Προτάσεις σχετικά με τη παρακολούθηση**

Ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί έδωσαν έμφαση στην αναγκαιότητα της παρακολούθησης των περιστατικών δικαστικής συμπαράστασης από τους κοινωνικούς λειτουργούς η οποία όπως αναφέρουν δεν εφαρμόζεται πάντοτε όπως θα έπρεπε.

*«θα έπρεπε να υπήρχε και παρακολούθηση για το αν συνεχίζουν να ανταποκρίνονται στο ρόλο τους, γιατί πολλές φορές υπάρχουν περιστατικά που γίνονται δικαστικοί συμπαρασάτες.....και δεν φροντίζονται οι άνθρωποι οι οποίοι τελούν υπό δικαστική συμπαράσταση».*

*«όσες υποθέσεις αναλαμβάνει κάποιος για να κάνει έρευνα να προχωράει και στην παρακολούθηση το καλύτερο για μένα είναι αυτό να μην μένουμε μόνο στην έρευνα και στην πρόταση αλλά και στην παρακολούθηση».*

*«Θα πρέπει λοιπόν να γνωρίζουμε αν κάποιος τελεί τα καθήκοντα του με τρόπο ορθό και προς όφελος του συμπαραστατούμενου και αυτό να υπάρχει δυνατότητα να αναφέρεται να καταγράφεται».*

## **III) Προτάσεις για συνεργασία ειδικοτήτων**

Οι κοινωνικοί λειτουργοί προτείνουν κυρίως τη συνεργασία και με άλλες ειδικότητες επαγγελματιών. Όπως περιγράφουν ο κάθενας ανάλογα με την ειδικότητα του εκτιμά αντίστοιχα το εκάστοτε περιστατικό ώστε να υπάρχει μία επαρκής αξιολόγηση. Δύο κοινωνικοί λειτουργοί προτείνουν τη συνεργασία με δικηγόρους με τις αρμόδιες δικαστικές αρχές ακόμη και με την ιφιστάμενη νομική υπηρεσία του φορέα τους με σκοπό την αποτελεσματικότερη διευθέτηση των ζητημάτων που προκύπτουν.

*«ο Κοινωνικός Λειτουργός μόνος του δεν μπορεί να έχει όλο τον χειρισμό των θεμάτων, χρειάζεται.....κι άλλες ειδικότητες».*

*«νομίζω με μία ομαδική συνεργασία των ειδικοτήτων μπορεί να υπάρχει μια πιο ασφαλής κοινωνική διάγνωση και απόφαση γι'αυτό ο συνδυασμός ειδικοτήτων αποφορτίζει λίγο την ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού και το άγχος στο αν τηρεί την δεοντολογία».*

*«επίσης ο κοινωνικός λειτουργός καλό θα ήταν να συνεργάζεται και με τις άλλες ειδικότητες δηλαδή με τον ψυχίατρο με κάποιον παθολόγο».*

*«να υπάρχει συνεργασία με το εκάστοτε νομικό τμήμα, δικηγόρους και τις αρμόδιες δικαστικές αρχές προκειμένου να προωθούνται άμεσα και αποτελεσματικά ζητήματα που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση».*

*«να υπάρχει συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία, σε όποιο φορέα κι αν δουλεύεις».*

#### **IV) Προτάσεις αναφορικά με την εποπτεία**

Μία πρόταση ορισμένων κοινωνικών λειτουργών αφορά την ανάγκη εποπτείας από επαγγελματίες με την ίδια ή άλλη ειδικότητα με σκοπό την καθοδήγηση και την αποτροπή δυσκολιών οι οποίες εμφανίζονται κατά την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων. Ένας κοινωνικός λειτουργός μάλιστα προτείνει την ανάγκη για εποπτεία από επαγγελματία άλλη ειδικότητας.

*«εκεί λοιπόν θα έπρεπε να έχεις έναν επόπτη νομικό, έναν επόπτη οικονομολόγο, έναν επόπτη λογιστή».*

#### **V) Προτάσεις ως προς την διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας**

Κάποιοι επαγγελματίες τονίζουν την αναγκαιότητα της διεξαγωγής κοινωνικής έρευνας και κατά επέκταση τη σύνταξη κοινωνικής έκθεσης. Προτείνουν πως θα πρέπει να αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης καθώς προσφέρουν σημαντικά στοιχεία στο δικαστήριο.

*«Θεωρώ ότι πρέπει να αποτελούν προϋποθέσεις για την προώθηση της όλης νομικής διαδικασίας και για την διαμόρφωση πλήρους εικόνας για την εκάστοτε περίπτωση».*

#### **VI) Προτάσεις ως προς το διορισμό φορέων σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη**

Δύο κοινωνικοί λειτουργοί αναφέρουν πως σε περιπτώσεις πασχόντων ατόμων οι οποίοι διαμένουν σε δομές που τους φιλοξενούν θα πρέπει όπως αναφέρουν σε περίπτωση έλλειψης συγγενικού περιβάλλοντος εκείνες να αναλαμβάνουν την δικαστική συμπαράσταση αυτών των πασχόντων.

*«οι άνθρωποι που μένουν στα οικοτροφεία.....θα μπορούσε αυτόματα να παραχωρείται η δικαστική συμπαράσταση τους στους φορείς οι οποίοι έτσι και αλλιώς είναι ελεγχόμενοι από το.....έτσι με την εγγύηση ότι δεν υπάρχει δόλος για να εκμεταλλευτεί κανείς κανέναν.....ιδιαίτερα στα οικονομικά».*

## **VII) Προτάσεις για σύσταση ειδικής αρμόδιας υπηρεσίας**

Αρκετοί επαγγελματίες τόνισαν την ανάγκη σύστασης μίας αρμόδιας υπηρεσίας η οποία θα ασχολείται αποκλειστικά με το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Εφόσον λοιπόν θα ασχολείται αποκλειστικά με αυτό το αντικείμενο όπως περιγράφουν θα μπορεί να τελεί με επάρκεια τις αρμοδιότητες του θεσμού οι οποίες είναι χρονοβόρες. Μάλιστα δύο κοινωνικοί λειτουργοί τονίζουν πως η υπηρεσία αυτή θα πρέπει να διαθέτει μια σειρά από εκπαιδευμένους επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων. Ενώ ένας άλλος κοινωνικός λειτουργός προτείνει επιπλέον προσλήψεις κοινωνικών λειτουργών στις ήδη υπάρχουσες κοινωνικές υπηρεσίες ώστε να μειωθεί με αυτό τον τρόπο ο φόρτος εργασίας.

*«αυτοτελή υπηρεσία που να εμπλέκεται.....που να δουλεύει καθαρά τα θέματα των συμπαραστάσεων για να μπορεί να βλέπει διεξοδικά και χωρίς πίεση γραφειοκρατική ή πρεμούρα υπηρεσιακή».*

*«Η πρότασή μου είναι να υπάρχει μία οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία.....να στελεχώνεται από επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων μεταξύ άλλων και ο κοινωνικός λειτουργός. Το βασικό είναι για να είναι αποτελεσματική να ασχολείται αποκλειστικά με αυτό».*

*«κάποιες προσλήψεις να γίνουν..... οι υπηρεσίες είναι αρκετές πιστεύω δεν έχουμε έλλειμα υπηρεσιών... πρέπει να γίνει μια καλύτερη διευθέτηση πιστεύω των επιστημών».*

## **VIII) Προτάσεις ως προς την επιμόρφωση**

Ακόμη παραθέτονται προτάσεις ως προς την επιμόρφωση των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Οι επαγγελματίες κρίνουν χρήσιμη μία τέτοια επιμόρφωση καθώς μέσω αυτής μπορούν να ενημερωθούν αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο και το σκοπό που επιτελεί ο θεσμός καθώς και τον τρόπο τέλεσης των αρμοδιοτήτων. Μία κοινωνική λειτουργός

αναφέρει πως αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω δράσεων ενημέρωσης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

*«να υλοποιούνται κάποιες δράσεις ενημέρωσης και κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα.....όπου αυτά να σχετίζονται με την δικαστική συμπαράσταση, τα δικαιώματα, το θεσμικό πλαίσιο, την λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης στην πράξη, γιατί δεν είναι μόνο το θεσμικό πλαίσιο από εκεί και πέρα προκύπτουν πάρα πολλά πρακτικά ζητήματα».*

*«να υπάρχει πρόβλεψη για την εκπαίδευση τους σε αυτό ταχύρυθμο ίσως να είναι το τμήμα για να ξέρουν ακριβώς πως λειτουργεί η δικαστική συμπαράσταση».*

### **ΙΧ) Προτάσεις για παροχή συμβουλευτικής συμπαραστατούμενου & δικαστικού συμπαραστάτη**

Δύο επαγγελματίες προτείνουν πως οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να έχουν ακόμη και συμβουλευτικό ρόλο στην δικαστική συμπαράσταση παρέχοντας ενημέρωση και υποστήριξη τόσο στον συμπαραστατούμενο όσο και στο δικαστικό συμπαραστάτη.

*«μπορεί να έχει μια θετική παρουσία ο Κοινωνικός Λειτουργός.....περιπτώσεις που χρειάζονται ενημέρωση αυτοί οι άνθρωποι, Ωραία, συμφωνώ και επιθυμώ να είμαι δικ. συμπαραστάτης από εκεί και πέρα τι. Στηρίξτε με, βοηθήστε με.....πώς θα σταθεί και ο ίδιος καλά απέναντι σε έναν ασθενή που έχει αναλάβει. Νομίζω ότι στηρίζουμε και χρειάζεται και αυτό».*

### **Χ) Προτάσεις ως προς το καθήκον ενημέρωσης του δικαστηρίου**

Μία επαγγελματίας προτείνει πως θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις η διάταξη του άρθρου 1668 ΑΚ η οποία αφορά την υποχρέωση γνωστοποίησης προς το δικαστήριο κάθε ατόμου που χρήζει δικαστικής συμπαράστασης. Ιδιαίτερα όπως περιγράφει σε περιπτώσεις που ιφίσταται δικαστικός συμπαραστάτης αλλά δεν λειτουργεί προς όφελος του συμπαραστατούμενου θα πρέπει να είναι εφικτή τόσο η ενημέρωση όσο και η άμεση αλλαγή του προσώπου του δικαστικού συμπαραστάτη.

*«Να δίνεται η δυνατότητα στον κοινωνικό λειτουργό ή στην κοινωνική υπηρεσία να ενεργεί σε περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης. Όταν ο δικαστικός*

*συμπαραστάτης δεν λειτουργεί προς όφελος του συμπαραστατέου από εκεί και πέρα θεωρώ ότι πρέπει να δίνεται η δυνατότητα αντικατάστασης του ατόμου αυτού.....και ενδεχομένως να τεθεί το άτομο υπό νέο δικαστικό συμπαραστάτη. μπορεί να γίνει απλά δεν γίνεται σε όλες τις περιπτώσεις».*

## **XI) Προτάσεις για το εποπτικό συμβούλιο**

Οι τρεις από τους δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς θέτουν προτάσεις ως προς το εποπτικό συμβούλιο. Οι προτάσεις αφορούν περισσότερη δραστηριοποίηση του ρόλου του. Επίσης συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού με το εποπτικό συμβούλιο στα πλαίσια της παρακολούθησης των περιπτώσεων δικαστικής συμπαράστασης με σκοπό την προστασία του πάσχοντος σε περίπτωση εκμετάλλευσης του.

*«Για μένα θα πρέπει το εποπτικό συμβούλιο να παίζει πιο ενεργό ρόλο στη δικαστική συμπαράσταση όχι απλά να μπαίνουν τρία άτομα τα οποία δεν παίζουν ουσιαστικά κανένα ρόλο και ο δικαστικός συμπαραστάτης να κινεί όλα τα νήματα».*

*«Σίγουρα, θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία με το εποπτικό συμβούλιο, γιατί συνήθως είναι πρόσωπα από το άμεσο συγγενικό περιβάλλον και μπορεί να εξυπηρετούν δικά τους οικονομικά συμφέροντα».*

## **XII) Προτάσεις ως προς το χρονικό πλαίσιο διαδικασιών**

Οι τρεις από τους δώδεκα επαγγελματίες κάνουν λόγο για το χρονικό διάστημα διεκπαιρέωσης διαδικασιών της δικαστικής συμπαράστασης. Συγκεκριμένα ένας από αυτούς προτείνει να δίδεται περισσότερος χρόνος ώστε να διεκπαιρώνεται επαρκώς η κοινωνική έρευνα. Οι άλλοι δύο κοινωνικοί λειτουργοί προτείνουν περισσότερη ευελιξία σε νομικές διαδικασίες που αφορούν τον θεσμό ώστε να συντελούνται πιο σύντομα.

*«χρειάζεται να δίνεται ο χρόνος στον κοινωνικό λειτουργό μια άνεση χρόνου και όχι πίεση από το σύστημα ότι σε περιμένουν δέκα να αποφασίσεις σε μία εβδομάδα και να στείλεις τις εκθέσεις διότι αυτή η βιασύνη πολλές φορές μπορεί να οδηγήσει σε παρερμηνίες της κατάστασης και να μην αποφασίσουμε σωστά».*

*«θα πρέπει οι διαδικασίες της δικαστικής συμπαράστασης να γίνουν πιο σύντομες, δε χρειάζεται να περνούν μήνες ατελείωτοι για ένα μόνο περιστατικό».*

Με το τέταρτο κεφάλαιο ολοκληρώθηκε το ερευνητικό μέρος της μελέτης. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο με την αναφορά στον τρόπο κωδικοποίησης ο οποίος

επιλέχτηκε επιδιώχθηκε να γίνει κατανοητή η ανάλυση των δεδομένων που ακολούθησε στη συνέχεια. Με τη διαδικασία της ανάλυσης τα δεδομένα απέκτησαν νόημα και έτσι μέσω των αποτελεσμάτων τα οποία εξήχθησαν δόθηκαν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

### 4.1. Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία έχει ως θέμα «η δικαστική συμπαράσταση και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού». Λόγω της ελλειπούς βιβλιογραφίας και της απουσίας ερευνών πάνω στη συγκεκριμένη θεματική, παρεμποδίστηκε κατά πολύ η συλλογή της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Διαπιστώνοντας λοιπόν πως το αντίστοιχο θέμα δεν έχει διεξαχθεί στην Ελλάδα, μπορεί να χαρακτηριστεί πρωτότυπη.

Μέσω της έρευνας επιδιώχθηκε η μελέτη των απόψεων κοινωνικών λειτουργών αναφορικά με το ρόλο τους στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Η μέθοδος που επιλέχτηκε για την άντληση των πληροφοριών από δώδεκα κοινωνικούς λειτουργούς είναι η ποιοτική έρευνα με ημιδομημένες συνεντεύξεις. Έπειτα από την ολοκλήρωση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ερευνητικής διαδικασίας προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Μέσω της έρευνας έγινε προσπάθεια να μελετηθεί ο τρόπος εφαρμογής των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από τους κοινωνικούς λειτουργούς. Όπως διαπιστώθηκε από τις απαντήσεις, οι περισσότεροι έχουν διεκπαιρέσει κοινωνική έρευνα. Ενώ ορισμένοι επαγγελματίες παρότι εργάζονται σε νομοθετικά αρμόδια υπηρεσία για τη δικαστική συμπαράσταση δεν τους έχει ανατεθεί κάτι αντίστοιχο. Για τη διενέργεια της κοινωνικής έρευνας η πλειοψηφία των επαγγελματιών πραγματοποιεί επίσκεψη στην οικεία του πάσχοντος ή του υποψήφιου δικαστικού συμπαραστάτη. Όπως επισημάνθηκε η συνάντηση γίνεται με σκοπό την αξιολόγηση τόσο της αναγκαιότητας για δικαστική συμπαράσταση όσο και της καταλληλότητας του προσώπου του δικαστικού συμπαραστάτη. Το περιεχόμενο της έκθεσης περιλαμβάνει στοιχεία από την εκτίμηση της κοινωνικής έρευνας τόσο σε σχέση με τον πάσχοντα όσο και με το οικογενειακό και ευρύτερο περιβάλλον του.

Μέσα από τις συνεντεύξεις διαπιστώθηκε πως μόνο μία επαγγελματίας έχει διοριστεί ως μέλος εποπτικού συμβουλίου λόγω ανεπάρκειας συγγενών με απόφαση δικαστηρίου όπως αναφέρει και ο Βαθρακοκοίλης (2000). Από τις απόψεις των συνεντευξιζόμενων φάνηκε γενικά πως δεν επιθυμούν να διορίζονται σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη καθώς το θεωρούν μεγάλη ευθύνη. Μόνο δύο από τους δώδεκα επαγγελματίες έχουν διοριστεί σε θέση δικαστικού συμπαραστάτη οι οποίοι εργάζονται σε κέντρο ψυχικής υγείας και στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας



αντίστοιχα. Το κέντρο ψυχικής υγείας όπως αναφέρει ο Καρακώστας (2012) υπάγεται στις αρμόδιες υπηρεσίες οι οποίες αναλαμβάνουν αυτή την αρμοδιότητα σε περίπτωση ανεπάρκειας συγγενικού περιβάλλοντος και όταν είναι αδύνατον να βρεθεί κατάλληλο σωματείο ή ίδρυμα. Ενώ η κοινωνική λειτουργός που εργάζεται στην Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, παρότι ιφίσταται κέντρο ψυχικής υγείας στην πόλη εργασίας της το κέντρο αυτό αρνείται να αναλάβει τις αρμοδιότητες.

Όσον αφορά την αρμοδιότητα της παρακολούθησης σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα (250/1999) ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να παρακολουθεί την κατάσταση του εκάστοτε συμπαραστατούμενου καθώς και την δραστηριότητα του δικαστικού συμπαραστάτη (Φ.Ε.Κ. Α'/206/7.10.1999). Όπως διαπιστώθηκε κανένας από τους συνεντευξιαζόμενους δεν έχει αναλάβει αυτή την αρμοδιότητα είτε διότι δεν ζητείται από το δικαστήριο είτε λόγω έλλειψης προσωπικού.

Ακόμη σχετικά με την υποχρέωση ενημέρωσης του δικαστηρίου για περιπτώσεις πασχόντων προσώπων που χρήζουν δικαστικής συμπαραστάσης μόνο δύο συνεντευξιαζόμενοι έχουν προβεί σε αυτό. Όπως φάνηκε πρόκειται για κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζονται σε οικοτροφείο οι οποίοι λόγω της άμεσης επαφής με τους πάσχοντες όπως αναφέρουν είναι σε θέση να γνωρίζουν άμεσα τις ανάγκες τους.

Μέσα από την συγκεκριμένη μελέτη αναδείχθηκαν ακόμη οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί κατά τη τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαραστάσης καθώς και ο τρόπος με τον οποίο τις αντιμετωπίζουν. Από τα λεγόμενα τους φάνηκε πως τα λοιπά επαγγελματικά τους καθήκοντα σε συνδυασμό με ορισμένες παραμέτρους που αφορούν τις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαραστάσης, οδηγεί στην αύξηση φόρτου εργασίας.

Οι περισσότεροι ανέφεραν ως κύρια παράμετρο τον αυξημένο αριθμό των αιτήσεων για δικαστική συμπαραστάση που εισέρχονται στην υπηρεσία. Ως άλλη παράμετρο ανέφεραν το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη διεκπαιρέωση των αρμοδιοτήτων του θεσμού. Η αντιμετώπιση των δυσκολιών αυτών όπως φάνηκε πλειοψηφικά από τις απαντήσεις τους γίνεται με την ιεράρχηση των εργασιακών καθηκόντων τους καθώς και με τη συνεργασία με άλλους κοινωνικούς λειτουργούς.

Ως άλλη δυσκολία ανέφεραν ότι δεν διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση ώστε να αποφασίζουν ως δικαστικοί συμπαραστάτες ή μέλη εποπτικού συμβουλίου για οτιδήποτε αφορά το συμπαραστατούμενο. Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας

θέτουν ερωτήματα σε νομικούς, στο νομικό σύμβουλο της υπηρεσίας τους αν ιφίσταται ώστε να τους βοηθούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων κατά την λήψη αποφάσεων. Επίσης εκφράζουν επιφυλάξεις προς το δικαστήριο ακόμη και στο Υπουργείο για το γεγονός πως δεν δύναται να αποφασίζουν μόνοι τους σε ορισμένες από τις αρμοδιότητες αλλά ότι θα πρέπει να ιφίσταται και άλλοι επιστήμονες. Δυσκολία αναφέρθηκε ακόμη και ως προς την γραφειοκρατεία.

Συγκεκριμένα οι δυσκολίες αφορούν τη συγκέντρωση των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται στο δικαστήριο καθώς και ως προς τη καθυστέρηση κατά τη νομική διαδικασία που ακολουθείται στο θεσμό. Η αντιμετώπιση των δυσκολιών όπως φάνηκε από τις απαντήσεις πραγματοποιείται μέσω της συνεργασίας με δικηγόρο ή τον νομικό σύμβουλο της υπηρεσίας όταν υπάρχει.

Επιπλέον μέσω της μελέτης διερευνήθηκε η συμβολή της κοινωνικής εργασίας και κατ'επέκταση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού στον σκοπό του θεσμού, που είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων πάσχοντων ανθρώπων. Αυτό επιτυγχάνεται κατά τη γνώμη τους μέσω της εφαρμογής των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία στην τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης. Άλλωστε σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998) την υπόσταση της κοινωνικής εργασίας θεμελιώνει ένα πλέγμα αξιών όπου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον η βιβλιογραφική ανασκόπηση επιβεβαιώνει πως οι κοινωνικοί λειτουργοί προσπαθούν να αναδεικνύουν και να υπερασπίζονται τα δικαιώματα των ατόμων που εξυπηρετούν (<http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/>).

Πιο συγκεκριμένα οι περισσότεροι συνεντευξιζόμενοι τονίζουν την προσπάθεια τους αναφορικά με την προστασία της αξιοπρέπειας του πάσχοντος αλλά και την αποτροπή της εκμετάλλευσης του από τρίτα πρόσωπα, έχοντας ως στόχο την προάσπιση των συμφερόντων του. Μέσα από τα λεγόμενα τους επαληθεούνται τα όσα αναφέρουν ο Γεωργιάδης και ο Σταθόπουλος (2003) δηλαδή πως η αρχή της προστασίας της προσωπικότητας του πάσχοντος προσώπου σε συνδυασμό με την αρχή του συμφέροντος του συνιστούν τους δύο θεμέλιους λίθους πάνω στους οποίους πρέπει να στερεώνεται και να οικοδομείται ο θεσμός.

Η πλειοψηφία των επαγγελματιών ανέφερε πως η κοινωνική έρευνα θα πρέπει να γίνεται απαραίτητα σε οποιαδήποτε περίπτωση. Αντίθετα μία κοινωνική λειτουργός ανέφερε πως χρήζει μόνο σε περιπτώσεις που υπάρχει αρκετή υποψία εκμετάλλευσης του πάσχοντος. Σύμφωνα με δύο κοινωνικούς λειτουργούς για την

αποτροπή της εκμετάλλευσης συμπαραστατουμένων από τον δικαστικό τους συμπαραστάτη, τέθηκαν οι ίδιοι στη θέση του ως εργαζόμενοι της υπηρεσίας τους με απόφαση του δικαστηρίου. Αντίθετα μία επαγγελματίας διαφωνεί στο ότι ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να τίθεται δικαστικός συμπαραστάτης ή μέλος του εποπτικού συμβουλίου λέγοντας πως έτσι χάνει τον ουδέτερο ρόλο του και εξαναγκάζεται σε προσωπικές σχέσεις.

Μερικοί συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν πως προσπαθούν να λειτουργούν για την προάσπιση και ανάδειξη της αρχής της αυτοδιάθεσης των πασχόντων. Μάλιστα κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι εργάζονται σε οικοτροφείο επισημαίνουν πως επιδιώκουν αν είναι δυνατόν την παρουσία του πάσχοντος στο δικαστήριο ώστε να εκφράσει και ο ίδιος την βούληση του σχετικά με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του. Σύμφωνα με τη Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2008) οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν να αναγνωρίζουν και να σέβονται το δικαίωμα αυτό. Επιπλέον μέσω της εφαρμογής της αυτοδιάθεσης ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να κινητοποιεί το άτομο ώστε να το ωθήσει στην ελεύθερη λήψη των προσωπικών του επιλογών και αποφάσεων.

Κάποιοι κοινωνικοί λειτουργοί έκαναν λόγο για την αρχή της εχεμύθειας και συγκεκριμένα πως η εργασία τους θα πρέπει να αποσκοπεί στο σεβασμό της προσωπικής ζωής των πασχόντων. Η Λαγωνίκα (2008) επισημαίνει πως η εχεμύθεια των προσωπικών δεδομένων αποτελεί δικαίωμα του εκάστοτε ατόμου και η τήρηση της περιλαμβάνεται στις δεοντολογικές αρχές του κοινωνικού λειτουργού. Ο επαγγελματίας οφείλει να διαβεβαιώνει λεκτικά αλλά και με την όλη στάση του την διασφάλιση του απορρήτου.

Όσον αφορά το απόρρητο της κοινωνικής έκθεσης όπως επισημαίνουν ορισμένοι κοινωνικοί λειτουργοί, αυτή αποστέλλεται απευθείας με αριθμό πρωτοκόλλου στο Πρωτοδικείο. Τηρείται σε αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας και του δικαστηρίου χωρίς δυνατότητα πρόσβασης σε τρίτα πρόσωπα. Όπως περιγράφουν η Δημοπούλου-Λαγωνίκα και συν. (2008) η ισχύουσα νομοθεσία ορίζει ως υποχρέωση στους κοινωνικούς λειτουργούς τη φύλαξη στοιχείων όπως η καταγραφή συνεντεύξεων υπό μορφή έκθεσης, που αφορούν τους εξυπηρετούμενους με σκοπό την τήρηση του απορρήτου.

## 4.2. Προτάσεις

Στην έρευνα ζητήθηκε η απόψη των συνεντευξιζόμενων σχετικά με την αποτελεσματικότερη λειτουργία του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού. Έγιναν προτάσεις για αλλαγή των νομοθετικών διατάξεων ή ακόμη και πλήρης εφαρμογή του ήδη νομοθετικού πλαισίου ως προς τη διεκπαιρέωση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες της κοινωνικής έρευνας, της παρακολούθησης καθώς και της ενημέρωσης του δικαστηρίου τονίστηκε η αναγκαιότητα τους στο θεσμό σε κάθε περίπτωση.

Έγινε πρόταση ακόμη να υπάρχει συνεργασία διαφόρων ειδικοτήτων στην τέλεση ορισμένων αρμοδιοτήτων για αποτελεσματικότερη διευθέτηση τους καθώς και η πρόταση να υπάρξει εποπτεία για τους κοινωνικούς λειτουργούς ώστε να χειρίζονται ευκολότερα τις υποθέσεις δικαστικής συμπαράστασης.

Ακόμη παρέθεσαν προτάσεις ως προς την επιμόρφωση των κοινωνικών λειτουργών ώστε να λαμβάνουν εξειδικευμένη γνώση επί του θεσμού. Ορισμένοι επαγγελματίες επίσης θεωρούν πως ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να έχει συμβουλευτικό ρόλο στο θεσμό παρέχοντας ενημέρωση και υποστήριξη τόσο στον συμπαραστατούμενο όσο και στο δικαστικό συμπαραστάτη.

Ακόμη έγινε λόγος ως προς το χρονικό διάστημα προτείνοντας να δίδεται περισσότερος χρόνος ώστε να διεκπαιρώνεται επαρκώς η κοινωνική έρευνα καθώς και πρόταση να υπάρχει περισσότερη ευελιξία σε νομικές διαδικασίες που αφορούν τον θεσμό ώστε να συντελούνται πιο σύντομα.

Τέλος έγινε πρόταση αναφορικά με τη σύσταση αυτοτελούς αρμόδιας υπηρεσίας η οποία να ασχολείται αποκλειστικά με το αντικείμενο της δικαστικής συμπαράστασης στελεχωμένη από μία σειρά εκπαιδευμένων επιστημόνων.

Η ερευνητική ομάδα θεωρεί σημαντική τη σύσταση μιας τέτοιας υπηρεσίας προτείνοντας να στελεχώνεται μεταξύ άλλων και από κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι θα διεκπαιρώνουν τις αρμοδιότητες του θεσμού σε συνεργασία με επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων. Η συνεργασία μεταξύ διαφόρων ειδικοτήτων συμβάλλει καθώς ο κάθενας ανάλογα με την ειδικότητα του μπορεί από την πλευρά του να εκτιμά αντίστοιχα το εκάστοτε περιστατικό ώστε να υπάρχει μία ολοκληρωμένη εκτίμηση. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν να ξεπεραστούν οι

δυσκολίες που ανακύπτουν στη τέλεση των αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τα λεγόμενα των κοινωνικών λειτουργών.

Επιπλέον όπως προαναφέρθηκε σκοπός του θεσμού είναι η προστασία πασχόντων προσώπων μέσω της προάσπισης των δικαιωμάτων τους. Ο κοινωνικός λειτουργός όπως φάνηκε από την παρούσα μελέτη έχει το υπόβαθρο λόγω της γνώσης καθώς και του πλαισίου των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία ώστε να ανταποκριθεί στο σκοπό του θεσμού. Συγκεκριμένα ο σεβασμός της αξιοπρέπειας και της αυτοδιάθεσης του ανθρώπου καθώς και η προάσπιση των συμφερόντων του αποτελούν επιδίωξη τόσο της δικαστικής συμπαράστασης όσο και του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού.

Διαπιστώνεται λοιπόν πως η συμβολή του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό έγγυται στην εφαρμογή του πλαισίου των αξιών και αρχών της κοινωνικής εργασίας κατά την πρακτική εφαρμογή στη δικαστική συμπαράσταση.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### ΕΛΛΗΝΙΚΗ

#### ΒΙΒΛΙΑ

- Βαθρακοκοίλης, Β.** (2000). *Το νέο οικογενειακό δίκαιο*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Βαρβιτσιώτη-Μανωλοπούλου, Κ.** (1986). *Η διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*. Αθήνα: Ειρήνη ε.π.ε.
- Γεωργιάδης, Α.** (2002). *Γενικές αρχές αστικού δικαίου*. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ.** (2003). *Αστικός κώδικας Οικογενειακό δίκαιο*. Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλα.
- Δαγτόγλου, Δ.** (2012). *Συνταγματικό δίκαιο Ατομικά δικαιώματα*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Μ., Ταυλαρίδου-Καλούτση, Α. & Μουζακίτης, Χ.** (2008). *Μεθοδολογία κοινωνικής εργασίας Μοντέλα παρέμβασης από την ατομική στη γενική ολιστική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Ιωσηφίδης, Θ.** (2003). *Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική ΑΕ.
- Καλλινικάκη, Θ.** (1998). *Κοινωνική εργασία Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Καράκωστας, Ι.** (2012). *Αστικός κώδικας Ερμηνεία-σχόλια-νομολογία.*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Κελπανίδης, Μ.** (1999). *Μεθοδολογία της παιδαγωγικής έρευνας με στοιχεία στατιστικής*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Κυριαζή, Ν.** (2002). *Η κοινωνιολογική έρευνα Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

**Μαθθίας, Σ., & Σταυρίτη, Α.** (2005). *Η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη Πρακτικός οδηγός*. Αθήνα-Κομοτηνή: ΑΝΤ.Ν.Σάκκουλα.

**Παπαδόπουλος, Κ.** (2003). *Αγωγές οικογενειακού δικαίου Θεωρία-νομολογία-πράξη*. Αθήνα: ΑΝΤ.Ν.Σάκκουλα.

**Σπυριδάκης Ι.** (2006). *Οικογενειακό Δίκαιο*. Αθήνα- Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα.

ΦΕΚ Α' /206/7.10.1999. Προεδρικό Διάταγμα Υπ' Αριθ 250/1999.

## ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

**Βεργέτη Α.** (2008). Ποιοτική έρευνα Μελέτη περίπτωσης στην κοινωνική εργασία. Κοινωνική εργασία 90 (4), 7-19.

**Βουιδάσκης, Β.** (2001). Τα ανθρώπινα δικαιώματα προσπάθεια μίας κοινωνιολογικής προσέγγισης. Κοινωνική εργασία, τευχ: 62, 71-72.

**Πομόνης, Α.** (1993). Τα ανθρώπινα δικαιώματα ένα παγκόσμιο κίνημα. Πρόταση, τευχ: 7, 17-18.

## ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

**Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών.** Τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Διαθέσιμο: <http://www.nis.gr> Ανακτήθηκε 16/8/2012.

**Μαντζούκας, Σ.** (2007). Ποιοτική έρευνα σε έξι εύκολα βήματα Ηεπιστημολογία, οι μέθοδοι και η παρουσίαση. 46 (1). 88-98. Διαθέσιμο: <http://www/hjn.gr>

Αναρτήθηκε: 10/4/2013

**Παπαζήση, Θ.** (2006). Παρέμβαση στην αίτηση του εισαγγελέα για δικαστική συμπαράσταση. Δίκη.

Διαθέσιμο: <http://www.kostasbeys.gr/articles>. Ανακτήθηκε: 18/6/2012.

## ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

### BIBΛΙΑ

**Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K.** (2000). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.

**Mason, J.** (1996). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

**Robson, C.** (2007). Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Αθήνα: Gutenberg

## ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

### BIBΛΙΑ

**Letsas, G.** (2007). A Theory of Interpretation of the European Convention on human rights. New York, United States: Oxford University Press Inc.

## ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

**Barnard, A.** Values, ethics and professionalization: a social work history.

Διαθέσιμο: <http://mhc.mcgraw-hill.co.uk/openup/chapters/9780335222148.pdf>

Αναρτήθηκε: 13/11/2012.

**International Federation of Social Workers.** (2012). Human rights.

Διαθέσιμο: <http://ifsw.org/policies/human-rights-policy/> Ανακτήθηκε: 2/11/2012.

**International Federation of Social Workers.** (2012). Privacy and information control. Διαθέσιμο: <http://ifsw.org/resources/publications/human-rights/privacy-and-information-control/> Ανακτήθηκε: 2/11/2012.

Journal of social work values and ethics. Jason, L.P. (2009). IFSW code of practice in comparison to national codes.

Διαθέσιμο: <http://www.socialworker.com/jswve/content/view/117/68/> Ανακτήθηκε: 13/11/2012



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### Α. Άρθρα 1666-1688 Αστικού κώδικα

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

##### **Άρθρο 1666 - Ποιοί υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση**

"Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικος: 1. όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του· 2. όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθέτει στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του.

Ο ανήλικος, που βρίσκεται υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, αν συντρέχουν οι όροι της, κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν, αφότου ο ανήλικος ενηλικιωθεί".

*Σχόλια:* Σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), τα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο (άρθρα 1686 έως 1700), Δέκατο Έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και Δέκατο Όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην επιτροπεία απαγορευμένων, την επιτροπεία απόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται. Στη θέση των ως άνω καταργηθέντων διατάξεων και των ήδη καταργημένων με το άρθρο 21 Ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού Δέκατου Πέμπτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην κηδεμονία χειράφετων ανηλίκων (άρθρα 1666 έως 1685), τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο "Δικαστική συμπαράσταση" (άρθρα 1666 - 1688) και Δέκατο Έβδομο "Δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων" (άρθρα 1689 - 1694). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

##### **Άρθρο 1667**

"Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση μπορεί να υποβάλει και ο επίτροπος του ανηλίκου.

Όταν το πρόσωπο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

##### **Άρθρο 1668**

"Οι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελείς, τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και οι προϊστάμενοι μονάδων ψυχικής υγείας οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που μπορεί να συνεπάγεται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1669 - Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης**

"Το δικαστήριο διορίζει δικαστικό συμπαραστάτη το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει αυτός τον οποίο αφορά το μέτρο, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του και το προτεινόμενο πρόσωπο κρίνεται κατάλληλο και μπορεί κατά το νόμο να διορισθεί. Αν αυτός που χρειάζεται τη συμπαραστάση δεν προτείνει κανέναν ή αν εκείνος που προτάθηκε δεν κρίνεται κατάλληλος, το δικαστήριο επιλέγει ελεύθερα αυτόν που κρίνει περισσότερο κατάλληλο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού λάβει υπόψη του την τυχόν εκφρασμένη βούληση του συμπαραστατέου, να αποκλεισθεί συγκεκριμένο πρόσωπο, τους δεσμούς του με τους συγγενείς του ή άλλα πρόσωπα και ιδίως με τους γονείς του, τα τέκνα του και το σύζυγό του, καθώς και τον κίνδυνο από την τυχόν υφιστάμενη αντίθεση συμφερόντων ανάμεσα στον συμπαραστατέο και σ' αυτόν που πρόκειται να διορισθεί".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1670 - Ποιοί αποκλείονται**

"Δεν διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης: 1. αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα 2. ο ενήλικος για τον οποίο έχει διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης κατά το άρθρο 1672 3. αυτός που συνδέεται με σχέση εξάρτησης ή με οποιονδήποτε άλλο στενό δεσμό με τη μονάδα ψυχικής υγείας στην οποία ο συμπαραστατέος έχει εισαχθεί για θεραπεία ή απλώς διαμένει. Ο διορισμός που εμπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Για τις δύο άλλες περιπτώσεις ισχύουν τα οριζόμενα στα δεύτερο και τρίτο εδάφια του άρθρου 1596".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1671 - Αδυναμία διορισμού**

"Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διοριστεί δικαστικός συμπαραστάτης, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1669, η δικαστική συμπαραστάση ανατίθεται σε σωματείο ή ίδρυμα, που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το άρθρο 1635 έχει ανάλογη εφαρμογή".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1672 - Προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης**

"Το δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, πριν ή και μετά την έναρξη της διαδικασίας για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαραστάση, να διορίσει, με αίτηση ενός από τα πρόσωπα του άρθρου 1667 ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη. Η εξουσία του περιλαμβάνει κάθε ασφαλιστικό μέτρο απαραίτητο για να αποφευχθεί σοβαρός κίνδυνος για το πρόσωπο ή την περιουσία του συμπαραστατέου. Για το διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης έως την

τελεσιδικία της, ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη είναι υποχρεωτικός".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

### **Άρθρο 1673**

"Η προσωρινή δικαστική συμπάρσταση λήγει με την τελεσιδικία της απόφασης της κύριας δίκης. Το δικαστήριο μπορεί, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να αίρει την προσωρινή δικαστική συμπάρσταση και οποτεδήποτε άλλοτε, αν ο συμπαραστατέος δεν έχει πλέον ανάγκη αυτού του μέτρου".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

### **Άρθρο 1674 - Έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας**

"Το δικαστήριο, προκειμένου να αποφασίσει την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπάρσταση και το διορισμό δικαστικού συμπαραστάτη, καθώς και όταν πρόκειται να διορίσει προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη, συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με την αναγκαιότητα του μέτρου και την καταλληλότητα του προσώπου που πρόκειται να διοριστεί δικαστικός συμπαραστάτης ή του σωματείου ή του ιδρύματος, στα οποία πρόκειται να ανατεθεί η δικαστική συμπάρσταση".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174), τα οριζόμενα στην δεύτερη παρ. άρθρου 1646 του ΑΚ και στην τρίτη παρ. άρθρου 796 του ΚΠολΔ, ισχύουν και στην περίπτωση του παρόντος άρθρου.

### **Άρθρο 1675 - Δημοσιότητα της απόφασης**

"Το διατακτικό της απόφασης για την υποβολή σε δικαστική συμπάρσταση ή για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

### **Άρθρο 1676 - Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπάρσταση**

"Ανάλογα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπάρσταση, είτε:

1. το κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδυνατεί να ενεργεί γι' αυτές αυτοπροσώπως (στερητική δικαστική συμπάρσταση, πλήρης ή μερική) είτε

2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη (επικουρική δικαστική συμπάρσταση, πλήρης ή μερική) είτε

3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να

επιβάλλει, με την αρχική ή την τροποποιητική απόφασή του, περιορισμούς περισσότερους από όσους ζητούνται".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1677**

"Με μεταγενέστερη απόφασή του, το δικαστήριο μπορεί να τροποποιεί και αυτεπάγγελα το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπαράστασης".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1678**

"Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά.

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες.

Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χαριστικές δικαιοπραξίες, να εισπράττει απαιτήσεις και να παρέχει εξόφληση.

Η διάταξη του άρθρου 1527 έχει ανάλογη εφαρμογή".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1679**

"Όταν το δικαστήριο υποβάλλει τον συμπαραστατούμενο σε συνδυασμό στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, ορίζει ρητά στην απόφασή του ποιές πράξεις δεν μπορεί ο συμπαραστατούμενος να επιχειρεί αυτοπροσώπως και ποιές δεν μπορεί να επιχειρεί χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Ο συνδυασμός μπορεί να συνίσταται και στο να αφαιρεί το δικαστήριο από αυτόν τον οποίο υποβάλλει σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, την αυτοπρόσωπη διοίκηση της περιουσίας του, είτε στερώντας του ταυτόχρονα και την ελεύθερη διάθεση των εισοδημάτων από αυτήν είτε όχι, και να την αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1680 - Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια**

"Το δικαστήριο μπορεί να αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη εν όλω ή εν μέρει και την επιμέλεια του προσώπου του συμπαραστατούμενου. Κατά την άσκηση της επιμέλειας, ο δικαστικός συμπαραστάτης οφείλει να εξασφαλίζει στον συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις, εφόσον του το επιτρέπει η κατάστασή του".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1681 - Έναρξη αποτελεσμάτων**

"Τα αποτελέσματα της δικαστικής συμπαράστασης αρχίζουν αφότου δημοσιευθεί η σχετική απόφαση. Για την έναρξη όμως του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη απαιτείται τελεσιδικία της απόφασης που τον διορίζει".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1682 - Λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης**

"Σε κάθε περίπτωση στερητικής δικαστικής συμπαράστασης έχουν, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων. Τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί συμβούλιο από τρία έως πέντε μέλη, τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη από συγγενείς ή φίλους του συμπαραστατούμενου (εποπτικό συμβούλιο). Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1634 εφαρμόζεται αναλόγως. Στην περίπτωση προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη, τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί ο ειρηνοδίκης".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1683**

"Η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, από την οποία εξαρτάται η ισχύς ορισμένων ή και όλων των δικαιπραξιών αυτού που έχει υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, παρέχεται εγγράφως, μόνο πριν από την επιχείρηση της πράξης. Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης αρνείται να συναινέσει, αποφασίζει το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του συμπαραστατούμενου. Οι πράξεις του συμπαραστατούμενου, για τις οποίες ο νόμος απαιτεί τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, είναι άκυρες, αν επιχειρήθηκαν χωρίς αυτή τη συναίνεση. Την ακυρότητα προτείνει μόνο ο δικαστικός συμπαραστάτης, ο συμπαραστατούμενος και οι καθολικοί και οι ειδικοί διάδοχοί του".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1684 - Στοιχεία που συνεκτιμώνται**

"Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο και να συνεκτιμάται η γνώμη του".

*Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

#### **Άρθρο 1685 - Άρση της δικαστικής συμπαράστασης**

"Αν έλειψαν οι λόγοι που την προκάλεσαν, η δικαστική συμπαράσταση αίρεται με απόφαση του δικαστηρίου ύστερα από αίτηση των προσώπων που μπορούν να τη ζητήσουν ή και αυτεπαγγέλτως.

Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο αποφασίζει την άρση της δικαστικής συμπαράστασης, κατά την ελεύθερη εκτίμησή του, μόνο όταν το ζητεί ο ίδιος ο συμπαραστατούμενος.

Η απόφαση που αίρει τη δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 1675".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1686**

"Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης γνωρίζει περιστατικά που δικαιολογούν οποιαδήποτε μεταβολή στο καθεστώς της δικαστικής συμπαράστασης, οφείλει να τα γνωστοποιεί στο δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1687 - Ακούσια νοσηλεία**

"Όταν η κατάσταση ενός προσώπου επιβάλλει την ακούσια νοσηλεία του σε μονάδα ψυχικής υγείας, αυτή γίνεται μετά προηγούμενη άδεια του δικαστηρίου και κατά τις διατάξεις ειδικών νόμων".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

#### **Άρθρο 1688 - Δικαστική συμπαράσταση όσων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας**

"Με δικαστική απόφαση μπορεί να υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση και όποιος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας του τουλάχιστον δύο ετών. Η δικαστική συμπαράσταση κηρύσσεται μόνο με αίτηση του προσώπου που εκτίει την ποινή και μόνο για τις πράξεις που αυτός προσδιόρισε στην αίτησή του".

*Σχόλια:* Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

## **B. Προεδρικό Διάταγμα 250/1999 (ΦΕΚ Α 206)**

### **Π.Δ. 250/1999 (ΦΕΚ Α 206)**

#### **Άρθρο 1**

1. Οι αρμοδιότητες κοινωνικής υπηρεσίας που προβλέπονται από τις ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις του Σχεδίου Νόμου που κυρώθηκε με το Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ 278 Α'), οι οποίες αναφέρονται στη λειτουργία του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης, ασκούνται, από τους ειδικούς επιστήμονες (κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχιάτρους, ψυχολόγους, επισκέπτες υγείας και άλλους επιστήμονες κατάλληλους για την αντιμετώπιση σωματικά αναπήρων και εξαρτημένων προσώπων, όπως τοξικομανών ή αλκοολικών):

α) Των Κέντρων Ψυχικής Υγείας του άρθρου 93 του Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ 123 Α'), όπου αυτά έχουν συσταθεί, και λειτουργούν.

β) των Κέντρων Ψυχικής Υγιεινής, όπου λειτουργούν,

γ) των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας,

δ) των πανεπιστημιακών ψυχιατρικών κλινικών και των κοινωνικών υπηρεσιών τους καθώς και άλλων αρμόδιων πανεπιστημιακών κλινικών,

ε) των λοιπών Μονάδων Ψυχικής Υγείας, που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 93 του Ν. 2071/1992, εξαιρουμένων των ιδιωτικών ψυχιατρικών κλινικών,

στ) των υπηρεσιών του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής φροντίδας (πρώην ΠΙΚΠΑ. – ΕΟΠ και Κέντρο Βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”)

ζ) των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας ή, κατά περίπτωση, Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

2. Ο συντονισμός και η εποπτεία της εκτέλεσης, από ειδικούς επιστήμονες των υπηρεσιών της προηγούμενης παραγράφου, των έργων που τους ανατίθενται με τον Ν. 2447/1996 και το παρόν διάταγμα, σύμφωνα με τα οριζόμενα ειδικότερα στις διατάξεις που ακολουθούν, ανήκει στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας των νομών, σε όσους δε νομούς λειτουργούν περισσότερα του ενός, το κάθε Κέντρο θα έχει το συντονισμό και την εποπτεία για την περιοχή ευθύνης του. Στους νομούς που δε λειτουργούν Κέντρα Ψυχικής Υγείας, λειτουργούν όμως Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής, ο συντονισμός ανήκει σ' αυτά τα Κέντρα, αλλιώς ανήκει στις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Υγιεινής ή, κατά περίπτωση, Υγείας και Πρόνοιας των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων. Σ' αυτές τις Διευθύνσεις ανήκει ο συντονισμός και για τις περιπτώσεις προσώπων που πάσχουν από σωματική αναπηρία ή τελούν υπό εξάρτηση λόγω τοξικομανίας ή αλκοολισμού. Οι ίδιες αυτές Διευθύνσεις παρέχουν, εξάλλου, τη γραμματειακή τους υποστήριξη στις μονάδες που έχουν το συντονισμό, σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια αυτής της παραγράφου, όταν αυτές δεν διαθέτουν κατάλληλο διοικητικό προσωπικό.

#### **Άρθρο 2**

1. Για τη διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας που προβλέπεται από το άρθρο 1674 του Αστικού Κώδικα και από τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 805 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η προβλεπόμενη από την τρίτη παράγραφο του άρθρου 796 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1646 του Αστικού Κώδικα (σε συνδυασμό με το άρθρο 19 παρ. 4 εδ. ά του Ν. 2521/1997) κοινοποίηση στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία απευθύνεται στην υπηρεσία που έχει, κατά τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1 του παρόντος, τον συντονισμό για το Πρωτοδικείο, στο αρμόδιο τμήμα του οποίου έχει εισαχθεί η συγκεκριμένη υπόθεση. Αμέσως μετά την κοινοποίηση, η διεύθυνση αυτής της υπηρεσίας (συντονιστής) ορίζει, για τη διεξαγωγή αυτής της έρευνας, δύο ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι,

ανάλογα με την περίπτωση και τις υπάρχουσες δυνατότητες, μπορεί να είναι ένας κοινωνικός λειτουργός και ένας ψυχίατρος ή ένας επιστήμονας της μίας από τις δύο αυτές κατηγορίες και ένας ψυχολόγος, ένας επισκέπτης υγείας ή ένας άλλος επιστήμονας ειδικός για τη συγκεκριμένη περίπτωση (ιδίως σωματικής αναπηρίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού), οι οποίοι ενδέχεται και να προστίθενται, αν το απαιτεί η περίπτωση, στον κοινωνικό λειτουργό και τον ψυχίατρο. Η επιλογή γίνεται, κατά προτίμηση, από τους επιστήμονες που υπηρετούν στη μονάδα που έχει το συντονισμό και, σε περίπτωση αδυναμίας, από επιστήμονες που υπηρετούν στις λοιπές μονάδες της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1 του παρόντος, οι οποίες λειτουργούν στην έδρα του οικείου Πρωτοδικείου ή στην έδρα της μονάδας που συντονίζει. Αν προκύψει και πάλι αδυναμία να συγκροτηθεί, η ομάδα που θα διενεργήσει την έρευνα, ο συντονιστής απευθύνεται στις αντίστοιχες μονάδες της έδρας του πλησιέστερου Πρωτοδικείου. Σε περίπτωση δε πλήρους αδυναμίας να βρεθούν δύο επιστήμονες, η έρευνα μπορεί να ανατίθεται, και σε ένα μόνο ειδικό επιστήμονα, τον καταλληλότερο από απόψεως ειδικότητας για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Η επικοινωνία των συντονιστών με τις άλλες υπηρεσίες για τη συγκρότηση των ομάδων γίνεται με οποιοδήποτε τεχνικό, πρόσφορο και ταχύ μέσο. Ιδίως τηλεομοιοτυπικό ή τηλεγραφικό ή και τηλεφωνικό.

2. Σε περίπτωση καθυστέρησης του γραμματέα του οικείου Πρωτοδικείου να κοινοποιήσει, στη μονάδα που έχει το συντονισμό τη σχετική αίτηση ή, κατά περίπτωση, την πράξη του δικαστηρίου, για τις οποίες γίνεται λόγος στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 796 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η αίτηση ή η Πράξη, με τη σημείωση σ' αυτήν της ημέρας που ορίστηκε για τη συζήτηση, μπορούν να κοινοποιούνται με την επιμέλεια, είτε του προσώπου που, σύμφωνα με το άρθρο 1667 του Αστικού Κώδικα, υπέβαλε την αίτηση είτε, στην περίπτωση της πράξης, εκείνου που παρενέβη στη δίκη.

3. Η ομάδα επιστημόνων που ορίζεται, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο, για τη διεξαγωγή της έρευνας, οφείλει να καταθέτει την έκθεσή της στη γραμματεία του δικαστηρίου το αργότερο τρεις ημέρες πριν από αυτήν που ορίστηκε για τη συζήτηση (άρθρ. 796 παρ. 3 ΚΠολΔ σε συνδ. με άρθρ. 19 παρ. 4 εδ. α Ν.2521/1997).

#### Άρθρο 3

Όταν το δικαστήριο αποφασίσει να διορίσει ως μέλος του εποπτικού συμβουλίου συμπαραστατούμενου και ένα όργανο της κοινωνικής υπηρεσίας ή, ακόμα, και να αναθέσει στη συγκεκριμένη περίπτωση τα έργα του εποπτικού συμβουλίου αποκλειστικά σ' αυτό το όργανο, σύμφωνα με το γ' εδάφιο του άρθρου 1682 σε συνδυασμό με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1634 του Αστικού Κώδικα, επιλέγει κατά την ελεύθερη κρίση του το πρόσωπο (κοινωνικό λειτουργό ή επισκέπτη υγείας) που θα ορίσει, από ειδικό κατάλογο που υποβάλλει υποχρεωτικά στο δικαστήριο κάθε χρόνο, κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του μηνός Δεκεμβρίου, ο συντονιστής και που περιέχει ξεχωριστά τα ονόματα όλων των κοινωνικών λειτουργών και των επισκεπτών υγείας που υπηρετούν, αφενός στη μονάδα του και αφετέρου, στις λοιπές μονάδες που συντονίζει για το συγκεκριμένο Πρωτοδικείο, σύμφωνα με τις διατάξεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου 2 του παρόντος. Με βάση τους ίδιους αυτούς καταλόγους ορίζει και ο ίδιος ο αρμόδιος συντονιστής, στην περίπτωση που το δικαστήριο ανέθεσε τη δικαστική συμπαραστάση ορισμένων προσώπων στην κοινωνική υπηρεσία, σύμφωνα με το άρθρο 1671 του Αστικού Κώδικα, τον κοινωνικό λειτουργό που θα ασκεί τα έργα του δικαστικού συμπαραστάτη.

#### Άρθρο 4

1. Κάθε δικαστική απόφαση σχετική με τη δικαστική συμπαραστάση ορισμένου προσώπου επιδίδεται σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 802, του



Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στην υπηρεσία που έχει το συντονισμό, κατά την παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος, στην περιφέρεια του δικαστηρίου που την εξέδωσε. Η απόφαση καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο δικαστικών συμπαραστάσεων, που τηρείται στην παραπάνω υπηρεσία. Αμέσως μετά την επίδοση και την καταχώρηση της απόφασης, ο αρμόδιος συντονιστής αναθέτει σε έναν από τους κοινωνικούς λειτουργούς της μονάδας του και, αν δεν υπάρχουν ή κωλύονται, των λοιπών μονάδων που συντονίζει, την παρακολούθηση του συγκεκριμένου συμπαραστατούμενου και της δραστηριότητας του δικαστικού συμπαραστάτη του, ώστε να παρέχει στο οικείο εποπτικό συμβούλιο, όταν το ζητεί, τις πληροφορίες του σχετικά με τον τρόπο που εκπληρώνει τα καθήκοντα του ο δικαστικός συμπαραστάτης και τις διαπιστώσεις του για την εν γένει προσωπική κατάσταση του συμπαραστατούμενου, σύμφωνα με τη διάταξη του α' εδαφίου του άρθρου 1682 σε συνδυασμό με το άρθρο 1645 του Αστικού Κώδικα. Τα εδάφια γ, δ και στ της πρώτης παραγράφου του άρθρου 2 του παρόντος έχουν ανάλογη εφαρμογή και εδώ.

2. Η απόφαση του δικαστηρίου με την οποία υποβάλλεται ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση (ή για το οποίο διορίζεται προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης) κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον Πρόεδρο της Τοπικής Επιτροπής Ψυχικής Υγείας του νομού.

3. Στις περιπτώσεις εφαρμογής του α' εδαφίου του άρθρου 1601 και της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1644 του Αστικού Κώδικα, στην ανάλογη εφαρμογή των οποίων παραπέμπει το α εδάφιο του άρθρου 1682, τα έργα που ανατίθενται στον προϊστάμενο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ασκούνται εδώ από τον συντονιστή που μπορεί, να αναπληρώνεται από έναν ειδικό επιστήμονα των μονάδων που συντονίζει, της επιλογής του.

#### Άρθρο 5

Το καθήκον πληροφόρησης του δικαστηρίου για τα περιστατικά που μπορούν να συνεπάγονται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, το οποίο επιβάλλει το άρθρο 1668 του Αστικού Κώδικα, μεταξύ άλλων, και στα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών. βαρύνει όλους τους ειδικούς επιστήμονες του άρθρου 1 του παρόντος, που υπηρετούν στην περιφέρεια του δικαστηρίου το οποίο είναι αρμόδιο να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως της σχετικής περίπτωσης ή και σε μονάδες της ευρύτερης περιφέρειας, όπως αυτή ορίζεται στα γ' και δ' εδάφια της πρώτης παραγράφου του άρθρου 2 του παρόντος. Τα ίδια αυτά πρόσωπα βαρύνει, εξάλλου, και η υποχρέωση να αναφέρουν, είτε στον συντονιστή του β' εδαφίου της πρώτης παραγράφου του άρθρου 2 του παρόντος, ώστε αυτός να αναφέρεται στη συνέχεια στο δικαστήριο, είτε και απευθείας στο τελευταίο και κάθε άλλη περίπτωση που καθιστά αναγκαία την αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου υπέρ προσώπου που, λόγω των μειονεξιών που παρουσιάζει, έχει ανάγκη από δικαστική προστασία κατά το νόμο. Μαζί με την αναφορά διαβιβάζεται και κάθε άλλο χρήσιμο στοιχείο ή πληροφορία και υποβάλλονται σχετικές προτάσεις.

## Γ. Οδηγός συνέντευξης

### 1<sup>η</sup> φάση: Δημογραφικά στοιχεία

- 1 Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;
2. Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;
3. Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;
4. Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;
5. Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

### 2<sup>η</sup> φάση: Κύριο μέρος

6. Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

Κοινωνική έρευνα

Κοινωνική έκθεση

Δικαστικός συμπαραστάτης

Μέλος εποπτικού συμβουλίου ή όλες τις αρμοδιότητες του εποπτικού συμβουλίου

Έπειτα παρακολούθηση των ατόμων που τέθηκαν σε Δικαστική Συμπαράσταση.

Ενημέρωση προς το δικαστήριο για την ανάγκη να τεθούν άτομα σε Δικαστική Συμπαράσταση.

7. Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

8. Για ποιους λόγους εφαρμόζετε τις αρμοδιότητες αυτές κατά αυτό τον τρόπο;

9. Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

10. Πως επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

11. Α. Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

Β. Για ποιο λόγο;

12. Α. Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

Β. Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

Γ. Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα)

13. Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

14. Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

15. Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

## Δ. Συνεντεύξεις

### 1<sup>η</sup> κοινωνική λειτουργός

#### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ: Πόσα χρονικά διάστημα εργάζεστε στην συγκεκριμένη υπηρεσία;

**ΚΑ:** εννιά χρόνια και κάτι.

ΣΠ: αρκετά.

ΣΠ: πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνική λειτουργός;

**ΚΑ:** το ίδιο είναι και τα χρόνια προυπηρεσίας, από εδώ ξεκίνησα.

ΣΠ: χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΑ:** μετεκπαίδευση στη δημόσια υγεία με κατεύθυνση στην προαγωγή υγείας και αυτό όχι με την έννοια ότι χρειάστηκε είναι κάτι το οποίο ήθελα εγώ.

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** αρκετές φορές είτε σαν κοινωνική λειτουργός άλλης μονάδας είτε σαν υπεύθυνη της κεντρικής κοινωνικής υπηρεσίας του φορέα.

ΣΠ: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβληθούν σε δικαστική συμπαράσταση; πχ είχαν κάποια διανοητική διαταραχή, χρήση ουσιών;

**ΚΑ:** κατά κύριο λόγο επειδή και οι δομές με τις οποίες απασχολούμαστε έχουν να κάνουν με ψυχικές διαταραχές και νοητική υστέρηση κατά κύριο λόγο λοιπόν μιλάμε για άτομα τα οποία πάσχουν από ψυχικές διαταραχές και σε κάποιες περιπτώσεις και νοητική υστέρηση όμως υπήρξαν και περιπτώσεις στις οποίες συνυπήρχαν και κινητικές δυσκολίες και βεβαρυμένη σωματική κατάσταση υγείας μιλώντας δηλαδή για παθολογικά προβλήματα καθώς και προχωρημένη ηλικία σε κάποιους. γιατί κάποιες φορές έχει να κάνει και με την ηλικία

Σπ: δηλαδή οι συγκεκριμένοι τι είδους σωματική αναπηρία είχαν;

**ΚΑ:** αν κάποιος έχει ως πούμε κάποιες κινητικές δυσκολίες ή να είναι η παθολογική του κατάσταση τόσο βεβαρυμένη όπως στην περίπτωση εδώ μιας ενοίκου που έχουμε η οποία αυτή την στιγμή είναι κληήρης δεν έχει δυνατότητα λεκτικής επικοινωνίας άρα και έκφρασης αναγκών και θεωρούμε ότι έχριζε δικαστικής συμπαράστασης.

#### Κύριο μέρος:

ΣΠ: ωραία λοιπόν συνεχίζουμε με το κύριο μέρος της συνέντευξης. Θα θέλαμε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης; Δηλαδή είχατε κάνει κοινωνική έρευνα, κοινωνική έκθεση, ήσασταν μέλος του εποπτικού συμβουλίου;

**ΚΑ:** ωραία λοιπόν όσον αφορά το πριν, πριν τεθεί κάποιος σε δικαστική συμπαράσταση ή ενδεχομένως και τις περιπτώσεις που μπορεί να υπάρχει δικαστική συμπαράσταση αλλά να χρειάζεται, να υπάρχει ανάγκη αντικατάστασης του δικαστικού συμπαραστάτη όταν εκείνος δεν πληρεί τις προϋποθέσεις καταρχήν λοιπόν είναι η διενέργεια κοινωνικής έρευνας τα οποία μπορούμε να τα αναλύσουμε και μετά. Μετά είναι η σύνταξη της κοινωνικής έκθεσης η οποία φυσικά βασίζεται πάνω στην κοινωνική έρευνα η οποία προηγήθηκε. Μετά ένα κομμάτι έχει να κάνει με την συγκέντρωση όλων των απαιτούμενων εγγράφων πέρα της κοινωνικής έκθεσης τα οποία χρειάζονται για υποβολή στο δικαστήριο και αυτά γίνονται και σε συνεργασία με τον δικηγόρο ή με τον νομικό σύμβουλο αν μιλάμε για φορέα και λοιπά. Ένα άλλο κομμάτι έχει να κάνει ενδεχομένως και με την ενημέρωση την

πληροφόρηση του ίδιου του ατόμου που πρόκειται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση ενδεχομένως και της οικογένειας του δηλαδή σε πολλές περιπτώσεις ενημερώθηκε το οικογενειακό περιβάλλον αν θεωρούσαμε ότι εκείνο λειτουργεί υποστηρικτικά προς τον άνθρωπο ότι υπάρχει αναγκαιότητα δικαστικής συμπαράστασης και να διερευνήσουμε το ενδιαφέρον των ατόμων αυτών αν θέλουν να τεθούν δικαστικοί συμπαραστάτες. Η πληροφόρηση φυσικά λοιπόν καταλαβαίνετε του ίδιου του ατόμου ότι συνδέεται με τον βαθμό αντίληψης, επικοινωνίας και λειτουργικότητας του ατόμου δεν είναι δυνατόν σε όλες τις περιπτώσεις και αυτό πολλές φορές γίνεται γιατί κάποιες φορές επιχειρείται και η παρουσία του ίδιου του ατόμου στο δικαστήριο. Εφόσον λοιπόν ο ίδιος θα παραστεί είναι λογικό και ορθό να έχει ενημερωθεί για την όλη διαδικασία. Επίσης μία άλλη αρμοδιότητα του κοινωνικού λειτουργού και που εγώ προσωπικά έχω αναλάβει είναι η φυσική μου παρουσία στο δικαστήριο και η κατάθεση πολλές και σαν μάρτυρας γιατί ζητείται και η άποψη του κοινωνικού λειτουργού και πόσο μάλλον όταν έχει υποβληθεί κοινωνική έκθεση και πολλά στοιχεία στηρίζονται πάνω σε αυτήν. Αυτό γίνεται σε κάποιες περιπτώσεις και ένα κομμάτι που προαναφέρατε και εσείς είναι ότι όντως ο κοινωνικός λειτουργός ή η κοινωνική υπηρεσία σαν υπηρεσία και όχι σαν φυσικό πρόσωπο μπορεί να τεθεί σε ρόλο δικαστικού συμπαραστάτη ή σε ρόλο μέλους εποπτικού συμβουλίου.

ΣΠ: βέβαια μας είπατε κάποια πράγματα μπορείτε όμως να μας περιγράψετε για τον τρόπο δηλαδή την διαδικασία που ακολουθείτε για κάθε μία από τις αρμοδιότητες που μας αναφέρατε;

**ΚΑ:** ωραία, πάμε λοιπόν στο πρώτο είπαμε για την διενέργεια της κοινωνικής έρευνας όπως καταλαβαίνετε αυτό για να γίνει και να είναι πλήρες πρέπει να έρθουμε σε επαφή με το οικογενειακό και το υποστηρικτικό περιβάλλον αν αυτό υπάρχει του ατόμου άρα δεν μιλάμε μόνο για συγγενικό περιβάλλον μπορεί να μιλάμε για ευρύτερο υποστηρικτικό περιβάλλον του ατόμου αν υπάρχει. Επαφή με άλλους φορείς και υπηρεσίες και λοιπούς επαγγελματίες που ενδεχομένως να έχουν ασχοληθεί με την συγκεκριμένη περίπτωση ή να είναι γνώστες του αντικειμένου, μελέτη προηγούμενων ιστορικών, καταγραφή των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών και σε κάποιες περιπτώσεις όταν δεν μιλάμε για ενοίκους μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης μπορεί να εννοείται να στηρίζεται και σε κατ'οίκον επισκέψεις στο χώρο δηλαδή διαμονής του εκάστοτε ατόμου. Όσον αφορά την σύνταξη της κοινωνικής έκθεσης όπως ξέρετε συμπεριλαμβάνονται γενικές και ειδικές πληροφορίες που αφορούν το άτομο και τη οικογένεια του τα οποία είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής έρευνας που προηγήθηκε. Στο σημείο αυτό αξιολογείται και η αναγκαιότητα της δικαστικής συμπαράστασης δηλαδή τελικά πόσο χρήσιμο και αναγκαίο θα ήταν να τεθεί το συγκεκριμένο άτομο στη δικαστική συμπαράσταση. Είναι καλό να αναφέρεται αυτό στην κοινωνική έκθεση.

ΣΠ: αξιολογείτε και τον δικαστικό συμπαραστάτη;

**ΚΑ:** όχι γιατί ο δικαστικός συμπαραστάτης είναι ένα άτομο που θα τεθεί από το ίδιο το δικαστήριο εμείς απλά κάνοντας την έκθεση παραθέτουμε κάποια στοιχεία και πληροφορίες που ενδεχομένως αφορούν άτομα του συγγενικού περιβάλλοντος και από εκεί προκύπτει και η καταλληλότητα. Δηλαδή αν είναι ένα άτομο που δεν έχει καθόλου επικοινωνία με το οικογενειακό του περιβάλλον εννοείται ότι μάλλον δεν θα ήταν κατάλληλο κάποιο άτομο του οικογενειακού περιβάλλοντος να τεθεί σε ρόλο δικαστικού συμπαραστάτη. Προκύπτει από τις πληροφορίες εμείς απλά τις συγκεντρώνουμε δεν υποκινούμε.

ΣΠ: προτείνετε κάποιον αν ξέρετε ότι είναι καλή η οικογενειακή του κατάσταση;

**ΚΑ:** νομίζω ότι και πάλι υπό την μορφή πρότασης ίσως μπορεί να το θέσεις απλά όχι να φαίνεται ότι κατευθύνεις το δικαστήριο με κάποιο τρόπο ότι «βάλε αυτόν» ή αν ας

πούμε δεν υπάρχει οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να προταθεί ένας φορέας ή μία υπηρεσία σε ρόλο δικαστικού συμπαραστάτη το οποίο και έχει γίνει.

ΣΠ: δηλαδή;

**ΚΑ:** δηλαδή ο συγκεκριμένος φορέας στον οποίο εργάζομαι εγώ αυτή την στιγμή σε δύο άτομα τα οποία διαμένουν εδώ είναι σε ρόλο δικαστικού συμπαραστάτη γιατί το οικογενειακό περιβάλλον είτε δεν υπήρχε είτε δεν ήταν κατάλληλο για να τεθεί. Ο φορέας είναι ως νομικό πρόσωπο ο δικαστικός συμπαραστάτης των ατόμων το οποίο γενικά μέχρι τώρα ήταν και δύσκολο να συμβεί και ήταν έτσι λίγο περίεργο και για το δικαστήριο υπήρχε μία επιφύλαξη ως προς αυτό αλλά νομίζω πως εντάξει φαίνεται ότι ουσιαστικά είναι ο φορέας που τον φροντίζει και έχει την ευθύνη του ενοίκου και ότι το οικογενειακό περιβάλλον από την άλλη δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ανάγκες του ατόμου ή μπορεί να έχουν προηγηθεί συμβάντα κατάχρησης των περιουσιακών οικονομικών στοιχείων του ενοίκου από το οικογενειακό περιβάλλον και να κρίνονται ως ακατάλληλοι. Όσον αφορά το κομμάτι της συγκέντρωσης των απαιτούμενων δικαιολογητικών τα οποία υποβάλλονται στο δικαστήριο αυτά και πάλι όπως σας είπα γίνονται σε συνεργασία με τον εκάστοτε δικηγόρο ή νομικό σύμβουλο του φορέα. Γίνεται επαφή με τους αρμόδιους φορείς ως πούμε για έκδοση κάποιων πιστοποιητικών που ζητούνται στη δικαστική συμπαράσταση και μιλάμε προ αίτησης για δικαστική συμπαράσταση. Επίσης συγκέντρωση σύνταξη εγγράφων που θεωρούμε ότι καταδεικνύουν κάποια χρήσιμα στοιχεία για την συγκεκριμένη περίπτωση και για την προώθηση της νομικής διαδικασίας. Δηλαδή ο κοινωνικός λειτουργός κάνει μία επιλογή και ιεραρχεί κάποια πράγματα σε σχέση με το τι θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο και να καταδείξει στοιχεία που αφορούν την εκάστοτε περίπτωση, αυτό μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον φορέα στον οποίο εργαζόμαστε. Μετά σας είπα για την ενημέρωση του ίδιου του ατόμου έχει να κάνει με την πληροφόρηση και ενδεχομένως με την σταδιακή του προετοιμασία προκειμένου και ο ίδιος να παραστεί στο δικαστήριο αν αυτό κρίνεται αναγκαίο και εφικτό και ενδυνάμωση και παρότρυνση του ατόμου για την όλη διαδικασία γιατί όπως καταλαβαίνετε σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι και στρεσογόνο όλο αυτό για το άτομο γιατί μπορεί να μην αντιλαμβάνεται πλήρως και να έχει επιφυλάξεις προς το χώρο του δικαστηρίου.

ΣΠ: αν υπάρχουν ένοικοι που είναι σε πάρα πολύ άσχημη κατάσταση και μπορεί να μην καταλαβαίνουν πλήρως τότε τι γίνεται;

**ΚΑ:** αν δεν αντιλαμβάνονται πλήρως ή αν δεν είναι σε θέση και οι ίδιοι να παραστούν ή να επικοινωνήσουν λεκτικά για να πουν την δική τους άποψη μέσα στο δικαστήριο κάποιες φορές απαλάσσονται από την όλη διαδικασία και παρίσταται μόνο ο δικηγόρος, ενδεχομένως κάποια άτομα σαν μάρτυρες και όποιο άλλο άτομο εμπλέκεται με την υπόθεση, μπορεί να είναι κάποιο μέλος του οικογενειακού περιβάλλοντος. Δεν παρίσταται σε όλες τις περιπτώσεις όλοι οι άνθρωποι αλλά αν αυτό είναι εφικτό εμείς το επιδιώκουμε γιατί θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντική η άποψη και του ίδιου του ατόμου το έχω δει στη πράξη και ξέρω ότι παίζει καθοριστικό ρόλο μέσα στο δικαστήριο η παρουσία του ίδιου του ατόμου.

ΣΠ: Μιλάμε λοιπόν για αξίες όπως σεβασμός στην αξιοπρέπεια και αυτοδιάθεση του ατόμου;

**ΚΑ:** μα ούτως ή άλλως είναι μία διαδικασία που γίνεται για να υπερασπίσει κάποια δικαιώματα αν ο ίδιος ο άνθρωπος είναι σε θέση έστω σε ένα βαθμό και ο ίδιος να μιλήσει για τις ανάγκες του τις επιθυμίες του τα δικαιώματα του θα πρέπει να βρίσκεται εκεί και εμείς ως επαγγελματίες οφείλουμε να το κάνουμε αυτό και να επιδιώξουμε να βρίσκεται εκεί αφού είναι μία δική του υπόθεση. Όσον αφορά την δική μου παρουσία ή του εκάστοτε κοινωνικού λειτουργού στο δικαστήριο έχει να κάνει και με την στήριξη του ίδιου του ατόμου αν είναι εκεί παρών και για την

παρακολούθηση της όλης νομικής διαδικασίας. Σας είπα άλλωστε ότι εγώ χρειάστηκε να παραστώ πάρα πολλές φορές σαν μάρτυρας στο δικαστήριο εκπροσωπώντας το συγκεκριμένο άτομο ή τον φορέα για την όλη διαδικασία .

ΣΠ: εκτός από μάρτυρα ή για την υποστήριξη του ατόμου για ποιον άλλο λόγο θεωρείτε απαραίτητη την παρουσία σας στο δικαστήριο;

**Κ.Α:** Σε ρόλο μάρτυρα εγώ θεωρώ μόνο πως μπορούμε να παραστούμε. Είναι συγκεκριμένοι οι ρόλοι που μπορείς να λάβεις, γιατί έχεις μία πλήρη εικόνα της όλης κατάστασης της υγείας της κλινικής εικόνας της λειτουργικότητας του συγκεκριμένου ατόμου δηλαδή θεωρώ ότι ο κοινωνικός λειτουργός ή ενδεχομένως κάποιος άλλος επαγγελματίας του χώρου είναι σε θέση να γνωρίζει κάποια πολύ σημαντικά πράγματα για το άτομο τα οποία μπορεί να καταγράφονται και σε μία γραπτή μορφή της κοινωνικής έκθεσης. Αλλά από την άλλη μπορεί να τα υποστηρίξει αυτά και επειδή ο ρόλος μας είναι και η επαφή με το οικογενειακό περιβάλλον νομίζω ότι αυτό δίνει μια πληρέστερη εικόνα της συγκεκριμένης υπόθεσης. Έχει να κάνει και με παροχές που και πάλι ο κοινωνικός λειτουργός βγαίνει μπροστά για να εκδώσει επιδόματα συντάξεις τις κρατικές παροχές δηλαδή που διακαιοούνται τα συγκεκριμένα άτομα και για όλα αυτά δηλαδή νομίζω ότι σαν επαγγελματίας έχει μια πιο πλήρη εικόνα.

ΣΠ: έχουν υπάρξει περιπτώσεις που έχετε ενημερώσει το δικαστήριο αναφορικά με άτομα που χρήζουν δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Οι νομικές διαδικασίες γίνονται με πολύ συγκεκριμένους τρόπους δεν είναι ότι πάω εγώ μία μέρα και λέω γειας σας αυτοί θέλουν δικαστική συμπαράσταση. Η δικαστική συμπαράσταση έχει συγκεκριμένα βήματα τα οποία πρέπει να ακολουθούνται πιστά. Που σημαίνει ότι πρέπει να υποβάλλεται μία αίτηση προς το δικαστήριο και αυτή η αίτηση μετά μελετάται. Κάποια στιγμή μπορεί να δοθεί μια προσωρινή διαταγή και κάποια στιγμή θα εκδικαστεί. Στο σημείο εκείνο παρίσταται ο οποιοσδήποτε σαν μάρτυρας ή και το ίδιο το άτομο όχι στην πρώτη φάση της υποβολής της αίτησης. Πέραν της αίτησης μπορείς να καταθέσεις και επιπρόσθετα δικαιολογητικά που ενισχύουν την αναγκαιότητα της δικαστικής συμπαράστασης, γιατί θέλουμε να τεθεί το άτομο αυτό στη δικαστική συμπαράσταση, πιστοποιητικά υγείας, πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης όλα αυτά τέλος πάντων που ενδυναμώνουν την αίτηση την οποία υποβάλλουμε. Κάποια πράγματα που ενδεχομένως να είδατε και στο θεωρητικό κομμάτι είναι ότι η αίτηση κανονικά αν πάει άμεσα στο πρωτοδικείο μπορεί να υποβληθεί από συγκεκριμένα συγγενικά πρόσωπα τα οποία είναι γονείς, παιδιά ή σύζυγος. Αν λοιπόν δεν υπάρχουν αυτά τα άτομα ή μπορεί να μην είναι εν ζωή ή δεν ξέρουμε και δεν έχουμε στοιχεία, από εκεί και πέρα πάει διά μέσου εισαγγελέα. Αν δηλαδή ο φορέας θέλει να υποβάλλει μία αίτηση σαν νομικό πρόσωπο ή αν κάποιος άλλο άτομο του συγγενικού περιβάλλοντος μπορεί να είναι π.χ. αδερφός, αδερφή θα το πάνε διά μέσου εισαγγελέα. Θέλω να πω ότι όλες οι διαδικασίες γίνονται με συγκεκριμένο τρόπο.

ΣΠ: παρακολουθείτε τά άτομα στα οποία έχει τεθεί ο φορέας ως δικαστικός συμπαράστατης;

**ΚΑ:** τον ρόλο της εποπτείας εννοείς;

ΣΠ: Ναι.

**ΚΑ:** αυτό ορίζεται από το δικαστήριο. Δηλαδή μπορεί να έχει τεθεί ο φορέας σαν δικαστικός συμπαράστατης και συνήθως τότε στο εποπτικό συμβούλιο μπορεί να μπει ο ειρηνοδίκης και έτσι είναι στη δική του ευθύνη από εκεί και πέρα. Παρόλα αυτά εμείς ούτως ή άλλως είμαστε σε άμεση επαφή με τα άτομα, με τις ανάγκες τους και ίσα ίσα που επιδιώκουμε να μπει ο φορέας πολλές φορές δικαστικός συμπαράστατης γιατί απλούστατα διευκολύνονται οι όποιες υποθέσεις και διαδικασίες αφορούν το άτομο. Αν υπάρχει κάποιο συγγενικό πρόσωπο που μπορεί

να μην δείχνει το ανάλογο ενδιαφέρον τότε αυτό εμάς μας δυσχαιρένει πάρα πολύ γιατί από την μία πρέπει να έχεις την έγκριση του δικαστικού συμπαραστάτη και από την άλλη μπορεί να μιλάμε για ένα άτομο το οποίο δεν γνωρίζουμε καν που διαμένει, δεν έχουμε στοιχεία επικοινωνία, δεν ενδιαφέρεται για τον ένοικο. Άρα εμείς πολλές φορές παρόλο που η δικαστική συμπαραστάση είναι τεράστια ευθύνη προτιμούμε να την έχει ο φορέας στον οποίο διαμένει ο ένοικος προκειμένου να διευκολύνονται οι όποιες διαδικασίες. οι όποιες υποθέσεις του.

ΣΠ: σύμφωνα με ένα άρθρο του αστικού κώδικα δεν θα πρέπει να τίθεται ως δικαστικός συμπαραστάτης πρόσωπο που βρίσκεται στην υπηρεσία που διαμένει το άτομο τι γνωρίζετε;

**ΚΑ:** άλλο φυσικό πρόσωπο και άλλο νομικό πρόσωπο. Ο φορέας είναι νομικό πρόσωπο άρα μπορεί να τεθεί γιατί αν δεν μπορούσε να τεθεί δεν θα είχε γίνει. Σαν φυσικό πρόσωπο η κοινωνική λειτουργός τάδε ούτε πρέπει ούτε μπορεί να τεθεί γιατί η τάδε κοινωνική λειτουργός έχει άμεση σχέση με τον συμπαραστατέο, άμεση εμπλοκή, έχει έμμεση σχέση με τον φορέα και δεν θα έπρεπε να μπει. Και σε τελική ανάλυση αν εγώ αύριο μεθαύριο φύγω δεν μπορώ να έχω την δικαστική συμπαραστάση ενός ατόμου σε ένα χώρο που δεν βρίσκομαι. Άρα συμφωνώ πως δεν πρέπει να μπει φυσικό πρόσωπο ονομαστικά. Σαν υπηρεσία η κοινωνική υπηρεσία μπορεί να μπει, σαν φορέας η χ Μ.Κ.Ο. μπορεί να μπει. Υπήρχε ένα θέμα γιατί δέχονταν σαν νομικά πρόσωπα δικαστικούς συμπαραστάτες νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εμείς όμως καταφέραμε να περάσουμε γιατί ο νόμος ο ίδιος το ορίζει ότι μπορεί να τεθεί και νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου όπως έγινε και σε αυτές τις περιπτώσεις που σας αναφέρω. Και δεν έχει γίνει μόνο στον εν λόγω χώρο έχει γίνει και σε άλλες αντίστοιχες δομές σε άλλες πόλεις το οποίο πρώτη φορά ο δικός μας ο φορέας κατάφερε να το περάσει.

ΣΠ: με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που τυχόν προκύπτουν κατά την τέλεση των αρμοδιοτήτων σας;

**ΚΑ:** Άμεση συνεργασία και καθοδήγηση από τον νομικό σύμβουλο. Δηλαδή πραγματικά αν δεν υπήρχε αυτή η συνεργασία θα ήταν πάρα πολύ δύσκολο και για μένα να γνωρίζω κάποια πράγματα και για να ξέρω το πως θα κατευθυνθώ πως θα ενεργήσω. Το άλλο μπορεί να έχει να κάνει με επικοινωνία με λοιπούς επαγγελματίες και άλλα αρμόδια όργανα που να σχετίζονται με την δικαστική συμπαραστάση και από εκεί και πέρα νομίζω ότι είναι και στο δικό μας χέρι σαν επαγγελματίες το να μελετούμε και να γνωρίζουμε το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει την δικαστική συμπαραστάση.

ΣΠ: τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα πως επηρεάζουν την τέλεση των αρμοδιοτήτων σας;

**ΚΑ:** βασικά το όλο κομμάτι της δικαστικής συμπαραστάσης τουλάχιστον όπως το έχω δει εγώ στην πράξη είναι ένα κομμάτι το οποίο απαιτεί πάρα πολύ χρόνο δηλαδή η ενασχόληση με αυτό απαιτεί πάρα πολύ χρόνο τόσο για τον σχεδιασμό του πως δηλαδή θα κινηθείς μέχρι να υποβάλλεις την αίτηση και λοιπά όσο και για την υλοποίηση του. Προκύπτουν δηλαδή και πρακτικά ζητήματα από εκεί και πέρα ακόμα και όταν εκδοθεί η δικαστική απόφαση, το πώς, για να είμαστε νομότυποι και λοιπά. Αρά λοιπόν σε συνδυασμό με κάποιες λοιπές επαγγελματικές αρμοδιότητες υπάρχει έντονη χρονική πίεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση και διευθέτηση των όποιων ζητημάτων.

ΣΠ: θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαραστάση;

**ΚΑ:** για μένα είναι άκρως αναγκαίος.

ΣΠ: για ποιο λόγο μπορείτε να μας πείτε;



**ΚΑ:** Γιατί νομίζω σας προανέφερα οι τομείς δράσης και ευθύνης του κοινωνικού λειτουργού σχετίζονται άμεσα με το όλο κομμάτι της δικαστικής συμπαράστασης. Δηλαδή μπορείς να διαμορφώσεις μία πλήρη και αντικειμενική εικόνα όσον αφορά την εκάστοτε περίπτωση. Γνωρίζεις όσον αφορά το βαθμό λειτουργικότητας, επικοινωνίας του ατόμου, τις δεξιότητες του, την κατάσταση υγείας, την διαχείριση των οικονομικών του πόρων, όσον αφορά το οικογενειακό του και το υποστηρικτικό του περιβάλλον και κατά επέκταση της αναγκαιότητας της δικαστικής συμπαράστασης.

**ΣΠ:** θεωρείτε δηλαδή πως ο κοινωνικός λειτουργός έχει την γνώση για όλα αυτά;

**ΚΑ:** θεωρώ ότι μπορεί να την έχει αν ασχολείται σε μια μονάδα όπως είναι αυτή εδώ, δεν νοείται να μην την έχει από εκεί και πέρα νομίζω ότι είναι και στο χέρι του εκάστοτε επαγγελματία το πόσο θα ασχοληθεί αλλά θεωρώ επειδή έχουμε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και αρμοδιοτήτων ότι το έχουμε ναί.

**ΣΠ:** όμως ως κοινωνικός λειτουργός λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** νομίζω ότι όλα αυτά προκύπτουν κυρίως βάσει της προσωπικής ενασχόλησης και της επαγγελματικής εμπειρίας που ο κάθε επαγγελματίας μπορεί να αποκτήσει αν ασχολείται με τα συγκεκριμένα ζητήματα και με την διαρκή μελέτη του θεσμικού πλαισίου, ενδεχομένως άλλων επιστημονικών άρθρων που κατά καιρούς δημοσιεύονται, σπανιότερα με την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

**ΣΠ:** μπορείτε να μας πείτε συγκεκριμένα για τι είδους εκπαιδευτικά προγράμματα μιλάτε;

**ΚΑ:** έχουν γίνει κάποιες το γνωρίζω με την έννοια ότι έχει υλοποιηθεί και ο δικός μας φορέας, κάποιες εκπαιδευτικές εισηγήσεις που έχουμε μιλήσει για δικαιώματα, που έχουμε μιλήσει για τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης αλλά θεωρώ ότι στο εύρος το οποίο θα έπρεπε να γίνονται δεν έχουν γίνει σίγουρα και είμαι βέβαιη ότι πολλοί επαγγελματίες δεν τα γνωρίζουν και όχι μόνο κοινωνικοί λειτουργοί θεωρώ ότι ακόμα και δικηγόροι οι οποίοι έχουν ασχοληθεί εκτενέστερα με ζητήματα δικαστικής συμπαράστασης μπορεί να γνωρίζουν το πολύ γενικό. Κάποιες ειδικές λεπτομέρειες όμως και λοιπά θεωρώ ότι μάλλον όχι.

**ΣΠ:** με ποιον τρόπο ερευνήσατε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** κυρίως όπως σας είπα είχε να κάνει η συνεργασία και η καθοδήγηση από τον νομικό σύμβουλο και από εκεί και πέρα με μελέτη του θεσμικού πλαισίου και άρθρων που βρήκα και διάβασα.

**ΣΠ:** μας είπατε βέβαια ότι έχετε τον νομικό σύμβουλο του φορέα όμως πέρα από αυτό σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Με την μορφή της εποπτείας όχι. Εγώ σας είπα ότι αυτό που με έχει βοηθήσει είναι η συνεργασία με τον νομικό σύμβουλο από εκεί και πέρα δεν υπάρχει εποπτεία δεν ξέρω πως ορίζετε την εποπτεία αλλά έτσι όχι.

**ΣΠ:** εννοώ πως υπάρχει υπηρεσιακή υποστήριξη από κάποιον άλλον επαγγελματία με εμπειρία γύρω από τη δικαστική συμπαράσταση με στόχο να σας κατευθύνει;

**ΚΑ:** θεωρώ ότι η δικαστική συμπαράσταση είναι ένα άκρως νομικό κομμάτι δεν νομίζω ότι χρειάζεσαι μία μορφή εποπτείας υπό την έννοια όπως θα το ορίζαμε σε ένα άλλο επίπεδο ψυχολογικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης και λοιπά. Θεωρώ ότι βασικό είναι να αντιμετωπίσεις τις πρακτικές δυσκολίες που προκύπτουν και να γνωρίζεις πως μπορείς να ενεργήσεις. Και ακριβώς επειδή σχετίζεται με ένα νομικό κομμάτι δεν ξέρω αν χρειάζεται εποπτεία με αυτή την μορφή όσο καθοδήγηση από έναν ειδικό ο οποίος έχει να κάνει με νομική για μένα. Τώρα δεν ξέρω αν θα ήταν βοηθητικό ίσως επειδή δεν το έχω δει στην πράξη. Οποιοσδήποτε καθορισμός

παρεμβάσεων και καθοδηγιών γίνεται πάντα σε συνεργασία με τον νομικό σύμβουλο γιατί θέλω και εγώ να είμαι κατοχυρωμένη ότι θα πράξω σωστά ακριβώς επειδή έχει να κάνει με νομικά ζητήματα τα οποία δεν γνωρίζω πλήρως ή τα μαθαίνω στην πορεία και ακόμα μαθαίνω.

**ΣΠ:** η κοινωνική εργασία βασίζεται πάνω σε ένα πλαίσιο αξιών και αρχών στηριζόμενη σε έναν κώδικα δεοντολογίας προασπίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα πάνω σε αυτό θα ήθελα να σας ρωτήσω θεωρείτε πως η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΛ:** σίγουρα θεωρώ διότι ο κοινωνικός λειτουργός διαθέτει και την γνώση και την δυνατότητα όπως σας προανέφερα σε περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαίο να προωθήσει την όλη διαδικασία της δικαστικής συμπαράστασης και αυτό φυσικά με σκοπό την προάσπιση των δικαιωμάτων, των έννομων συμφερόντων του ατόμου απέναντι σε οποιαδήποτε μορφή καταπάτησης ή κατάχρησης των δικαιωμάτων αυτών ή των περιουσιακών του στοιχείων ή των οικονομικών του πόρων.

**ΣΠ:** Δηλαδή πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΛ:** απλά νομίζω ότι στη δεδομένη περίπτωση ο κοινωνικός λειτουργός λειτουργεί με άξονα την διασφάλιση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του ατόμου. Πιο συγκεκριμένα το κομμάτι αυτό που μαθαίνουμε δηλαδή το κομμάτι της αξιοπρέπειας που είναι πολύ βασικό στη συγκεκριμένη περίπτωση. Βλέπουμε ότι πάρα πολλές φορές καταπατάται με κάθε τρόπο από κάποιους ανθρώπους η αξιοπρέπεια του ατόμου. Η δυνατότητα του να παίρνει κάποιες πρωτοβουλίες και αποφάσεις για την ζωή του, το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης η δυνατότητα βούλησης, ο σεβασμός στην προσωπικότητα πάρα πολύ σημαντικό και η προστασία των συμφερόντων του. Ένα άλλο κομμάτι είναι ότι ο κοινωνικός λειτουργός πολλές φορές καλείται να εκπροσωπήσει τον επωφελούμενο όταν εκείνος ενδεχομένως δεν είναι σε θέση ενόπιον της αρμόδιας δικαστικής αρχής το οποίο είναι πολύ σημαντικό και να επιληφθεί και ο ίδιος των υποθέσεων του όταν εκείνος χρήζει δικαστικής συμπαράστασης.

**ΣΠ:** μπορείτε να μας πείτε συγκεκριμένα για το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης πως προασπίζει ο κοινωνικός λειτουργός αυτό το δικαίωμα;

**ΚΛ:** πρώτα από όλα όπως προαναφέραμε ο κοινωνικός λειτουργός είναι σε θέση να γνωρίζει το βαθμό της επικοινωνίας, της λειτουργικότητας του ατόμου, κατά πόσο ο ίδιος είναι σε θέση να εκφράσει τις ανάγκες του τις επιθυμίες του, να διευθετήσει κάποιες υποθέσεις που τον αφορούν. Επομένως δεν χρειάζεται σε μία περίπτωση ας πούμε που δεν χρήζει το άτομο πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση μπορεί να χρειάζεται να τεθεί σε μερική. Ο κοινωνικός λειτουργός νομίζω ότι οφείλει να το επισημάνει αυτό δεν χρειάζεται λοιπόν να παίρνουμε από ένα άτομο πλήρως το δικαίωμα ο ίδιος να βγει μπροστά για κάποιες υποθέσεις που τον αφορούν μπορεί αυτό να γίνει μερικώς. Να υπάρχει κάποιος μεν που να τεθεί σαν δικαστικός συμπαραστάτης αλλά από την άλλη το ίδιο το άτομο να μπορεί να εκφράσει την βούληση του, τις ανάγκες του και λοιπά και νομίζω ότι ο κοινωνικός λειτουργός σε αυτό πρέπει να μπει μπροστά.

**ΣΠ:** ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** κάποια πράγματα που έχω σκεφθεί εγώ έχει να κάνει και με αυτό που συζητήσαμε προηγουμένως με την κοινωνική έρευνα και την κοινωνική έκθεση. του κοινωνικού Θεωρώ ότι πρέπει να αποτελούν προϋποθέσεις για την προώθηση της όλης νομικής διαδικασίας και για την διαμόρφωση πλήρους εικόνας για την εκάστοτε περίπτωση δηλαδή εκεί διαφαίνεται και η σπουδαιότητα του ρόλου

λειτουργού. Αλλά δεν αναφέρομαι μόνο σε περιπτώσεις οι οποίες είναι και κάποιων δομών αποκατάστασης που υπάρχει και ο κοινωνικός λειτουργός μέσα στο χώρο. Θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση που είναι να τεθεί κάποιο άτομο και από την κοινότητα ή που μπορεί να διαβιεί και με το οικογενειακό του περιβάλλον θεωρώ ότι πρέπει να διενεργείται η κοινωνική έρευνα γιατί ακόμα και σε εκείνες τις περιπτώσεις πολλές φορές άτομα τίθενται υπό καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης χωρίς πραγματικά να υπάρχει ανάγκη. Θεωρώ ότι έχει τεράστια βαρύτητα το κομμάτι της κοινωνικής έρευνας που πρέπει να προηγηθεί και πάνω σε αυτήν να στηριχθεί και μία δικαστική απόφαση για να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενική σε σχέση με την περίπτωση αυτή. Υπάρχει πραγματικά αναγκαιότητα ή μπορεί να παίζει ένα κομμάτι κατάχρησης, καταπάτησης και λοιπά.

ΣΠ: δηλαδή θεωρείτε προαπαιτούμενη την διενέργεια κοινωνικής έρευνας και την κατάθεση κοινωνικής έκθεσης;

**ΚΑ:** για μένα ναι. Θα μπορούσε να διενεργήσει μία κοινωνική έρευνα η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ας πούμε του δήμου όπου υπάγεται η περίπτωση αυτή αν μιλάμε ας πούμε για ένα άτομο στην κοινότητα. Για μένα είναι πολύ σημαντική η άποψη του επαγγελματία πάνω στα κομμάτια αυτά γιατί έχουμε δει πάρα πολλές περιπτώσεις που πραγματικά ίσως να μην ήταν αναγκαία η δικαστική συμπαράσταση και να έχει στερήσει από ανθρώπους βασικά δικαιώματα και παροχές.

ΣΠ: δηλαδή ποια βασικά δικαιώματα;

**ΚΑ:** όταν ένας άνθρωπος τίθεται υπό δικαστική συμπαράσταση ενώ δεν χρήζει τέτοιας ανάγκης και υπάρχει κάποιος δικαστικός συμπαραστάτης ο οποίος λαμβάνει των κρατικών παροχών που προορίζονται για το άτομο και επωφελείται αυτών χωρίς το ίδιο το άτομο να παίρνει καν ένα μέρος αυτών για να πληρούνται οι ανάγκες του θεωρώ ότι αυτό είναι καταπάτηση.

Ένα άλλο κομμάτι θεωρώ ότι είναι να δίνεται η δυνατότητα στον κοινωνικό λειτουργό ή στην κοινωνική υπηρεσία να ενεργεί σε περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης. Όταν ο δικαστικός συμπαραστάτης δεν λειτουργεί προς όφελος του συμπαραστατέου δηλαδή όχι μόνο για να θέσουμε από την αρχή ένα άτομο σε δικαστική συμπαράσταση αλλά σε περιπτώσεις που υπάρχει δικαστικός συμπαραστάτης και δεν λειτουργεί προς όφελος του συμπαραστατούμενου από εκεί και πέρα θεωρώ ότι πρέπει να δίνεται η δυνατότητα αντικατάστασης του ατόμου αυτού, παύσης των αρμοδιοτήτων του και ενδεχομένως να τεθεί το άτομο υπό νέο δικαστικό συμπαραστάτη.

ΣΠ: στην παρούσα φάση κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει;

**ΚΑ:** μπορεί να γίνει απλά δεν γίνεται σε όλες τις περιπτώσεις και είναι και αυτή χρονοβόρα διαδικασία.

ΣΠ: θεωρείτε ότι πρέπει να μειωθεί το χρονικό αυτό περιθώριο της όλης διαδικασίας;

**ΚΑ:** θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να είμαστε γνώστες ότι υπάρχει μία τέτοια δυνατότητα. Για μένα θα πρέπει το εποπτικό συμβούλιο να παίζει πιο ενεργό ρόλο στη δικαστική συμπαράσταση όχι απλά να μπαίνουν τρία άτομα τα οποία δεν παίζουν ουσιαστικά κανένα ρόλο και ο δικαστικός συμπαραστάτης να κινεί όλα τα νήματα και ακόμη και αν δεν λειτουργεί προς όφελος του συμπαραστατέου απλά να υπάρχει. Θεωρώ ότι το εποπτικό συμβούλιο θα έπρεπε να παίζει πιο ενεργό ρόλο και από την άλλη να δίνεται η δυνατότητα στους επαγγελματίες, στον φορέα ή οτιδήποτε να ενεργούν σε περίπτωση που υπάρχει καταπάτηση ας πούμε μη ορθή τέλεση των καθηκόντων του δικαστικού συμπαραστάτη. Θα πρέπει λοιπόν να γνωρίζουμε αν κάποιος τελεί τα καθήκοντα του με τρόπο ορθό και προς όφελος του συμπαραστατούμενου και αυτό να υπάρχει δυνατότητα να αναφέρεται να καταγράφεται και από εκεί και πέρα να προωθείται η νομική διαδικασία για την αντικατάσταση αυτού. Ένα άλλο κομμάτι είναι να υπάρχει συνεργασία με το

εκάστοτε νομικό τμήμα, δικηγόρους και τις αρμόδιες δικαστικές αρχές προκειμένου να προωθούνται άμεσα και αποτελεσματικά ζητήματα που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση δηλαδή καλό θα ήταν κάποιες διαδικασίες ενδεχομένως να γίνουν λίγο πιο ευέλικτες. Υπάρχουν πολλοί μεγάλοι χρόνοι αυτό είναι που μας έχει δείξει η πράξη. Και ένα άλλο κομμάτι που εγώ θα ήθελα να επισημάνω έχει να κάνει με το κομμάτι που θέσατε και εσείς ως επιμόρφωση. Δηλαδή θα μπορούσαν να γίνουν να υλοποιούνται κάποιες δράσεις ενημέρωσης και κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα των επαγγελματιών υγείας, ψυχικής υγείας και ιδιαιτέρως των κοινωνικών λειτουργών που απασχολούνται ακόμα πιο άμεσα. Όπου αυτά να σχετίζονται με την δικαστική συμπαράσταση, τα δικαιώματα, το θεσμικό πλαίσιο, την λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης στην πράξη, γιατί δεν είναι μόνο το θεσμικό πλαίσιο από εκεί και πέρα προκύπτουν πάρα πολλά πρακτικά ζητήματα, τις προϋποθέσεις για να τεθεί ένα άτομο σε δικαστική συμπαράσταση, την όλη διαδικασία, όλα αυτά.

ΣΠ: κάτι άλλο θα θέλατε να προσθέσετε εσείς;

**ΚΑ:** θεωρώ ότι έχουμε πάρα πολλά βήματα να κάνουμε ακόμα. Η δικαστική συμπαράσταση παρόλο που ιφίσταται εδώ και αρκετά χρόνια νομίζω ότι τώρα την γνωρίζουμε στην πράξη αλλά από την άλλη είναι ένα τεράστιο και πολύ σημαντικό κομμάτι για την προάσπιση των δικαιωμάτων απλά έχουμε ακόμα βήματα μπροστά μας, και από τους επαγγελματίες από το να γνωρίζουν το θεσμό γιατί πολλοί πιστέψτε με δεν το γνωρίζουν. Το κομμάτι της δικαστικής συμπαράστασης μέχρι πρότινος λειτουργούσε εντάξει πηγαίνει ένας συγγενής υποβάλλει μία αίτηση παίρνει την δικαστική συμπαράσταση και όλα καλά. Δεν υπήρχε πουθενά άσκηση εποπτείας, ελέγχου στο δικαστικό συμπαραστάτη, πληρεί τα καθήκοντα του επιμελώς είναι σωστός. Μπαίνει και ένα άλλο κομμάτι οι φορείς, οι μονάδες φροντίδας και λοιπά μπαίνουν και αυτοί πλέον στο παιχνίδι με την έννοια ότι αυτοί έχουν την ευθύνη για το συγκεκριμένο άτομο την φροντίδα του συγκεκριμένου ατόμου και όπως καταλαβαίνετε αυτό δεν είναι πολύ εύκολο να δουλευτεί και από τις δικαστικές αρχές γιατί πάντα υπάρχει η επιφυλακτικότητα ότι ενώ δεν υπάρχει τόσο απέναντι στο συγγενή ο οποίος μπορεί να είναι και περισσότερες φορές που επωφελείται κάποιων πραγμάτων μπορεί να υπάρχει όμως σε αυτό που ονομάζουμε ιδρύματα, οικοτροφεία ή οτιδήποτε δηλαδή θέλει χρόνο όλο αυτό να δουλευτεί και να δούμε ότι ξέρετε η καταπάτηση η κατάχρηση μπορεί να γίνει από οποιαδήποτε πλευρά από εκεί και πέρα είναι το θέμα της άσκησης εποπτείας και ελέγχου ποιος πληρεί σωστά το ρόλο αυτό. Δεν έχει να κάνει είναι καλή η συγγενής τα κακά ιδρύματα πλέον αυτά έχουν ανατραπεί και καλώς έχουν ανατραπεί για μένα γιατί εμείς έχουμε δει άπειρες περιπτώσεις ανθρώπων οι οποίοι τέθηκαν υπό δικαστική συμπαράσταση εν αγνοία τους όσο εκείνοι μπορεί να βρίσκονταν στο ψυχιατρείο, σε ιατρικές κλινικές ή οτιδήποτε και να υπάρχει μία δικαστική απόφαση που μπορεί και σε εμάς ακόμα να έρχεται μετά από χρόνια έχει συμβεί και αυτό. Σου γνωστοποιούν μία απόφαση μετά από τέσσερα χρόνια και να σου πουν εγώ κάνω κουμάντο για αυτόν τον άνθρωπο και κάνω κουμάντο τι σημαίνει κάνω κουμάντω στα οικονομικά του γιατί κανένας δεν αναλαμβάνει, ο δικαστικός συμπαραστάτης έχει ένα πλήρη φάσμα αρμοδιοτήτων και ευθυνών δεν είναι διαχειρίζομαι οικονομικά και περιουσιακά στοιχεία είναι μπαίνω μπροστά σε κάθε τι που αφορά τον άνθρωπο αυτό που δεν μπορεί να το κάνει για λογαριασμό του και μπαίνω μπροστά για να προασπίσω τα συμφέροντα του τα δικαιώματα του οτιδήποτε τον αφορά, να τον εκπροσωπήσω ενώπιον αρχών δεν είναι διαχειρίζομαι τα οικονομικά του και αυτό ήταν ή και τα διαχειρίζομαι προς όφελος μου. Και δυστυχώς αυτό που εγώ έχω δει είναι μια παρερμηνεία της δικαστικής συμπαράστασης προς όφελος των συμπαραστατών και αυτό κάποια στιγμή πρέπει να σταματήσει. Αρχίζουμε και κάνουμε δειλά βήματα γι' αυτό είπα έχουμε πολύ δρόμο ακόμα μέχρι να καταρυφθούν μερικά πράγματα τα οποία δυστυχώς είχαν εδραιωθεί.

**ΣΠ:** πιστεύετε δηλαδή ότι τα πράγματα θα αργήσουν να αλλάξουν ως προς το νομοθετικό πλαίσιο;

**ΚΑ:** νομίζω ότι όλα αργούν τα πράγματα να γίνουν απλά γι' αυτό και ο ρόλος των επαγγελματιών πρέπει να είναι ενεργός, καθοριστικός σε κάθε περίπτωση γιατί είναι και ο ρόλος μας να προωθούμε κάποια πράγματα προς όφελος των ανθρώπων που εκπροσωπούμε και αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι δικαιωμάτων δηλαδή η δικαστική συμπαράσταση, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που μπορεί οι άνθρωποι λόγω της ψυχικής τους αναπηρίας, λόγω της νοητικής τους αναπηρίας, οποιωνδήποτε άλλων προβλημάτων μπορεί να έχουν να μην μπορούν οι ίδιοι να διευθετούν υποθέσεις που τους αφορούν. Και επειδή πλέον τα πράγματα έχουν δυσκολέψει πάρα πολύ και πρακτικά σε υπηρεσίες κτλ. Τίθεται και αναγκαιότητα δικαστικής συμπαράστασης νομίζω έτσι άρχισε και παίρνει έκταση το κομμάτι δηλαδή σε περιπτώσεις ας πούμε για έκδοση συγκεκριμένων κατηγοριών επιδομάτων προαπαιτείται η δικαστική συμπαράσταση δηλαδή πρέπει να τους προσκομίσεις απόφαση δικαστικής συμπαράστασης στη βαριά νοητική υστέρηση ας πούμε πρέπει το άτομο να είναι υπό δικαστική συμπαράσταση πλέον από την πρόνοια ζητείται και σε άλλες κατηγορίες επιδομάτων. Κοιτάξτε αυτό που βλέπουμε είναι ότι ναι υπάρχει αναγκαιότητα και ένας άνθρωπος ακόμα με σοβαρές κινητικές δυσκολίες ή σε πολύ βεβαρυσμένη παθολογική κατάσταση πως θα πάει σε μία υπηρεσία, πως θα σου συντάξει ένα πληρεξούσιο, μία εξουσιοδότηση για να πας εσύ, νομίζετε ότι κάποιος αστυνομικός ή οτιδήποτε θα αναλάβει να κάνει γνήσιον υπογραφής δεν υπάρχει περίπτωση σας το λέω εγώ σας το λέω γιατί το έχουμε αντιμετωπίσει πάρα πολλές φορές κανένας δεν παίρνει την ευθύνη άρα ο μόνος δρόμος είναι η νομική οδός διά μέσου της δικαστικής συμπαράστασης το οποίο φυσικά απαιτεί πάρα πολύ χρόνο και πολύ μεγάλη διαδικασία γιατί όλα αυτά που προαναφέραμε στα πέντε λεπτά απαιτούν πολύ χρόνο.

**ΣΠ:** δηλαδή χρονικά πόσο μπορεί να πάρει;

**ΚΑ:** για να υποβάλλεις την αίτηση πρέπει να έχεις κάνει όλη την προεργασία με την κοινωνική έρευνα, με την κοινωνική έκθεση, τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που σε κάθε περίπτωση μπορεί να διαφοροποιούνται πέρα από τα δεδομένα. Άρα ουσιαστικά υποβάλλεις την αίτηση στο δικαστήριο και μπορείς να ζητήσεις να εκδοθεί μια προσωρινή διαταγή που θα σε καλύψει μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης αν το δεχθεί το δικαστήριο.

**ΣΠ:** εννοείτε σαν προσωρινός δικαστικός συμπαράστατης;

**ΚΑ:** Ναι. Και από εκεί και πέρα ανάλογα και την πόλη ενεδεχομένως. Δηλαδή έχω δει στην αθήνα ότι υπάρχουν τεράστιοι χρόνοι αναμονής δηλαδή η εκδίκαση της υπόθεσης μπορεί να γίνει ενάμισο χρόνο μετά.

**Σπ:** στην πάτρα πόσο;

**ΚΑ:** μπορεί να είναι και λιγότερο από έξι μήνες ακόμα αλλά σκεφτείτε τώρα εμείς αναμένουμε μία απόφαση από εφετείο η οποία είναι μία καθαρά τυπική έκδοση απόφασης αλλά παρόλα αυτά νομίζω είναι από τον μάιο. Είναι άκρως τυπικό απλά έκαναν έφεση οι συγγενείς. Ουσιαστικά έχει εκδοθεί η απόφαση της δικαστικής συμπαράστασης απλά έκαναν έφεση οι συγγενείς ματαιώθηκε η απόφαση τελικά και περιμένουμε την απόφαση του εφετείου για να τελεσιδικήσει η απόφαση και ακόμα δεν έχει εκδοθεί.

**ΣΠ:** νομίζουμε ότι μας καλύψατε όσο μπορούσατε με τα στοιχεία σας. Ευχαριστούμε για τον χρόνο σας.

## 2<sup>η</sup> Κοινωνική λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΑ:** από την έναρξη του Καλλικράτη δηλαδή από τον φεβρουάριο του 2011.

ΣΠ: Πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΑ:** είναι δεκαοχτώ στο δημόσιο τομέα και άλλα τέσσερα σε κάποιο σωματείο ατόμων με ειδικές ανάγκες.

ΣΠ: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΑ:** έχω πιστοποιηθεί ως στέλεχος συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών αυτό, από το ΚΕΠΥ από το εθνικό κέντρο πιστοποίησης. Δηλαδή στη συμβουλευτική βασικά είμαι πιστοποιημένη στη συμβουλευτική.

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** ασχολήθηκα σε πέντε περιπτώσεις χρειάστηκε να κάνω έρευνα και έχω οριστεί δικαστικός συμπαραστάτης σε άτομο που αντιμετωπίζει πρόβλημα βαριάς νοητικής υστέρησης.

ΣΠ: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**ΚΑ:** να σας πω σε τι περιπτώσεις έχω ασχοληθεί;

ΣΠ: ναι ναι.

**ΚΑ:** ήταν ένας που αντιμετώπιζε πρόβλημα αλκοολισμού, ήταν μετά πρόβλημα νοητικής υστέρησης και τα υπόλοιπα ήταν υπερήλικες με πρόβλημα άνοιξης αλτσχάιμερ γεροντικής άνοιξης.

ΣΠ: Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** βασικά το κομμάτι το δικό μας εδώ ήταν όπως και σε κάθε κοινωνική υπηρεσία που σας είπα πριν η διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας και σύνταξη έκθεσης. Στην έρευνα γίνεται επίσκεψη στο χώρο του ανθρώπου που πρόκειται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση και βασικά πάμε στο χώρο αυτού που πρόκειται να τεθεί έτσι και εξετάζουμε τις συνθήκες που ζει και αν το πρόσωπο που θέλει να αναλάβει είτε είναι συγγενικό είτε είναι κάποιο άλλο πρόσωπο μπορεί να είναι ο πατέρας μπορεί να είναι ο αδερφός μπορεί να είναι ο γιος μπορεί να είναι ένας ανηψιός ενός υπερήλικα αν πραγματικά ανταποκρίνεται στη φροντίδα του ανθρώπου που πρόκειται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση. Αν δηλαδή φροντίζει και καλύπτει ικανοποιητικά τις ανάγκες του αυτό κάνουμε. Η έρευνα γίνεται πάντοτε στο χώρο που ζει. Συζητάμε αν μπορεί να συζητήσει αν όχι συζητάμε με τα άλλα μέλη της οικογένειας και επίσης γίνεται και έρευνα και στα πρόσωπα που προτείνονται για εποπτικό συμβούλιο και αν συμφωνούν να αναλάβει ο συγκεκριμένος.

ΣΠ: εσείς δηλαδή κάνετε έρευνα και συντάσσετε έκθεση και για τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου.

**ΚΑ:** ναι για την σχέση που γίνεται και αν συμφωνούν στο να οριστεί ο συγκεκριμένος δικαστικός συμπαραστάτης. Παράδειγμα θα σας πω τώρα ότι μπορεί κάποιος πατέρας ή κάποιος αδερφός να θέλει να αναλάβει του αδερφού του που έχει πρόβλημα ας πούμε νοητικό και ζουν μαζί με τους γονείς τους ρωτάνε που θα μπορούσαν να είναι μέλη του εποπτικού συμβουλίου έτσι ρωτάμε και τους γονείς αν συμφωνούν. Ενδεχομένως αυτό να μπορεί να αναλαμβάνει και άλλα θέματα έτσι με τα επιδόματα του συγγενή, με θέματα της τράπεζας, με θέματα της εφορίας και μένει έτσι πιο εύκολο 4.40 να κινηθεί προς τα έξω. Δηλαδή αν συμφωνούν σε αυτό.

**ΣΠ:** μέλος εποπτικού συμβουλίου έχετε υπάρξει;

**ΚΛ:** μέλος όχι αλλά είμαι δικαστική συμπαραστράτια είμαι τώρα.

**ΣΠ:** και σε αυτή την περίπτωση τι ενέργειες ακολουθείτε;

**ΚΛ:** σαν δικαστική συμπαραστάτρια;

**ΣΠ:** ναι.

**ΚΛ:** επειδή η συμπαραστατούμενη μου δεν ζει εντός της πόλης, βασικά έχω αναλάβει τη λήψη του επιδόματος της γιατί παίρνει κάποιο επίδομα. Φροντίζω σε συνεργασία με τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου που ζούν στον τόπο που διαμένει εκείνη στο να πηγαίνουν σε καθημερινή βάση χρήματα και αγαθά διατροφής, συνήθως όσον αφορά την ενδυμασία τα κάνουμε μαζί από εδώ έρχεται και πηγαίνουμε και ψωνίζουμε μαζί. Δηλαδή να ζει αξιοπρεπώς αυτό κάνουμε, φροντίζουμε αυτό, το συγκεκριμένο άτομο να μην το εκμεταλλευτεί κάποιος άλλος επειδή έχει πρόβλημα νοητικής υστέρησης και να ζει αξιοπρεπώς να καλύπτονται όλες οι βιοτικές ανάγκες φαγητό δηλαδή όλη η διατροφή, τα φάρμακα της φροντίζω για την ιατροφαρμακευτική της κάλυψη και από ότι γνωρίζω τώρα στα καθήκοντα μου είναι στο να φροντίσω να καταθέσει φορολογική δήλωση δηλαδή είναι και αυτό μέσα στα καθήκοντα.

### **Κύριο μέρος**

**ΣΠ:** Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**ΚΛ:** είναι ότι δεν μπορώ να είμαι ούτε σε εβδομαδιαία βάση να φροντίζω εγώ για την συμπαραστατούμενη γιατί ζει σε άλλο μέρος. Ευτυχώς δηλαδή που τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου πηγαίνουν καθημερινά στο μέρος που ζει και δουλεύουν δηλαδή προσπαθώ να συνεργαστώ με τις κοινωνικές υπηρεσίες εκεί αυτό κάνω έτσι το αντιμετωπίζω. Εντάξει προσπαθώ τουλάχιστον μία φορά το μήνα να επισκέπτομαι εγώ την συμπαραστατούμενη μου μέχρι εκεί όμως δεν είναι εύκολη η μετάβαση μου εκεί γιατί έχω 7.32 σαν υπάλληλος κανονικής υπηρεσίας.

**ΣΠ:** ποιες είναι αυτές οι κοινωνικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται και πως;

**ΚΛ:** η κοινωνική υπηρεσία στο δήμο το συγκεκριμένο, ανταποκρίνονται στο να με βοηθάνε να της διαθέτουν το επίδομα που παίρνει εντάξει πάντα με αποδείξεις και όλα αυτά και στο να φροντίζουν να πηγαίνει να ψωνίζει κάποια πράγματα διατροφής αυτό. Και τώρα επειδή ακόμη και τα βιβλιάρια ανασφαλιστών έχουν περάσει στους δήμους έχουν φροντίσει να ανανεώνεται το βιβλιάριο της, αλλά σας είπα επειδή τυχαίνει τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου στη συγκεκριμένη περίπτωση να εργάζονται στον τόπο κατοικίας της συμπαραστατούμενης μου μπορούν να φροντίζουν σχεδόν καθημερινά μόνο το σαββατοκύριακο δεν είναι εκεί δηλαδή την βλέπουν σχεδόν καθημερινά.

**ΣΠ:** κάποια άλλη δυσκολία που έχει προκύψει;

**ΚΛ:** λόγω και αντικειμένου είναι αδύνατον ένας υπάλληλος να μπορεί να έρχεται σε καθημερινή επαφή και στην ίδια πόλη να ήταν να είναι σε καθημερινή επαφή, παρακολούθηση με τον συμπαραστατούμενο είναι αδύνατον αυτό γιατί σε αυτή τη δουλειά είναι διαφορετικό το αντικείμενο μου και επειδή η δουλειά του κοινωνικού λειτουργού είναι επισκέψεις κατ'οίκον και καλύπτουμε όλο τον νομό είναι αδύνατον να το κάνω αυτό σε καθημερινή βάση να έχω την έννοια κάποιου.

**ΣΠ:** άρα τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα δηλαδή αυτά που έχετε εδώ επηρεάζουν την τέλεση των αρμοδιοτήτων σας ως προς την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** όχι μόνο την επηρεάζουν αλλά δυσκολεύουν πάρα πολύ είναι αδύνατον σας είπα αν και εγώ προσπαθώ καθημερινά να επικοινωνώ αλλά δεν γίνεται αυτό δεν μπορεί να γίνει. Όχι ότι υπάρχουν κάποιες επιπτώσεις σε εμένα από το δικαστήριο αφού δεν

υπάρχει συγγενικό περιβάλλον να ασχοληθεί. Αλλά πιστεύω ότι αν είχε οριστεί κάποιος από τον τόπο διαμονής της κοπέλας θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα.

**ΣΠ:** Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** ναι.

**ΣΠ:** Για ποιο λόγο;

**ΚΑ:** γιατί για να γίνει μια κοινωνική έρευνα συνήθως διεξάγεται στο χώρο κατοικίας κάποιου και όταν πηγαίνεις εκεί σίγουρα μπορείς να διαπιστώσεις περισσότερα πράγματα από το να έρθει κάποιος στο γραφείο σου. Δηλαδή είσαι στο χώρο του που νιώθει πιο οικεία θα σου μιλήσει αν είναι σε θέση να σου μιλήσει έτσι αλλά και θα μπορέσεις να δεις να διαπιστώσεις αν πραγματικά αυτός ο άνθρωπος που είναι υπό δικαστική συμπαράσταση ζει αξιοπρεπώς αυτό που είπα και πριν δηλαδή αν ερχόταν στο γραφείο κάποιος έτσι θα τον έφερνε σίγουρα τη στιγμή που είχε τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση θα τον έφερνε κάποιος άλλος. Αν ειδικά μιλάμε για θέματα βαριάς αναπηρίας εκεί σίγουρα θα μπορούσε να κυκλοφορήσει και γι' αυτό θα είχε σίγουρα βαριά νοητική υστέρηση, μπορεί να μην καταλαβαίναμε εδώ αν πράγματι είναι φροντισμένος μπορεί να έρθει περιποιημένος αλλά στο χώρο πάντα μπορούμε να το διακρίνουμε.

**ΣΠ:** Ως αρμόδια κοινωνική λειτουργός λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** όχι.

Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** τη νομοθεσία, μελέτησα τη νομοθεσία και λίγο πολύ ας πούμε η κοινωνική έρευνα είναι ένα καλό εργαλείο για να προχωρήσει κάποιος να διαπιστώσει τις συνθήκες διαβίωσης. Κοινωνική έρευνα όλοι οι κοινωνικοί λειτουργοί ξέρουν να κάνουν έτσι.

**ΣΠ:** Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα).

**ΚΑ:** όχι.

**ΣΠ:** Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** κοιτάξτε σε κάποιες υποθέσεις που εγώ ασχολήθηκα και που το δικαστήριο ήθελε οπωσδήποτε κοινωνική έρευνα εγώ συμπεραίνω ότι το δικαστήριο θα ήθελε να είχε την άποψη την πρόταση του κοινωνικού λειτουργού δηλαδή σε μία περίπτωση, παράδειγμα που ήταν με τον αλκοολισμό που ζητούσε κάποιος συγγενής να γίνει δικαστικός συμπαράστατης κάποιου συγγενή του δεν έμεινα στον ίδιο τόπο εγώ είχα αναφέρει στην έκθεση ότι θα ήταν προτιμότερο να είμαι εκεί. Φαντάζομαι το δικαστήριο ήθελε την έκθεση μου και την πρόταση νομίζω την αξιοποιεί με κάποιο τρόπο. Σε κάποιες περιπτώσεις όμως που είναι ξεκάθαρες δηλαδή όταν ένας πατέρας προχωρεί προς αίτηση προς το δικαστήριο να αναλάβει την δικαστική συμπαράσταση του παιδιού του που έχει προβλήματα εκεί μπορεί να μην χρειαστεί κοινωνική έρευνα. Καταλάβατε δηλαδή σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει συγγένεια πρώτου ή δεύτερου βαθμού ίσως χρειάζονται, χρειάζεται το δικαστήριο συνεκτιμάει δηλαδή την έκθεση του κοινωνικού λειτουργού αυτό πιστεύω. Δηλαδή τι να σας πω ότι απαιτούσε το δικαστήριο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις σε άλλες προχωράει από μόνο του δηλαδή βάσει στοιχείων. Αν κρίνεται από γιατρούς ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί δεν έχει ικανότητα δικαιοπραξίας προχωράει. Σε κάποιες περιπτώσεις που υπάρχουν κάποια κενά ζητάει την έκθεση.



**ΣΠ:** πιστεύετε όμως ότι κανονικά θα έπρεπε να είναι απαραίτητη σε όλες δηλαδή τις περιπτώσεις;

**ΚΑ:** εγώ θεωρώ ότι σε περιπτώσεις που δεν είναι ξεκάθαρο ότι υπάρχει συγγενική συναισθηματική σχέση έτσι θα το έθετα. Υπάρχει μία υπόνοια ότι μπορεί να τον εκμεταλλευτούν οικονομικά έτσι. Μόνο σε αυτό πιστεύω ότι χρειάζεται.

**ΣΠ:** Πάντως η κοινωνική εργασία βασίζεται σε ένα πλαίσιο αξιών και αρχών, προασπίζοντας κάποιες αρχές και αξίες, τα δικαιώματα των ανθρώπων.

Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΑ:** αν κάποιος προχωρήσει σε έρευνα για δικαστική συμπαράσταση θα πρέπει να προτείνει τι είναι καλύτερο για τον άνθρωπο έτσι δηλαδή να ζει αξιοπρεπώς αυτό και να μην γίνεται εκμεταλεύσιμος είτε οικονομικά είτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Δηλαδή στην περίπτωση που ορίσαν έναν υπάλληλο μιας υπηρεσίας δικαστικό συμπαραστάτη αυτό έγινε γιατί κάποιιοι το εκμεταλεύονταν το συγκεκριμένο άτομο καταλαβαίνετε γιατί ορίσαν εμένα. Υπήρχε ενδεχομένως κάποιος συγγενής της πριν και από ότι γνωρίζω το επίδομα δεν έφτανε ποτέ. Πάνω από όλα είναι η προστασία του ανθρώπου ναί.

Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** δεν το κατάλαβα.

**ΣΠ:** ας πούμε εσείς τι θα προτείνατε ώστε να είναι πιο αποτελεσματικός ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού αναφορικά με τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** εκτός της έρευνας είναι καλό η παρακολούθηση στη συνέχεια αυτό πιστεύω. Και αν ο θεσμός ο συγκεκριμένος οργανωθεί όπως ορίζει ο νόμος που θα μπορούσαν να εμπλακούν και όλες οι κοινωνικές υπηρεσίες της περιφέρειας. Δηλαδή ο συντονιστής φορέας που είναι το κέντρο ψυχικής υγείας, αυτά ορίζονται στο Προεδρικό Διάταγμα 250/1999, θα πρέπει να φτιάξει μία λίστα κοινωνικών υπηρεσιών. Και όσες υποθέσεις αναλαμβάνει κάποιος για να κάνει έρευνα να προχωράει και στην παρακολούθηση το καλύτερο για μένα είναι αυτό να μην μένουμε μόνο στην έρευνα και στην πρόταση αλλά και στην παρακολούθηση. Δηλαδή ο νόμος καλά τα ορίζει αυτά έπρεπε να λειτουργήσουν σωστά. Και επίσης ο κοινωνικός λειτουργός καλό θα ήταν να συνεργάζεται και με τις άλλες ειδικότητες δηλαδή με τον ψυχίατρο με κάποιον παθολόγο. Η δικαστική συμπαράσταση στο δικαστήριο εκδικάζεται όχι μόνο με μία πρόταση δηλαδή μπορεί έκθεση να μην υπάρχει αλλά η γνωμάτευση από τον γιατρό υπάρχει καταλάβετε.

**ΣΠ:** να πιστωποιεί δηλαδή το πρόβλημα υγείας που υπάρχει αν είναι σωματικό, διανοητικό, ψυχικό;

**ΚΑ:** σας είπα και πριν σε έναν φορέα και γι' αυτό ορίζονται τα κέντρα ψυχικής υγείας τα νοσοκομεία εκεί υπάρχει μια ομάδα επιστημόνων. Δηλαδή αν ο άλλος έχει ψυχιατρικό ή έχει νοητικό αυτό θα βγει από την ιατρική γνωμάτευση δεν θα βγει από εμένα, η εκτίμηση δεν θα είναι δική μου είναι βάσει ιατρικών πιστοποιητικών. Ο κοινωνικός λειτουργός από την έρευνα θα διαπιστώσει που μένει με ποιον μένει αν παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης και εκεί θα μπορούσε η έρευνα να επεκταθεί δηλαδή ένα παιδί με νοητικό πρόβλημα πηγαίνει σε κάποια εργαστήρια δεν είναι κλεισμένο μέσα θα μπορούσαμε να πάμε και στο χώρο που μπορεί να εκπαιδευτεί ή στο σχολείο εντάξει θα μπορούσε να είναι ένα ειδικό σχολείο.

**ΣΠ:** εσείς συνεργάζεστε με νομικό σύμβουλο.

**ΚΑ:** με τον δικηγόρο της υπόθεσης αυτό. Ο δικηγόρος ξεκινάει την όλη διαδικασία και μετά το δικαστήριο ορίζει κάποιον πραγματογνώμονα, ορίζεται κάποιος από δημόσιο τομέα είτε παθολόγος ή κάποιος γιατρός που έχει να κάνει με την

συγκεκριμένη πάθηση και αν κρίνει το δικαστήριο ότι χρειάζεται και κοινωνική έρευνα προχωράμε και εμείς οι κοινωνικοί λειτουργοί.

ΣΠ: θα ήθελα να ρωτήσω κάτι τελευταίο, τηρείτε γενικά το απόρρητο ως προς τη σύνταξη και την αποστολή των εκθέσεων στο δικαστήριο;

**ΚΑ:** δηλαδή;

ΣΠ: με ποιον τρόπο τηρείτε το απόρρητο δηλαδή συντάσσετε την έκθεση πως την παραδίδετε;

**ΚΑ:** κατευθείαν στο Πρωτοδικείο την στέλνουμε.

ΣΠ: δεν έχει δηλαδή επαφή με τον δικηγόρο;

**ΚΑ:** ο δικηγόρος δεν μπορεί να πάρει από εμάς την έκθεση μπορεί να την πάρει από το Πρωτοδικείο.

ΣΠ: μπορεί δηλαδή να την πάρει από εκεί και να την διαβάσει αν θέλει;

**ΚΑ:** ναι νομίζω αφού εκδικαστεί η υπόθεση νομίζω μετά αλλά αυτό μπορούν να σας το πουν. Εμείς δεν μπορούμε να δώσουμε την στέλνουμε κατευθείαν εκεί δεν την κοινοποιούμε κάπου την έκθεση μας. Αλλά νομίζω ο δικηγόρος της υπόθεσης μπορεί από το Πρωτοδικείο.

ΣΠ: θέλετε κάτι άλλο να προσθέσετε;

**ΚΑ:** Εσείς πείτε μου, εσείς αν θελάτε κάτι;

ΣΠ: εσείς αν θελάτε κάτι άλλο;

**ΚΑ:** σας είπα επειδή είναι λίγο δύσκολος ο θεσμός αυτός.

ΣΠ: πιστεύετε εσείς ότι θα έπρεπε να έχουν συσταθεί συγκεκριμένες κοινωνικές υπηρεσίες που να ασχολούνται μόνο με αυτό το θέμα;

**ΚΑ:** όχι αλλά θα πρέπει να υπάρχει ένας συντονιστής φορέας σε αυτό το κομμάτι και να υπάρχει μία συνεργασία μεταξύ όλου του δικτύου των υπηρεσιών που υπάρχουνε και του νοσοκομείου και να υπάρχει προθυμία να συνεργαστούμε. Αυτό νομίζω ότι δεν γίνεται.

ΣΠ: δεν υπάρχει η πρόθεση από τις κοινωνικές υπηρεσίες να συνεργαστούν μεταξύ τους;

**ΚΑ:** ενδεχομένως αν ο συντονιστής φορέας βάσει του νόμου ξεκίναγε ένα άνοιγμα φαντάζομαι ότι τουλάχιστον από την πλευρά την δική μας θα συνεργαζόμασταν. Αν λάβουμε υπόψη ότι αυτό που είπατε πριν για τις αρχές της κοινωνικής εργασίας ότι θα πρέπει να υπάρχει αυτό το νοιάξιμο για τον άνθρωπο που είναι σε μία κατάσταση αδυναμίας νομίζω είναι στα πλαίσια του επαγγέλματος μας όλο αυτό. Θα μπορούσε να λειτουργήσει πολύ πιο καλά ο θεσμός, σίγουρα μπορεί να μην μας υποχρεώνει ο νόμος να υπάρχει παντού η έκθεση κοινωνικής έρευνας αλλά θα μπορούσε να γίνεται και να υπάρχει και αυτή η παρακολούθηση. Δηλαδή να μοιράζονται οι υποθέσεις και κάθε υπηρεσία είτε είναι στο νοσοκομείο είτε είναι στο δήμο να ασχολείται γιατί λίγο πολύ οι άνθρωποι που τίθενται σε δικαστική συμπαράσταση σίγουρα έχουν απασχολήσει τις κοινωνικές υπηρεσίες και στο δήμο και στην περιφέρεια και στο νοσοκομείο. Καταλάβατε λίγο πολύ έχουμε ασχοληθεί με αυτές τις περιπτώσεις, γιατί όλοι αυτοί οι άνθρωποι θα πάρουν κάποιο επίδομα. Ας πούμε μπορεί να μην παίρνουν επίδομα να ήταν εργαζόμενοι και να τους γνωρίζει η κοινωνική υπηρεσία του ΙΚΑ. Καταλάβατε έχουν απασχολήσει τις κοινωνικές υπηρεσίες. Και για' αυτό θα ήταν καλύτερο να υπάρχει ένα δίκτυο υπηρεσιών σε αυτό. Να υπάρχει μια υπηρεσία ο συντονιστής όπως είπα και να υπάρχει μια συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών και να γίνεται και η εποπτεία θα μπορούσε να γίνεται και αυτό.

ΣΠ: από ποιον εποπτεία;

**ΚΑ:** από τον συντονιστή φορέα.

ΣΠ: ευχαριστούμε πολύ.

### **3<sup>η</sup> Κοινωνική λειτουργός**

#### **Δημογραφικά στοιχεία**

ΣΠ: Ξεκινάμε τη συνέντευξη με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία?

**ΚΛ:** Στη συγκεκριμένη από το 2009, 3 χρόνια ουσιαστικά.

ΣΠ: Τα χρόνια προϋπηρεσίας σας ως Κοινωνική Λειτουργός?

**ΚΛ:** 15 χρόνια.

ΣΠ: Έχετε τελειώσει τη σχολή Κοινωνικής Εργασίας στην Πάτρα? Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση αργότερα?

**ΚΛ:** Στην Πάτρα ναι, έχω κάνει ένα μεταπτυχιακό στο πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων στην Ιατρική, Κοινωνική Ψυχιατρική Παιδοψυχιατρική, έχω τελειώσει την ΑΣΠΑΙΤΕ, την παλιά ΣΕΛΕΤΕ, και τα σεμινάρια επιμόρφωσης.

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικ. συμπαράσταση?

**ΚΛ:** Σαν κοινωνική έρευνα μόνο μία φορά, δικαστική συμπαράσταση έρχονται πολλά έγγραφα εδώ κοινοποιήσεις ουσιαστικά στην υπηρεσία μας, τα οποία και παλιά λόγω φόρτου εργασίας δεν γίνονταν κοινωνικές έρευνες και δεν ήταν και απαραίτητο να γίνουν σε όλα. Σε κάποια που χρειάζονται κάναμε κοινωνικές έρευνες εμείς από την πλευρά μας, εγώ τουλάχιστον έχω κάνει μόνο μία.

ΣΠ: Στην περίπτωση αυτή που αναλάβατε το περιστατικό τι είδους αδυναμία παρουσίαζε, ψυχική, διανοητική..;

**ΚΛ:** Σύνδρομο Down. Ήταν μια κόρη 40 ετών, η οποία ζούσε μαζί με τη μαμά της.

#### **Κύριο μέρος**

ΣΠ: Στην περίπτωση που αναλάβατε μας είπατε ότι κάνατε κοινωνική έρευνα και κοινωνική έκθεση, μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής αυτών των αρμοδιοτήτων από μέρους σας;

**ΚΛ:** Το περιστατικό όπως σας είπα αφορούσε μια κοπέλα 40 ετών η οποία ζούσε μαζί με τη μητέρα της, η μητέρα της πέθανε και κάποιος έπρεπε να οριστεί δικαστικός συμπαράστατης, να διαχειρίζεται το επίδομά της, την καθημερινή της διαβίωση, που θα μένει, με ποιον θα μένει. Οπότε έκανε αίτηση η αδερφή της εδώ στην υπηρεσία μας, μέσω του δικηγόρου της και χρειαζόταν να γίνει από την πλευρά μας μια έκθεση για τις συνθήκες διαβίωσης και για την καταλληλότητα της δικαστικής συμπαράστατριας. Έγιναν κάποιες επισκέψεις στο σπίτι της δικαστικής συμπαράστατριας και όσο μπορούσαμε να διερευνήσουμε κατά πόσο έχει την ικανότητα ή όχι να φροντίζει την αδερφή της. Η αλήθεια είναι ότι έγινε άλλη μια επίσκεψη μετά για να δούμε αν πραγματικά τηρεί τις προδιαγραφές και αν ανταποκρίνεται στο ρόλο της. Τουλάχιστον σε μία επίσκεψη που είχε γίνει όλα τα πράγματα ήταν εντάξει, δεν χρειάστηκε να κάνουμε κάτι άλλο εκ νέου από την υπηρεσία.

ΣΠ: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικ. συμπαράσταση?

**ΚΛ:** Προσωπικά δεν μου έτυχε κάποια δυσκολία στη συγκεκριμένη υπόθεση ήταν μια γλυκύτατη κοπέλα και μια γλυκύτατη αδερφή. Δεν αντιμετώπισα κάποια δυσκολία, μόνο το γεγονός ότι ήταν μακριά και υπήρχε δυσκολία μετακίνησης με τα υπηρεσιακά. Όσον αφορά την περίπτωση καθαρά όχι δεν αντιμετώπισα κάποια δυσκολία.

ΣΠ: Τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα σας είχαν επηρεάσει τότε στην τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικ. συμπαράστασης?

**ΚΑ:** Υπήρχε πάντα φόρτος εργασίας στην υπηρεσία, για αυτό και αν δεν ήταν απολύτως απαραίτητη δεν κάναμε κοινωνικές έρευνες στις δικ. συμπαράστασεις, που κατά την άποψή μου θα έπρεπε να γίνεται σε καθεμιά αίτηση. Και θα έπρεπε να υπήρχε και παρακολούθηση μετά για το αν συνεχίζουν να ανταποκρίνονται στο ρόλο τους, γιατί πολλές φορές υπάρχουν περιστατικά που γίνονται δικαστικοί συμπαράστατες, διαχειρίζονται ειδικά τα οικονομικά γιατί για τα επιδόματα μιλάμε, και δεν φροντίζονται οι άνθρωποι οι οποίοι τελούν υπό δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** Θεωρείται αναγκαίο τον ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού στο θεσμό της δικ. συμπαράστασης?

**ΚΑ:** Όχι μόνο του Κοινωνικού Λειτουργού. Θεωρώ ότι θα έπρεπε να υπάρχει μια ομάδα επιστημόνων, γιατί υπάρχουν και κάποια περιστατικά που δεν θα μπορούσαμε εμείς να τα αξιολογήσουμε, ας πούμε ψυχιατρικά περιστατικά. Ναι μεν από άποψης κοινωνικής θα μπορούσαμε να δούμε κάποια πράγματα και να διερευνήσουμε κάποιες καταστάσεις, αλλά σαφώς ότι έχει να κάνει με το ψυχιατρικό κομμάτι είμαστε εντελώς αναρμόδιοι. Δηλαδή δεν μπορούμε να καλύψουμε όλες τις ειδικότητες. Βέβαια δυστυχώς στις υπηρεσίες δεν υπάρχουν αυτά και καλό είναι που η δικαστική συμπαράσταση θα έπρεπε να είναι από πολλά χρόνια πριν στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας που είναι στελεχωμένα με όλο το ειδικό προσωπικό, Κοινωνικούς Λειτουργούς, ψυχιάτρους, ψυχολόγους, επισκέπτες υγείας, νοσηλευτές. Βεβαίως είναι σημαντικός ο ρόλος μας αλλά δεν είμαστε και οι μοναδικοί, θα πρέπει να υπάρχει ένας συγκερασμός ειδικοτήτων κατά την άποψή μου, να γίνεται πιο σωστή και αποτελεσματική δουλειά.

**ΣΠ:** Ως αρμόδια Κοινωνική Λειτουργός λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικ. συμπαράστασης?

**ΚΑ:** Δυστυχώς όχι και ποτέ. Από πλευράς υπηρεσίας όχι, αν κάποιος από μόνος του θέλει να ενδιαφερθεί, να ψάξει, σεμινάρια, ημερίδες, που και πάλι τουλάχιστον όσο είμαι εγώ εδώ δεν έχω ακούσει κάτι να γίνεται. Αλλιώς ώθηση τέτοια από την υπηρεσία όχι, ούτε καν εποπτεία σε περιστατικά.

**ΣΠ:** Τότε πως ερευνήσατε μόνη σας γύρω από τον θεσμό της δικ. συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν?

**ΚΑ:** Μέσω εγκυκλίων από το Υπουργείο και μέσω Προεδρικών Διαταγμάτων και ΦΕΚ. Αυτή ήταν η ενημέρωσή μας, προσωπική μελέτη.

**ΣΠ:** Όταν λέτε εγκύκλιοι, ερχόντουσαν από το Υπουργείο δηλαδή?

**ΚΑ:** Ναι, είχε έρθει μια φορά μια εγκύκλιος αλλά ουσιαστικά ένα ΦΕΚ ήταν αυτό. Το οποίο έλεγε ότι έπρεπε να ήταν στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας.

**ΣΠ:** Πως θεωρείται ότι η Κοινωνική Εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων?

**ΚΑ:** Ουσιαστικά συμβάλλει με την έκθεση καταλληλότητας ή μη σε μία αξιοπρεπή διαβίωση των ανθρώπων, να μπορεί δηλαδή ένα άτομο το οποίο πάσχει από σύνδρομο Down, από νοητική στέρηση, από ψυχιατρικό νόσημα, κάποιος δηλαδή που δεν έχει το δικαίωμα δικαιοπραξίας να μπορεί κάλλιστα να υπάρχει ένας άνθρωπος να διαχειρίζεται κάποια θέματα και να τα διαχειρίζεται σωστά προς όφελος του συγκεκριμένου ανθρώπου. Και να μην τον εκμεταλλεύεται.

**ΣΠ:** Γενικότερα η Κοινωνική Εργασία βασίζεται σε ένα πλαίσιο αξιών και αρχών, προασπίζοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου και μέσω της δεοντολογίας δηλαδή που ακολουθεί και πάνω σε αυτό θα θέλαμε να μας πείτε πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικ. συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η Κοινωνική Εργασία;

**ΚΑ:** Η Κοινωνική Εργασία λέει ότι πρέπει να σεβόμαστε τον άνθρωπο, ότι πρέπει να υπάρχει εχεμύθεια, πρέπει να υπάρχει το απόρρητο, ότι πρέπει να σεβόμαστε την

προσωπική ζωή του άλλου, το δικαίωμά του γενικότερα στη ζωή. Έχοντας γνώμονα αυτά θεωρώ ότι εκεί πρέπει να αποσκοπούμε.

ΣΠ: Δηλαδή το απόρρητο τηρείται?

**ΚΑ:** Βεβαίως.

ΣΠ: Δηλαδή η έκθεση..?

**ΚΑ:** Η έκθεση αυτή εστάλει στο δικαστήριο και έμεινε εκεί. Η συγκεκριμένη κυρία, η αδερφή έχει δικαίωμα να ενημερωθεί για την έκθεση αφότου έγινε το δικαστήριο, γιατί έχει έννομο συμφέρον, αλλά η έκθεση αυτή τηρείται μετά στο αρχείο το δικό μας και στο αρχείο των δικαστηρίων.

ΣΠ: Πριν βγει η απόφαση για να τεθεί το άτομο δε δικ. συμπαράσταση η έκθεση δίνεται στο δικαστήριο χωρίς να την δει κανείς? Πως γίνεται η διαδικασία?

**ΚΑ:** Γίνεται από εμάς η σύνταξη της έκθεσης, υπογράφεται από την διευθύντριά μας, παίρνει πρωτόκολλο και στη συνέχεια αποστέλλεται στη αρμόδια υπηρεσία, συγκεκριμένα στο δικαστήριο, στην Εισαγγελία. Εκεί την παραλαμβάνουν οι συγκεκριμένοι υπάλληλοι, γίνεται το δικαστήριο, δεν παρεμβάλλεται κάποιος άλλος στη μέση. Το απόρρητο και η εχεμύθεια είναι από τα πράγματα που τηρούνται απόλυτα.

ΣΠ: Να σας ρωτήσουμε και κάτι τελευταίο, ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στη δικ. συμπαράσταση?

**ΚΑ:** Καταρχήν πληθώρα ειδικοτήτων πρώτον, δεύτερον ότι δεν αρκεί μια δυο επισκέψεις για να δηλώσουμε την καταλληλότητα κάποιου ανθρώπου να μπει δικ. συμπαράστατης σε κάποιον. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει και παρακολούθηση για αρκετό χρονικό διάστημα και ίσως και για κάποια χρόνια, αλλά όλα αυτά θα πρέπει να υπάρχει ένα ειδικό πλαίσιο, ίσως και μια ξεχωριστή υπηρεσία ή τμήμα που να ασχολείται με τις δικ. συμπαράστασεις οι οποίες είναι πάμπολλες και οι οποίες δυστυχώς μόνο αρχειοθετούνται. Και δεν ξέρουμε τελικά τι γίνεται με τα άτομα αυτά για να είμαστε απόλυτα ειλικρινείς. Δηλαδή όλοι οι Κοινωνικοί Λειτουργοί θα βρίσκατε πάρα πολύ εύκολα δουλειά γιατί υπάρχει μεγάλη ανάγκη. Και υπάρχουν πολλά αντικείμενα, αν θέλουμε να έχουμε ποιοτική δουλειά, γιατί ποσοτική έχουμε. Αν θέλουμε δηλαδή στόχο και ποσότητα υπάρχει. Αλλά το θέμα είναι ότι πρέπει να υπάρχει και ποιότητα στη δουλειά.

ΣΠ: Κάτι άλλο που θα θέλατε εσείς να προσθέσετε?

**ΚΑ:** Όσον αφορά τη δικαστική συμπαράσταση, εγώ δεν έχω τη μεγάλη δικαστική εμπειρία, πέρα από την προσωπική μου ενημέρωση, πέραν από αυτήν την έκθεση που έκανα για την καταλληλότητα ξέρω απλά από το παρελθόν ότι έχουν οριστεί συνάδελφοι σαν δικ. συμπαράστατες, γιατί δεν υπήρχε κανένα συγγενικό πρόσωπο ή τουλάχιστον ήταν ακατάλληλα, και τέθηκε η υπηρεσία που δεν είναι τόσο εύκολο ως προς την εκτέλεση των καθηκόντων. Δεν μπορεί μια υπηρεσία να ασχολείται με κάποιο άτομο το οποίο διαμένει χιλιόμετρα μακριά από εδώ και να μην μπαίνουν οι κατά τόπου κοινωνικές υπηρεσίες ή κατά τόπου αρχές. Δηλαδή και οι περισσότεροι θέλουν να αποποιούνται το κομμάτι της δικ. συμπαράστασης. Οι υπηρεσίες περισσότερο.

ΣΠ: Είναι και μια χρονοβόρα διαδικασία μέσα στα άλλα.

**ΚΑ:** Το πρόβλημα είναι κυρίως το οικονομικό.

ΣΠ: Δηλαδή το οικονομικό είναι μία από τις δυσκολίες?

**ΚΑ:** Βεβαίως, είναι ένα θέμα. Γιατί όταν έχεις να κάνεις με ένα παιδί ας πούμε με βαριά νοητική στέρηση, εξ αποστάσεως πως μπορείς? Εδώ έχεις ένα παιδί καθημερινά μέσα στο σπίτι σου και είναι δύσκολο να το ελέγξεις. Πώς να ελέγξεις ένα άνθρωπο που ζει χιλιόμετρα, και όχι μόνο χιλιόμετρα αλλά ζει σε διαφορετικό

χώρο, δεν θα πρέπει τουλάχιστον να είναι εβδομαδιαία η συνάντησή σου μαζί του? Τουλάχιστον.

ΣΠ: Αυτά τα έξοδα καλύπτονται από την υπηρεσία? Πώς μεταφέρεστε?

**ΚΑ:** Με υπηρεσιακό αυτοκίνητο. Αλλά όχι με τη συχνότητα που θέλουμε. Ανάλογα με τη διάθεση της υπηρεσίας. Και τώρα έχουν στενέψει τα πράγματα αρκετά.

ΣΠ: Επιπλέον ενημερωθήκαμε ότι έφυγε αυτό το κομμάτι πλέον από εσάς και είναι εκεί που έπρεπε να είναι, στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας.

**ΚΑ:** Ναι, και όπου δεν υπάρχει Κέντρο Ψυχικής Υγείας ο νόμος λέει ότι υπάρχει μια σειρά υπηρεσιών. Και αν δεν υπάρχει, η Περιφέρεια λαμβάνει τις περιπτώσεις. Αλλά καλό είναι τα πράγματα να είναι τοποθετημένα σωστά εξαρχής. Και πάλι σας λέω η δυσκολία μας είναι ότι υπάρχει μόνο Κοινωνικός Λειτουργός, δεν ξέρει από όλα ο Κοινωνικός Λειτουργός. Και εδώ στην υπηρεσία μας θα πρέπει να υπάρχουν κι άλλες ειδικότητες.

ΣΠ: Συμβουλευέστε κάποιο νομικό ή δικηγόρο?

**ΚΑ:** Όχι. Εμείς δεν έχουμε να κάνουμε με το νομικό κομμάτι. Έχουμε να κάνουμε με την καταλληλότητα. Κατά πόσο είναι κατάλληλος ο συγκεκριμένος άνθρωπος να αναλάβει.

ΣΠ: Τον δικ. συμπαραστάτη μόνο ή και τον συμπαραστατούμενο?

**ΚΑ:** Του δικ. συμπαραστάτη μόνο. Αυτού που έχει κάνει αίτηση να οριστεί δικ. συμπαραστάτης. Ο συμπαραστατούμενος εκ των πραγμάτων έχει δυσκολία, φαίνεται από τις γνωματεύσεις. Θα ζητήσουμε για ποιο λόγο θα τεθεί σε δικ. συμπάρασταση. Και από εκεί και πέρα αποφασίζει το δικαστήριο. Δεν είμαστε εμείς δικαστήριο για να αποφασίσουμε, εμείς κάνουμε πρόταση. Αν υπάρχουν άλλα συμπληρωματικά στοιχεία στο δικαστήριο που να λένε ότι είναι κατάλληλος θα τα λάβει υπόψη του.

ΣΠ: Έχει χρειαστεί να κάνετε και για τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου έρευνα?

**ΚΑ:** Όχι, μόνο για τον δικ. συμπαραστάτη. Το εποπτικό συμβούλιο εποπτεύει υποτίθεται το δικαστικό συμπαραστάτη. Και συνήθως μπαίνουν πάλι άτομα του συγγενικού περιβάλλοντος.

ΣΠ: Θεωρείται σημαντική και ίσως προαπαιτούμενη την έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας στο δικαστήριο?

**ΚΑ:** Πιστεύω ναι ότι είναι σημαντική πολύ.

ΣΠ: Για ποιο λόγο?

**ΚΑ:** Γιατί διαχειρίζεσαι τη ζωή ενός ανθρώπου. Δηλώνεις μια καταλληλότητα για έναν άνθρωπο, ο οποίος θα διαχειριστεί τη ζωή ενός άλλου ανθρώπου και ο οποίος θα πρέπει να είναι πάρα πολύ προσεκτικός. Θα πρέπει να χειρίζεται τα οικονομικά προς όφελος του συγκεκριμένου και όχι για το δικό του όφελος, δεν μπορεί να είναι ένας άνθρωπος απομονωμένος σε ένα σπίτι απλά και μόνο όταν είναι κινητικός, ένα παιδί με νοητική μπορεί να συμμετέχει σε πολλές δραστηριότητες, να έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην ψυχαγωγία, στις εκδηλώσεις γι αυτό και δεκαπλάσια απαραίτητη είναι και η παρακολούθηση μετά.

ΣΠ: Εσείς παρακολουθείτε τα περιστατικά? Δηλαδή το συγκεκριμένο περιστατικό δικ. συμπάραστασης που αναλάβατε το παρακολουθείται τώρα?

**ΚΑ:** Όχι, δεν το έχουμε σαν αντικείμενο πια αυτό. Δεν είναι στις αρμοδιότητές μας δηλαδή.

ΣΠ: Όταν όμως αναλάβατε να κάνετε την έκθεση γιατί την κάνατε και τώρα δεν μπορείτε να παρακολουθείται το περιστατικό?

**ΚΑ:** Γιατί τότε η δικ. συμπάρασταση δεν είχε φύγει ακόμα σαν αντικείμενο από την υπηρεσία μας.

ΣΠ: Έχει φύγει εδώ και περίπου έξι μήνες. Πριν φύγει το παρακολουθούσατε το περιστατικό?

**ΚΛ:** Μια φορά είχα κάνει παρακολούθηση. Μετά είχα φύγει με άδεια ανατροφής τέκνων και δεν ήμουν κι εγώ εδώ. Δεν υπάρχει τόσο μεγάλη συνέχεια και σταθερότητα γιατί δεν υπάρχει και το προσωπικό.

**ΣΠ:** Σας ευχαριστούμε πολύ.

**ΚΛ:** Κι εγώ ευχαριστώ.

#### **4<sup>η</sup> Κοινωνική λειτουργός**

##### **Δημογραφικά στοιχεία**

**ΣΠ:** Να ξεκινήσουμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε στην συγκεκριμένη υπηρεσία;

**ΚΛ:** Από τον Αύγουστο του 1996,εργάζομαι εδώ, στην υπηρεσία της Πρόνοιας. Τώρα είμαστε τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Πατρέων, από τον διορισμό μου όμως μέχρι το 2010 τον Δεκέμβρη ήμασταν Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας και Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας. Υπάρχει δηλαδή μια αλλαγή στο φορέα μας, ενώ ήμασταν πρώτα υπηρεσία της Νομαρχίας, με την κατάργηση των Νομαρχιών, με το νομοσχέδιο του Καλλικράτη περάσαμε σαν υπηρεσία στον Δήμο και αυτή τη στιγμή είμαστε τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Πατρέων. Ε, έχω διοριστεί βέβαια νωρίτερα, γιατί ήταν η δεύτερη υπηρεσία που ήρθα, το 1995 στο Τμήμα Πρόνοιας του Νομού Ηλείας, στον Πύργο, και συνεχόμενα έχω περίπου τα ίδια αντικείμενα. Αν σας ενδιαφέρει έτσι και η πιο πριν εμπειρία μου, επί τρία σχολικά έτη ήμουν αναπληρώτρια, όχι μόνιμη υπάλληλος, υπάρχει ας πούμε αυτή η διαφορά, αναπληρώτρια εκπαιδευτικός στο Πολυκλαδικό Λύκειο της Πάτρας. Σαν Κοινωνική Λειτουργός, στον ρόλο όμως εκπαιδευτικού στο αντίστοιχο τμήμα-τομέα που είχε τότε, τον τομέα Κοινωνικής Πρόνοιας, με μαθήματα στο σχολείο, δηλαδή ένα κομμάτι σαν Τεχνικό Λύκειο ας το πούμε παράλληλα με τις δέσμες εκείνης της εποχής που ήταν στο σχολείο αυτό.

**ΣΠ:** Ωραία..Έχετε τελειώσει τη σχολή Κοινωνικής Εργασίας εδώ στην Πάτρα... Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση αργότερα;

**ΚΛ:** Σαν ανάγκη το ένιωσα αρκετές φορές, έτσι και πραγματικά πιστεύω ότι θα ωφελούσε πολύ. Όμως για προσωπικούς λόγους ,οι οικογενειακές υποχρεώσεις δεν μου επέτρεψαν και μπορώ να πω ότι είναι κάτι που μου έχει μείνει έτσι σαν απωθημένο. Στην πραγματικότητα όμως, στην δουλειά μου νομίζω ότι μπορούσα να ανταπεξέλθω έτσι με αυτές τις σπουδές που είχα. Τώρα σε μία εξέλιξη άλλου είδους ας πούμε, σε κάποια θέση κι αυτά όντως υπάρχουν περισσότερα προσόντα τυπικά τουλάχιστον σε άλλους συναδέλφους, και εντάξει υπάρχει μία εξέλιξη ανάλογα με τα προσόντα που έχει κάποιος, έτσι;

**ΣΠ:** Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** Ακριβώς αριθμό δεν μπορώ να σας πω ας πούμε, μπορεί να είναι γύρω στις 10 με 15 περιπτώσεις, αν ας πούμε θυμάμαι..είναι αρκετά παλιά, τώρα σας είπα ότι περίπου γύρω στο 2002-2003 μέχρι το 2005 ή '06 είχαμε περιπτώσεις αρκετές, στις οποίες μας ζητούσαν έκθεση για να προχωρήσει η διαδικασία στο δικαστήριο. Δηλαδή υπέβαλλαν οι ενδιαφερόμενοι μια αίτηση στο δικαστήριο και πριν την συζήτηση ζητούσαν....

**ΣΠ:** απλά τον αριθμό θέλαμε..

**ΚΛ:** ναι, ναι 10 με 15..

**ΣΠ:** ωραία, και στις περιπτώσεις αυτές θυμάστε τι αδυναμίες παρουσίαζαν τα άτομα, διανοητική- ψυχική διαταραχή, σωματική αναπηρία..

**ΚΛ:** ναι ναι.. ήτανε κυρίως..όχι υπερήλικες αλλά ήτανε άνθρωποι οι οποίοι είχανε δυσκολία στην επικοινωνία με το περιβάλλον, δηλαδή είχαμε ανθρώπους με

εγκεφαλικό, με άνοια..νοητική καθυστέρηση ή ψυχιατρικές παθήσεις, δηλαδή μπορεί να ήταν και περιπτώσεις από νοσοκομεία μετά από μακρόχρονη νοσηλεία και χρειαζόταν να γίνει αυτή η διαδικασία. Δεν είχαμε έτσι περιπτώσεις ας πούμε αλκοολικών ή εξαρτώμενων από ουσίες, ήταν αυτά, ψυχικές και σωματικές παθήσεις, κυρίως που επηρέαζαν και το νοητικό τους επίπεδο, έτσι? και άτομα που ζούσαν σε οικογένειες, έτσι? Για τα ιδρύματα δεν ζητούσαν κάτι από εμάς.

### **Κύριο μέρος**

**ΣΠ:** Ωραία, να συνεχίσουμε με το κύριο μέρος. Μπορείτε να μας αναφέρετε τι αρμοδιότητες είχατε αναλάβει στις περιπτώσεις δικαστικής συμπαράστασης; Δηλαδή είχατε κάνει κοινωνική έρευνα, κοινωνική έκθεση, ήσασταν μέλος του εποπτικού συμβουλίου..;

**ΚΑ:** αμέ, απ' όλα.

**ΣΠ:** Και παρακολούθηση μετά;

**ΚΑ:** των περιπτώσεων;

**ΣΠ:** ναι

**ΚΑ:** ναι αμέ!

**ΣΠ:** μπορείτε να μας περιγράψετε λίγο τη διαδικασία;

**ΚΑ:** κάποιες περιπτώσεις, όπως σας ανέφερα και πιο πριν, σε κάποιες περιπτώσεις δεχόμαστε το αίτημα μέσω του δικαστηρίου ότι για να δικαστεί, για να συζητηθεί αυτή η περίπτωση χρειάζεται την έκθεση κοινωνικής έρευνας. Είχε ξεκινήσει πολύ δυναμικά αυτό, εε και το χρεωνόμασταν, όπως όλες τις άλλες περιπτώσεις που έφταναν στην υπηρεσία, δηλαδή είχαμε χωρίσει την πόλη σε τομείς, κατά διευθύνσεις ας πούμε κατοικίας των ατόμων και ανάλογα αν έμενε στην τάδε διεύθυνση ξέραμε ότι θα το χρεωθεί αυτός ο συνάδελφος, αν ήταν σε κάποια άλλη διεύθυνση του τομέα το χρεωνόταν κάποιος άλλος, έτσι? Το ένα κομμάτι λοιπόν ήταν αυτό που αφορούσε τις περιπτώσεις που ήθελαν έκθεση κοινωνικής έρευνας, που γινόταν η κοινωνική έρευνα και συντάσσαμε έκθεση για το δικαστήριο, το άλλο ήταν η εμπλοκή μας σαν μέλη εποπτικού συμβουλίου, είχαμε και ερωτήματα προς την νομική υπηρεσία τότε ας πούμε της Νομαρχίας, γιατί είχαμε επιφυλάξεις σε αυτό το κομμάτι, κατά πόσο δηλαδή το να οριστούν τρεις Κοινωνικοί Λειτουργοί σε ένα εποπτικό συμβούλιο θα διευκόλυνε και θα ήταν ουσιαστικά εφικτό να λειτουργήσει αυτός ο θεσμός.

**ΣΠ:** Περιγράψτε μας λίγο τον τρόπο διεκπεραίωσης της κοινωνικής έρευνας..

**ΚΑ:** Καταρχήν ήταν απαραίτητο να το σκεφτούμε, το χώρο που ζούσε ο άνθρωπος για τον οποίο επρόκειτο να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, επίσκεψη στο σπίτι ή όπου αλλού μπορεί να έμενε ο άνθρωπος εκείνο το διάστημα. Μας έδινε τη δυνατότητα να μετακινηθούμε όσο πιο μακριά και όσο πιο δύσκολα γίνεται η υπηρεσία, αυθημερόν βέβαια μετακινήσεις και πολλές φορές δύσκολο να μπορείς να ανταποκριθείς μέσα στο ωράριο. Είχαμε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους ανθρώπους, δηλαδή το δικαστικό συμπαραστάτη, το υποψήφιο εποπτικό συμβούλιο και συναντήσεις στο γραφείο με αυτούς, δηλαδή και επίσκεψη στο σπίτι και συναντήσεις στο γραφείο. Εννοείται ότι τα δικαιολογητικά που προσκόμιζαν εδώ κάλυπταν το ιατρικό πρόβλημα που υπήρχε για τον άνθρωπο που θα έμπαινε στη δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** Εσείς δηλαδή κάνατε επισκέψεις μόνο στο σπίτι του δικαστικού συμπαραστάτη, όχι και στου συμπαραστατούμενου;

**ΚΑ:** Και στου συμπαραστατούμενου. Σας είπα, εκεί που έμενε ο συμπαραστατούμενος, αν άλλαζε κάτι, γιατί μπορεί να ήταν από την ίδια οικογένεια και να ήταν στο ίδιο περιβάλλον, να μην άλλαζε ο τόπος διαμονής. Αν άλλαζε κάτι και στο σπίτι το άλλο εφόσον είχαμε δυνατότητα, έτσι? Γιατί είχαμε περίπτωση που ο



δικαστικός συμπαραστάτης ήταν στην Αθήνα. Και παράλληλα και συναντήσεις εδώ στο γραφείο και με το εποπτικό συμβούλιο και με τον συμπαραστάτη.

ΣΠ: Αξιολογούσατε δηλαδή και τον συμπαραστατούμενο και τον δικαστικό συμπαραστάτη και το εποπτικό συμβούλιο.

**ΚΑ:** Βεβαίως. Θέλαμε να έχουμε επικοινωνία και εικόνα και συνεργασία με αυτούς τους ανθρώπους, γιατί πως μπορείς να προτείνεις να γίνει έτσι αν δεν έχεις μια επαφή και μια τουλάχιστον δήλωσή τους, εγώ δεν μπορώ να πω κάτι αν αυτοί οι άνθρωποι ήταν υγιείς, ήτανε εύποροι. Αλλά μια επικοινωνία και μια δήλωσή τους ότι ενδιαφέρονται και συμφωνούν και θέλουν να μπουν σε αυτή τη διαδικασία και αν ενδιαφέρονται για τον συμπαραστατούμενο βεβαίως και με ενδιέφερε, για να κάνω και μια σχετική πρόταση στην έκθεσή μου. Αυτό αφορά τις περιπτώσεις των εκθέσεων. Στις περιπτώσεις συμμετοχής μας σε εποπτικό συμβούλιο οι δυσκολίες ήταν πολύ περισσότερες. Εκεί μας ερχόταν αίτημα, γιατί έπρεπε να πάρει τη συναίνεση του εποπτικού συμβουλίου ο συμπαραστάτης, ότι εγώ για να κάνω αυτή την υποστήριξη ας πούμε στον άνθρωπο που μπορεί να ήταν επέμβαση, να φτιάξει πχ τα δόντια του, ή ήθελε να πουλήσει ας πούμε το χωράφι κι ήθελε τη συναίνεση μας. Εκεί είχαμε συμπαραστατούμενο, δεν μπορούσαμε όμως ούτε να εκτιμήσουμε τις πολλές δυσκολίες γιατί σαν Κοινωνικοί Λειτουργοί μπορούσαμε και μιλούσαμε πάντα για τις συνθήκες διαβίωσης του αναλογίες αυτές ούτε να συμφωνήσουμε για την περιουσία κάποιου, που στην πραγματικότητα αυτό χρειαζόταν να γίνει από το εποπτικό συμβούλιο και τον συμπαραστάτη, να διαχειριστούν τα υπάρχοντά του προς όφελός του. Οπότε περιοριστήκαμε αρκετές φορές και εκφράσαμε και τις αντιρρήσεις μας ότι πως γίνεται ένα εποπτικό συμβούλιο να είναι μόνο Κοινωνικοί Λειτουργοί. Ας συμμετείχε και κάποιος που να είναι ας πούμε από τον ιατρικό χώρο, κάποιος από τον χώρο των οικονομικών. Ουδέποτε υπήρξε όμως τέτοια αλλαγή, γιατί η απόφαση του δικαστηρίου που έβγαινε να οριστεί εποπτικό συμβούλιο από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχίας. Οπότε ακριβώς μεταφράζοντας αυτό, ερχόμαστε στη θέση του εποπτικού συμβουλίου μόνο Κοινωνικοί Λειτουργοί.

ΣΠ: Κάποιος δηλαδή από το οικογενειακό περιβάλλον δεν μπορούσε να είναι;

**ΚΑ:** Μιλάμε για ανθρώπους που δεν είχαν συνήθως κοντά τους οικογενειακό περιβάλλον, και αν ήταν συγγενής ο συμπαραστάτης σε κάποιες περιπτώσεις δεν υπήρχε ούτε συγγενής, ήταν μοναχικοί άνθρωποι που είχαν δυσκολίες στις αποφάσεις που αφορούσαν την υγεία τους την περιουσία τους και όλα αυτά, μέσω δικαστηρίου προχωρούσε η δικαστική συμπαραστάση, με έναν ξένο ας πούμε ή μπορεί να ήταν μόνο ο συμπαραστάτης συγγενής, και εποπτικό συμβούλιο έμπαιναν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί.

ΣΠ: Σας έθεταν χωρίς τη θέλησή σας από το δικαστήριο;

**ΚΑ:** Η απόφαση ερχόταν να οριστεί εποπτικό συμβούλιο από την υπηρεσία, από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, οπότε εδώ από την διευθύντριά μας, ναι ήμασταν τότε ας πούμε 6, “στην μία περίπτωση θα βάλουμε εσάς τους 3”, και απαντούσε στο δικαστήριο η υπηρεσία ότι για αυτήν την περίπτωση προτείνουμε αυτούς κι ερχόταν μια απάντηση μετά ονομαστική, μια απόφαση, για την άλλη περίπτωση θα ορίσουμε τους άλλους 3, αλλά επειδή ερχόταν για το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, οι νομικοί είχαν αποφανθεί ότι δεν υπήρχε δυνατότητα να γίνει αλλαγή και να πει η υπηρεσία “εγώ δεν ορίζω από το τμήμα εκείνο και ορίζω άλλες ειδικότητες, καταλάβατε? Και πολλές φορές είχαμε επισημάνει αυτές τις δυσκολίες, λέγοντας για τις συνθήκες διαβίωσης πάντοτε του συμπαραστατούμενου που ήταν το κομμάτι που μπορούσαμε να το δούμε, με τις επισκέψεις μας, με τις συνεργασίες που είχαμε μαζί τους, μπορούσαμε να πούμε γι’ αυτό το κομμάτι. Για το αν θέλει ας πούμε να πουλήσει το σπίτι ή τα χωράφια ή να κάνει όποια άλλη τέτοια κίνηση δεν μπορούσαμε να

εισηγηθούμε, και αν δεν κάνω λάθος παρότι υπήρχε η έκφραση της επιφύλαξής μας αυτής, το δικαστήριο μπορούσε να πάρει την απόφαση αυτή, μόνο με του συμπαραστάτη την επιθυμία, την αίτηση..

ΣΠ: Χωρίς να υπάρχει συναίνεση του εποπτικού συμβουλίου..

**ΚΑ:** Χωρίς να υπάρχει ναι, αρκεί να μας το ζητούσαν εμάς, τώρα από κει και πέρα, είχε γίνει μια νόμιμη διαδικασία, όπως κατέληξε και να είναι δικαστική συμπαραστάση, κατέληξε να γίνονται απανωτά τέτοιες υποθέσεις και χωρίς εκθέσεις από ένα σημείο και μετά, και νομίζω ίσως και τώρα κάπως έτσι προχωράει, δεν έχω εικόνα τα τελευταία δυόμιση χρόνια, δεν ξέρω.

ΣΠ: Εσείς έχετε τεθεί ποτέ δικαστικός συμπαραστάτης;

**ΚΑ:** Ναι αμέ, στο ξεκίνημα της καριέρας μου. Βέβαια τότε δεν ήταν δικαστικός συμπαραστάτης, δεν οριζόταν έτσι, δηλαδή η νομοθεσία που εφαρμόζεται είναι από το τέλος του 1995 αν δεν κάνω λάθος, το ΦΕΚ 2447 είναι Δεκέμβριος του '95. Εγώ κάπου εκεί με το ξεκίνημα, το '95 ξεκίνησα, μου είχε τεθεί από το δικαστήριο στον Πύργο μια περίπτωση. Δεν ήταν όμως δικαστική συμπαραστάση ο όρος, ήταν λίγο διαφορετικός, στην ουσία όμως ήταν αυτό.

ΣΠ: Δικαστική απαγόρευση, δικαστική αντίληψη..

**ΚΑ:** Ναι ναι, ήταν λίγο διαφορετικό.

ΣΠ: Για πιο μετά όμως;

**ΚΑ:** Από εκεί και πέρα δικαστικός συμπαραστάτης όχι, σε εποπτικό συμβούλιο μόνο συμμετείχα.

ΣΠ: Και όσον αφορά την παρακολούθηση των ατόμων μετά που τίθονταν σε δικαστική συμπαραστάση, τα παρακολουθούσατε;

**ΚΑ:** Όχι, δηλαδή παρότι προβλεπόταν από την νομοθεσία, δεν υπήρχε τέτοια συνέχεια στη συνεργασία μας, με εξαίρεση μόνο περιπτώσεις που μπορεί να είχαμε έτσι κι αλλιώς μαζί τους, δηλαδή να ήταν σε ένα προνοιακό επίδομα, να είχε δηλαδή και μια άλλη σχέση με την υπηρεσία μας η συγκεκριμένη περίπτωση. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπαίναμε και ναι είχαμε μια συνέχεια. Αλλιώς όχι, μόνο ότι μας ζητούσε το δικαστήριο, είχαμε καταλήξει δηλαδή μόνο ότι ζητάει το δικαστήριο. Σε αυτό δεν μπορούσαμε να ανταποκριθούμε κιόλας, υπήρχε σε αρχείο ένας τέτοιος αριθμός αιτήσεων από ένα σημείο και μετά που απλά λαμβάνονταν ως κοινοποιήσεις ότι αυτοί πρέπει να μουν σε δικαστική συμπαραστάση, γιατί αδυνατούσαμε να ανταποκριθούμε σε ένα τέτοιο αριθμό αιτήσεων και ήμασταν και ιδιαίτερα επιφυλακτικοί γιατί όταν ένα θέμα σε δεσμεύει προσωπικά μετά, σας ανέφερα την περίπτωση πριν τη δικαστική συμπαραστάση, επειδή εγώ πήρα μετάθεση στην Πάτρα το 1996, αλλά δεν είχε εποπτικό συμβούλιο τότε, και αυτή η υποχρέωσή μου δεν με άφηνε. Δηλαδή ενώ άλλαξα υπηρεσία, και το άτομο βρισκόταν σε άλλο νομό, δεν μπορούσα να απαλλαγώ με δική μου αίτηση, "ότι ξέρετε έχει αλλάξει η υπηρεσία που εργάζομαι". Έπρεπε να γίνει άλλου είδους διαδικασία και να οριστεί ένα άλλο άτομο στον νομό Ηλείας.

ΣΠ: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που τυχόν προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας στην δικαστική συμπαραστάση;

**ΚΑ:** Κάναμε ερωτήματα σε νομικούς το Υπουργείο, προσπαθήσαμε να ενημερώσουμε ότι αυτό σαν υποχρέωση μας εμπλέκει τελευταίους στο προεδρικό διάταγμα, δηλαδή τις Διευθύνσεις Πρόνοιας, υπήρχαν 6-7 φορείς παραπάνω, δεν θυμάμαι πόσοι ήταν, κανένας από αυτούς τους φορείς δεν ανέλαβε ποτέ, τότε τουλάχιστον την αρμοδιότητα, υποστηρίζοντας έλλειψη προσωπικού, αδυναμία να το εφαρμόσουν κλπ. Και έφτανε δηλαδή στον τελευταίο φορέα, οπότε, με κάθε περίπτωση εκφράζαμε τις επιφυλάξεις μας και τις δυσκολίες μας να το λειτουργήσουμε αυτό. Και σας ανέφερα, και ερωτήματα σε νομικούς και ερωτήματα στο Υπουργείο, και στο δικαστήριο εκφράζαμε τις δυσκολίες που είχαμε για να

εφαρμοστούν αυτά τα οποία προέβλεπε να εφαρμοστούν το δικαστήριο. Ήταν δύσκολο και μάλιστα ριψοκίνδυνο σε κάποιες περιπτώσεις να θεωρηθεί ότι χωρίς τις αντίστοιχες γνώσεις παίρνουμε πρωτοβουλίες για τα περιουσιακά θέματα και γι' αυτό ας πούμε ήμασταν πάντα επιφυλακτικοί και κρατούσαμε αυτή τη στάση που σας λέω, σαν Κοινωνικοί Λειτουργοί.

ΣΠ: Δηλαδή μία από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζατε θεωρείτε ότι ήταν ίσως και η έλλειψη γνώσεων που μπορεί να υπήρχε;

**ΚΑ:** Όχι, το βλέπω ότι ήταν κακή σύνθεση του εποπτικού συμβουλίου, όχι ότι ήτανε ελλείψεις οι δικές μας γνώσεις. Οι δικές μας γνώσεις είναι συγκεκριμένες, δεν ήταν όμως εξειδικευμένες σε αυτό που έπρεπε να έχει κάποιος. Σας είπα νωρίτερα ότι η πρότασή μας ήταν ότι θα έπρεπε να υπάρχει κι ένας νομικός και ένας που να ασχολείται με τα θέματα υγείας. Εμείς εντάξει στο κομμάτι που μας αντιστοιχούσε, τις συνθήκες διαβίωσης, στο αν ο άνθρωπος ήταν φροντισμένος, καθαρός με την περίθαλψή του, με την φροντίδα που χρειαζόταν μπορούσαμε να το δούμε και να το πούμε. Η επισκέψεις σε ανυποψίαστο χρόνο, χωρίς προειδοποίηση, αλλά για τα υπόλοιπα δεν ήμασταν σε θέση να αποφανθούμε, δηλαδή ότι κάποιος χρειάζεται να εκποιήσει κάποια από τα περιουσιακά του στοιχεία, ήταν δικαίωμα του συμπαράστατη να το ζητήσει, για να μπορεί να έχει κάποια εισοδήματα και να φροντίζει τον άνθρωπο που ανέλαβε. Ήταν άστοχη δηλαδή η τοποθέτηση μόνο μιας ειδικότητας σε αυτό το κομμάτι.

ΣΠ: Τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα πώς επηρέασαν την τέλεση των αρμοδιοτήτων που είχατε τότε αναλάβει στην δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** Εννοείται φόρτο εργασίας που μπορεί να είχαμε. Βεβαίως και επηρέαζαν. Επηρέαζαν και πραγματικά και ουσιαστικά μπορώ να πω. Γιατί παράλληλα με τη δικαστική συμπαράσταση, τα θέματα που αναλαμβάναμε εδώ ήταν και πολύ σοβαρά και πολλά σε αριθμό για όλο τον νομό Αχαΐας τότε, και το αν πήγαινες πραγματικά μια επίσκεψη μπορεί να μην είχες τη δυνατότητα να πας και δεύτερη πριν να γίνει το δικαστήριο που είχαν ορίσει και αυτό δεν ήταν ότι δεν το θέλαμε να πάμε κι άλλη επίσκεψη, αλλά κάποιες φορές ξέρετε, είναι και ο ρυθμός της δουλειάς έτσι, και ο κόσμος που είχαμε εδώ αρκετός που δεν μπορούσες να έχεις και μια δεύτερη επίσκεψη σε ένα μακρινό μέρος ή πιο τακτική επίσκεψη. Πηγαίναμε σε επίσκεψη δυόμιση ώρες από την Πάτρα, δυόμιση να πας δυόμιση να γυρίσεις, το ωράριο πόσο είναι, γιατί δεν έχεις την πρόθεση να αφήσεις πίσω παιδιά νηστικά και σπίτι παραμελημένο. Και συνήθως κανονίζαμε Παρασκευή κι ότι ώρα μας έπαιρνε να γυρίσουμε, δεν ξαναπήγαινες εύκολα όμως την άλλη Παρασκευή. Ο φόρτος εργασίας τότε ήταν πολύ μεγάλος εκείνο το διάστημα, και τα προγράμματα της Πρόνοιας πάρα πάρα πολλά, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να έχουμε τόσο συχνά όσο θα θέλαμε πρόσβαση στις περιπτώσεις αυτές.

ΣΠ: Θεωρείται και χρονοβόρα τη διαδικασία της δικαστικής συμπαράστασης; Τις αρμοδιότητες δηλαδή.

**ΚΑ:** Έτσι όπως το κάναμε ή έτσι όπως θα έπρεπε να γίνεται;

ΣΠ: Έτσι όπως το κάνατε κι έτσι όπως θα έπρεπε, γενικά.

**ΚΑ:** Έτσι όπως το κάναμε ήταν μία διαδικασία που έπαιρνε τον ελάχιστο χρόνο από αυτόν που θεωρούσαμε απαραίτητο για να προχωρήσουμε να συντάξουμε μια έκθεση, γιατί το αποτέλεσμα ήταν η έκθεση. Όχι πήγα, είδα, είπα όλα καλά προχωράτε. Για να συνταχθεί μια έκθεση θέλει και παραστατικά, θέλει και την ίδια την εικόνα που είχαμε και την επικοινωνία με όλους αυτούς τους ανθρώπους, έτσι? Έπρεπε να γνωρίσουμε την περίπτωση, δεν ήταν απαραίτητα γνωστή σε εμάς. Χρησιμοποιούσαμε τον ελάχιστο χρόνο για να μπορέσουμε να συντάξουμε την έκθεση. Πραγματικά όμως επειδή δεν έφτανε μόνο να συντάξεις μια έκθεση, εγώ τουλάχιστον θα είχα την επιθυμία και πιστεύω το ενδιαφέρον να δω πως πορεύεται

αυτή η περίπτωση. Είχαμε παρέμβει κάπου που μας είχαν ζητήσει την εισαγωγή σε ίδρυμα, αυτός ο άνθρωπος δεν δεχόταν να είναι στο ίδρυμα, δηλαδή θα μπορούσαμε να έχουμε μια συνεργασία καλύτερη μαζί του και να είναι η προσαρμογή του πιο ομαλή, και μόλις μπήκε στο ίδρυμα πήδηξε από τα κάγκελα κι έφυγε. Θεωρώ δηλαδή ότι όλα χρειάζονται αρκετό χρόνο, και οι δουλειές των Κοινωνικών Λειτουργών στην υπηρεσία μας γίνονται σε ρυθμούς διαφορετικούς από τη θεωρία και την κατάρτιση την θεωρητική ας πούμε που παίρνουμε. Δεν έχεις τόσο χρόνο στη διάθεσή σου για να ασχοληθείς με το περιστατικό. Πρέπει να γίνονται στον πιο σύντομο χρόνο που μπορείς να έχεις τα στοιχεία που χρειάζεσαι για να προχωρήσεις, για να πάει και καλά η κάθε περίπτωση.

**ΣΠ:** Και θεωρείτε ότι δεν μπορούσατε εύκολα να συμβαδίσετε το φόρτο εργασίας που ήδη έχετε ως αρμοδιότητα γενικά στην υπηρεσία αυτή μαζί με τις αρμοδιότητες τις δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Για εκείνο το διάστημα όχι για όσο διάστημα είχα ασχοληθεί δεν είχαμε τέτοια δυνατότητα. Δηλαδή νομίζω ότι δεν γινόταν διαφορετικά. Και αν ήμασταν και ας πούμε και στις περιπτώσεις που συμμετείχαμε στα εποπτικά έπρεπε να συνδυάζουμε και οι τρεις τις δουλειές μας για να μπορέσουμε να πάμε στο περιστατικό. Να ασχοληθούν τρία άτομα μιας υπηρεσίας για να πάνε στις δύο ώρες δρόμο είναι συντονισμός και συνδυασμός όλων των αναγκών της υπηρεσίας για να το κάνουμε, έτσι;

**ΣΠ:** Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Μάλιστα.. Αν ξεκινήσουμε από το ποιοι άνθρωποι μπαίνουν σε δικαστική συμπαράσταση νομίζω ότι έχουμε σχέση με το αντικείμενο. Εννοώ ότι πρόκειται για ανθρώπους που σε αυτή τη φάση που τους συναντούσαμε ήταν σε κατάσταση αδυναμίας σωματικής, ψυχικής, διανοητικής αν βάλουμε μέσα και τις άλλες περιπτώσεις, σίγουρα είναι σε κατάσταση αδυναμίας και που με αυτόν τον θεσμό προσπαθεί το κράτος, η νομοθεσία να τους προστατέψει, να τους αποκαταστήσει ίσως, να είναι δίπλα. Νομίζω ότι υπάρχει λόγος να έχουν σχέση οι Κοινωνικοί Λειτουργοί με το θεσμό, με όρους αρκετούς όμως. Δεν μπορούμε να πούμε ότι τα κάνουμε όλα οι Κοινωνικοί Λειτουργοί, εμείς το είδαμε στην πράξη, είδαμε τις δυσκολίες. Εκείνο που χρειάζεται είναι κι άλλες ειδικότητες κοντά, κι έτσι νομίζω έχει σχεδιαστεί και στη νομοθεσία ο θεσμός, συνεργασία ειδικοτήτων, δύο άτομα ανάλογα με ψυχίατρο ή με ότι άλλο, με Κοινωνικό Λειτουργό ας πούμε στις περιπτώσεις, κάτι που δεν εφαρμόστηκε όμως. Κι έτσι σαν Κοινωνικούς Λειτουργούς μας έβαλαν αρκετά αυτό το κομμάτι, όπως και όχι μόνο αυτό αλλά και άλλα θέματα και ναι μόνος του ο Κοινωνικός Λειτουργός. Δεν πάει έτσι, ο Κοινωνικός Λειτουργός μόνος του δεν μπορεί να έχει ας πούμε όλο τον χειρισμό των θεμάτων, χρειάζεται κι άλλους ανθρώπους κοντά, κι άλλες ειδικότητες, και στην φάση που το είδα από κοντά δεν υπήρχε αυτό. Δηλαδή θέλουμε να συμμετέχει ο Κοινωνικός Λειτουργός για το κομμάτι που αντιστοιχεί στη δική μας επιστήμη αλλά χρειάζονται κι άλλα πράγματα, γιατί είναι άνθρωποι με πολύ σοβαρά προβλήματα που θέλει ομάδα πιστεύω για να το στηρίξουμε.

**ΣΠ:** Στις υποθέσεις όμως που κάνατε υπήρχε η ψυχιατρική γνωμάτευση..

**ΚΑ:** Υπήρχε γνωμάτευση ναι, ψυχιατρική γνωμάτευση ή γνωμάτευση γιατρού για τα προβλήματα του.

**ΣΠ:** Οπότε καλυπτόταν το κομμάτι αυτό, του άλλου επιστήμονα.

**ΚΑ:** Η γνωμάτευση ήταν η δεδομένη κατάσταση της υγείας του. Δεν υπήρχε η δυνατότητα να έχεις τον γιατρό από κοντά, να δεις τι μπορεί να βελτιώσει την κατάσταση αυτού του ανθρώπου, αν γίνεται καλά ότι γίνεται από το περιβάλλον του, δηλαδή το ιατρικό κομμάτι δεν μπορείς να το ακουμπήσεις εύκολα ή το οικονομικό

κομμάτι, δεν μπορείς, και μιλάμε τώρα μπορεί να ήταν και περίπτωση που μπορούσες να κατηγορηθείς για αμέλεια, είτε γιατί δεν έκανες σε σύντομο χρόνο αυτό που έπρεπε, είτε γιατί επιφυλάχτηκες να πάρεις μια ξεκάθαρη θέση, και στις υπηρεσίες δεν υπάρχει πάντα η στήριξη των άνω προς τα κάτω, οι ευθύνες των άνω προς τους κάτω έρχονται αλλά η στήριξη σε μια κακοτοπιά δεν υπάρχει.

ΣΠ: Αυτό που μου είπατε για το ιατρικό. Το ιατρικό είπαμε καλύπτεται, ποια η δυσκολία σας περαιτέρω;

**ΚΑ:** Μια γνωμάτευση είναι κάτι πολύ απλό μπροστά στην κατάσταση υγείας ενός ασθενούς και στις ανάγκες του από αυτή την άποψη. Δηλαδή το να υπάρχει μια γνωμάτευση από ένα γιατρό για την αναγκαιότητα του μέτρου εμένα δεν με κάλυπτε, δηλαδή να υπάρχει μια συνέχεια σε αυτό, να υπάρχει μια συνεργασία που να έχει διάρκεια με το γιατρό, και δική μου με το γιατρό και του ασθενούς με τον γιατρό του. Πολλές φορές ήταν γνωματεύσεις από ένα νοσοκομείο για παράδειγμα της Αθήνας, έτυχε μια κατάσταση στη υγεία του ασθενούς την συγκεκριμένη στιγμή, μετά τι γίνεται? Έμενε σε ένα χωριό για παράδειγμα, τι γίνεται? Προσπαθήσαμε μέσα από το Βοήθεια Στο Σπίτι να έχουμε από εκεί μια εικόνα, να γίνουν κάποιες εξετάσεις, να δούμε είναι αυτός ο άνθρωπος σε καλό δρόμο, είναι προστατευμένος εκεί που είναι; Εγώ δεν μπορώ να το εκτιμήσω, αν το σάκχαρό του είναι ας πούμε πέντε που το ξέρω εγώ; Τι να πω, όλα καλά και τον είδα καθαρό, αρκεί;

ΣΠ: Και όσον αφορά το οικονομικό κομμάτι;

**ΚΑ:** Το οικονομικό σας είπα, κληθήκαμε να πάρουμε θέση σε διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και δεν το κάναμε, δεν προχωρήσαμε. Επιφυλαχθήκαμε γιατί δεν είχαμε τη γνώση για μια τέτοια θέση. Έλεγαν ας πούμε ότι ξέρετε έχει αυξημένες ανάγκες γιατί χρειάζεται τόσες πάνες τον μήνα, τόσο επί τόσο τόσο, χρειάζεται να του φτιάξουμε μασέλα τόσο επί τόσο ίσον τόσο, γιατί χρειάζεται ειδικό κρεβάτι που έκανε 1500 ευρώ. Δεν μπορείς να αποφανθείς για αυτό και να πεις ναι όντως χρειάζεται αλλά ούτε το κόστος εγώ μπορώ να ερευνήσω, ούτε να βγω στην αγορά και να πω χρειάζεται 8000 ευρώ αυτός ο άνθρωπος για να έχει φροντίδα και άρα να πουλήσουμε το σπίτι που κάνει 8000, δεν μπορώ να μπω σε τέτοια διαδικασία και να εκτιμήσω ούτε το χωράφι πόσο κάνει και το σπίτι, ούτε αν αυτά που μου λες υπάρχουν όντως στην αγορά. Προέκυπταν θέματα στα οποία δεν μπορούσαμε να πάρουμε θέση, για αυτόν τον λόγο θέλαμε σίγουρα κι άλλες ειδικότητες.

ΣΠ: Συμβουλευτήκατε κάποιο νομικό, κάποιο δικηγόρο;

**ΚΑ:** Ναι ναι, νομικούς της Νομαρχίας, και υπήρχε και μια έγγραφη απάντηση, και του Υπουργείου ίσως. Ερώτημα συγκεκριμένο..να τη.. ``Σύμφωνα με το διατακτικό των συνημένων αποφάσεων``, από το Υπουργείο είναι, ``των αρμοδίων δικαστηρίων που μας διαβιβάσατε, ο προϊστάμενος στη Διεύθυνσή σας θα ορίσει μέλη του εποπτικού συμβουλίου για τα υπό δικ. συμπαράσταση τιθέντα πρόσωπα. Έργο των μελών του εποπτικού συμβουλίου είναι η μέριμνα για την προστασία του προσώπου καθώς και της περιουσίας του, υπό τους όρους των διατάξεων τάδε.`` Και εδώ έχουμε από Κοινωνική υπηρεσία, νομικός σύμβουλος `` Σύμφωνα με τις προσαγόμενες αποφάσεις του δικαστηρίου καθήκοντα του εποπτικού συμβουλίου των υπό δικαστικής συμπαράστασης τεθέντων ανατίθενται στο τμήμα Κοινωνικών Λειτουργιών της Διεύθυνσης Κοινωνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης τα μέλη του οποίου εποπτικού συμβουλίου θα οριστούν από την υπηρεσία``. Να σας πω την αλήθεια, ότι νιώθαμε λίγο εγκλωβισμένοι σε αυτό το θέμα, γιατί ενώ υπήρχαν ίσως τρόποι να έχει οργανωθεί, κι έτσι όπως προέβλεπε και η νομοθεσία, δεν λέω κάτι διαφορετικό, η νομοθεσία είναι αρκετά συμπληρωμένη, δεν λειτούργησε ποτέ έτσι. Όπως επίσης δεν λειτούργησε το κομμάτι των ανηλίκων σε εκείνη τη φάση, της προστασίας ανηλίκων, πάλι ένας Κοινωνικός Λειτουργός, ασχοληθείτε και πείτε μας τι θα κάνετε παραπέρα.

ΣΠ: Ως αρμόδια Κοινωνική Λειτουργός λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Ήταν κάτι που το είχαμε ζητήσει και για τον δικαστικό συμπαραστάτη σαν θεσμό και για τον κοινωνικό σύμβουλο σαν θεσμός, μια άλλη αρμοδιότητα που είχαμε τότε, το είχαμε ζητήσει στην υπηρεσία μας γιατί βλέπαμε καινούργια πράγματα για τα οποία δεν υπήρχε ούτε προηγούμενη εμπειρία σε παλιότερους συναδέλφους, ούτε εφαρμοσμένο για να το δούμε πως κυλάει, δεν υπήρχαν δυνατότητες όμως, και συνήθως η παραπομπή ήταν ότι λέει η νομοθεσία, και στο τι λέει η νομοθεσία μέναμε, το διαβάζαμε το ξαναδιαβάζαμε, από κει και πέρα η μόνη βοήθεια που είχαμε ήταν η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες με αντίστοιχες αρμοδιότητες, σε άλλους νομούς δηλαδή, μας προέκυψε αυτό, πως το έχετε αντιμετωπίσει εσείς, αν σας έχει τύχει και κάπως έτσι βοηθιόμασταν, δηλαδή άτυπα, με συνεργασίες με συναδέλφους.

ΣΠ: Μπορείτε να μας πείτε πως ερευνήσατε μόνη σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν? Πέρα από τη μελέτη της νομοθεσίας.

**ΚΑ:** Ότι μπορούσαμε και πολλές φορές είχαμε και συνεργασία με δικηγόρους τότε, δηλαδή τις αιτήσεις δικαστικής συμπαράστασης από το δικαστήριο τις κατέθεταν εδώ στην υπηρεσία σαν κοινοποιήσεις βέβαια υπήρχαν, σαν αρχείο υπήρχαν από ένα σημείο και μετά, οπότε αν υπήρχε κάτι ιδιαίτερο δηλαδή αν κάτι δεν προχωρούσε με τον ρυθμό που είχαν προχωρήσει τα άλλα χρειαζόμασταν ίσως και κάποια νομική κατεύθυνση που τη ζητούσαμε και μας την έδινε ο δικηγόρος, είτε ο δικηγόρος της Νομαρχίας είτε αυτός που είχε αναλάβει την περίπτωση, κάποια διευκρίνιση, αλλά κατά βάση όχι θεωρώ ότι μείναμε χωρίς ιδιαίτερη υποστήριξη σε αυτό το κομμάτι και χωρίς τη στήριξη και της υπηρεσίας να ομολογήσω. Δηλαδή δεν ενδιέφερε πως θα το κάνουμε, αρκεί να το κάνουμε, δηλαδή αρκεί να συντάξουμε μια έκθεση, με όποιες δυσκολίες, με όποιες αμφιβολίες και να προχωρήσει το θέμα.

ΣΠ: Όσον αφορά την εποπτεία, σας προσφερόταν στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικ. συμπαράστασης;

**ΚΑ:** Από αυτά που σας είπα τι καταλάβατε; Όχι δεν υπήρχε αυτό όχι. Η μόνη υποστήριξη ήταν με συναδέλφους που ήταν στον ίδιο χώρο με εμάς, είτε με συναδέλφους από άλλες Νομαρχίες που είχαμε συνεργασία και επικοινωνία, και αντίστοιχα πάλι από την πλευρά τους.

ΣΠ: Πώς θεωρείτε ότι η Κοινωνική Εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικ. συμπαράστασης, που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** Είναι ένας πληθυσμός που χρειάζεται την υποστήριξή μας. Οι πάσχοντες είναι σε ευαίσθητη κατάσταση, είναι ευάλωτοι, είναι ανήμποροι, είναι αδύναμοι. Το θετικό είναι ότι υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι που είναι κοντά και υποτίθεται ενδιαφέρονται να είναι δικαστικοί συμπαραστάτες. Όμως επειδή πάλι για να μπει σε δικ. συμπαράσταση ένα άτομο, δεν είναι το ίδιο σε θέση να υποστηρίξει τον εαυτό του, μπορούμε να έχουμε και έναν ρόλο συμβουλευτικό σε αυτό το κομμάτι, δεν θα έλεγα εγώ την εποπτεία να την έχουμε εμείς, αλλά συμβουλευτικό ρόλο θα μπορούσαμε να έχουμε.

ΣΠ: Ως προς τον δικαστικό συμπαραστάτη..

**ΚΑ:** Ναι και τη λειτουργία του θεσμού.

ΣΠ: Γενικά η Κοινωνική Εργασία στηρίζεται σε ένα πλαίσιο αξιών και αρχών, και πάνω σε αυτό θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε πώς επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικ. συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η Κοινωνική Εργασία;

**ΚΑ:** Ακούγεται περίπλοκο αυτό. Παραδείγματος χάριν;

ΣΠ: Η προάσπιση των δικαιωμάτων, ότι ο Κοινωνικός Λειτουργός προασπίζει τα συμφέροντα των εξυπηρετούμενών του δηλαδή, μέσα σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, εσείς επηρεάζεστε από αυτό, από την *δεοντολογία* που χαρακτηρίζει την επιστήμη της Κοινωνικής Εργασίας;

ΚΛ: Βεβαίως, με αυτή βαδίζουμε, με αυτή προσεγγίζουμε τους ανθρώπους, με δεδομένο την αξιοπρέπειά τους, την αυτοδιάθεσή τους, την εκτίμηση που πρέπει να έχουμε, τον σεβασμό απέναντί τους. Εδώ βέβαια υπήρχε ιδιαίτερη περίπτωση ανθρώπων που δεν είχαν αυτοδιάθεση, ψυχικές παθήσεις ή η άνοια ας πούμε, δεν μπορούσε ο ίδιος να σου εκφράσει και αυτό που θέλει κάποιες φορές, μιλάμε για ανθρώπους σε καταστάσεις φυτού σε ορισμένες περιπτώσεις. Τουλάχιστον αυτούς που είχαν τα βαριά εγκεφαλικά και δεν είχαν και μεγάλη διάρκεια ζωής από ότι θυμάμαι, πολύ βαριά περιστατικά. Βεβαίως βαδίζουμε με αυτές τις αρχές πάντα και σε όποια φάση ασκούμε το επάγγελμά μας, δεν έχει να κάνει μόνο με τη δικ. συμπαράσταση, σε όλες τις περιπτώσεις που συνεργαζόμαστε με ανθρώπους εδώ στη δουλειά, αυτό διέπει τη συνεργασία μας μαζί τους. Εννοείται ότι σε καμιά περίπτωση δεν προσπαθούσαμε να πάρουμε τη θέση τρίτου ανθρώπου, να υποστηρίξουμε τον τρίτο, για τον ανήμπορο ήμασταν εκεί και για να διατηρήσουμε τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια που αυτός ο άνθρωπος έπρεπε να απολαμβάνει σε αυτή τη φάση. Και ο θεσμός πιστεύω ότι έχει στηθεί πάνω σε τέτοια δεδομένα. Τώρα το να υπάρχει μια περίπτωση που να υπάρχουν σκοπιμότητες ή ότι άλλο αυτό λίγο πολύ φαίνεται, αν ο άλλος μπορεί να εκφραστεί και να τον ακούσεις φαίνεται, αν ας πούμε είναι η περίπτωση που κάποιοι άλλοι θέλουν να εκμεταλλευτούν πράγματα, για να το πω έτσι ξεκάθαρα, εμείς ήμασταν δίπλα του, υποστήριζοντάς τον με όποιον τρόπο και όποια αρχή, γενικά για το επάγγελμά μας όχι μόνο για τη δικ. συμπαράσταση. Εμείς εδώ έχουμε και πληθυσμούς ιδιαίτερους, έχουμε ανθρώπους που έχουν δυσκολία στην επικοινωνία, έχουμε όλο το φάσμα των περιστατικών που μπορεί να απασχολήσει μια υπηρεσία, και βαδίζουμε σε αυτές τις αρχές βεβαίως, δεν παραβλέπουμε τίποτα και αν θέλουμε να είμαστε και περήφανοι για αυτό που κάνουμε μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να το κάνουμε. Και να είμαστε και ισορροπημένοι και ικανοποιημένοι και εμείς οι ίδιοι.

ΣΠ: Γενικά θεωρείτε ότι η Κοινωνική Εργασία μπορεί να συμβάλλει στο θεσμό της δικ. συμπαράστασης? Μέσα από αυτό το αξιακό πλαίσιο που προασπίζει, μπορεί να συμβάλλει ενεργά, στη σωστή διευθέτηση των αρμοδιοτήτων της δικ. συμπαράστασης;

ΚΛ: Νομίζω ότι μπορεί να έχει μια θετική παρουσία ο Κοινωνικός Λειτουργός και να επισημάνω ότι είναι και περιπτώσεις που χρειάζονται ενημέρωση αυτοί οι άνθρωποι, που χρειάζονται να δικτυωθούν με άλλους φορείς, που χρειάζονται παροχές από εμάς, και στο πρακτικό επίπεδο πια. Ωραία, συμφωνώ και επιθυμώ να είμαι δικ. συμπαράστατης από εκεί και πέρα τι? Στηρίξτε με, βοηθήστε με, ξέρετε μετά πόσα πράγματα ανοίγουν? Πώς θα χρησιμοποιήσει πηγές αυτός ο άνθρωπος? Πώς θα σταθεί και ο ίδιος καλά απέναντι σε έναν ασθενή που έχει αναλάβει? Νομίζω ότι στηρίζουμε και χρειάζεται και αυτό, στο κομμάτι που υπάρχει μια κατανομή αρμοδιοτήτων και υπάρχουν και άλλες ειδικότητες στο θέμα αυτό. Δεν αρκεί να πηγαίνει ο Κοινωνικός Λειτουργός αν ο άνθρωπος έχει ένα δεύτερο εγκεφαλικό ας πούμε σήμερα και είναι χειρότερα και δεν υπάρχει κάποιος να είναι κοντά να τον φροντίσει. Ή ένα άλλο παράδειγμα, να έχει σάκχαρο πέντε, και που χρησιμοποιούσαμε τα Βοήθεια Στο Σπίτι για να μπορούμε να έχουμε μια εικόνα καλή.

ΣΠ: Και μια τελευταία ερώτηση, θέλουμε να μας πείτε ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στη δικ. συμπαράσταση;

ΚΛ: Δεν ξέρω σε τι φάση βρίσκεται τώρα το θέμα, νομίζω ότι έχει περάσει ως αρμοδιότητα στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας, στα Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής, ίσως να είναι ένα βήμα να οργανωθεί λίγο διαφορετικά. Όμως να είμαστε και μέσα στην πραγματικότητα, οι υπηρεσίες τον τελευταίο καιρό παρουσιάζουν όλο και περισσότερη μείωση σε προσωπικό και δυσκολίες στην εφαρμογή αυτών που προβλέπουν οι νόμοι τουλάχιστον αυτών που απαιτούν ανθρώπους να είναι περισσότεροι, να είναι κοντά. Ένας Κοινωνικός Λειτουργός ή δύο δεν φτάνουν για να λάβουν μέρος σε όλη αυτή τη πληθυσμιακή ομάδα, που σας λέω μαζεύονταν πακέτα οι αιτήσεις για το θέμα. Δεν ξέρω τι να προτείνω.. Είμαστε και σε μια κατάσταση όπου οι αλλαγές και οι ανατροπές που έρχονται στα θέματα και τα κοινωνικά αυτόν τον καιρό είναι δυσοίωνα. Οι δομές έχουν λιγότερη χρηματοδότηση, λιγότερο προσωπικό. Είμαστε σε μια μεταβατική φάση που δεν ξέρω τι να πω. Σίγουρα χρειάζονται περισσότεροι και ειδικευμένοι άνθρωποι, περισσότερες ειδικότητες, συντονισμός, εποπτεία σε αυτούς που ασχολούνται. Και κυρίως από την πλευρά των δικαστηρίων και των αντίστοιχων Υπουργείων, όταν όλα αυτά οργανώθηκαν, οργανώθηκαν με την προοπτική ότι θα γίνει μια κοινωνική υπηρεσία που θα τα συντονίζει, κάτι που δεν έγινε ποτέ και είμαστε στα 18 χρόνια από τότε.

ΣΠ: Εσείς θεωρείται αναγκαίο να υπάρχει μια κοινωνική υπηρεσία που να ασχολείται μόνο με τη δικ. συμπαράσταση;

ΚΛ: Είναι γενικά οι θεσμοί προστασίας και των παιδιών είναι και η υιοθεσία, είναι και η αναδοχή, είναι και η επιτροπεία, είναι και η δικαστική συμπαράσταση, μέσα σε έναν νόμο είναι όλα αυτά. Αυτή τη στιγμή γίνονται σπασμωδικά και περιστασιακά, έχουν δώσει τώρα στους Δήμους την προστασία ανηλίκων με τις ομάδες Κοινωνικών Λειτουργών, έχουν δώσει στα Κέντρα Ψυχικής Υγείας τη δικαστική συμπαράσταση, καλό ήταν να ήταν συντονισμένα αφού και η προστασία ανηλίκων τα περιλαμβάνει και αυτά μέσα και πάει κοντά και ο δικ. συμπαράστατης όσον αφορά ενήλικους. Στους ανήλικους δεν λέγεται νομίζω δικ. συμπαράσταση, λέγεται επιτροπεία εκεί, πάλι με εποπτικό συμβούλιο όμως.

ΣΠ: Τηρείται πιστεύετε το απόρρητο;

ΚΛ: Να σας πω ότι όταν γινόντουσαν δικαστήρια κάποιες φορές δεν γίνονταν κεκλεισμένων των θυρών, αυτό φτάνει.

ΣΠ: Πέρα από αυτό, όσον αφορά την έκθεση, στις υπηρεσίες σας..

ΚΛ: Τότε τουλάχιστον υπήρχε το εμπιστευτικό πρωτόκολλο στο οποίο έρχονταν όλα αυτά τα θέματα και το οποίο γινόταν και διεκπεραίωση με τις απαντήσεις, τα έγγραφα τέλος πάντων, και ο καθένας μας κρατούσε το δικό του αρχείο όσον αφορά τις περιπτώσεις που είχε χειριστεί μετά. Το εμπιστευτικό πρωτόκολλο και το σέβονταν όλοι και ο διοικητικός υπάλληλος που είχε επίσης ήταν κάτι που υπήρχε προστασία.

ΣΠ: Έφευγε από εδώ η έκθεση και πήγαινε πως;

ΚΛ: Στο εμπιστευτικό πρωτόκολλο που αμέσως έμπαινε σε φάκελο και πήγαινε στα δικαστήρια, εκεί που μας το ζητούσαν. Και όσον αφορά το δικό μας το τμήμα ο μόνος που παρενέβαινε ήταν ο διευθυντής που υπέγραφε τη διαβίβαση και ο υπάλληλος που είχε το πρωτόκολλο, το εμπιστευτικό, γιατί ήταν άλλος εκείνος που είχε το κοινό. Όσον αφορά το δικό μας το τμήμα, υποχρεωμένοι ήμασταν όλοι να κρατήσουμε το απόρρητο, και υπήρχε, ίσως να υπάρχει ακόμα ένα βιβλίο που περνούσε εκεί σαν περίπτωση σαν όλες τις άλλες περιπτώσεις, σαν εισερχόμενο στο τμήμα, ότι ήταν μια περίπτωση δικ. συμπαράστασης, αλλά αυτό το βιβλίο ήταν για χρήση καθαρά των Κοινωνικών Λειτουργών. Οπότε βαδίζοντας όλοι με το σκεπτικό ότι πρέπει να κρατήσουμε το απόρρητο, ακόμα και η υιοθεσία περνούσε εκεί, σαν όνομα. Ήταν καθαρά για χρήση του τμήματος εδώ, δεν κατέβαινε ποτέ στα χέρια διοικητικών και όλοι λειτουργούσαμε με αυτό το δεδομένο, ότι ήταν απόρρητο το ποιες περιπτώσεις είχε μέσα η υπηρεσία μας.



ΣΠ: Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

ΚΛ: Όχι, θα με ενδιέφερε μόνο όταν τελειώσετε την πτυχιακή σας να περάσετε να με ενημερώσετε για τα αποτελέσματά της, που καταλήξετε. Γιατί έχει ενδιαφέρον και για εμάς κάθε πτυχιακή εργασία, κάθε μελέτη που γίνεται, γιατί κάπου εκεί είμαστε όλοι. Καλή επιτυχία.

ΣΠ: Ευχαριστούμε πολύ!

## 5<sup>ος</sup> κοινωνικός λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

ΚΛ: 13 μήνες.

ΣΠ: Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

ΚΛ: 5 χρόνια

ΣΠ: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

ΚΛ: για να εργαστώ εδώ δεν έκανα κάποια μετεκπαίδευση μόνο με το πτυχίο αλλά τώρα κάνω μία εκπαίδευση γνωστική αναλυτική ψυχοθεραπεία.

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

ΚΛ: καμία φορά.

ΣΠ: γνωρίζετε τι είδους αδυναμία μπορεί να έχουν τα άτομα που τίθενται σε δικαστική συμπαράσταση;

ΚΛ: Ναι διάβασα την νομοθεσία.

### Κύριο μέρος:

ΣΠ: Για ποιους λόγους εφαρμόζετε τις αρμοδιότητες αυτές κατά αυτό τον τρόπο;

ΚΛ: γιατί δεν έχει υπάρξει αίτημα προς την κοινωνική υπηρεσία του κέντρου μας να το κάνουμε

ΣΠ: Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

ΚΛ: ναι.

ΣΠ: Για ποιο λόγο;

ΚΛ: γιατί πρέπει να υπάρχει μία καλή ανάλυση των ψυχοκοινωνικών παραγόντων και της διερεύνησης του περιβάλλοντος του κάθε ψυχικά ασθενούς ώστε το δικαστήριο να αποφανθεί πιο δίκαια. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι κατάλληλο πρόσωπο για να διερευνήσει αυτά τα θέματα οικονομικά, κοινωνικά περιβαλλοντικά, οικογενειακά ώστε να είναι όσον το δυνατόν πιο σωστή η απόφαση.

ΣΠ: θεωρείτε ότι αρκεί η γνώση του κοινωνικού λειτουργού ώστε να ασχολείται με τις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης εξ ολοκλήρου ο ίδιος;

ΚΛ: όχι νομίζω με ομαδική προσέγγιση είναι πιο ασφαλής η διαδικασία και κυρίως πιστεύω ο ρόλος του ψυχιάτρου είναι ο πρωταρχικός γιατί εκτός από την αυστηρή διάγνωση της νόσου μπορεί να δει και πράγματα για την ικανότητα φροντίδας του εαυτού μέσα από την νόσο αν προκύπτουν θέματα για την σωστή διαχείριση των πραγμάτων της ζωής του οικονομικών, κοινωνικών.

ΣΠ: Η γνώση του κοινωνικού λειτουργού συγκεκριμένα που βοηθάει;

ΚΛ: στο θέμα οικογένεια, περιβάλλον, δημογραφικά στοιχεία, οικονομικά στοιχεία, μπορεί να γίνει μια πιο ενδεδειγμένη πούμε καταγραφή μια πιο σωστή ακτινογραφία εντός εισαγωγικών του κάθε ασθενούς διότι και κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός. Δεν σημαίνει ότι μία νόσος να οδηγεί κάποιον σε συμπαράσταση επειδή ο άλλος είναι

ψυχωτικός οπωσδήποτε πρέπει να συμπαρασταθεί όχι. Ο κάθε άνθρωπος είναι ειδική περίπτωση, μοναδική.

ΣΠ: Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** όχι.

ΣΠ: Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** ναι τελευταία έχω ασχοληθεί.

ΣΠ: Μπορείτε να μας περιγράψετε;

**ΚΑ:** προσπάθησα να διαβάσω την νομοθεσία που διέθετε η συμπαράσταση και επειδή είχα γνωρίσει δύο ασθενείς που βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση ασχολήθηκα λίγο να δω πως είναι η καθημερινότητα τους και πως είναι οι υποθέσεις τους, πως κινούνται. Με έχει απασχολήσει δηλαδή μια δυο φορές, μας έχουν απασχολήσει, ασθενείς όμως οι οποίοι έχουν τοποθετηθεί από άλλες υπηρεσίες σε δικαστική συμπαράσταση.

ΣΠ: έχει τύχει εσείς τους συγκεκριμένους ασθενείς να τους παρακολουθήσετε για να δείτε πως πηγαίνει η πορεία της δικαστικής συμπαράστασης.

**ΚΑ:** όχι ακριβώς για να δω αν τηρούνται οι όροι αλλά ερευνώντας στα πλαίσια ενός κοινωνικού ιστορικού βλέπεις και αυτό ότι ο άνθρωπος αυτός είναι σε συμπαράσταση και πολλές φορές χρειάζεται να δεις αν αυτό δυσχαιρένει ή διευκολύνει την καθημερινότητα του αυτό είναι θέμα ακόμη και η προοπτική μιας συμπαράστασης μπορεί να είναι θέμα είναι και το θέμα λίγο σχετικό με την επιθυμία και το θέλω ενός ασθενούς αν έχει το δικαίωμα να θέλει να μην θέλει και ποιος το κρίνει.

ΣΠ: Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα).

**ΚΑ:** όχι.

ΣΠ: Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** με μια καλή έκθεση κοινωνικής έρευνας με ένα καλό κοινωνικό ιστορικό μπορούν να συμπληρωθούν παράμετροι που είναι χρήσιμοι για τον δικαστή. Αυτή νομίζω είναι η συνεισφορά.

ΣΠ: Παράμετροι όπως;

**ΚΑ:** όπως η καθημερινότητα του ασθενούς, το περιβάλλον της φροντίδας του η φροντίδα δηλαδή ποιος έχει αναλάβει τη φροντίδα, ποιος είναι ο σταθερός ή οι σταθεροί φροντιστές του ασθενούς αυτού, ποια είναι η οικονομική του κατάσταση, τα εισοδήματα του, όλα αυτά είναι λεπτομέρειες που ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να τις εντοπίσει και να έχει μια ξεκάθαρη εικόνα για το προφίλ το. Χωρίς ένα καλό κοινωνικό ιστορικό πάντα κάτι λείπει στο να εκτιμήσεις έναν άνθρωπο.

Γενικά πάντως η κοινωνική εργασία στηρίζεται σε ένα πλαίσιο αξιών και αρχών, ακολουθεί μία δεοντολογία πάνω σε αυτό θα θέλαμε να μας πείτε:

ΣΠ: Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΑ:** πολλές φορές ανακύπτουν διλήμματα αλλά νομίζω με μία ομαδική συνεργασία των ειδικοτήτων μπορεί να υπάρξει μια πιο ασφαλής να το πούμε κοινωνική διάγνωση και απόφαση γι' αυτόν αλλά βέβαια έχει μεγάλη σημασία και η δική του άποψη πως το βλέπει και ο ίδιος και αν μπορεί να έχει άποψη και αν έχει, γι' αυτό ο συνδυασμός ειδικοτήτων αποφορτίζει λίγο την ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού και το άγχος αν τηρεί την δεοντολογία.

ΣΠ: μπορείτε να μας πείτε λίγο πως ο κοινωνικός λειτουργός προασπίζει τα δικαιώματα των πελάτων του;

**ΚΑ:** είναι πολύ σπουδαίο αυτό δηλαδή να έχουμε στο νου μας ως κέντρο το συμφέρον του ίδιου του ατόμου. Νομίζω αυτό μπορεί να βγει συνήθως από ειλικρινείς συνεντεύξεις μαζί του αρκετές όχι μία. Νομίζω μέσα από συνεντεύξεις μπορεί ο άλλος και μεσά από μια ανάπτυξη σχέσης τελικά να υπάρχει μια επαγγελματική σχέση και εμπιστοσύνη ώστε και αυτός να σε εμπιστευτεί για να σου βγάλει αυτό που θέλει πραγματικά και εσύ το εκτιμάς μετά και το βάζεις στην ομάδα και αυτό ισχύει ακόμα και για την δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** θεωρείτε δηλαδή ότι απαιτείται αρκετό χρονικό διάστημα για να διεξαχθεί η κοινωνική έρευνα ώστε να μπορέσει να συντάξει μια πιο ολοκληρωμένη έκθεση ο κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΑ:** νομίζω ότι όταν πρόκειται για έναν ασθενή με ψυχική νόσο που είναι και το αντικείμενο μου νομίζω να χρειάζεται και χρειάζεται να έχει και γνώση πολλών δεδομένων και τον γιατρό θα ρωτήσεις την διάγνωση που έχει την ιατρική πλευρά και το περιβάλλον πρέπει να γνωρίσεις και την οικονομική διάσταση του θέματος πρέπει να δεις αλλά κυρίως να δεις τον ασθενή τον πελάτη πρέπει να τον δεις ότι είναι άνθρωπος δηλαδή αν μπορείς να υπερβείς και την ασθένεια, αν μπορείς να υπερβείς και τα στίγματα που υπάρχουν σε αυτές τις περιπτώσεις και τον δεις σαν άνθρωπο είναι μια καλή αρχή και αυτό. Είναι θεωρητικό αλλά πρακτικά έχει σημασία. Έχει σχέση με την εμπιστοσύνη, τον τρόπο που θα προσεγγίσεις νομίζω είναι πολλά πράγματα λεπτά και δύσκολα δεν υπάρχει συνταγή. Πάντως ο σεβασμός στη δική του επιθυμία είναι πολύ βασικό και είναι και φιλοσοφικό ερώτημα που αρχίζει και που τελιώνει το δικαίωμά του να έχει την αυτοδιάθεση αν του την δίνει το σύστημα όπως λειτουργεί.

**ΣΠ:** Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** δεν ξέρω αν επιτελείται αποτελεσματικά μήπως επιτελείται αποτελεσματικά δεν ξέρω τι λένε οι στατιστικές. Φαντάζομαι θα πρέπει να τηρείται η δεοντολογία το πρώτο δηλαδή οι αξίες της κοινωνικής εργασίας η αυτοδιάθεση η αξιοπρέπεια του ανθρώπου την εμμονή μας στο συμφέρον του και όχι σε αλλότρια συμφέροντα που μπορεί να υπάρχουν και πιέσεις από μια πραγματικότητα αγχωμένη λόγω και του προβλήματος χρειάζεται να δίνεται ο χρόνος στον κοινωνικό λειτουργό μια άνεση χρόνου και όχι πίεση από το σύστημα ότι σε περιμένουν δέκα να αποφασίσεις σε μία εβδομάδα και να στείλεις τις εκθέσεις διότι αυτή η βιασύνη πολλές φορές μπορεί να οδηγήσει σε παρερμηνίες της κατάστασης και να μην αποφασίσουμε σωστά. Και κυρίως μια καλή πρόταση θα ήταν να υπάρχει μια ανεξάρτητη εξωτερική εποπτεία σε αυτά τα θέματα από μία επιτροπή ή από έναν επιστήμονα εκτός του χώρου που ανήκει ο κοινωνικός λειτουργός που ενεργοποιείται να την κάνει ώστε να υπάρχει έτσι και μια εξωτερική πυξίδα.

**ΣΠ:** όσον αφορά δηλαδή την εποπτεία δηλαδή τι εννοείτε;

**ΚΑ:** ο κοινωνικός λειτουργός έχει ένα αίτημα θα πάει μια κατ'οίκον επίσκεψη θα κάνει την έρευνα του την έκθεση του θα διερευνήσει το περιβάλλον αλλά παρόλα αυτά χρειάζεται μια εποπτεία όταν αναπτύσσονται διλλήματα πρέπει να το μοιραστεί αυτό με κάποιον πιστεύω εξωτερικό επόπτη που να είναι της εγκρίσεως του συστήματος όπως λειτουργεί.

**ΣΠ:** Τι ειδικότητας να είναι ο επόπτης κατά την γνώμη σας;

**ΚΑ:** καλό θα ήταν να είναι της ίδιας ειδικότητας να είναι κοινωνικός λειτουργός με κάποια εμπειρία στο θέμα που να έχει δουλέψει πολύ με αυτό το αντικείμενο.

**ΣΠ:** Κάποια άλλη πρόταση έχετε;

**ΚΑ:** ναι να αυξηθεί το προσωπικό να γίνουν προσλήψεις κοινωνικών λειτουργών και να υπάρχει πρόβλεψη για την εκπαίδευση τους σε αυτό ταχύρυθμο ίσως να είναι το τμήμα για να ξέρουν ακριβώς πως λειτουργεί η δικαστική συμπαράσταση με τα νέα

δεδομένα της ψυχιατρικής, της κοινωνικής εργασίας, της νέας άποψης για την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση που έχει αλλάξει. Έτσι δεν είναι, κάποτε λέει μιλούσαμε για τρελούς μετά μιλούσαμε για αρρώστους τώρα να μιλήσουμε και για ανθρώπους σιγά σιγά.

ΣΠ: θεωρείτε πως θα ήταν πιο σωστό αν υπήρχε μία κοινωνική υπηρεσία που να ήταν αποκλειστικά αρμόδια για την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** συμφωνώ να είναι μια πολύ καλή πρόταση αλλά εντάξει θα μπορούσε μια καλύτερη οργάνωση και κάποιες προσλήψεις να γίνει. Οι υπηρεσίες είναι αρκετές πιστεύω δεν έχουμε έλλειμα υπηρεσιών σε νούμερο το να φτιάξουμε δύο τρεις απλά πρέπει να γίνει μια καλύτερη διευθέτηση πιστεύω των επιστημών.

ΣΠ: μήπως θέλετε να προσθέσετε κάτι;

**ΚΑ:** τίποτα, σιγά σιγά να ετοιμαζόμαστε για δικαστικές συμπαράστασεις, ήρθατε και μας είπατε τα νέα. Καλό πτυχίο να συμπληρώσω και καλή σταδιοδρομία.

ΣΠ: ευχαριστούμε πολύ.

## 6<sup>ος</sup> κοινωνικός λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΑ:** 9 χρόνια.

ΣΠ: Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΑ:** 23 χρόνια έχω.

ΣΠ: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΑ:** όχι. Έχω παρακολουθήσει διάφορα σεμινάρια, συνέδρια, συγκεκριμένη μετεκπαίδευση όχι.

ΣΠ: τα σεμινάρια αυτά είχαν να κάνουν με την ψυχική υγεία;

**ΚΑ:** ναι. Πολλά ψυχοκοινωνική ψυχοθεραπεία, γνωσιακή, σεμινάρια ενημερωτικά, πάρα πολλά πράγματα αλλά όχι συγκεκριμένη μετεκπαίδευση ότι δηλαδή έχω τελιώσει κάτι και έχω μια μετεκπαίδευση συγκεκριμένη. Σε πολλές κατευθύνσεις έχω κινηθεί και έχω ψάξει αλλά όχι με μετεκπαίδευση ας πούμε σε ένα συγκεκριμένο τομέα.

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** καμία.

ΣΠ: η ερώτηση αφορά τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**ΚΑ:** τις αδυναμίες τις ξέρω εγκυκλοπαιδικά και εγώ έτσι όπως τις έχω ακούσει ας πούμε για ανθρώπους που προφανώς δεν μπορούν να έχουν μια αυτονομία μια αυτοδιαχείριση αλλά το ξέρω εγκυκλοπαιδικά δεν το έχω ποτέ κουβεντιάσει

### Κύριο μέρος:

ΣΠ: Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** καμία.

ΣΠ: Για ποιους λόγους συμβαίνει αυτό στην υπηρεσία;

**ΚΑ:** δεν το ξέρω, δεν μου έχει ανατεθεί κάτι, δεν έχω γνώση ας πούμε ούτε ενημερώνομαι για θέματα δικαστικής συμπαράστασης, δεν έχω αναλάβει ποτέ κάτι τέτοιο.

ΣΠ: δεν υπήρχε αίτημα δηλαδή ουσιαστικά;

**ΚΑ:** δεν μου ανατέθηκε από την διεύθυνση προφανώς δεν μου ανατέθηκε κάποια που θα εμπλεκόμουν.

**ΣΠ:** αν αναλαμβάνετε αρμοδιότητες δικαστικής συμπαράστασης πιστεύετε ότι θα ανέκυπταν τυχόν δυσκολίες ως προς αυτό;

**ΚΑ:** ναι με το να τις αναλάβω μόνος μου φυσικά είναι μια δυσκολία αν δεν είχα συνεργάτες που να κατέχουν καλά το αντικείμενο επειδή δεν έχω και πολύ γνώση του αντικείμενου θα ήθελα και εγώ μια ειδική εκπαίδευση πάνω στο αντικείμενο αυτό γιατί δεν έχω ανακατευτεί καθόλου με αυτόν τον κλάδο. Και συνεργάτες ίσως κοινωνικούς λειτουργούς πιο έμπειρους και να είμαι μέλος μιας επιστημονικής ομάδας.

**ΣΠ:** κάποια άλλη δυσκολία;

**ΚΑ:** όχι νομίζω με ανάλογη εκπαίδευση δεν θα υπήρχε άλλη δυσκολία. Οι δυσκολίες από εδώ και πέρα είναι άλλες αλλά για να το αναλάβω κάτι ναι θα ήθελα μια προεργασία μια εκπαίδευση ανάλογη μετά θα μπορούσα να το αναλάβω. Όσον αφορά τώρα το χώρο που είμαι επειδή έχω άλλα αντικείμενα θα με πείζε απλώς στην καθημερινότητα μου αν το αναλάμβανα παράλληλα με τα άλλα αντικείμενα που έχω.

**Σπ:** θεωρείτε πως θα επηρέαζαν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** τα είδη υπάρχοντα καθήκοντα μου ναι φυσικά θα με επηρέαζε θα με δυσκόλευε γιατί έχω άλλα αντικείμενα και θα με πείζε αρκετά αν αναλάμβανα εγώ τώρα και δικαστικές συμπαράστασεις.

**ΣΠ:** Α. Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** σίγουρα. Σίγουρα είναι αναγκαίος ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

**ΣΠ:** Β. Για ποιο λόγο;

**ΚΑ:** αυτά που λέγαμε και πριν προφανώς για να εκτιμήσει όλους τους κοινωνικούς παράγοντες που παρεμβαίνουν στην πραγματικότητα του συγκεκριμένου ανθρώπου που είναι υπό συμπαράσταση ή που υπάρχει αίτημα δικαστικής συμπαράστασης να εκτιμηθούν όλοι αυτοί οι παράγοντες, να συνεκτιμηθεί και το περιβάλλον, οι γονείς, οι φροντιστές τα πάντα. Σαφώς και είναι αναγκαίος ρόλος είναι το βασικό ίσως στέλεχος της ομάδας που πιστεύω πως θα έπρεπε να εμπλέκεται με τις συμπαράστασεις ο κοινωνικός λειτουργός.

**ΣΠ:** Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί πιστεύετε πως θα έπρεπε να λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση σχετικά με τις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** σίγουρα και ποιους αφορά και κάποια πράγματα που σίγουρα είναι να δουλεύονται στο εξωτερικό από ανθρώπους δεν ξέρω πως έχουν προχωρήσει τα πράγματα έξω αλλά σαφώς και χρειάζεται ενημέρωση εγώ δεν θα μπορούσα να το κάνω αυτό με την μία χωρίς να έχω μια προετοιμασία και ενημέρωση για να μπω λίγο και στο πρίσμα αυτό.

**ΣΠ:** . εσείς από μόνος σας έχετε ερευνήσει ποτέ γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** όχι δεν μου έχει τύχει.

**ΣΠ:** Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα).

**ΚΑ:** όχι. Ούτε και την συγκεκριμένη υπηρεσία που κάνουμε τώρα έχουμε εποπτεία. Απλώς επειδή λειτουργούμε ως διεπιστημονική ομάδα έχουμε τις συναντήσεις μας που συζητάμε διάφορα θέματα που προκύπτουν αλλά επόπτη κυριολεκτικά δεν έχουμε όχι.

**ΣΠ:** Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** με το να φέρει στην επιφάνεια τα δικαιώματα τους τα οποία θα πρέπει να γίνουν σεβαστά. Αυτό είναι το πρώτο που σκέφτομαι γιατί ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να προσπίσει τα δικαιώματα που έχουν αυτοί οι άνθρωποι την αξιοπρέπεια τους την αυτονομία τους την αυτοδιάθεση τους όλα αυτά που θα πρέπει να προσπίσουμε για να δούμε κατά πόσο είναι ικανοί ή όχι και κατά πόσο καταπατούνται ή όχι τα δικαιώματα τους είναι πολλά τα θέματα σαφώς και είναι πολύ σημαντικά όλα αυτά, αυτά είναι που πρέπει να εκτιμήσουμε οι κοινωνικοί λειτουργοί νομίζω. Είμαστε λιγάκι αυτοί που θα δουν την κατάσταση με την ανθρώπινη ματιά χωρίς να παραβιάζουν τις στοιχειώδεις αρχές και με δυσκολία καμιά φορά να εκτιμήσουμε κάποια πράγματα που σαφώς χρειαζόμαστε και χρόνο και αρκετή δουλειά πάνω σε αυτό και εκπαίδευση όπως είπαμε και πριν.

**ΣΠ:** Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΑ:** επηρεάζει γιατί ακριβώς ας πούμε επειδή πολλά πράγματα έχουν από κάτω υστεροβουλία ή οτιδήποτε άλλο από τα περιβάλλοντα των ατόμων που τελούν ή που πρόκειται να μουν σε δικαστική συμπαράσταση θα πρέπει να μπορούμε να εκτιμήσουμε πραγματικά τις προθέσεις τους, τις διαθέσεις τους, και ότι άλλο μπορεί να υπάρχει κάτω από αυτή την ιστορία. Σαφώς και επηρεάζει, γι' αυτό όπως λέγαμε θα πρέπει να έχουμε αρκετό χρόνο διαθέσιμο για να διερευνήσουμε τα περιβάλλοντα.

**ΣΠ:** βασικά ρωτάμε πως επηρεάζουν οι αρχές και οι αξίες την άσκηση των αρμοδιοτήτων του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** θα μπορούσαν να επηρεάσουν ίσως υπερ του πελάτη δηλαδή υπερ των δικαιωμάτων που ίσως καταπατούνται. Προς τα εκεί το βλέπω να επηρεάζουν γιατί στην ουσία ο πελάτης μας είναι αυτός ο άνθρωπος που θα πρέπει τα δικαιώματα του να μην καταπατούνται και να γίνει η διεργασία αυτή μόνο εφόσον είναι αναγκαία και μοναδική οδός διαφορετικά ας πούμε να μπορεί να αρνηθεί ο κοινωνικός λειτουργός, σε συνεργασία με ομάδα φυσικά και με εκτίμηση όλων ικανοτήτων που έχει ένας άνθρωπος μπορεί να αρνηθεί την συμπαράσταση την οποία νομίζω ότι δεν χρήζει συμπαράστασης, να μετέχει και η γνώμη του αλλά βασικά να είναι γνώμη ενός ειδικού που είναι μέλος μιας επιστημονικής ομάδας που βλέπει περιστατικό περιστατικό και άνθρωπο άνθρωπο, έτσι κάπως το βλέπω.

**ΣΠ:** Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** ίσως θα τον έβλεπα τον κοινωνικό λειτουργό σαν βασικό μέλος μιας ομάδας που θα ήθελε σίγουρα να έχει και παρουσία ψυχιάτρου και ψυχολόγου και σε αυτοτελή υπηρεσία που να εμπλέκεται με το αντικείμενο αυτό, που να δουλεύει καθαρά τα θέματα των συμπαραστάσεων για να μπορεί να βλέπει διεξοδικά και χωρίς πίεση γραφειοκρατική ή πρεμούρα υπηρεσιακή. Δηλαδή για να γίνει ουσιαστικά η δουλειά εγώ θα'λεγα να υπήρχε υπηρεσία που να το δουλεύει αλλά και με συνεργάτες επιστημονικούς και ψυχίατρο και ψυχολόγο δηλαδή να υπάρχει μια ομάδα που να δουλεύει τις συμπαραστάσεις και χωρίς το χρονικό το διεκπαιρωτικό και το τυπικό μέρος να το βλέπει ουσιαστικά τον άνθρωπο για να βγουν και οι αξίες όλες αυτές δηλαδή οι αξίες οι ανθρώπινες τώρα σε μια συνάντηση σε μία διεκπαιρέωση καμιά φορά ξεχνιούνται δυστυχώς. Η πρόταση μου είναι να υπάρχει συγκεκριμένη υπηρεσία στελεχωμένη με ειδικούς καλά εκπαιδευμένους που να δουλεύουν αυτά τα θέματα και εντάξει υπάρχουν πολλές υπηρεσίες αλλά εντάξει νομίζω έχουν γίνει υπηρεσίες για πάρα πολλά θέματα ίσως πιο δευτερεύοντα από ότι για τη συμπαράσταση στην Ελλάδα τουλάχιστον. Αυτά σε γενικές γραμμές.

**ΣΠ:** θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο;

**ΚΑ:** όχι, πάντως από το λίγο που ξέρω για το αντικείμενο νομίζω ότι απάντησα σχετικά.

ΣΠ: ευχαριστούμε πολύ.

**ΚΑ:** να είστε καλά.

## 7<sup>η</sup> Κοινωνική λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ: Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΑ:** εργάζομαι 20 χρόνια

ΣΠ: Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΑ:** έχω 25 χρόνια προυπηρεσίας γενικά

ΣΠ: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΑ:** ναι

ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** μία περίπτωση μόνο.

ΣΠ: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** ήταν περίπτωση με αλτσχάιμερ.

### Κύριο μέρος

ΣΠ: Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες αναλάβατε στην περίπτωση αυτή της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** σε αυτή την μοναδική περίπτωση χρειάστηκε να κάνω κοινωνική έρευνα και στη συνέχεια να συντάξω μία έκθεση.

ΣΠ: Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**ΚΑ:** στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση που ήταν η μοναδική που αναλάβαμε ως υπηρεσία το άτομο είχε ήδη τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση απλά μας ζητήθηκε από τον εισαγγελέα να ελέγξουμε αν ο δικαστικός συμπαραστάτης φρόντιζε πραγματικά την συμπαραστατούμενη έπειτα από καταγγελία ενός συγγενούς προς το δικαστήριο. Χρειάστηκε λοιπόν να συνεργαστούμε με το δικαστήριο και τον δικηγόρο. Επίσης ήρθα σε συνεργασία με τον διευθυντή της ιδιωτικής κλινικής όπου βρισκόταν η συμπαραστατούμενη. Πραγματοποίησα επίσκεψη στην κλινική όπου βρισκόταν όπως είπα η συμπαραστατούμενη καθώς και επίσκεψη στην οικία του δικαστικού συμπαραστάτη. Ένας ψυχίατρος και ένας ψυχολόγος που εργάζονται στην υπηρεσία πραγματοποίησαν διαγνωστική συνέντευξη με τον δικαστικό συμπαραστάτη και τον υπέβαλλαν σε ψυχομετρικά τεστ. Του ζητήθηκε ακόμη φορολογική δήλωση και ιατρική γνωμάτευση για την γενική σωματική του υγεία. Όλα μαζί λοιπόν στάλθηκαν με την κοινωνική έκθεση που περιελάμβανε και μία πρόταση στον αρμόδιο εισαγγελέα.

ΣΠ: Για ποιους λόγους εφαρμόζετε τις αρμοδιότητες αυτές κατά αυτό τον τρόπο;

**ΚΑ:** ο λόγος που κινηθήκαμε έτσι ήταν για να υπάρξει μία εμπειριστατωμένη διαδικασία ώστε να στηριχθεί η πρόταση που στείλαμε στον εισαγγελέα.

ΣΠ: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** μάλιστα, με την συνεργασία αρμόδιων φορέων και όσων εμπλέκονται αντιμετωπίσαμε ότι προέκυψε.

ΣΠ: Πως επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:**στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε μία υπηρεσία όπως εδώ μετά από ειδική εκπαίδευση ορίζεται στην ψυχοθεραπευτική διαδικασία με καθορισμένα όρια. Έτσι κάθε άλλη ανάθεση παρακωλύει το έργο του. Είναι λοιπόν προγραμματισμένος και χρονικά φορτωμένος ο χρόνος εργασίας μας.

**ΣΠ:** Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** στις περιπτώσεις μόνο που χρήζουν κοινωνικής έρευνας θεωρώ πως θα πρέπει να υπάρχει ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.

**ΣΠ:** Για ποιο λόγο;

**ΚΛ:** και αυτό που ανέφερα για να υπάρξει εμπειριστατωμένη πρόταση προς όφελος του συμπαραστατούμενου.

**ΣΠ:** Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** ανατέθηκε στην υπηρεσία η δικαστική συμπαράσταση ενώ ήταν αρμοδιότητα της πρόνοιας χωρίς συνεργασία και προετοιμασία. Επομένως δεν υπήρξε επιμόρφωση και εποπτεία, είχαμε προσωπική επαφή και συνεργασία για ενημέρωση με κοινωνικούς λειτουργούς της πρόνοιας.

**ΣΠ:** Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο;

**ΚΛ:** όχι.

**ΣΠ:** Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΛ:** η συμβολή της συνίσταται στην εμπειριστατωμένη πρόταση που συντάσσεται μέσω της κοινωνικής έκθεσης του κοινωνικού λειτουργού.

**ΣΠ:** Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΛ:** θεωρώ πως δεν την επηρεάζει σε κάτι.

**ΣΠ:** Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** κατά την γνώμη μου προτείνω να επιστρέψει η αρμοδιότητα της δικαστικής συμπαράστασης στην κοινωνική πρόνοια ή ακόμη να δημιουργηθούν κοινωνικές υπηρεσίες στα δικαστήρια.

**ΣΠ:** να είστε καλά. Ευχαριστούμε.

## **8<sup>η</sup> κοινωνική λειτουργός**

### **Δημογραφικά στοιχεία**

**ΣΠ:** Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΛ:** εδώ εργάζομαι 31 χρόνια.

**ΣΠ:** Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΛ:** και τα 31 χρόνια εργάζομαι εδώ, ήταν η πρώτη μου δουλειά και από αυτήν φεύγω.

**ΣΠ:** Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΛ:** ναι εδώ. Δεν χρειάστηκε, απλά ήταν ο τρόπος που λειτουργούσε η υπηρεσία με βάση δηλαδή τη θεραπευτική ομάδα. Έτσι οι κοινωνικοί λειτουργοί μετεκπαιδευτήκαμε στη διάγνωση και την ψυχοθεραπεία έτσι ώστε να είμαστε ισότιμα μέλη της θεραπευτικής ομάδας. Μετεκπαιδευτήκαμε από την β' πανεπιστημιακή ψυχιατρική κλινική με σεμινάρια επιβλέψεις περιστατικών και η διάρκεια της εκπαίδευσης ήταν τέσσερα χρόνια. Αποκτήσαμε έτσι τον ρόλο του κλινικού κοινωνικού λειτουργού.



ΣΠ: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** από τότε που ξεκίνησε η δικαστική συμπαράσταση το 2006 ήταν η πρώτη φορά απευθύνθηκα σε εμάς περίπου δέκα περιστατικά στο διάστημα αυτό και από αυτά τα δέκα ασχοληθήκαμε με ένα μόνο.

ΣΠ: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**ΚΑ:** διανοητική καθυστέρηση σε αυτή την μία περίπτωση. Με τα υπόλοιπα δεν ασχοληθήκαμε διότι παραπέμπονταν από τους δικηγόρους και όχι από την εισαγγελία.

ΣΠ: Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** εμείς σαν κοινωνικοί λειτουργοί με αυτό που ασχοληθήκαμε ήταν η κοινωνική έρευνα και η κοινωνική έκθεση.

ΣΠ: Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**ΚΑ:** από τη στιγμή που ήρθε το αίτημα από την εισαγγελία για να αξιολογήσουμε το δικαστικό συμπαραστάτη μπήκε στην κοινωνική διαδικασία της υπηρεσίας δηλαδή κλείστηκε διαγνωστική συνέντευξη έγιναν ψυχομετρικά τεστ και κοινωνική έρευνα και αφού εκτιμήθηκε το περιστατικό δόθηκε απάντηση στην εισαγγελία με κοινωνική έκθεση. Αξιολογήσαμε τον δικαστικό συμπαραστάτη αφού είχε οριστεί ήδη σαν προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης τον είδαμε λοιπόν από ψυχιατρικής πλευράς δηλαδή αν είχε κάποια ψυχιατρικά προβλήματα.

### **Κύριο μέρος**

ΣΠ: Για ποιους λόγους εφαρμόζετε τις αρμοδιότητες αυτές κατά αυτό τον τρόπο;

**ΚΑ:** ο λόγος που αποφασίσαμε να εργαστούμε κατά αυτό τον τρόπο ερχόμενοι σε συνεργασία με την εισαγγελία ήταν γιατί δεν είμασταν ειδική υπηρεσία γι' αυτό τον θεσμό ο οποίος ήταν μία επιπρόσθετη αρμοδιότητα και σε συνεννόηση με την εισαγγελία αποφασίσαμε να κάνουμε την εκτίμηση του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη. Αυτό που έκαναν οι δικηγόροι για αυτές τις εννιά περιπτώσεις που δεν ασχοληθήκαμε ήταν αιτήματα που έρχονταν από τους ίδιους πριν από την διαδικασία κατά την οποία τίθεται προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης.

ΣΠ: οι δικηγόροι τι αιτήματα σας ζητούσαν;

**ΚΑ:** δεν ήταν δυνατόν να ασχοληθούμε με όποιον δικηγόρο ζητούσε να κάνουμε αρμοδιότητες δικαστικής συμπαράστασης.

ΣΠ: ποιος εκτίμησε το άτομο που ήταν να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση.

**ΚΑ:** τον εκτίμησε άλλη υπηρεσία πχ το νοσοκομείο. Εμείς δεν ασχοληθήκαμε με τον συμπαραστατούμενο αλλά με τον δικαστικό συμπαραστάτη και αυτό αφορούσε ανθρώπους οι οποίοι είχαν οριστεί ήδη ως προσωρινοί δικαστικοί συμπαραστάτες και υπαγόταν στον τομέα ευθύνης μας. Ήταν αμέτρητοι οι δικηγόροι γι' αυτό μπήκε το όριο να αναλαμβάνουμε περιπτώσεις τις οποίες μας παρέπεμπε μόνο ο εισαγγελέας.

ΣΠ: Ο εισαγγελέας σας παραπέμπει περιστατικά;

**ΚΑ:** όχι δεν χρειάστηκε. Όταν δεν υπάρχει δόλος το εκτιμάει ο εισαγγελέας δεν ζητάει την κοινωνική έκθεση κρίνει δηλαδή αν θα ζητήσει ή όχι κοινωνική έρευνα με βάση τη δικογραφία.

ΣΠ: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:**προσπαθούμε να είμαστε σε συνεννόηση με τους αμέτρητους δικηγόρους κατά διαστήματα που απευθύνθηκαν σε εμάς και τους σταματήσαμε δεν κάναμε δηλαδή κοινωνική έρευνα. Το όριο δηλαδή που βάλαμε όπως σας προανέφερα και παραπάνω ήταν όταν ξεκίνησε ο θεσμός χρειάστηκε να ενημερώσουμε τον εισαγγελέα για τον τρόπο που λειτουργεί η υπηρεσία σε ποιο βαθμό θα μπορούσαμε να συμβάλουμε δηλαδή στην όλη διαδικασία στην οποία θα έμπαινε ο δικαστικός συμπαράστατης.

**ΣΠ:** Πως επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** είναι μία πρόσθετη εργασία αυτό η οποία μας δυσκολεύει στα καθήκοντα.

**ΣΠ:** μπορείτε να μας εξηγήσετε πως σας δυσκολεύει δηλαδή;

**ΚΛ:** έχουμε αρκετά καθήκοντα και προστέθηκε και αυτό μέσα στα επιβαρυνόμενα καθήκοντα για τα οποία είχαμε κατανύει τον χρόνο μας ανάλογα. Δεν λειτουργούμε δηλαδή αμιγώς ως κοινωνικοί λειτουργοί αλλά και ως θεραπευτές.

**ΣΠ:** αν εργαζόσασταν μόνο ως κοινωνικοί λειτουργοί θα αναταποκρινόσασταν καλύτερα;

**ΚΛ:** ναι ίσως. Διότι εδώ εργαζόμαστε και ψυχοθεραπευτικά.

**ΣΠ:** έχετε την δυνατότητα να πραγματοποιείτε κατ'οίκον επισκέψεις σχετικά με το θέμα της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** μπορούμε να κάνουμε, αυτό το συνεννοούμαστε με την θεραπευτική ομάδα το αποφασίζουμε και το κρίνουμε αν πρέπει να πάμε στο σπίτι κρίνεται κατά περίπτωση. Εμάς μας ενδιαφέρει αν το άτομο από ψυχιατρικής πλευράς μπορεί να αναλάβει τον ρόλο του δικαστικού συμπαράστατη.

**ΣΠ:** Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:**θα μπορούσε να είχε νόημα αλλά στην δική μου υπηρεσία δεν θα είχε νόημα.

**ΣΠ:** Για ποιο λόγο;

**ΚΛ:** Ο ρόλος θεωρείται αναγκαίος στη δικαστική συμπαράσταση αλλά σε μία συγκεκριμένη υπηρεσία που θα λειτουργεί για τον σκοπό αυτό και θα μπορούσε να έχει και άλλους επαγγελματίες.

**ΣΠ:** όμως η συγκεκριμένη υπηρεσία στελεχώνεται με επαγγελματίες από διάφορες ειδικότητες που μπορούν να ασχοληθούν με την δικαστική συμπαράσταση έτσι δεν είναι;

**ΚΛ:** η υπηρεσία εδώ δεν μπορεί να ασχοληθεί αποτελεσματικά πλήρως με τον θεσμό λόγω των λοιπών αρμοδιοτήτων που έχει η υπηρεσία.

**ΣΠ:** πιστεύετε πως ο κοινωνικός λειτουργός έχει την κατάλληλη γνώση ώστε να ανταποκρίνεται στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** έχει πολύπλευρη επαγγελματική γνώση που θα του έδινε την δυνατότητα να ασχοληθεί με αυτό αλλά να είναι η μοναδική του ενασχόληση και να επιλέγει αν θα ασχοληθεί συγκεκριμένα με αυτό δηλαδή την δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΛ:** όχι δεν έχουμε λάβει.

**ΣΠ:**Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΛ:**διαβάσαμε του νόμους γύρω από αυτό. Συνεργαστήκαμε επίσης με τον εισαγγελέα πρωτοδικών για το πώς θα λειτουργήσουμε και πως θα συνεργαστούμε.

**ΣΠ:** Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα).

**ΚΛ:** τι εννοείς ποιοι θα μπορούσαν να μας εποπτεύουν;

**ΣΠ:** επαγγελματίες του χώρου ή με εμπειρία ας πούμε.

**ΚΛ:** όχι δεν είχαμε ποτέ.

**ΣΠ:** Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

Στόχος της είναι να προστατεύει τα συμφέροντα των πασχόντων συγκεκριμένα εδώ των ανθρώπων που μπαίνουν σε δικαστική συμπαράσταση, το ότι βλέπουμε τον δικαστικό συμπαραστάτη αυτό τον στόχο έχει να μπορεί να συμπαρίσταται επαρκώς στον συμπαραστατούμενο να έχει την ικανότητα γι' αυτό.

**ΣΠ:** πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΛ:** το επηρεάζει γιατί έχει ένα ευρύ φάσμα γνώσεων, αξιών και αρχών που προσπαθεί να εφαρμόσει.

**ΣΠ:** προσωπικώς εσάς πως σας επηρέασε;

**ΚΛ:** σε αυτό το επίπεδο που λειτουργήσαμε ήταν χρήσιμη η γνώση της κοινωνικής εργασίας. Ο γνώμονας είναι να δεις τον άνθρωπο τις ανάγκες του και να τον βοηθήσεις. Όλες οι αξίες και οι αρχές μπορούν να εφαρμοστούν δηλαδή δεν διαφοροποιείται σε κάτι στη δικαστική συμπαράσταση. Έχει ο κοινωνικός λειτουργός το υπόβαθρο για να ασχοληθεί αρκεί να είναι κάτι οργανωμένο και ειδικά στελεχωμένο.

**ΣΠ:** Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** Η πρόταση μου είναι να υπάρχει μία οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία η οποία να ασχολείται αποκλειστικά με την δικαστική συμπαράσταση. Να στελεχώνεται από επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων μεταξύ άλλων και ο κοινωνικός λειτουργός. Το βασικό είναι για να είναι αποτελεσματική να ασχολείται αποκλειστικά με αυτό.

**ΣΠ:** θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο;

**ΚΛ:** όχι.

**ΣΠ:** σας ευχαριστούμε.

## 9<sup>ος</sup> κοινωνικός λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

**ΣΠ:** Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΛ:** 29 χρόνια περίπου.

**ΣΠ:** Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΛ:** Δούλεψα κάποιους μήνες σε παιδικό σταθμό και μετά εδώ.

**ΣΠ:** Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΛ:** Έχω εξιδίκευση στη συστημική οικογενειακή θεραπεία.

**ΣΠ:** Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** είναι πολύ μικρός ο αριθμός σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των πελατών που εισέρχονται γενικά στην υπηρεσία.

**ΣΠ:** Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** Δεν εξετάζεται μόνο ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης αλλά κάθε διαδικασία που εμπίπτει στην εκούσια δικαιοδοσία.

**ΣΠ:** μας εξηγήτε τι σημαίνει αυτό;

**ΚΛ:** η δικαστική συμπαράσταση σημαίνει ότι βγάζουμε κάποιο άτομο ανίκανο προς δικαιοπραξία ενώ στην εκούσια δικαιοδοσία πέρνεται μία νομική απόφαση χωρίς τη συναίνεση του ατόμου. Για αυτό που μου ρωτήθηκε ναι έχουμε ασχοληθεί με περιπτώσεις ατόμων με ψυχική διαταραχή από τα περιστατικά που εγώ είδα η ψυχική ή διανοητική διαταραχή του ενηλίκου ήταν συνέπεια νευρολογικής πάθησης..

χρήση ναρκωτικών ουσιών, ανηλίκους καθώς και με άτομα που πάσχουν από αλτσχαιμερ το οποίο είναι νόσος πρόκειται δηλαδή για διανοητική και παράλληλα ψυχική και σωματική διαταραχή.

ΣΠ: Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

Κοινωνική έρευνα κάνουμε. Όσον αφορά την παρακολούθηση της δικαστικής συμπαράστασης έπειτα από την απόφαση δεν μπορεί να γίνει διότι το Πρωτοδικείο δεν εκτελεί σωστά τον ρόλο του δηλαδή δεν μας ανακοινώνει τις δικαστικές αποφάσεις.

### **Κύριο μέρος**

ΣΠ: Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**ΚΑ:** Αρχικά όσον αφορά λοιπόν την κοινωνική έρευνα οι δικηγόροι κοινοποιούν την αίτηση τους στην υπηρεσία μας μέσω δικαστικού επιμελητή την οποία έχουν υποβάλλει ήδη στο δικαστήριο. Από εκεί και πέρα εμείς κρίνουμε πως θα δουλέψουμε στο κάθε περιστατικό διότι το καθένα είναι διαφορετικό. Να διευκρινήσουμε ότι ένα κομμάτι είναι ποιος είναι αυτός που μπαίνει σε δικαστική συμπαράσταση, τι πρόβλημα παρουσιάζει, από ποιες υπηρεσίες υπάρχουν χαρτιά που επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει πρόβλημα, και όταν δεν υπάρχουν μπορεί να γίνει κάποια έρευνα. Το άλλο κομμάτι είναι ποιοι λόγοι οδηγούν στο να γίνει κάποιος δικαστικός συμπαράστατης, λειτουργεί προς ίδιον όφελος, υπάρχουν οικονομικά οφέλη, ποια είναι η σχέση δικαστικού συμπαράστατη και συμπαραστατούμενου, θα εξυπηρετήσει το να μπει το άτομο σε δικαστική συμπαράσταση, θα εξυπηρετήσουν οι λειτουργικές, οικονομικές, κοινωνικές και νομικές εκπροσωπήσεις ώστε να έχει μία πιο ποιοτική αξιοπρεπή ζωή το άτομο. Ο δικαστικός συμπαράστατης και το εποπτικό συμβούλιο διότι και αυτό κρίνεται, πέρα από το αν δουλεύουν για το συμφέρον του συμπαραστατούμενου είναι ικανά άτομα να αναλάβουν αυτόν τον ρόλο.

ΣΠ: πως το κρίνετε αυτό;

**ΚΑ:** αυτό είναι ένα ζήτημα επειδή ο κοινωνικός λειτουργός είναι ένας εξειδικευμένος επαγγελματίας και όταν εργάζεται σε μία τέτοια υπηρεσία πάντα διαθέτει μία εξειδικευμένη ιδιαίτερη εκπαίδευση ακόμη και αν είναι η εμπειρία του που του δίνει αυτήν την ικανότητα. Μπορεί να αναγνωρίσει ή να υποψιαστεί θέματα που μπορεί να υπάρχουν δηλαδή ελέγγω τα κίνητρα του δικαστικού συμπαράστατη, την σχέση του με τον συμπαραστατούμενο και την κατάσταση της δικής του ψυχικής ή διανοητικής υγείας σε αυτή την περίπτωση ζητάω από κατάλληλα άτομα ψυχίατρο ή ψυχολόγο να κρίνουν την ψυχική ή διανοητική υγεία και την προσωπικότητα είτε για τον δικαστικό συμπαράστατη ή πρόσωπο του εποπτικού συμβουλίου. Όταν βλέπω έναν λειτουργικό άνθρωπο δεν χρειάζεται να τον υποβάλλω σε ψυχιατρική εκτίμηση ή ψυχολογικά τεστ. Μόνο αν βάσει της εμπειρίας μου κρίνω ότι χρειάζεται κρατώντας ουδέτερο ρόλο για να μπορέσω να συνεκτιμήσω τις διάφορες φωνές.

Στις αιτήσεις προς το δικαστήριο απαντάμε γενικά μόνο όταν είναι εμπρόθεσμες.

ΣΠ: τι εννοείτε με αυτό;

**ΚΑ:** πρέπει τουλάχιστον 20 μέρες πριν την εκδίκαση να έχουμε την αίτηση στα χέρια μας για να υπάρχει χρονικό περιθώριο ώστε να αντιμετωπιστεί.

ΣΠ: συμμετέχετε ως μάρτυρας στο δικαστήριο;

**ΚΑ:** όχι. Επί της ουσίας το δικαστήριο χρειάζεται ένα ουδέτερο παρατηρητή που μπορεί να έχει και πιο ιδιαίτερη γνώση που θα μπορέσει με την πρόταση του να βοηθήσει στην εκδίκαση της υπόθεσης κάτι που δεν μπορεί να κάνει ο δικαστής ο οποίος πρέπει να πάρει απόφαση.

ΣΠ: Τηρείται το απόρρητο;

**ΚΑ:** Σε περίπτωση που ο δικαστικός συμπαραστάτης, μέλος του εποπτικού συμβουλίου ή ο συμπαραστατούμενος έχει σχέση με την συγκεκριμένη υπηρεσία δεν στέλνουμε κοινωνική έκθεση προς το δικαστήριο γιατί την ίδια στιγμή βρίσκεται σε δύο διαφορετικούς ρόλους δύο αντίθετοι ρόλοι και για κατοχύρωση του απορρήτου. Σε εκείνη λοιπόν την περίπτωση και κατόπιν αδείας του πελάτη μπορεί να σταλεί στο δικαστήριο γνωμάτευση ή βεβαίωση παρακολούθησης.

ΣΠ: τι εννοείτε με αυτό;

**ΚΑ:** ότι ο πελάτης μπορεί να πει να στείλει μία γνωμάτευση κατόπιν εγκρίσεως του ότι εγώ παρακολουθούμαι από την συγκεκριμένη υπηρεσία και με αυτόν τον τρόπο κάνουμε γνωστή τη σχέση στο δικαστήριο και κατά επέκταση εκείνο μπορεί να πάρει την απόφαση να αναθέσει την κοινωνική έρευνα αλλού. Η έκθεση είναι στοιχείο του δικαστηρίου και λαμβάνουν γνώση όλοι. Γίνεται ένα δικαστήριο αλλά δεν εκθέτουν απόρρητα στοιχεία.

ΣΠ: μπορείτε να μας πείτε τι περιλαμβάνει η έκθεση;

**ΚΑ:** δεν μπαίνω σε λεπτομέριες γράφω ότι είδα τους τάδε στην υπηρεσία, ποιοι προσήλθαν ποιοι όχι και τι αιτιολογία έχω για αυτό. Την εντύπωση, την γνώμη, την περιγραφή που έχω για την σχέση μεταξύ τους.

Η παρακολούθηση δεν είναι εύκολο γιατί όπως είπαμε δεν ανακοινώνονται οι δικαστικές αποφάσεις. Οι δικαστικοί συμπαραστάτες και το εποπτικό συμβούλιο μπορούν ανά πάσα στιγμή να ζητήσουν τη βοήθεια μας δηλαδή του κοινωνικού λειτουργού και της υπηρεσίας γενικότερα αν προκύψει κάποιο θέμα. Όταν ορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης σε ανήλικο και χρειάζεται έτσι χρόνος για να αναπτυχθούν οι σχέσεις με τον ανήλικο και το εποπτικό συμβούλιο τότε έχει νόημα η παρακολούθηση για όσο το έχουν ανάγκη.

ΣΠ: μόνο στους ανήλικους;

**ΚΑ:** δεν μπορώ να φανταστώ το ίδιο και στους ενήλικους.

ΣΠ: Για ποιους λόγους εφαρμόζετε τις αρμοδιότητες αυτές κατά αυτό τον τρόπο;

**ΚΑ:** εκτιμώ ότι πρέπει η θέση να είναι ουδέτερη, να υπάρχει ίση απόσταση προς όλα τα μέλη συμπαραστατούμενο, δικαστικό συμπαραστάτη και εποπτικό συμβούλιο.

ΣΠ: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** όχι δεν αντιμετωπίζω εφόσον τηρηθούν κάποιες προϋποθέσεις α) χρόνου, β) να μην εμποδίζεται η παραπέρα λειτουργία μου να μην είναι δηλαδή εις βάρος του συνόλου της δουλειάς μου στην υπηρεσία, γ) μία δυσκολία είναι όπως είπαμε να μην είναι ανατηθέμενοι οι ρόλοι του κοινωνικού λειτουργού που ελέγχει τη δικαστική συμπαράσταση με τον θεραπευτικό ρόλο να μην έρχονται δηλαδή σε αντίθεση.

ΣΠ: Πως επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

ο ρόλος μου στην υπηρεσία έχει να κάνει με την θεραπευτική αντιμετώπιση παιδιών και ενηλίκων, ατόμων, ζευγαριών, οικογενειών και ομάδων. Στην δουλεία μου μαζί τους και στην προσπάθεια κατανοήσεως μιας συμπεριφοράς η συμπεριφορά αυτή εξετάζεται στο πλαίσιο και την πολυπλοκότητα των σχέσεων που αναδύονται στη ζωή. Επομένως η διαφορά της δικαστικής συμπαράστασης από τα υπόλοιπα καθήκοντα είναι στο στόχο.

ΣΠ: Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** ναι.

ΣΠ: Για ποιο λόγο;

**ΚΑ:** Η διαφορά του ρόλου δικαστή-κοινωνικού λειτουργού συμβάλλει διότι ο κοινωνικός λειτουργός έχει άλλες ειδικές γνώσεις προσεγγίζοντας διαφορετικά το

άτομο. Διαφωνώ ότι ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να γίνεται μέλος του εποπτικού συμβουλίου ή και να γίνεται δικαστικός συμπαράστατης.

ΣΠ: γιατί;

**ΚΑ:** γιατί χάνει τον ουδέτερο ρόλο του και γιατί εξαναγκάζεται σε προσωπικές σχέσεις. Μπαίνει μέσα στην προσωπική σου ζωή χαλάει έτσι την ουδετερότητα σου.

ΣΠ: Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:**Όχι, ούτε κάποιο σεμινάριο.

ΣΠ: Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** ενημερώθηκα σχετικά με τους νομικούς όρους μέσω ίντερνετ και υπήρξε συνεργασία με συναδέλφους ανά την Ελλάδα που είχαν ασχοληθεί με περιπτώσει δικαστικής συμπαράστασης και έτσι γνώριζαν.

ΣΠ: Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα)

**ΚΑ:** είμαι επόπτρια στον χώρο εργασίας μου με την έννοια της επίβλεψης και εκπαιδύτρια για τους κοινωνικούς λειτουργούς στο χώρο. Πιστεύω πάντως πως ο ομαδικός τρόπος δουλειάς μπορεί να απορροφήσει και να επεξεργαστεί συναισθηματικά θέματα.

ΣΠ: Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** η κοινωνική εργασία προσπαθεί να προασπίζει τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων, να αναγνωρίζει την διαφορετικότητα απόψεων, θεσμών, καταστάσεων, ρόλων και είναι σημαντικό η άδεια τους για να λειτουργούμε εξ ονόματος τους.

ΣΠ: Πως επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**ΚΑ:** η απάντηση μου είναι ότι ανέφερα και παραπάνω.

ΣΠ: Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

Για να λειτουργεί αποτελεσματικά ο ρόλος μας θα πρέπει οι αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης να λειτουργούν όπως τις εφαρμόζω εγώ η ίδια.

ΣΠ: ευχαριστούμε για τη συνομιλία.

## 10<sup>η</sup> κοινωνική λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ.: Θα ξεκινήσουμε τη συνέντευξη με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτήν την υπηρεσία;

**Κ.Α.:** Εδώ εργάζομαι 5 χρόνια.

ΣΠ: Πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνική λειτουργός;

**Κ.Α.:** Γύρω στα 10 χρόνια.

ΣΠ.: Έχετε τελειώσει τη σχολή Κοινωνικής Εργασίας στην Πάτρα;

**Κ.Α.:** Ναι, στην Πάτρα.

ΣΠ.: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**Κ.Α.:** Όχι πάνω στη σχολή μας, στο αντικείμενό μας. E.C.D.L. και τέτοιου είδους μετεκπαιδύσεις έκανα.

ΣΠ.: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Α.:** Με τη δικαστική συμπαράσταση έχω ασχοληθεί πρακτικά με ένα περιστατικό αλλά έχω γράψει κοινωνικές εκθέσεις σε άλλα τρία. Και σίγουρα έχουμε ασχοληθεί σαν ομάδα, η Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία του Οικοτροφείου, με την αυτοενημέρωσή μας σε σχέση με τη νομοθεσία γύρω από τη δικαστική συμπαράσταση, με τον καινούριο νόμο και πως αυτό μπορεί να γίνει πράξη, με την έννοια πως μπορείς να χρησιμοποιήσεις όλα αυτά τα στοιχεία και τα βοηθήματα που σου δίνει αυτός ο νόμος για να βοηθήσεις πραγματικά ανθρώπους που δεν είναι σε δικαστική συμπαράσταση ή που είναι και ο δικαστικός συμπαραστάτης μαζί με την οικογένεια τους εκμεταλλεύονται.

-Σπ.: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**Κ.Α.:** Ο φορέας που εργαζόμαι εγώ, είναι ένας φορέας που ασχολείται κατ' εξοχήν με θέματα ψυχικής υγείας και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα άτομα αυτά, για τα οποία κάναμε αυτές τις κοινωνικές εκθέσεις αλλά και όλη τη διαδικασία, τη δικαστική, είναι ψυχιατρικά περιστατικά. Μπορεί να υπάρχει συννοσηρότητα με άλλη ασθένεια, όπως για παράδειγμα με τη νοητική υστέρηση παράλληλα, αλλά βασικά και κατ' εξοχήν είναι ψυχιατρικά περιστατικά.

ΣΠ.: Μπορείτε να μας αναφέρεται τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης; (κοινωνική έρευνα, κοινωνική έκθεση, μέλος του εποπτικού συμβουλίου)

**Κ.Α.:** Ναι, κοινωνική έρευνα, κοινωνική έκθεση, συνεργασία με το νομικό σύμβουλο του φορέα, συγκέντρωση όλων των απαραίτητων εγγράφων, που δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Όταν έχεις να κάνεις με περιστατικά, τα οποία βρίσκονταν κλεισμένα σε ψυχιατρικά νοσοκομεία 15 και 20 χρόνια και πρέπει να βρεις από τους διάφορους δήμους που πέρασε το περιστατικό ή η οικογένειά του ληξιαρχικές πράξεις γέννησης ή θανάτου και ληξιαρχικές πράξεις και βεβαιώσεις εγγυτέρων συγγενών, είναι ένα τρέξιμο απίστευτο σε πολλούς δήμους, διότι μπορεί η οικογένεια αυτή να μην έχει δικό της σπίτι, ώστε να είναι σε ένα μόνο δήμο, αλλά να μετακόμιζε με ενοίκιο σε διάφορα σημεία και πρέπει να πας σε όλα αυτά τα σημεία και να συγκεντρώσεις όλα τα έγγραφα, προκειμένου να αποδείξεις στο δικαστήριο ότι δεν υπάρχει άλλος συγγενής ή ότι από τους συγγενείς που υπάρχουν, έχουν κληθεί και δεν έχουν εκδηλώσει κανένα ενδιαφέρον για το άτομο.

ΣΠ.: Έχετε υπάρξει και μέλος του εποπτικού συμβουλίου;

**Κ.Α.:** Όχι. Ακόμη τουλάχιστον. Δε ξέρω στην πορεία τι θα γίνει.

### **Κύριο μέρος**

ΣΠ.: Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**Κ.Α.:** Ναι, είναι αυτά που σας ανέφερα και πιο πριν. Μια από τις αρμοδιότητες είναι η συγκέντρωση των εγγράφων, δεύτερον είναι η σύνταξη κοινωνικής έκθεσης, με όσο περισσότερα στοιχεία αποδείξιμα υπάρχουν. Τι μπορεί να αφορούν τα στοιχεία αυτά; Στην προκειμένη περίπτωση, τη δική μου, υπήρχε μια συγγενής, μια ξαδέλφη για την ακρίβεια, η οποία είχε καταφέρει να πάρει την οικονομική διαχείριση, όχι τη δικαστική συμπαράσταση, τότε λεγόταν οικονομική διαχείριση, της ενοίκου του οικοτροφείου, έτσι ώστε να παίρνει την πενιχρή σύνταξη των υπερηλίκων του ΟΓΑ της γυναίκας αυτής, μη δίνοντάς της τίποτα, καθόλου χρήματα, με αποτέλεσμα η ένοικος, επειδή ήθελε να βγαίνει έξω, στις εκδρομές και βόλτες που οργανώνει το οικοτροφείο, ήθελε να αγοράζει προσωπικά πράγματα, όπως ρούχα, παπούτσια κ. ά. και δε μπορούσε να τα έχει, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να τη «ρίχνει» πάρα πολύ

ψυχολογικά και να κάνει υποτροπές πολύ πιο γρήγορα και σύντομα, απ' ότι όταν της δίναμε χρήματα, το προσωπικό, δηλαδή 2, 3, 5, 10€ ο καθένας και μπορούσε να κάνει αυτά που ήθελε. Καταλάβαμε λοιπόν ότι, είναι πάρα πολύ σημαντικό θέμα για την ψυχική της υγεία και ισορροπία να έχει τα χρήματά της η ίδια και να τα διαχειρίζεται με κάποια βοήθεια βέβαια, να μην την αποκλείεις τελείως από αυτό και γι' αυτό κάναμε πάρα πολλές προσπάθειες, πάρα πολλά τηλέφωνα, ακόμα και καβγάδες με τη ξαδέρφη της, για να κατανοήσει πόσο σημαντικό είναι αυτό και ότι θα πρέπει, έστω και μέρος των χρημάτων αυτών να τα δίνει στην ένοικο. Κάναμε πάρα πολλές προσπάθειες, ήταν ανένδοτη, μέχρι που δε σήκωνε και τηλέφωνα και έτσι καταλήξαμε στην απόφαση να μπούμε στη διαδικασία να «προσβάλλουμε» την απόφαση που υπήρχε για αυτήν αρχικά και σε δεύτερο χρόνο να κινήσουμε διαδικασίες για να πάρουμε εμείς τη δικαστική συμπαράσταση. Τώρα, βρισκόμαστε στη φάση, όπου έχουμε καταθέσει όλα τα δικαιολογητικά, γιατί σε κάθε δικαστική συμπαράσταση η απόφαση που βγαίνει είναι για προσωρινή δικαστική συμπαράσταση, πρέπει λοιπόν να περάσει ένα χρονικό διάστημα και μετά να έχουμε μόνιμη δικαστική συμπαράσταση. Τώρα βρισκόμαστε σε αυτήν τη φάση, έχουμε καταθέσει όλα τα δικαιολογητικά για να πάρουμε τη μόνιμη δικαστική συμπαράσταση και περιμένουμε.

-Σπ.: Στις άλλες τρεις περιπτώσεις, όπου είχατε συντάξει τις κοινωνικές εκθέσεις μόνο, είχατε κάνει κάποιες κατ' οίκον επισκέψεις;

**Κ.Α.:** Όχι, γιατί αφορούσαν περιστατικά που ήταν στην Πάτρα και στην Κέρκυρα, μας έστειλαν τα στοιχεία και όλα τα σημειώματα και τα αρχεία που είχαν εκεί από το Οικοτροφείο και έτσι κάναμε τις κοινωνικές εκθέσεις. Είχαν γίνει επιτόπιες, κατά καιρούς, επισκέψεις από τους συγγενείς τους, όλα αυτά τα χρόνια που βρίσκονταν στο Οικοτροφείο. Υπήρχε δηλαδή εικόνα, ξέραμε.

Σπ.: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Α.:** Εξαρτάται τι δυσκολία είναι αυτή. Άλλοτε παίρνουμε τα τουφέκια, άλλοτε πάμε με τα χαμόγελα, ανάλογα. Οι δυσκολίες είναι πολλές φορές στο να βρεις στοιχεία ανθρώπων, οι οποίοι είναι ασυλοποιημένοι για χρόνια σε νοσοκομεία και αλλού. Ειδικά, όταν λείπει το οικογενειακό περιβάλλον ή αν υπάρχουν κάποια μέλη με β' ή γ' βαθμού συγγένεια, που δεν έχουν καμία σχέση όμως με το άτομο, έχεις μεγάλη δυσκολία στο να βρεις στοιχεία. Πρέπει να κινηθούμε σε αυτές τις περιπτώσεις με τέτοιο τρόπο ώστε, να πείσουμε το δικαστήριο ότι τα κίνητρά μας είναι ανιδιοτελή, ότι δεν έχουμε κανένα συμφέρον από αυτή τη διαδικασία, γιατί η δικαστική συμπαράσταση δεν είναι κάτι απλό και εύκολο, δεν είναι ένας τίτλος ευγενείας, είναι μια αρμοδιότητα δύσκολη και σοβαρή, μπορεί να βρεθείς υπόλογος, θέλει πολύ δουλειά και πολύ μεγάλη προσοχή.

Σπ.: Πώς επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Δε με έχουν επηρεάσει κάπως, δηλαδή είναι μια επιπλέον δουλειά που πρέπει να γίνει και γίνεται.

Σπ.: Υπάρχει όμως φόρτος εργασίας, έτσι δεν είναι;

**Κ.Α.:** Δεν το συζητάμε αυτό. Φανταστείτε ότι, εγώ δουλεύω σε δύο Δομές και είμαι το μοναδικό μόνιμο άτομο και άλλη μια συνάδελφος, που έρχεται τρεις φορές την εβδομάδα, δεν ανήκει στο Πρόγραμμα το δικό μας, έρχεται από άλλο Πρόγραμμα για να βοηθήσει και προσπαθούμε να συγκεντρώσουμε και εθελοντές για βοήθεια, για να βγάλουμε τη δουλειά.

Σπ.: Θεωρείται αναγκαίο το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Απόλυτα.



Σπ.: Για ποιο λόγο;

**Κ.Α.:** Γιατί είναι ο μόνος επαγγελματίας, ο οποίος έχει τα εργαλεία και τα μέσα για να βρίσκει τι πραγματικά συμβαίνει, με τις κοινωνικές έρευνες και εκθέσεις που μπορεί να κάνει, που έχει το δικαίωμα να κάνει, έχει γνώσεις στη συμβουλευτική και στα κοινωνικοπρονοιακά προγράμματα που υπάρχουν και μπορεί να αποδείξει αν χρειάζεται ή όχι το άτομο να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση και ελλείψει συγγενών να αποδείξει ότι πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να τεθεί αυτός ως δικαστικός συμπαράστατης.

Σπ.: Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Όχι. Δεν υπάρχει κανένας φορέας γι' αυτό. Ένας νόμος βγήκε, σου λένε εφαρμόστε τον, πώς και με ποιον τρόπο και τι θα γίνει, δε σου λέει κανείς τίποτα.

-Σπ.: Ερευνήσατε μόνοι σας γύρω από το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και το ρόλο σας σε αυτόν;

**Κ.Α.:** Βέβαια, σε συνεργασία με το νομικό σύμβουλο της Υπηρεσίας.

ΣΠ.: Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας σας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιο τρόπο; (με ποια συχνότητα)

**Κ.Α.:** Όχι, ως προς τη δικαστική συμπαράσταση. Σε άλλους τομείς της δουλειάς μας, ναι.

-Σπ.: Πώς θεωρείται ότι η κοινωνική εργασία συμβάλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης, που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**Κ.Α.:** Νομίζω πως η απάντηση είναι αυτονόητη και το λέει και η ίδια η ερώτηση. Όταν είσαι κοινωνικός λειτουργός και ξέρεις ότι ο ρόλος σου είναι αυτός, δηλαδή η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παλεύεις και προσπαθείς να πετύχεις αυτό ακριβώς, καθημερινά στη δουλειά σου. Αυτός είναι ο σκοπός σου.

ΣΠ.: Πώς επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**Κ.Α.:** Με βάση αυτό το πλαίσιο αξιών και αρχών επέλεξα να το αναλάβω αυτό. Ήταν επιλογή μου και με βάση αυτό πράξαμε ως Υπηρεσία και κινηθήκαμε έτσι, γιατί τώρα η συγκεκριμένη ένοικός μας είναι πάρα πολύ καλά, πηγαίνει βόλτες, αγοράζει τα πράγματα που της αρέσουν, ακόμη και είδη καλλωπισμού, νιώθει χαρούμενη, νιώθει πιο ελεύθερη, δε χρειάζεται να ζητιανεύει λεφτά από 'δώ και εκεί. Για την αυτοδιάθεση του ατόμου μπήκαμε σε αυτή τη διαδικασία ως Υπηρεσία και καταφέραμε ότι έχουμε καταφέρει. Μπορούν με βοήθεια να διαχειριστούν τον εαυτό τους και τα χρήματά τους είναι άρρωστοι άνθρωποι, αυτό δεν το ξεχνάμε, αυτό όμως δε σημαίνει ότι δεν έχουν δικαίωμα στην αυτοδιάθεση

ΣΠ.: Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Α.:** Α, μάλιστα. Κατ' αρχήν, θα πρέπει να θεσμοθετηθούν όργανα, τα οποία θα είναι πλήρως ενημερωμένα, θα πρέπει οι διαδικασίες της δικαστικής συμπαράστασης να γίνουν πιο σύντομες, δε χρειάζεται να περνούν μήνες ατελείωτοι για ένα μόνο περιστατικό, θα πρέπει να διευκολύνονται οι δικαστικοί συμπαράστατες στην εκτέλεση του έργου τους, μου έχει τύχει, έχω συναντήσει υπαλλήλους που δε γνώριζαν τίποτα για τη δικαστική συμπαράσταση και έπρεπε να τρέχω από τον ένα δικηγόρο στον άλλον, στο νομικό της Υπηρεσίας σε δικηγόρο στο Ι.Κ.Α., γιατί η υπάλληλος δεν ήξερε να διαβάσει την απόφαση, δεν καταλάβαινε και από την άλλη μεριά θα έπρεπε και τα δικαστήρια να αποφασίζουν.

ΣΠ.: Σας ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας.

**Κ.Α.:** Να είστε καλά και καλό πτυχίο.

## 11<sup>η</sup> Κοινωνική λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

ΣΠ.: Θα ξεκινήσουμε τη συνέντευξη με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτήν την υπηρεσία;

**Κ.Α.:** 5 χρόνια.

ΣΠ.: Πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνική λειτουργός;

**Κ.Α.:** Η προϋπηρεσία δεν υπήρχε. 5 χρόνια είναι και αυτή, όσα χρόνια είμαι εδώ δηλαδή.

ΣΠ.: Έχετε τελειώσει τη σχολή Κοινωνικής Εργασίας στην Πάτρα;

**Κ.Α.:** Ναι, στην Πάτρα.

ΣΠ.: Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**Κ.Α.:** Όχι, μόνο κάποια σεμινάρια και κάποιες διαλέξεις έχω παρακολουθήσει.

ΣΠ.: Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Α.:** Περίπου 5-6 φορές.

ΣΠ.: Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**Κ.Α.:** Είχαν ψυχική διαταραχή και σωματική αναπηρία.

ΣΠ.: Μπορείτε να μας αναφέρεται τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης; (κοινωνική έρευνα, κοινωνική έκθεση, μέλος του εποπτικού συμβουλίου)

**Κ.Α.:** Κοινωνική έκθεση είχα κάνει, κοινωνική έρευνα δεν ήταν ακριβώς, γιατί ήταν άτομα τα οποία φιλοξενούμε μέσα στο Οικοτροφείο, οπότε γνωρίζαμε το περιβάλλον και είχα κάνει και διερεύνηση περιβάλλοντος, όσον αφορά την οικογένεια, να δούμε αν υπήρχε τελικά οικογένεια ή όχι, γιατί φανταστείτε ότι, ενώ υπήρχε οικογένεια, είχε δηλωθεί ότι δεν υπάρχει, γιατί δεν ήθελε να αναλάβει την ευθύνη, γενικότερα, για το άτομο.

ΣΠ.: Έχετε υπάρξει και μέλος του εποπτικού συμβουλίου;

**Κ.Α.:** Όχι.

ΣΠ.: Εσείς προσωπικά, είχατε τεθεί ποτέ δικαστικός συμπαραστάτης;

**Κ.Α.:** Όχι. Δεν επιτρεπόταν αυτό, από την άποψη ότι, τώρα πια ξεκινάμε σαν φορέας και παίρνουμε κάποιες δικαστικές συμπαραστάσεις, πάντα όμως κάτω από τη σκέπη της Κοινωνικής Υπηρεσίας, ατομικά εμείς δε μπορούμε να το κάνουμε αυτό, γιατί είναι και λίγο λειτουργικό το θέμα, σήμερα είσαι, αύριο δεν είσαι, με αυτήν την έννοια το λέω. Σαν Κοινωνική Υπηρεσία όμως, μπορούμε να αναλάβουμε δικαστικές συμπαραστάσεις.

### Κύριο μέρος

ΣΠ.: Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**Κ.Α.:** Είχαμε κάνει κοινωνική έκθεση, που χρειαζόταν για να προσκομηθεί στο δικαστήριο, απαραίτητο έγγραφο και όσον αφορά για την οικογένεια που σας είπα πριν, έγινε η έρευνα ως προς το οικογενειακό πλαίσιο, μέσω του Δήμου, μέσω ληξιαρχικών πράξεων, διότι μέσα σε όλα αυτά τα δικαιολογητικά για να κάνεις δικαστική συμπαράσταση, υπάρχουν κάποια δικαιολογητικά τα οποία τα βρίσκεις μπροστά σου, δηλαδή ας πούμε, των εγγυτέρων συγγενών, πρέπει να το κάνει συγγενής, εγώ δε μπορούσα να το κάνω, ήταν δύσκολο. Και μέσα από την έρευνα βρίσκεις κάποια πράγματα.

Σπ.: Είχατε κάνει και κατ' οίκον επισκέψεις στο σπίτι της οικογένειας;

**Κ.Α.:** Όχι. Δεν έτυχε, γιατί είναι και μακριά, αλλά και να γινόταν, δεν είχαμε τόσο στενή σχέση, τουλάχιστον σε αυτά που είχα αναλάβει εγώ. Σίγουρα, αν πρόκειται για άτομα που κάνουν χρήση απαγορευμένων ουσιών ή σε κάποια άλλη κατηγορία, χρειάζεται να κάνεις κατ' οίκον επίσκεψη και άλλα πράγματα, αλλά σε αυτά που είχα αναλάβει να κάνω εγώ δε χρειάστηκε.

ΣΠ.: Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Α.:** Με υπομονή. Υπάρχει δυσκολία στο Δημόσιο, με όλα τα γραφειοκρατικά. Υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην έκδοση κάποιων πιστοποιητικών, στην απόφαση της δικαστικής συμπαράστασης, παίρνει ένα εξάμηνο και παραπάνω, και η προσωρινή ακόμα παίρνει ένα τρίμηνο, τετράμηνο, αναλόγως.

ΣΠ.: Θα υπάρχει και φόρτος εργασίας οπωσδήποτε, έτσι δεν είναι;

**Κ.Α.:** Ναι, αλλά να σας πω κάτι; Το βάζεις σε προτεραιότητα, δηλαδή ιεραρχείς όλα όσα έχεις να κάνεις, από την άποψη ότι βλέπεις τι είναι πιο σημαντικό, αν πρέπει να μπει ο άλλος σε δικαστική συμπαράσταση, λίγο παραμερίζεις τα άλλα. Συνήθως ιεραρχείς και προσπαθείς να είσαι λίγο πιο ευέλικτη σε όλα.

ΣΠ.: Πώς επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Ουσιαστικά είναι αυτό που είπαμε, ότι δηλαδή πρέπει να τα βάλεις σε μία **σειρά τα πράγματα** που έχεις αναλάβει να κάνεις και μπορείς να το καταφέρεις.

ΣΠ.: Θεωρείται αναγκαίο το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Βεβαίως.

Σπ.: Για ποιο λόγο;

**Κ.Α.:** Γιατί μπορεί να κρίνει, να ελέγξει και να γνωμοδοτήσει αν ο δικαστικός συμπαράστατης είναι σωστό να μπει. Στην ουσία, όταν ο κοινωνικός λειτουργός πηγαίνει στο δικαστήριο, γιατί οφείλει να πάει, διότι θα καλεστεί και πρέπει να καλεστεί και ο ένοικος-εξυπηρετούμενος, για να πει την άποψή του, αν θέλει δηλαδή ο αδερφός του, ο ξάδερφος του ή κάποιος άλλος, να μπει δικαστικός συμπαράστατης, πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να πάει και να πει τι έχει δει, ποια είναι η συμπεριφορά αυτού που έχει κάνει την αίτηση απέναντι στον ένοικο, αν υπάρχει ενδιαφέρον, αν είναι σωστή, τα πάντα, πρέπει να ειπωθούν τα πάντα στο δικαστήριο, γιατί αυτό θα κρίνει αν θα πρέπει να τεθεί ή όχι σε δικαστική συμπαράσταση.

ΣΠ.: Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**Κ.Α.:** Όχι.

ΣΠ.: Ερευνήσατε μόνοι σας γύρω από το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και το ρόλο σας σε αυτόν;

**Κ.Α.:** Βέβαια, ατομικά μελέτησα τη νομοθεσία, γιατί η δουλειά σε κάνει, και σε συνεργασία με το νομικό σύμβουλο της Υπηρεσίας ανταλλάξαμε γνώμες και συζητήσαμε περί του θέματος.

ΣΠ.: Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας σας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης και με ποιο τρόπο; (με ποια συχνότητα)

**Κ.Α.:** Όχι, ως προς τη δικαστική συμπαράσταση. Σε άλλους τομείς της δουλειάς μας, ναι.

ΣΠ.: Πώς θεωρείται ότι η κοινωνική εργασία συμβάλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαράστασης, που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**Κ.Α.:** Σε αυτή τη δουλειά βαδίζεις με βάση τις αξίες και αρχές της κοινωνικής εργασίας για να προασπιστείς τα δικαιώματα των πασχόντων. Όλα όσα έχεις μάθει

και έχεις εκπαιδευτεί δηλαδή, στη δικαστική συμπαράσταση πρέπει να τα εφαρμόσεις και οφείλεις να τα εφαρμόσεις για να βγει σωστή η δουλειά, κατ' εμέ και για τον ίδιο τον πάσχοντα να κάνεις το καλύτερο δυνατό.

**ΣΠ.:** Πώς επηρεάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης από μέρους σας το πλαίσιο των αξιών και αρχών που πρεσβεύει η κοινωνική εργασία;

**Κ.Λ.:** Η αξιοπρέπεια του ατόμου, η τήρηση των ατομικών του δικαιωμάτων είναι πάνω απ' όλα, γιατί ο καθένας μας έχει τα δικαιώματά του, πόσο μάλλον ένας άνθρωπος ο οποίος δεν είναι σε θέση να διεκπεραιώσει τις υποθέσεις του, δεν έχει τη λογική γι' αυτό, όπως ένας νοήμων, υπάρχουν όμως εσύ εκεί, για να βλέπεις τα πάντα, να τα καταθέσεις και να παλέψεις για να υπερασπιστείς το άτομο, και να αλλάξεις αυτό που συμβαίνει ή να «προσβάλεις» την απόφαση που υπάρχει, έχεις το δικαίωμα να το κάνεις αυτό, αν ένας δικαστικός συμπαράστατης εκμεταλλεύεται τον ένοικο, κακοδιαχειρίζεται τα οικονομικά του, υπάρχει η νοοτροπία ότι «τον πήραμε τώρα και θα του φάμε τα λεφτά του», δεν το αφήνεις κάτι τέτοιο έτσι. Ο δικαστικός συμπαράστατης έχει και κάποιες υποχρεώσεις, όχι μόνο τη διαχείριση, δεν μόνο η διαχείριση, είναι και κάποια άλλα πράγματα, υποχρεώσεις που έχει, αλλά τις ξεχνάνε κάποιοι συνήθως.

**ΣΠ.:** Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**Κ.Λ.:** Θα έπρεπε να υπάρχει μια Υπηρεσία που να ασχολείται μόνο με αυτό, γιατί το να κάνεις μια δικαστική συμπαράσταση είναι μια πολύ δύσκολη διαδικασία και αν θέλεις να την κάνεις σωστά, παίρνει πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν είναι κάτι απλό. Σίγουρα, θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία με το εποπτικό συμβούλιο, γιατί συνήθως είναι πρόσωπα από το άμεσο συγγενικό περιβάλλον και μπορεί να εξυπηρετούν δικά τους οικονομικά συμφέροντα. Και η επιμόρφωση είναι πολύ σημαντική, θα βοηθούσε εμάς τους ίδιους πάρα πολύ και θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία, σε όποιο φορέα κι αν δουλεύεις .

**ΣΠ.:** Εσείς θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο σχετικά με το θεσμό, από την εμπειρία σας;

**Κ.Λ.:** Εγώ θα ήθελα να είναι λίγο πιο ευέλικτο το νομικό καθεστώς, πρέπει βέβαια να υπάρχει αυστηρότητα, ως προς το ποιος θα είναι τελικά ο δικαστικός συμπαράστατης, αλλά θα ήθελα όμως, οι Υπηρεσίες και εμείς οι ίδιοι οι κοινωνικοί λειτουργοί, να είμαστε πιο ευέλικτοι και όχι στατικοί, να προσπαθούμε περισσότερο και να ξεπερνάμε τις δυσκολίες που παρουσιάζονται.

**ΣΠ.:** Σας ευχαριστούμε πολύ για τη βοήθειά σας και το χρόνο σας.

**Κ.Λ.:** Και εγώ και σας εύχομαι καλή επιτυχία.

**ΣΠ.:** Σας ευχαριστούμε πολύ.

## 12<sup>ος</sup> κοινωνικός λειτουργός

### Δημογραφικά στοιχεία

**ΣΠ.:** Πόσο χρονικό διάστημα εργάζεστε σε αυτή την υπηρεσία;

**ΚΛ.:** εδώ δουλεύω από το 1985.

**ΣΠ.:** πάρα πολλά χρόνια.

**ΚΛ.:** από την αρχή σχεδόν που δημιουργήθηκε.

**ΣΠ.:** Πόσα χρόνια προυπηρεσίας έχετε συνολικά ως κοινωνικός λειτουργός;

**ΚΛ.:** 28.

**ΣΠ.:** Χρειάστηκε να κάνετε κάποια μετεκπαίδευση;

**ΚΛ.:** έχω κάνει και στην ομαδική οικογενειακή και φυσιοθεραπεία και ανάλυση έξι χρόνια.

**ΣΠ:** Πόσες φορές έχετε ασχοληθεί με περιπτώσεις που αφορούν την δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΛ:** λοιπόν δύο φορές είχα μπει σαν εποπτικό μέλος και μία ως πρωτεύων κύριο τρεις φορές δηλαδή συνολικά.

**ΣΠ:** Στις περιπτώσεις αυτές τι είδους αδυναμία παρουσίαζαν τα άτομα ώστε να υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση; (ψυχική ή διανοητική διαταραχή, σωματική αναπηρία, αλκοολισμός, χρήση ναρκωτικών ουσιών, ασωτία, φυλακισμένοι, ανήλικοι).

**ΚΛ:** εμείς έχουμε μόνο με ψυχική υγεία, ψυχικό νόσημα. Στην υπηρεσία μας απευθύνονται άνθρωποι που έχουν τέτοια προβλήματα.

### **Κύριο μέρος:**

**ΣΠ:** Μπορείτε να μας αναφέρετε τι είδους αρμοδιότητες έχετε αναλάβει στις περιπτώσεις της δικαστικής συμπαράστασης;

Έχει χρειαστεί να κάνετε κοινωνική έρευνα, ήσασταν μέλος του εποπτικού συμβουλίου;

**ΚΛ:** όχι. Έχουν έρθει τακτοποιημένες υποτίθεται γραφειοκρατικά και ζητούσαν απευθείας από το κέντρο από το νοσοκομείο δηλαδή που υπάγεται στο κέντρο μας έτσι και αλλιώς να αναθέσει υπεύθυνους του κέντρου στους κοινωνικούς λειτουργούς που υπήρχαν εδώ την δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** είχατε τεθεί ως δικαστικός συμπαραστάτης απευθείας τίποτα άλλο ε;

**ΚΛ:** απευθείας τίποτα άλλο. όπως και τώρα δεν συμμετέχω στο εποπτικό συμβούλιο.

**ΣΠ:** έχετε τεθεί και αυτή την στιγμή δικαστικός συμπαραστάτης;

**ΚΛ:** τρέχω και με τη διαδικασία δυστυχώς.

**ΣΠ:** Μπορείτε να μας περιγράψετε τον τρόπο εφαρμογής από μέρους σας των αρμοδιοτήτων αυτών;

**ΚΛ:** κοιτάξτε το ζήτημα είναι το εξής τώρα όταν έρχεται σε εμάς τέτοια εντολή αυτό που ζητάνε από εμάς βασικά είναι να διαχειριζόμαστε το οικονομικό κομμάτι του δηλαδή να μην βρεθεί ο άνθρωπος αυτός εκτεθημένος έτσι και να μην τον εκμεταλευτούν. Τώρα την συγκεκριμένη ιστορία που έχω εγώ ήδη φιλοξενείται σε οικοτροφείο η γυναίκα αυτή και η γυναίκα αυτή ταυτόχρονα είναι το παράδοξο το εξής δεν το έχουν δώσει στο οικοτροφείο την δικαστική συμπαράσταση την έχουν δώσει έξω από το οικοτροφείο δεν ξέρω τώρα έχουμε μια δικαστική λειτουργία για να αρθεί αυτή η ιστορία και να την πάρει το οικοτροφείο. Λοιπόν οπότε εγώ βασικά είχα την γυναίκα η οποία φιλοξενείται στο οικοτροφείο να την παρατηρώ και να την προσέχω εκεί που είναι σε ένα χώρο ήδη προστατευμένο το οποίο έχει διοριστεί εποπτικό συμβούλιο από τους ανθρώπους που είναι μέσα εκεί και εγώ να έχω την οικονομική της διαχείριση βασικά αυτό είναι που με αναζητάνε ή ξέρω'γω επειδή η γυναίκα αυτή έτυχε να αρρωστήσει σωματικά και έπρεπε να κάνει μια εγχείριση έπρεπε να δώσω την συγκατάθεση μου. Βέβαια αυτό τώρα γίνεται αφού συνεννοήθηκα και με τους γιατρούς και σε ποιο νοσοκομείο πήγε, ποιος την ανέλαβε, αυτό που θα'κανε κανείς σε ένα δικό του άνθρωπο.

**ΣΠ:** και γιατί δεν την ανέλαβε το οικοτροφείο;

**ΚΛ:** το οικοτροφείο ήθελε δεν ήταν άρνηση του οικοτροφείου.

**ΣΠ:** το έδωσαν στο νοσοκομείο και το πήρατε ουσιαστικά εσείς;

**ΚΛ:** ακριβώς. Γι'αυτό λέω ότι υπάρχουν πράγματα στη δικαστική συμπαράσταση που λειτουργούν με ένα τρόπο... Γιατί υπάρχουν δύο φάσεις η μία φάση είναι αυτή που είπατε αν συμμετέχει κανείς στη διερεύνηση για να αποφασιστεί αν θα δοθεί η δικαστική συμπαράσταση. Η άλλη φάση είναι να τοποθετηθεί ο δικαστικός συμπαραστάτης και η τρίτη φάση είναι η παρακολούθηση του δικαστικού συμπαραστάτη προς τον άνθρωπο που έχει την ανάγκη αυτή. Τώρα σε μένα ήταν

ξεκάθαρο ότι το οικογενειακό πλαίσιο είχε αφαιρεθεί η δικαστική συμπαράσταση την οποία την είχε η οικογένεια και το οικοτροφείο επειδή δεν συνεργαζόταν μαζί του επειδή δεν ενδιαφερόταν για την αρρώστια του έκανε αίτηση στην δικαιοσύνη και ζήτησε να αρθεί η δικαστική συμπαράσταση του συγγενούς και το πέτυχαν δεν την έδωσαν όμως στο οικοτροφείο και το δικαστήριο την όρισε στην περιοχή και στο τμήμα ευθύνης που υπάγεται το οικοτροφείο. Το οικοτροφείο σαν μη κερδοσκοπική οργάνωση που είναι την εποπτεία του σε επίπεδο τέτοιο την έχει το νοσοκομείο και η υπηρεσία μας που είναι του νοσοκομείου γι' αυτό και έφθασε εδώ. Η γυναίκα δεν έμενε εδώ καν έμενε σε ένα οικοτροφείο άλλης περιοχής και μετά μεταφέρθηκε στο οικοτροφείο που είναι τώρα. Δηλαδή δημογραφικά δεν υπαγόταν στο κέντρο το δικό μας γιατί οι υπηρεσίες όπως η δική μας είναι τομεοποιημένες ανά περιοχή. Εν πάση περιπτώσει επειδή όμως το οικοτροφείο έχει το νοσοκομείο ως ομπρέλα ήρθε σε αυτόν και αυτός το ανέθεσε στην υπηρεσία μας και έτσι το πήρα εγώ. Εγώ μαζί με μία συνάδελφο που είναι μέσα στον νοσοκομείο σαν αναπληρωματικό μέλος και αυτή κοινωνική λειτουργός. Όλα τα καθήκοντα μας τελικά αρχίζουν και τελιώνουν στη διαχείριση των οικονομικών της εντάξει έχεις και την συνεργασία με το οικοτροφείο έχουμε συνεχόμενη επικοινωνία αν χρειαστεί οτιδήποτε η γυναίκα αυτή αλλά βασικά εντάξει ένας άνθρωπος που φιλοξενείται σε μια δομή ελέγχει την δομή αλλά τέτοιες δομές τι να τις πεις ότι δεν είναι κατάλληλες;

ΣΠ: γραφειοκρατικά ας πούμε από την ώρα που σας ανατέθηκε η δικαστική συμπαράσταση τι χρειάστηκε να κάνετε;

**ΚΑ:** βασικά το γραφειοκρατικό κομμάτι ήταν να δηλώσω ότι εγώ είμαι ο συμπαράστατης όλης σε όλες τις υπηρεσίες έτσι είτε είναι ασφαλιστικοί φορείς είτε είναι υπουργείο οικονομικών, εφορία, η σύνταξη της έτσι και αλλιώς βγαίνει και πηγαίνει στο οικοτροφείο υπάρχει ένα βιβλιάριο που κατατείνεται αυτόματα και εγώ ελέγχω τον λογαριασμό βέβαια αυτή την στιγμή. Εγώ δεν είμαι μόνιμος δικαστικός συμπαράστατης είμαι προσωρινός παρόλο που έχουν περάσει δύο χρόνια παραμένει προσωρινός ακόμα. Νομίζω ότι καλύτερα αυτή τη στιγμή γιατί στην πραγματικότητα τώρα γίνονται ενέργειες να την πάρει η κλίμακα. Είναι δυο κομμάτια πάλι. Είναι οι άνθρωποι που βρίσκονται σε δομές και υπάρχουν και άνθρωποι που βρίσκονται στο σπίτι τους αλλά στο σπίτι τους πως θα βρεθεί ένας ψυχικά άρρωστος πως η γυναίκα αυτή ας πούμε έχει σπίτι αλλά πως μπορεί να μείνει σπίτι της μόνη της αφού δεν έχει κανέναν. Άρα ή θα την είχε το οικογενειακό περιβάλλον ή θα βρισκόταν σε μία δομή τοποθετημένη. Εγώ δεν είχα την εμπειρία ας πούμε να βρω έναν άνθρωπο να τον τοποθετήσω σε ένα πλαίσιο έτσι να κάνω την διαδικασία αυτή. Θα μπορούσε να γίνει αυτή η διαδικασία αν έβλεπα ότι μένει σπίτι μόνη της, δεν υπάρχει φορντίδα, δεν έχει άνθρωπο να την φροντίσει. Θα έπρεπε να ενδιαφερθώ να τοποθετηθεί σε μία δομή. Οι δε προηγούμενες εμπειρίες που είναι αλλά επειδή ήταν συνάδελφος πάλι από εδώ διορισμένη αυτό που κάναμε και στις δύο αυτή φιλοξενείται στο σπίτι ήταν σπίτι εκεί γινόταν ότι οι οικογένειες μεταξύ τους τσακωνόντουσαν ποιος θα πάρει την δικαστική συμπαράσταση οπότε την δώσαν σε εμάς. Εμείς όμως τι κάναμε αυτό που έκανε τέλος πάντων η συνάδελφος είναι ότι ήρθαμε σε επαφή με τις οικογένειες και τους βοηθήσαμε να αποφασίσουν τελικά την πήρε κάποιος από την οικογένεια τα βρήκαν τέλος πάντων και λύθηκε γιατί ο νόμος πάντα έχει προτεραιότητα έτσι και αλλιώς αν υπάρχει έτσι συγγενικό περιβάλλον που μπορεί να αναλάβει την περίπτωση της. επομένως οι αρμοδιότητες όταν βρίσκονται κάτω από αυτό τον τρόπο διορισμένος κάποιος είναι συγκεκριμένες δεν κινδυνεύει, γιατί θέλεις να μην κινδυνεύει ο άνθρωπος έτσι είτε σωματικά είτε ηθικά να μην υποστεί βλάβη. Άρα λοιπόν έχεις που ελέγχεις την δομή βασικά την ελέγχεις με πιο τρόπο γνωρίζοντας τους ανθρώπους που προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες αλλά πάλι το πρόβλημα είναι μπορείς να βγάλεις ακατάλληλους τους ανθρώπους που έχει διαλέξει μια δομή να

τους έχει σαν επαγγελματίες είναι ένα θέμα αυτό. Το μόνο θέμα που μπορεί και έχει ισχύ είναι να προσπαθείς να ελέγχεις την ποιότητα της ζωής του και ταυτόχρονα την οικονομική παροχή που σου ζητούν ως βοήθεια να την ελέγχεις και να την τεκμηριώνεις κάθε φορά ως προς την αναγκαιότητα της. εγώ αυτό κάνω μέχρι στιγμής έτσι και αλλιώς εκ των συνθηκών αυτό κάνω μέχρι τώρα γιατί δεν είναι εύκολα πράγματα αυτά να δουλεύεις εδώ και να έχεις και άλλα εντάξει είναι πολύ δύσκολο.

**ΣΠ:** Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες που (τυχόν) προκύπτουν στην τέλεση των αρμοδιοτήτων σας για τη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** δυσκολίες τώρα τις είπα. Οι δυσκολίες είναι όταν έχεις τουλάχιστον σε μένα προσωπικά όταν είσαι ο μοναδικός κοινωνικός λειτουργός που υπάρχει αυτή τη στιγμή σε μία τέτοια υπηρεσία που εξυπηρετεί 400.000 κόσμο το νοσοκομείο είναι μέσα στο νοσοκομείο έχει τους δικούς του ανθρώπους που είναι μέσα εκεί και αυτοί δεν είναι πολλοί σε σχέση με τον όγκο που εξυπηρετεί το νοσοκομείο. Εν τοιαύτη περίπτωση. Όταν λοιπόν είσαι μόνος σου και έχεις να αντιμετωπίσεις όλο αυτό τον κόσμο από μηδέν ηλικία έως όσο πάει και παιδιά και εφήβους και ενήλικες έχεις μια δυσκολία πραγματικά η οποία σε αποσυντονίζει τέλως πάντων θα χάνεις χρόνο από το κυρίως μέρος της δουλειάς σου. Εγώ ας πούμε για να πάω να πάρω τα χρήματα να τους δώσω χρήματα στο οικοτροφείο χάνω μια μέρα δεν έρχομαι εδώ μια μέρα, δεν βοηθάει εν τω μεταξύ κανένα σύστημα ας πούμε οι συναλλαγές της αγροτικής τράπεζας γίνονται μόνο στο συγκεκριμένο κατάστημα που είναι το οικοτροφείο μόνο εκεί γιατί στα άλλα που πήγα μου είπαν είναι τόσο μεγάλη φασαρία. Η φασαρία έτσι το να πάρω χρήματα από ένα βιβλιάριο που υπάρχει και επειδή είναι ειδικός λογαριασμός γι'αυτήν κλείνει και ανοίγει γι'αυτούς είναι μεγάλη υπόθεση και αναγκάζομαι και φεύγω από εδώ και πηγαίνω πολύ πιο μακριά να τις δώσω χρήματα να πάω και στο οικοτροφείο. Η γυναίκα χειρουργήθηκε σε νοσοκομείο γιατί είχε καρκίνο τι θα γίνει θα βρεις τους γιατρούς να δώσεις τη συναίνεση σου να επικυρώσεις το γνήσιο της υπογραφής σου, να την πας στο νοσοκομείο. Εντάξει είναι μέσα στα πλαίσια έτσι και αλλιώς σύμφωνα δεν έχω αντίρρηση γι'αυτό. Αλλά όλα αυτά όμως όταν έχει τη δομή μέσα στα χέρια τους αυτά θα μπορούσαν να γίνουν χωρίς καμία. Η βασική δυσκολία είναι ότι υπάρχει μια πολυδιάσπαση έτσι και αλλιώς στο αντικείμενο δουλειάς και αυτό σου δημιουργεί κολλήματα τέτοιου είδους της πολυδιάσπασης, του χρόνου, της κατανομής του χρόνου, ακόμη και της παρακολούθησης. Τη γυναίκα αυτή εγώ την βλέπω μια φορά στους δύο μήνες δεν μπορώ δεν γίνεται αλλιώς πρέπει να κανονίσω τα ραντεβού μου εδώ, πρέπει να κανονίσω τα ραντεβού μου την επόμενη, πρέπει να συννενοηθώ με τους ανθρώπους εκεί γιατί έχουν το πρόγραμμα τους αυτοί οι άνθρωποι εκεί δεν κάθονται σε ένα κρεβάτι, έχουν πρόγραμμα, δραστηριότητες, το καλοκαίρι φεύγουν από τον μάιο και μετά πάνε στην Αίγινα και μένουν στην Αίγινα. Τώρα να σηκωθείς να φύγεις να πας στην Αίγινα για να δεις στις διακοπές τη γυναίκα να είναι καλά είναι τέλος πάντων ένα θέμα εντάξει. Με αυτή την έννοια έχει τέτοιου είδους τεχνικές δυσκολίες και τα γραφειοκρατικά τα οποία ας πούμε παίρνουν κάθε φορά πως θα κάνεις τη δήλωση στη γυναίκα αυτή με τα καινούργια συστήματα που έγιναν να γίνουν εγγραφές βέβαια εντάξει η κοινωνική λειτουργός τα έκανε όλα αυτά γιατί έχουν πολύ καλή οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία και βέβαια εντάξει είναι δουλειά τους οι άνθρωποι είναι οι πλέον αρμόδιοι εγώ αυτούς έχω μπούσουλα, η συνεργασία μας είναι άψογη με τους ανθρώπους και καταλαβαίνουν και αυτοί ότι είναι σε ένα κομμάτι τελείως αδύνατον να μπορείς στην κυριολεξία να ακολουθείς στην ουσία του πράγματος να παρακολουθείς τον άνθρωπο αυτό. Οπότε οι δυσκολίες είναι τέτοιου περιεχομένου που νομίζω ότι τελικά δεν γίνονται 15.55 σωστή αυτή η κατανομή στην ανάθεση της δικαστικής συμπαράστασης. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι που μένουν στα οικοτροφεία και

όλοι αυτοί οι άνθρωποι που φιλοξενούνται σε ξενώνες θα μπορούσε αυτόματα να παραχωρείται η δικαστική συμπαράσταση τους στους φορείς οι οποίοι έτσι και αλλιώς φορείς είναι ελεγχόμενοι από το κράτος δεν είναι ας πούμε της γειτονιάς, δεν είναι ένας ανώνυμος ιδιώτης, έχει όνομα, διεύθυνση, επιχορηγείται, είναι ένας ισότιμος δημόσιος χώρος έτσι με την εγγύηση ότι δεν υπάρχει δόλος για να εκμεταλλευτεί κανείς κανέναν ας πούμε ιδιαίτερα στα οικονομικά έτσι όταν υπάρχουν και περιουσίες ή όταν υπάρχουν και συντάξεις και όλα αυτά.

ΣΠ: Πως επηρεάζουν τα λοιπά επαγγελματικά σας καθήκοντα την τέλεση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** μπορώ να πω, ας πούμε να σκεφτεί κανείς τώρα ότι εγώ πρέπει να κανονίσω ας πάρουμε ένα τυχαίο δείγμα μία άδεια ας πούμε για να πάρω μία άδεια θεωρητικά πρέπει να κανονίσω την δουλειά μου εδώ, την δουλειά μου μέσα στο νοσοκομείο γιατί μετέχω και στις γενικές εφημερίες δύο φορές το μήνα είμαι μέσα στο νοσοκομείο και να κανονίσω και αυτό. Και αυτή τη στιγμή για παράδειγμα η συνάδελφος η άλλη είναι σε αναρωτική γιατί είναι έγκυος η γυναίκα είμαι μόνος έτσι λοιπόν. Αν συμβεί μη γένοιτο κάτι σε αυτή τη γυναίκα που θα χρειαστούν τη δική μου συνδρομή που θα με βρουν ή πρέπει να σκεφτώ ότι πρέπει να είμαι κάπου που να με βρουν πως πάει κανείς διακοπές και αφήνει πίσω του ένα μέλος της οικογένειας του το οποίο ας πούμε έχει ανάγκη δεν μπορεί να πάει παντού έτσι δε είναι πρέπει να είναι κάπου τέλος πάντων που να είναι προσβάσιμος σε χώρο εξυπηρέτησης είτε αυτή είναι αστυνομία είτε είναι μία υπεύθυνη δήλωση. Αλλά το κομμάτι το κυριότερο είναι στο κομμάτι της καθημερινής δουλειάς εδώ του ρόλου και της παρουσίας μου εδώ στο χώρο το συγκεκριμένο είναι ένας παράγοντας επιπλέον ένας φόρτος εργασίας και εάν σκεφτεί κανείς ότι μέχρι στιγμής λόγω θέσης πια της υπηρεσίας δεν παίρνουμε γιατί δηλώσαμε πια αδυναμία να εξυπηρετήσουμε λόγω αριθμού έτσι, ακόμα και αν είχαμε έναν αριθμό ικανό τι θα γίνει τώρα.. δηλαδή εγώ είχα τρεις δικαστικές συμπαράστασεις όχι μία τον χρόνο πως θα τον.. δεν θα δούλευε σε βάρος αυτής της δουλειάς.

ΣΠ: Α. Θεωρείτε αναγκαίο τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** εντάξει αναγκαίος είναι δεν το συζητώ αν και ο νόμος μέσα δεν γράφει μόνο για εμάς ο νόμος περιέχει μέσα και άλλες ειδικότητες που ασχολούνται σε τέτοιες περιπτώσεις.

ΣΠ: Β. Για ποιο λόγο;

**ΚΑ:** αλλά σαφώς και είναι απαραίτητο γιατί υποτίθεται ότι γνωρίζει αυτή τη λειτουργία έτσι αυτής της ανθρώπινης σχέσης, γνωρίζει δομές, συναναστρέφεται με δομές, αυτός θα κάνει τις κοινωνικές του έρευνες άμα χρειαστεί, θεωρητικά θα έπρεπε να έχει και τον πρώτο λόγο πρακτικά δεν ξέρω αν τον έχει τον λόγο, η κοινωνική έκθεση θα έπρεπε να είναι αναγκαία δεν είναι πάντα, ας πούμε είναι μεγαλύτερη η ισχύ της ιατρικής γνωμάτευσης από της κοινωνικής έρευνας. Βέβαια δεν γίνεται μόνο σε αυτή την ιστορία γίνεται παντού έτσι και αλλιώς. Αυτό γίνεται σε όλες τις δομές έτσι και αλλιώς. Γιατί που δεν θα χρειαζότανε ας πούμε να έχει έναν όχι απλά συμβουλευτικό αλλά πρωταγωνιστικό ρόλο που σε ποια, ακόμη και αν ήταν αλκολικός, τοξικομανής από την στιγμή που υποτίθεται ότι αφήνεις έναν άνθρωπο να ζήσει σε έναν κοινωνικό περίγυρο. Όποιος είναι αρμόδιος και κατάλληλος για να αποφασίζει για αυτόν τον κοινωνικό περίγυρο υποτίθεται ότι είναι ο άνθρωπος που έχει μάθει να δουλεύει τις κοινωνικές σχέσεις, να δουλεύει με την κοινότητα με την οικογένεια, συγγενείς το ιατρικό κομμάτι παραμένει ιατρικό κομμάτι εντάξει σύμφωνα. Αυτά έτσι και αλλιώς είναι σε όλους τους ανθρώπους αμα θες και αρρωστήσεις θα πας στο γιατρό.

ΣΠ: θέλετε να πείτε ότι ο ψυχίατρος...;



**ΚΑ:** ναι αλλά ο ψυχίατρος που θα ξέρει αν δεν του πεις εσύ..... αν τον είχες σε μία άμεση εποπτεία αν βρίσκεται σε ένα χώρο εντάξει εκεί η δομή όλη έχει τον νοσηλευτή της τον κοινωνικό λειτουργό της έχει την ψυχολόγο της έτσι δεν έχει ψυχίατρο όμως διορισμένο όχι. Οι άνθρωποι αυτοί παρατηρούν και οι άνθρωποι αυτοί απευθύνονται στις υπηρεσίες παροχής τέτοιων υπηρεσιών άρα σαφώς και είναι απαραίτητοι δεν το συζητώ. Το θέμα είναι ότι απλά ενώ υπάρχουν άνθρωποι που θα μπορούσαν να κάνουν τη δουλειά αυτή με πιο πολύ άνεση και να είναι με πιο πολύ ποιότητα και ουσία δεν γίνεται όταν τους διασκορπάζ και δεν έχεις μία κεντρική οργάνωση και μία κεντρική διοίκηση που να ασχολείται με δικαστικές συμπαράστασεις που να ασχολείται με γονεικές μέριμνες που να ασχολείται με όλο αυτό το κομμάτι που έχει να κάνει με την προστασία των ειδικών ομάδων και των ευπαθών ομάδων θα μπορούσε να είναι έτσι. Και να αντλείς από εκεί να έχεις μια δεξαμενή ανθρώπων επαγγελματιών που θα μπορούσες από εκεί να ασκείς λειτουργία και πολύ πιο ουσιαστικά.

**ΣΠ:** Α. Ως αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνετε κάποια επιμόρφωση ώστε να ανταποκρίνεστε στις αρμοδιότητες της δικαστικής συμπαράστασης;

**ΚΑ:** όχι δεν υπάρχει καμία τέτοια ούτε εποπτεία υπάρχει, όλα είναι σε επίπεδα γνώσεων προσωπικό.

**ΣΠ:** Β. Πως ερευνήσετε μόνοι σας γύρω από τον θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης και τον ρόλο σας σε αυτόν;

**ΚΑ:** μόνος μου έχω ψάξει μέσω δημοσιεύσεων πρώτη φορά και από ανθρώπους που έχουν εμπειρία πως το λένε δηλαδή και εγώ θα απευθυνθώ σε ανθρώπους οι οποίοι πιο πολλοί βέβαια να ξέρετε οι άνθρωποι αυτοί είναι δικηγόροι. Και οι δικηγόροι βέβαια δεν τα ξέρουν καλά όλα δεν γνωρίζουν όλοι την νομοθεσία για την δικαστική συμπαράσταση.

**ΣΠ:** σε άλλο οικοτροφείο μας έχουν πει πως έχουν νομικό σύμβουλο και τον είχε συμβουλευτεί.

**ΚΑ:** βεβαίως εμείς τώρα το νοσοκομείο, πάμε τώρα σε μια από τις δυσκολίες εγώ με το νοσοκομείο με την νομική υπηρεσία δεν έχω άμεση επαφή και αν έχω μια επαφή πρέπει να κάνω πάλι μια ολόκληρη διαδρομή ας πούμε έτσι, να βρεθεί ο νομικός σύμβουλος στο νοσοκομείο, να συζητήσω. Γιατί ποιος είναι για μένα αν συμβεί κάτι ποιος έχει την ευθύνη. Εδώ μπαίνει και μια προσωπική ευθύνη χωρίς να υπάρχει προσωπική ευθύνη αυτό είναι στις δυσκολίες. Δηλαδή εγώ για οτιδήποτε συμβαίνει υποτίθεται είμαι διορισμένος υπάλληλος έτσι τι εκπροσωπώ τον εαυτό μου ή την δομή το νοσοκομείο έχει την δικαστική συμπαράσταση ή εγώ ως άτομο έχω την δικαστική συμπαράσταση. Όταν έρχεται λοιπόν στη δομή η δικαστική συμπαράσταση και ο διευθυντής ορίζει έναν από τους κοινωνικούς λειτουργούς και αυτό το ένας..

**ΣΠ:** εσάς δηλαδή σας όρισε ο διευθυντής του νοσοκομείου;

**ΚΑ:** Ναι εδώ ο δικός μου διευθυντής με όρισε. Το νοσοκομείο έστειλε μια διαταγή εδώ να οριστεί ένας κοινωνικός λειτουργός από αυτούς που έχει που μάλιστα το νοσοκομείο δεν ήξερε πόσους έχουμε τόσο καλά τέλος πάντων γιατί η νομική υπηρεσία που να ξέρει το προσωπικό, αυτά είναι τα νομικά η νομική υπηρεσία έστειλε ένα χαρτί. Λοιπόν παρόλα αυτά όταν ενημερώθηκα ότι ένας είναι είπα ωραία ή ο ένας ή όποιος άλλος αφού το κέντρο ψυχικής υγείας ως δομή βάσει νόμου αναλαμβάνει τη δικαστική συμπαράσταση αυτό όμως δημιουργεί ένα άλλο πρόβλημα πια όμως εμένα ποιος με καλύπτει νομικά αν μου συμβεί κάτι μη γένοιτο υποτίθεται το νοσοκομείο. Τώρα όμως όταν εγώ κάνω αναίρεση της, για να γίνει αναίρεση της δικαστικής συμπαράστασης λόγω της τεχνικής δυσκολίας ότι υπάρχει ένας δεν υπάρχει δεν μπορούμε να είμαστε και να το πάρει η κλίμακα δεν την κάνει το νοσοκομείο την αίτηση προς το πρωτοδικείο.

ΣΠ: την κάνετε εσείς προσωπικά;

**ΚΑ:** πρέπει να είναι προσωπική

ΣΠ: α ναι;

**ΚΑ:** βεβαίως πρέπει να είναι προσωπική. Και έκανα μία εγώ. Την πρώτη φορά την χάσαμε την δίκη έτσι, γιατί την έκανε το νοσοκομείο. Πήγαμε στο δικαστήριο μάρτυρες, ο διευθυντής μου, η προϊσταμένη του νοσοκομείου και απερρίφθη και δεν εξήγησαν και τους λόγους μετά τους μάθαμε τέλος πάντων από τον δικηγόρο.

ΣΠ: τι έγινε και απερρίφθη;

**ΚΑ:** Μου είπε έγινε τεχνικό λάθος έπρεπε να γίνει προσωπικά από τον καθένα σας.

ΣΠ: δηλαδή να κάνετε προσωπικά εσείς και η κοινωνική λειτουργός του οικοτροφείου για να την αναλάβουν.

**ΚΑ:** βεβαίως. Όχι η κοινωνική λειτουργός δεν θα έκανε προσωπικά αλλά το οικοτροφείο θα κάνει αλλά θα την ορίσει μετά έτσι δικαστικό συμπαραστάτη. αυτά όμως πάλι είναι προβλήματα τεχνικά.

Σας προσφέρεται εποπτεία στο χώρο εργασίας ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δικαστικής συμπαραστάσης και με ποιον τρόπο; (με ποια συχνότητα).

**ΚΑ:** όχι. Θα έπρεπε αλλά από ποιον. Και μένει ερώτημα τι είδους εποπτεία να είναι, δηλαδή τι περιεχόμενο θα έχει αυτή η εποπτεία.

ΣΠ: ας πούμε να διαχειρίζεστε σωστά αυτά τα καθήκοντα που έχετε αναλάβει, τις αρμοδιότητες ως δικαστικός συμπαραστάτης.

**ΚΑ:** εκεί λοιπόν θα έπρεπε να έχεις έναν επόπτη νομικό, έναν επόπτη οικονομολόγο, έναν επόπτη λογιστή.

ΣΠ: και έναν κοινωνικό λειτουργό;

**ΚΑ:** τον κοινωνικό λειτουργό δεν ξέρω τι θα τον έκανες τέλος πάντων θα τον έκανες το πολύ πολύ να σε βοηθούσε αν υπάρχουν και άλλες δομές να μπορείς να κινήσει αν τις χρειάζεσαι αν δεν τις ξέρεις εσύ αλλά αυτό είναι όντως ένα ζήτημα πως μπορεί να κινηθεί. Εγώ πολλές φορές έπερνα τηλέφωνο τον δικηγόρο του οικοτροφείου για να ρωτήσω γιατί ήταν και προσβάσιμο σε εμένα από ότι ήταν ο δικηγόρος του νοσοκομείου. Και γιατί ένα νοσοκομείο ολόκληρο δεν μπορεί να ασχοληθεί με μία περίπτωση μόνο. Αυτοί οι άνθρωποι εν τω μεταξύ το δουλεύουν συνέχεια αυτό είναι μέσα στο πλαίσιο της δουλειάς το καθημερινό.

ΣΠ: Πως θεωρείτε ότι η κοινωνική εργασία συμβάλλει στο σκοπό της δικαστικής συμπαραστάσης που είναι η προστασία των πασχόντων ατόμων;

**ΚΑ:** νομίζω ότι έτσι και αλλιώς, εντάξει αν πάρει κανείς τι πρεσβεύει η κοινωνική εργασία αυτόματα είναι με τους αδύνατους, τους καταφρονεμένους και τους ταπεινούς. Με αυτή την ιδεολογία εντάξει το να δίνεις την βοήθειά σου σε κάποιον άνθρωπο που είναι μόνος του ή που το περιβάλλον του γιατί εγώ πιστεύω στο περιβάλλον έτσι και αλλιώς δεν είμαι σε αυτούς που πως το λένε.. και τώρα αυτή τη στιγμή έχω μια δυσκολία με το οικοτροφείο γιατί σχεδόν μου έχει αποκόψει με την έννοια ότι έχει αχρηστευθεί το περιβάλλον το οικογενειακό εγώ προσπάθησα να έχω επαφές με την οικογένεια να προσπαθήσω να βρω.. αλλά δεν μου το επιτρέπουν με την έννοια ότι.. μα μου κλείνουν τις πόρτες πως το λένε και φέρνουν δυσκολία στη διαχείριση **αυτοί** πια τον άνθρωπο αυτό που έχει ξέρω'γω αυτή την ιστορία ο οποίος επίσης δεν έχει ενδιαφερθεί καθόλου αυτό είναι όντως δηλαδή όταν έγινε το δικαστήριο όλο όταν είναι το δικαστήριο όλο όταν το δικαστήριο γίνει και ορίζει κάποιον δημόσιο λειτουργό στις προηγούμενες εμπειρίες που είχα οι άνθρωποι προσέτρεξαν στο δημόσιο λειτουργό δηλαδή πήραν τηλέφωνο δείξαν μια συνεργασία, μία διάθεση συνεργασίας και έδειξαν τέλος πάντων με τον τρόπο αυτό ότι δεν αποκόπτονται από το περιβάλλον του άρρωστου αυτός ομολογουμένως δεν έχει εμφανιστεί ούτε ένα τηλέφωνο να πει ξέρετε κάτι είμαι ο ανηψιός της θα ήθελα

ξέρω'γω να σας γνωρίσω και να με γνωρίσετε και να έχουμε μία επαφή, ποιος είναι αυτός ο άνθρωπος ποια είναι αυτή η δομή ποια είναι αυτή η υπηρεσία αυτά είναι κριτήρια για μας υποτίθεται που θα μας δείχνανε κάτι. Και βέβαια αυτός θα κέρδιζε γιατί εγώ αν έβλεπα τέτοια κριτήρια και είχα μια συναλλαγή μαζί του θα μπορούσα να δω εάν θα τον βοηθούσα τον άνθρωπο αυτό να καταλάβω γιατί δεν ήταν συνεπής, γιατί δεν πήγαινε στη γυναίκα αυτή, να τον βοηθήσει κανείς να καταλάβει γιατί εκεί χρειάζονται βοήθεια αυτοί είναι μέσο της δουλειάς μας είναι ένα από τα καθήκοντα της κοινωνικής εργασίας. Αλλιώς το να γίνεις ένας υπάλληλος κρατικός ο οποίος διεκπαιρεύει μέχρι να πεθάνει ο άλλος ας πούμε αν είναι μόνιμος εντάξει τα περιουσιακά του στοιχεία και μόλις πεθάνει τα κλείνεις τα παραδίνεις στην εισαγγελία και τελιώσαμε, αυτό με συγχωρείς μπορεί να το κάνει ο οποιοσδήποτε και το φιλόπρωχο ταμείο της εκκλησίας μπορεί να το κάνει και ένας καλός δικηγόρος μπορεί να το κάνει. Η κοινωνική εργασία έχει νόημα όταν εμπλέκεται και πρέπει να εμπλακεί με το περιβάλλον και με τον περίγυρο του ανθρώπου για την καλύτερη φροντίδα του για να αισθάνεται και αυτός τι επειδή είναι ψυχωσικός τι δεν αισθάνεται την οικογένεια του; αφού πάω και μιλάω και μου λέει για τον ξαδερφό της, μιλάει για τον ξάδερφό της αμέ παρόλο που αυτός την έχει φτύσει και δεν είχε και ποτέ καμία τέλος πάντων.. θα ήθελε όμως, δεν θα ήθελε να έχει επαφή μαζί του; ο μοναδικός συγγενής της είναι αυτός δεν θα ήθελε...

ΣΠ: σωστά.

**ΚΑ:** άρα απαντήσαμε και χρειάζεται και χρειάζεται να κάνει και δουλειά διαφορετική ενδεχομένως από αυτή που τελείται με τον τρόπο που τελείται μάλλον. Ενώ ας πούμε αντίθετα στο οικοτροφείο μέσα οι άνθρωποι κινούνται μέσα στους συγγενείς των άλλων όταν υπάρχουν διαθέσιμοι. Τώρα και αυτοί βέβαια εξαιτίας πάλι της έλλειψης προσωπικού του φόρτου εργασίας εντάξει κάνουν και αυτοί τις αξιολογήσεις τους ποιοι άνθρωποι μπορεί να είναι συνεργάσιμοι δείχνουν και αυτοί μία συμπεριφορά οι συγγενείς δείχνουν και αυτοί.

ΣΠ: μα και το άτομο πολλές φορές δεν ξέρω αν μπορεί να επικοινωνήσει ας πούμε ισχύει υποτίθεται και η αυτοδιάθεση τι θα ήθελε το ίδιο το άτομο.

**ΚΑ:** ακριβώς.

ΣΠ: Ποιες είναι οι προτάσεις σας ώστε να επιτελείται αποτελεσματικότερα ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη δικαστική συμπαράσταση;

**ΚΑ:** εγώ μια πρόταση είπα, είπα πριν ότι ενδεχομένως θέλουμε να υπάρχει μια κεντρική υπηρεσία η οποία όπως υπάρχουν στο τμήμα ανηλίκων στην εισαγγελία ανηλίκων όπως υπάρχουν τέτοιου είδους δομές που θα μπορούσες ενταγμένα να πας στην εισαγγελία έτσι και αλλιώς αυτές είναι εισαγγελικές λειτουργίες, εισαγγελικές παραγγελίες γίνονται μέσα στην εισαγγελία απευθύνονται έτσι και η εισαγγελία θέτει, λοιπόν και αυτή αναθέτει λειτουργώντας στα πλαίσια της συνεργασίας που έχει με την ψυχική υγεία. Λοιπόν θα μπορούσε να έχει μία κεντρική δομή τέτοια. Βέβαια φαντάζομαι ότι δεν θα έφταναν πάλι αλλά άμα φανταστεί κανείς πόσες περιφέρειες έχει η Ελλάδα δεν είναι μόνο αυτή η πόλη η Ελλάδα.

ΣΠ: υπάρχει πολύ μεγάλο πρόβλημα και σε άλλες πόλεις.

**ΚΑ:** Όταν αναγκάζεσαι να προστρέχεις σε άλλες δομές, οι άλλες δομές για να εξυπηρετήσουν αναγκαστικά..

ΣΠ: να φανταστείτε σε άλλη πόλη αναλάμβανε η πρόνοια.

**ΚΑ:** η πρόνοια για παράδειγμα, αν είχε, γιατί έχει διάφορα τμήματα, αν είχε στελεχώσει ένα τμήμα όχι τώρα επειδή έχεις δέκα ανθρώπους θα κάνουν τα πάντα κάπως έτσι γίνεται. Άρα η οργάνωση και η στελέχωση είναι το νούμερο ένα απαραίτητο ως πρόταση για τους ανθρώπους αυτούς ή μετά μπορεί να έχεις ευελιξίες και άλλου τύπου τι κάνει η τοπική αυτοδιοίκηση τι κάνει αυτός ο συντονισμός της κοινωνικής υπηρεσίας της τοπικής αυτοδιοίκησης αν θέλουμε πραγματικά να

λειτουργήσει η αποκέντρωση να λειτουργήσουν τέτοια. Η γειτονιά που συζητάμε είναι διαφορετικό πράγμα αλλά και εκεί πρέπει να έχεις ελεγκτικούς μηχανισμούς για να μην.. είναι δύσκολα πράγματα δεν είναι εύκολα πράγματα. Οπότε η καταφυγή στην εύκολη λύση μιας δομής που έτσι και αλλιώς υπάρχει και αυτό είναι το νοσοκομείο ξερω'γω είναι μια άλλη δεν ξερω και που τις αναθέτουν για να είμαι ειλικρινής.

ΣΠ: εσείς θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο από την εμπειρία σας;

**ΚΑ:** όχι νομίζω ότι βγαίνουν από αυτά που είπαμε ότι τελικά εγώ θεωρώ ότι οι υπηρεσίες όπως η δική μας σαφώς είναι χώροι μιλάμε για ενήλικες οι οποίοι έχουν προβλήματα τέτοια. Το ζήτημα είναι όμως ότι δεν μπορεί από μόνο του να σταθεί δηλαδή όταν έχεις τέτοιο φόρτο εργασίας ας πούμε σκέφτομαι και την αντίστοιχη υπηρεσία σε μία άλλη πόλη αν έχει να καλύψει έναν νομό ολόκληρο και έχεις ας πούμε δέκα ανθρώπους είναι δραματικό δηλαδή δεν είναι.. είναι μια δέσμευση δεν φαίνεται αλλά είναι μια δέσμευση. Εγώ ας πούμε επειδή έχω καλή συνεργασία με το οικοτροφείο έτσι με διευκολύνει πάρα πολύ ακόμη και στον τρόπο που εμφανίζομαι αν δεν είχαμε καλή συνεργασία ή αν εγώ δεν εμπιστευόμουν το χώρο αυτό. Αν εγώ δεν εμπιστευόμουν τον χώρο αυτό, έχω δικαίωμα λοιπόν τι να κάνω να τον πάρω και τον άρρωστο να τον πάω που.

ΣΠ: υπό την δική σας ευθύνη να είναι αποκλειστικά;

**ΚΑ:** θεωρητικά δική μου ευθύνη.εγώ αυτή τη στιγμή παίρνω ένα ρίσκο μιας ευθύνης για οτιδήποτε συμβεί στο οικοτροφείο να μου πει ο νόμος γι'αυτό και λέω εμένα ποιος με προστατεύει μετά να μου πει έλα εδώ τι έβλεπες εκεί πέρα που πήγαινες μετά εγώ που δίνω αναφορά σε ποιον δίνω αναφορά εγώ γιατί δεν είναι εποπτεία που λέμε μετά είναι και ο έλεγχος εγώ σε ποιον δίνω αναφορά.

ΣΠ: δηλαδή εσάς τώρα ουσιαστικά δεν σας ελέγχει κανένας;

**ΚΑ:** όχι, εγώ μόνος μου πάω και τους λέω ξερω'γω έλεγξτε με με την έννοια ότι ρωτώντας αυτό πως θα γίνει θα γίνει έτσι και πρέπει να είστε ενημερωμένοι και εσείς. Δηλαδή υπάρχει και ένα κομμάτι απόψε αυτοσχεδιάζουμε και ταυτόχρονα είναι σίγουρο όμως ότι αν συμβεί κάτι θα με καλέσουν εμένα θα μου πουν για έλα εδώ γιατί έγινε έτσι. Ας πούμε τώρα με την εγγείρηση ξέρεις τι θέμα προέκυψε έκανε καρκίνο στο μαστό η γυναίκα τώρα κάνει χημειοθεραπείες σε δημόσιο νοσοκομείο λέει λοιπόν μια νοσηλεύτρια να κάνω ένα δωράκι στο γιατρό.

ΣΠ: φακελάκι δηλαδή;

**ΚΑ:** όχι ένα δώρο όχι φακελάκι να του πάρουμε έναν αναπτήρα πως θα γίνει αυτό εγώ μπορεί να σκέφτομαι ρε παιδί μου έναν αναπτήρα όπως θα έπαιρνες στο γιατρό που θα χειρουργούσε τη μάνα σου πως θα γίνει αυτό;

ΣΠ: έπρεπε δηλαδή να αποφασίσετε εσείς;

**ΚΑ:** ναι αλλά πως θα γίνει αυτό πρακτικά, τι θα δικαιολογηθεί εκεί ας πούμε, ότι δώσαμε τριακόσια ευρώ για να πάρουμε έναν αναπτήρα στον γιατρό μπορεί να έρθει κάποιος και να μου πει έλα εδώ γιατί έδωσες τριακόσια ευρώ να πάρεις έναν αναπτήρα. Πάμε δηλαδή στο κομμάτι πως διαφυλλάτεις τα οικονομικά της γυναίκας αυτής ήρθε.... Ενώ στην παραγματικότητα η γυναίκα αυτή έχει χρήματα η γυναίκα έχει δεν έχει το δικαίωμα να πάει σε έναν γιατρό ιδιώτη να φτιάξει τα δόντια της.

ΣΠ: έπρεπε να είναι σε δημόσιο νοσοκομείο;

**ΚΑ:** εγώ αυτό πρέπει να ζητήσω και ποιο δημόσιο νοσοκομείο φτιάχνει δόντια στο πανεπιστήμιο Αθηνών και ποιος θα πηγαίνει εκεί πέρα. Δηλαδή αν πιάσεις βήμα βήμα αυτή την ιστορία βεβαίως κάθε στιγμή μπορεί να είσαι εκτεθημένος μπορεί να είναι υπερβολικό έτσι όπως το περιγράφω έτσι αλλά το πίσω μέρος του μυαλού πρέπει να τα έχει αυτά ή πρέπει να είσαι έτοιμος να απαντήσεις εν ταύτη περιπτώσει. Το οικοτροφείο έχει έναν γιατρό έχει έναν οδοντίατρο έχει έναν φαρμακοποιό τι θα

τους πω εγώ γιατί έχετε εσείς τον φαρμακοποιό αυτό γιατί παίρνετε τα φάρμακα από το φαρμακείο αυτό και όχι από το άλλο ας πούμε.

ΣΠ: είναι πολλές πάντως οι δυσκολίες από ότι φαίνεται.

**ΚΑ:** αυτές οι δυσκολίες είναι μέσα στη λειτουργία οι οποίες δεν αξιολογούνται από την μια μεριά γιατί δεν αξιολογούμε τους ανθρώπους τελικά εν τέλει και ότι το κράτος και όλοι αυτοί ότι αυτός δεν έχει ειδικές ανάγκες ή τέλος πάντων φτιάχνουμε μια τέτοια δομή υποτίθεται είναι ανώνυμη που τους προστατεύει γιατί γι' αυτό γίνεται η ιστορία αυτή. Από την άλλη μεριά όμως και αυτός που μπαίνει στη διαδικασία αυτή μένει έκθετος. Εγώ είπα εμένα αν μου κάνει μια μήνυση ας πούμε ο άνθρωπος της οικογένειας της, μου κάνει μια μήνυση όταν τη ρώτησα τη δικηγόρο ειδικά ποιος θα με υπερασπιστεί εμένα ρε παιδί μου μα εγώ.

ΣΠ: ο δικηγόρος του οικοτροφείου;

**ΚΑ:** όχι του νοσοκομείου μπορεί το οικοτροφείο από μόνο του να το κάνει αυτό έτσι και αλλιώς. Αλλά θέλω να πω ακόμη και αυτό το απλό πράγμα θα είναι προσωπική ας πούμε η δίωξη δεν θα είναι προς το νοσοκομείο, το νοσοκομείο το έχει αναθέσει σε εμένα. Άρα εγώ δίνω λόγο. Αν πάρεις τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να είσαι συνεχώς σε μία κατάσταση.. γι' αυτό λέω πρέπει να είσαι συνεχώς σε μία κατάσταση συναγερμού έτσι για να μην σου ξεφεύγει τίποτα και να μην είσαι εκτεθημένος.

ΣΠ: θα θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

**ΚΑ:** όχι δεν έχω κάτι άλλο, μην σε κουράζω και άλλο.

ΣΠ: σας ευχαριστούμε πολύ.